

楞伽經

楞伽阿跋多羅寶經

Laṅkāvatāra Sūtra

求那跋陀羅

cbeta: T0670

version: v0.2.0(2026-03-22)

<https://siakhooi.github.io/buddhism>

楞伽阿跋多羅寶經卷第一

léng qié ā bá duō luó bǎo jīng juǎn dì yī

一切佛語心品第一之一

yī qiè fó yǔ xīn pǐn dì yī zhī yī

如是我聞：

rú shì wǒ wén

一時佛住南海濱楞伽山頂，種種寶華以

yī shí fó zhù nán hǎi bīn léng qié shān dǐng zhǒngzhǒng bǎo huá yǐ

為莊嚴，與大比丘僧及大菩薩眾俱，

wéi zhuāng yán yǔ dà bī qiū sēng jí dà pú sà zhòng jù

從彼種種異佛刹來。是諸菩薩摩訶薩，

cóng bǐ zhǒngzhǒng yì fó shā lái shì zhū pú sà mó hē sà

無量三昧自在之力，神通遊戲，大慧菩

wú liàng sān mèi zì zài zhī lì shén tōng yóu xì dà huì pú

薩摩訶薩而為上首。一切諸佛手灌其頂

sà mó hē sà ér wéi shàng shǒu yī qiè zhū fó shǒu guàn qí dǐng

，自心現境界，善解其義。種種眾生

zì xīn xiàn jìng jiè shàn jiě qí yì zhǒngzhǒng zhòng shēng

、種種心色，無量度門，隨類普現。於

zhǒngzhǒng xīn sè wú liàng dù mén suí lèi pǔ xiàn yú

五法自性、識、二種無我，究竟通達。

wū fǎ zì xìng shí èr zhǒng wú wǒ jiū jìng tōng dá

爾時大慧菩薩與摩帝菩薩，俱遊一切諸

ěr shí dà huì pú sà yǔ mó dì pú sà jù yóu yī qiè zhū

佛刹土，承佛神力，從坐而起偏袒右肩

fó shā tǔ chéng fó shén lì cóng zuò ér qǐ piān tǎn yòu jiān

，右膝著地，合掌恭敬，以偈讚曰：

yòu xī zhù dì hé zhǎng gōng jìng yǐ jì zàn yuē

「世間離生滅， 猶如虛空華，

shì jiān lí shēng miè , yóu rú xū kōng huá ,

智不得有無， 而興大悲心。

zhì bù dé yǒu wú , ér xìng dà bēi xīn 。

一切法如幻， 遠離於心識，

yī qiè fǎ rú huàn , yuǎn lí yú xīn shí ,

智不得有無， 而興大悲心。

zhì bù dé yǒu wú , ér xìng dà bēi xīn 。

遠離於斷常， 世間恒如夢，

yuǎn lí yú duàn cháng , shì jiān héng rú mèng ,

智不得有無， 而興大悲心。

zhì bù dé yǒu wú , ér xìng dà bēi xīn 。

知人法無我， 煩惱及爾炎，

zhī rén fǎ wú wǒ , fán nǎo jí ěr yán ,

常清淨無相，而興大悲心。

cháng qīng jìng wú xiàng, ér xìng dà bēi xīn 。

一切無涅槃，無有涅槃佛，

yī qiè wú niè pán, wú yǒu niè pán fó,

無有佛涅槃，遠離覺所覺。

wú yǒu fó niè pán, yuǎn lí jué suǒ jué 。

若有若無有，是二悉俱離，

ruò yǒu ruò wú yǒu, shì èr xī jù lí,

牟尼寂靜觀，是則遠離生，

móu ní jì jìng guān, shì zé yuǎn lí shēng,

是名為不取，今世後世淨。」

shì míng wéi bù qǔ, jīn shì hòu shì jìng 。

爾時大慧菩薩偈讚佛已，自說姓名：

ěr shí dà huì pú sà jì zàn fó yǐ zì shuō xìng míng

「我名為大慧，通達於大乘，

wǒ míng wéi dà huì, tōng dá yú dà chéng,

今以百八義，仰諮尊中上。」

jīn yǐ bǎi bā yì, yǎng zī zūn zhōng shàng 。

世間解之士，聞彼所說偈，

shì jiān jiě zhī shì, wén bǐ suǒ shuō jì,

觀察一切眾，告諸佛子言：

guān chá yī qiè zhòng, gào zhū fó zǐ yán 。

「汝等諸佛子，今皆恣所問，

rǔ děng zhū fó zi , jīn jiē zì suǒ wèn ,

我當為汝說，自覺之境界。」

wǒ dāng wéi rǔ shuō , zì jué zhī jìng jiè 。 」

爾時大慧菩薩摩訶薩，承佛所聽，頂禮

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà chéng fó suǒ tīng dǐng lǐ

佛足，合掌恭敬以偈問曰：

fó zú hé zhǎng gōng jìng yǐ jì wèn yuē

「云何淨其念？云何念增長？

yún hé jìng qí niàn ? yún hé niàn zēng zhǎng ?

云何見癡惑？云何惑增長？

yún hé jiàn chī huò ? yún hé huò zēng zhǎng ?

何故剎土化，相及諸外道？

hé gù shā tǔ huà , xiāng jí zhū wài dào ?

云何無受欲？何故名無受？

yún hé wú shòu yù ? hé gù míng wú shòu ?

何故名佛子？解脫至何所？

hé gù míng fó zi ? jiě tuō zhì hé suǒ ?

誰縛誰解脫？何等禪境界？

shuí fú shuí jiě tuō ? hé děng chán jìng jiè ?

云何有三乘？唯願為解說。

yún hé yǒu sān chéng ? wéi yuàn wéi jiě shuō 。

緣起何所生？ 云何作所作？

yuán qǐ hé suǒ shēng ? yún hé zuò suǒ zuò ?

云何俱異說？ 云何為增長？

yún hé jù yì shuō ? yún hé wéi zēng zhǎng ?

云何無色定， 及以滅正受？

yún hé wú sè dìng , jí yǐ miè zhèng shòu ?

云何為想滅？ 何因從定覺？

yún hé wéi xiǎng miè ? hé yīn cóng dìng jué ?

云何所作生， 進去及持身？

yún hé suǒ zuò shēng , jìn qù jí chí shēn ?

云何現分別？ 云何生諸地？

yún hé xiàn fēn bié ? yún hé shēng zhū dì ?

破三有者誰？ 何處身云何？

pò sān yǒu zhě shuí ? hé chù shēn yún hé ?

往生何所至？ 云何最勝子？

wǎng shēng hé suǒ zhì ? yún hé zuì shèng zǐ ?

何因得神通， 及自在三昧？

hé yīn dé shén tōng , jí zì zài sān mèi ?

云何三昧心？ 最勝為我說。

yún hé sān mèi xīn ? zuì shèng wéi wǒ shuō 。

云何名為藏？ 云何意及識？

yún hé míng wéi cáng ? yún hé yì jí shí ?

云何生與滅？ 云何見已還？

yún hé shēng yǔ miè ? yún hé jiàn yǐ hái ?

云何為種姓， 非種及心量？
yún hé wéi zhǒng xìng , fēi zhǒng jí xīn liàng ?

云何建立相， 及與非我義？
yún hé jiàn lì xiāng , jí yǔ fēi wǒ yì ?

云何無眾生？ 云何世俗說？
yún hé wú zhòng shēng ? yún hé shì sù shuō ?

云何為斷見， 及常見不生？
yún hé wéi duàn jiàn , jí cháng jiàn bù shēng ?

云何佛外道， 其相不相違？
yún hé fó wài dào , qí xiāng bù xiāng wéi ?

云何當來世， 種種諸異部？
yún hé dāng lái shì , zhǒng zhǒng zhū yì bù ?

云何空何因？ 云何剎那壞？
yún hé kōng hé yīn ? yún hé shā nà huài ?

云何胎藏生？ 云何世不動？
yún hé tāi cáng shēng ? yún hé shì bù dòng ?

何因如幻夢， 及捷鬪婆城，
hé yīn rú huàn mèng , jí qián tà pó chéng ,

世間熱時炎， 及與水月光？
shì jiān rè shí yán , jí yǔ shuǐ yuè guāng ?

何因說覺支， 及與菩提分？
hé yīn shuō jué zhī , jí yǔ pú tí fēn ?

云何國土亂？ 云何作有見？
yún hé guó tǔ luàn ? yún hé zuò yǒu jiàn ?

云何不生滅， 世如虛空華？
yún hé bù shēng miè , shì rú xū kōng huá ?

云何覺世間？ 云何說離字？
yún hé jué shì jiān ? yún hé shuō lí zì ?

離妄想者誰？ 云何虛空譬？
lí wǎng xiǎng zhě shuí ? yún hé xū kōng pì ?

如實有幾種？ 幾波羅蜜心？
rú shí yǒu jǐ zhǒng ? jǐ bō luó mì xīn ?

何因度諸地？ 誰至無所受？
hé yīn dù zhū dì ? shuí zhì wú suǒ shòu ?

何等二無我？ 云何爾炎淨？
hé děng èr wú wǒ ? yún hé ěr yán jìng ?

諸智有幾種？ 幾戒眾生性？
zhū zhì yǒu jǐ zhǒng ? jǐ jiè zhòng shēng xìng ?

誰生諸寶性， 摩尼真珠等？
shuí shēng zhū bǎo xìng , mó ní zhēn zhū dēng ?

誰生諸語言， 眾生種種性？
shuí shēng zhū yǔ yán , zhòng shēng zhǒng zhǒng xìng ?

明處及伎術， 誰之所顯示？
míng chù jí jì shù , shuí zhī suǒ xiǎn shì ?

伽陀有幾種， 長頌及短頌？
qié tuó yǒu jǐ zhǒng , zhǎng sòng jí duǎn sòng ?

成為有幾種？ 云何名為論？
chéng wéi yǒu jǐ zhǒng ? yún hé míng wéi lùn ?

云何生飲食， 及生諸愛欲？
yún hé shēng yǐn shí , jí shēng zhū ài yù ?

云何名為王， 轉輪及小王？
yún hé míng wéi wáng , zhuǎn lún jí xiǎo wáng ?

云何守護國？ 諸天有幾種？
yún hé shǒu hù guó ? zhū tiān yǒu jǐ zhǒng ?

云何名為地， 星宿及日月？
yún hé míng wéi dì , xīng xiù jí rì yuè ?

解脫修行者， 是各有幾種？
jiě tuō xiū xíng zhě , shì gè yǒu jǐ zhǒng ?

弟子有幾種？ 云何阿闍梨？
dì zǐ yǒu jǐ zhǒng ? yún hé ā dù lí ?

佛復有幾種？ 復有幾種生？
fó fù yǒu jǐ zhǒng ? fù yǒu jǐ zhǒng shēng ?

魔及諸異學， 彼各有幾種？
mó jí zhū yì xué , bǐ gè yǒu jǐ zhǒng ?

自性及與心， 彼復各幾種？
zì xìng jí yǔ xīn , bǐ fù gè jǐ zhǒng ?

云何施設量？ 唯願最勝說。

云何空風雲？ 云何念聰明？
yún hé kōng fēng yún ? yún hé niàn cōng míng ?

云何為林樹？ 云何為蔓草？
yún hé wéi lín shù ? yún hé wéi màn cǎo ?

云何象馬鹿？ 云何而捕取？

yún hé xiàng mǎ lù ? yún hé ér bǔ qǔ ?

云何為卑陋？ 何因而卑陋？

yún hé wéi bēi lòu ? hé yīn ér bēi lòu ?

云何六師攝？ 云何一闡提？

yún hé liù shī shè ? yún hé yī chǎn tí ?

男女及不男， 斯皆云何生？

nán nǚ jí bù nán , sī jiē yún hé shēng ?

云何修行退？ 云何修行生？

yún hé xiū xíng tuì ? yún hé xiū xíng shēng ?

禪師以何法， 建立何等人？

chán shī yǐ hé fǎ , jiàn li hé dēng rén ?

眾生諸趣， 何相何像類？

zhòng shēng shēng zhū qù , hé xiàng hé xiàng lèi ?

云何為財富？ 何因致財富？

yún hé wéi cái fù ? hé yīn zhì cái fù ?

云何為釋種？ 何因有釋種？

yún hé wéi shì zhǒng ? hé yīn yǒu shì zhǒng ?

云何甘蔗種？ 無上尊願說。

yún hé gān zhè zhǒng ? wú shàng zūn yuàn shuō 。

云何長苦仙？ 彼云何教授？

yún hé zhǎng kǔ xiān ? bǐ yún hé jiào shòu ?

如來云何於， 一切時刹現，

rú lái yún hé yú , yī qiè shí shā xiàn ,

種種名色類， 最勝子圍遶？

zhǒng zhǒng míng sè lèi , zuì shèng zǐ wéi rào ?

云何不食肉？ 云何制斷肉？

yún hé bù shí ròu ? yún hé zhì duàn ròu ?

食肉諸種類， 何因故食肉？

shí ròu zhū zhǒng lèi , hé yīn gù shí ròu ?

云何日月形， 須彌及蓮華，

yún hé rì yuè xíng , xū mí jí lián huá ,

師子勝相剎， 側住覆世界，

shī zǐ shèng xiāng shā , cè zhù fù shì jiè ,

如因陀羅網， 或悉諸珍寶，

rú yīn tuó luó wǎng , huò xī zhū zhēn bǎo ,

箜篌細腰鼓， 狀種種諸華，

kōng hóu xì yāo gǔ , zhuàng zhǒng zhǒng zhū huá ,

或離日月光， 如是等無量？

huò lí rì yuè guāng , rú shì děng wú liàng ?

云何為化佛？ 云何報生佛？

yún hé wéi huà fó ? yún hé bào shēng fó ?

云何如如佛？ 云何智慧佛？

yún hé rú rú fó ? yún hé zhì huì fó ?

云何於欲界， 不成等正覺？

yún hé yú yù jiè , bù chéng děng zhèng jué ?

何故色究竟， 離欲得菩提？

hé gù sè jiū jìng , lí yù dé pú tí ?

善逝般涅槃， 誰當持正法？

shàn shì bān niè pán , shuí dāng chí zhèng fǎ ?

天師住久如， 正法幾時住？

tiān shī zhù jiǔ rú , zhèng fǎ jǐ shí zhù ?

悉檀及與見， 各復有幾種？

xī tán jí yǔ jiàn , gè fù yǒu jǐ zhǒng ?

毘尼比丘分， 云何何因緣？

pí ní bī qiū fēn , yún hé hé yīn yuán ?

彼諸最勝子， 緣覺及聲聞，

bǐ zhū zuì shèng zǐ , yuán jué jí shēng wén ,

何因百變易？ 云何百無受？

hé yīn bǎi biàn yì ? yún hé bǎi wú shòu ?

云何世俗通？ 云何出世間？

yún hé shì sù tōng ? yún hé chū shì jiān ?

云何為七地？ 唯願為演說。

yún hé wéi qī dì ? wéi yuàn wéi yǎn shuō 。

僧伽有幾種？ 云何為壞僧？

sēng qié yǒu jǐ zhǒng ? yún hé wéi huài sēng ?

云何醫方論， 是復何因緣？

yún hé yī fāng lùn , shì fù hé yīn yuán ?

何故大牟尼， 唱說如是言：

hé gù dà móu ní , chàng shuō rú shì yán :

『迦葉、拘留孫、 拘那含是我？』

jiā yè jū liú sūn , jū nà hán shì wǒ ? 』

何故說斷常，及與我無我？

hé gù shuō duàn cháng , jí yǔ wǒ wú wǒ ?

何不一切時，演說真實義，

hé bù yī qiè shí , yǎn shuō zhēn shí yì ,

而復為眾生，分別說心量？

ér fù wéi zhòng shēng , fēn bié shuō xīn liàng ?

何因男女林，訶梨阿摩勒，

hé yīn nán nǚ lín , hē lí ā mó lēi ,

雞羅及鐵圍，金剛等諸山，

jī luó jí tiě wéi , jīn gāng děng zhū shān ,

無量寶莊嚴，仙闍婆充滿？」

wú liàng bǎo zhuāng yán , xiān tà pó chōng mǎn ? 」

無上世間解，聞彼所說偈，

wú shàng shì jiān jiě , wén bǐ suǒ shuō jì ,

大乘諸度門，諸佛心第一。

dà chéng zhū dù mén , zhū fó xīn dì yī 。

(此心如樹木堅實心，非念慮心也)。

cǐ xīn rú shù mù jiān shí xīn fēi niàn lǜ xīn yě)。

「善哉善哉問！

shàn zāi shàn zāi wèn

大慧善諦聽，我今當次第，

dà huì shàn dì tīng , wǒ jīn dāng cì dì ,

如汝所問說 。 生及與不生 ，
rú rǔ suǒ wèn shuō 。 shēng jí yǔ bù shēng ，

涅槃空刹那 ， 趣至無自性 ，
niè pán kōng shā nà ， qù zhì wú zì xìng ，

佛諸波羅蜜 。 佛子與聲聞 ，
fó zhū bō luó mì 。 fó zǐ yǔ shēng wén ，

緣覺諸外道 ， 及與無色行 ，
yuán jué zhū wài dào ， jí yǔ wú sè xíng ，

如是種種事 。 須彌巨海山 ，
rú shì zhǒng zhǒng shì 。 xū mí jù hǎi shān ，

洲渚刹土地 ， 星宿及日月 ，
zhōu zhǔ shā tǔ dì ， xīng xiù jí rì yuè ，

外道天修羅 ， 解脫自在通 ，
wài dào tiān xiū luó ， jiě tuō zì zài tōng ，

力禪三摩提 ， 滅及如意足 ，
lì chán sān mó tí ， miè jí rú yì zú ，

覺支及道品 ， 諸禪定無量 。
jué zhī jí dào pǐn ， zhū chán dìng wú liàng 。

諸陰身往來 ， 正受滅盡定 。
zhū yīn shēn wǎng lái ， zhèng shòu miè jìn dìng 。

三昧起心說 ， 心意及與識 ，
sān mèi qǐ xīn shuō ， xīn yì jí yǔ shí ，

無我法有五 ， 自性想所想 ，
wú wǒ fǎ yǒu wǔ ， zì xìng xiǎng suǒ xiǎng ，

及與現二見， 乘及諸種性，
jí yǔ xiàn èr jiàn , chéng jí zhū zhǒng xìng ,

金銀摩尼等， 一闡提大種，
jīn yín mó ní děng , yī chǎn tí dà zhǒng ,

荒亂及一佛， 智爾焰得向。
huāng luàn jí yī fó , zhì ěr yàn dé xiàng 。

眾生有無有， 象馬諸禽獸，
zhòng shēng yǒu wú yǒu , xiàng mǎ zhū qín shòu ,

云何而捕取？ 譬因成悉檀，
yún hé ér bǔ qǔ ? pì yīn chéng xī tán ,

及與作所作， 鬱林迷惑通。
jí yǔ zuò suǒ zuò , yù lín mí huò tōng 。

心量不現有， 諸地不相至，
xīn liàng bù xiàn yǒu , zhū dì bù xiāng zhì ,

百變百無受。 醫方工巧論，
bǎi biàn bǎi wú shòu 。 yī fāng gōng qiǎo lùn ,

伎術諸明處， 諸山須彌地，
jì shù zhū míng chù , zhū shān xū mí dì ,

巨海日月量。 下中上眾生，
jù hǎi rì yuè liàng 。 xià zhōng shàng zhòng shēng ,

身各幾微塵， 一一刹幾塵，
shēn gè jǐ wēi chén , yī yī shā jǐ chén ,

弓弓數有幾， 肘步拘樓舍，
gōng gōng shù yǒu jǐ , zhǒu bù jū lóu shě ,

半由延由延 ○ 兔毫窓塵蟻 ，
bàn yóu yán yóu yán 。 tù háo chuāng chén yǐ ，

羊毛麩麥塵 ， 鉢他幾麩麥 ，
yáng máo kuàng mài chén ， bō tā jǐ kuàng mài ，

阿羅麩麥幾 ， 獨籠那佉梨 ，
ā luó kuàng mài jǐ ， dú lóng nà qū lí ，

勒叉及舉利 ， 乃至頻婆羅 ，
lēi chā jí jǔ lì ， nǎi zhì pín pó luó ，

是各有幾數 ○ 為有幾阿菟 ，
shì gè yǒu jǐ shù 。 wéi yǒu jǐ ā nóu ，

名舍梨沙婆 ○ 幾舍梨沙婆 ，
míng shě lí shā pó 。 jǐ shě lí shā pó ，

名為一賴提 ○ 幾賴提摩沙 ，
míng wéi yī lài tí 。 jǐ lài tí mó shā ，

為摩沙陀那 ○ 幾摩沙陀那 ，
wéi mó shā tuó nà 。 jǐ mó shā tuó nà ，

名為陀那羅 ○ 復幾陀那羅 ，
míng wéi tuó nà luó 。 fù jǐ tuó nà luó ，

為迦梨沙那 ○ 幾迦梨沙那 ，
wéi jiā lí shā nà 。 jǐ jiā lí shā nà ，

為成一波羅 ○ 此等積聚相 ，
wéi chéng yī bō luó 。 cǐ děng jī jù xiāng ，

幾波羅彌樓 ○ 是等所應請 ，
jǐ bō luó mí lóu 。 shì děng suǒ yīng qǐng ，

何須問餘事？ 聲聞辟支佛，
hé xū wèn yú shì ? shēng wén pì zhī fó ,

佛及最勝子， 身各有幾數。
fó jí zuì shèng zǐ , shēn gè yǒu jǐ shù 。

何故不問此？ 火焰幾阿菟，
hé gù bù wèn cǐ ? huǒ yàn jǐ ā nǒu ,

風阿菟復幾， 根根幾阿菟，
fēng ā nǒu fù jǐ , gēn gēn jǐ ā nǒu ,

毛孔眉毛幾？ 護財自在王，
máo kǒng méi máo jǐ ? hù cái zì zài wáng ,

轉輪聖帝王， 云何王守護？
zhuǎn lún shèng dì wáng , yún hé wáng shǒu hù ?

云何為解脫？ 廣說及句說，
yún hé wéi jiě tuō ? guǎng shuō jí jù shuō ,

如汝之所問。 眾生種種欲，
rú rǔ zhī suǒ wèn 。 zhòng shēng zhǒng zhǒng yù ,

種種諸飲食， 云何男女林，
zhǒng zhǒng zhū yǐn shí , yún hé nán nǚ lín ,

金剛堅固山？ 云何如幻夢，
jīn gāng jiān gù shān ? yún hé rú huàn mèng ,

野鹿渴愛譬？ 云何山天仙，
yě lù kě ài pì ? yún hé shān tiān xiān ,

撻闍婆莊嚴， 解脫至何所，
qián tà pó zhuāng yán , jiě tuō zhì hé suǒ ,

誰縛誰解脫？ 云何禪境界，
shuí fú shuí jiě tuō ? yún hé chán jìng jiè ,

變化及外道？ 云何無因作？
biàn huà jí wài dào ? yún hé wú yīn zuò ?

云何有因作？ 有因無因作，
yún hé yǒu yīn zuò ? yǒu yīn wú yīn zuò ,

及非有無因？ 云何現已滅？
jí fēi yǒu wú yīn ? yún hé xiàn yǐ miè ?

云何淨諸覺？ 云何諸覺轉，
yún hé jìng zhū jué ? yún hé zhū jué zhuǎn ,

及轉諸所作？ 云何斷諸想？
jí zhuǎn zhū suǒ zuò ? yún hé duàn zhū xiǎng ?

云何三昧起？ 破三有者誰？
yún hé sān mèi qǐ ? pò sān yǒu zhě shuí ?

何處為何身？ 云何無眾生，
hé chù wéi hé shēn ? yún hé wú zhòng shēng ,

而說有吾我？ 云何世俗說，
ér shuō yǒu wú wǒ ? yún hé shì sù shuō ,

唯願廣分別。 所問相云何，
wéi yuàn guǎng fēn bié 。 suǒ wèn xiàng yún hé ,

及所問非我？ 云何為胎藏，
jí suǒ wèn fēi wǒ ? yún hé wéi tāi cáng ,

及種種異身？ 云何斷常見？
jí zhǒng zhǒng yì shēn ? yún hé duàn cháng jiàn ?

云何心得定？ 言說及諸智，
yún hé xīn dé dìng ? yán shuō jí zhū zhì ,

戒種性佛子， 云何成及論？
jiè zhǒng xìng fó zǐ , yún hé chéng jí lùn ?

云何師弟子， 種種諸眾生，
yún hé shī dì zǐ , zhǒng zhǒng zhū zhòng shēng ,

斯等復云何？ 云何為飲食，
sī děng fù yún hé ? yún hé wéi yǐn shí ,

聰明廣施設？ 云何樹葛藤？
cōng míng guǎng shī shè ? yún hé shù gé téng ?

最勝子所問。 云何種種刹，
zuì shèng zǐ suǒ wèn 。 yún hé zhǒng zhǒng shā ,

仙人長苦行？ 云何為族姓，
xiān rén zhǎng kǔ xíng ? yún hé wéi zú xìng ,

從何師受學？ 云何為醜陋？
cóng hé shī shòu xué ? yún hé wéi chǒu lòu ?

云何人修行？ 欲界何不覺、
yún hé rén xiū xíng ? yù jiè hé bù jué 、

阿迦膩吒成？ 云何俗神通？
ā jiā nì zhā chéng ? yún hé sú shén tōng ?

云何為比丘？ 云何為化佛？
yún hé wéi bī qiū ? yún hé wéi huà fó ?

云何為報佛？ 云何為如如，
yún hé wéi bào fó ? yún hé wéi rú rú ,

平等智慧佛？ 云何為眾僧？

píng děng zhì huì fó ? yún hé wéi zhòng sēng ?

佛子如是問， 筌篋腰鼓花，

fó zi rú shì wèn , kōng hóu yāo gǔ huā ,

剎土離光明， 心地者有七。

shā tǔ lí guāng míng , xīn dì zhě yǒu qī 。

所問皆如實， 此及餘眾多，

suǒ wèn jiē rú shí , cǐ jí yú zhòng duō ,

佛子所應問， 一一相相應。

fó zi suǒ yīng wèn , yī yī xiāng xiāng yīng 。

遠離諸見過， 悉檀離言說，

yuǎn lí zhū jiàn guò , xī tán lí yán shuō ,

我今當顯示， 次第建立句。

wǒ jīn dāng xiǎn shì , cì dì jiàn lì jù 。

佛子善諦聽， 此上百八句，

fó zi shàn dì tīng , cǐ shàng bǎi bā jù ,

如諸佛所說。

rú zhū fó suǒ shuō

「不生句，生句。常句，無常句。相

bù shēng jù shēng jù cháng jù wú cháng jù xiàng

句，無相句。住異句，非住異句。剎那

jù wú xiāng jù zhù yì jù fēi zhù yì jù shā nà

句，非剎那句。自性句，離自性句。空

jù fēi shā nà jù zì xìng jù lí zì xìng jù kōng

句，不空句。斷句，不斷句。邊句，非

jù bù kōng jù duàn jù bù duàn jù biān jù fēi

邊句。中句，非中句。常句，非常句

biān jù zhōng jù fēi zhōng jù cháng jù fēi cháng jù

(凡有三常，此常梵音與上常音異也)

fán yǒu sān cháng cǐ cháng fàn yīn yǔ shàng cháng yīn yì yě)。

。緣句，非緣句。因句，非因句。煩惱句

yuán jù , fēi yuán jù 。 yīn jù , fēi yīn jù 。 fán nǎo jù ,

，非煩惱句。愛句，非愛句。方便句，非

fēi fán nǎo jù 。 ài jù , fēi ài jù 。 fāng biàn jù , fēi fāng

方便句。巧句，非巧句。淨句，非淨句

biàn jù 。 qiǎo jù , fēi qiǎo jù 。 jìng jù , fēi jìng jù 。

。成句，非成句。譬句，非譬句。弟子句

chéng jù , fēi chéng jù 。 pì jù , fēi pì jù 。 dì zǐ jù ,

，非弟子句。師句，非師句。種性句，非

fēi dì zǐ jù 。 shī jù , fēi shī jù 。 zhǒng xìng jù , fēi zhǒng

種性句。三乘句，非三乘句。所有句，無

xìng jù 。 sān chéng jù , fēi sān chéng jù 。 suǒ yǒu jù , wú suǒ

所有句。願句，非願句。三輪句，非三輪

yǒu jù 。 yuàn jù , fēi yuàn jù 。 sān lún jù , fēi sān lún jù

句。相句，非相句。有品句，非有品句。

。 xiāng jù , fēi xiāng jù 。 yǒu pǐn jù , fēi yǒu pǐn jù 。 jù

俱句，非俱句。緣自聖智現法樂句，非
jù , fēi jù jù 。 yuán zì shèng zhì xiàn fǎ lè jù , fēi xiàn
現法樂句。刹土句，非刹土句。阿菟句，
fǎ lè jù 。 shā tǔ jù , fēi shā tǔ jù 。 ā nóu jù , fēi
非阿菟句。水句，非水句。弓句，非弓
ā nóu jù 。 shuǐ jù , fēi shuǐ jù 。 gōng jù , fēi gōng jù
句。實句，非實句。數句，非數句（此物
。 shí jù , fēi shí jù 。 shù jù , fēi shù jù (cǐ wù zhī
之數也）。數句，非數句（此數，霜縷反）
shù yě)。 shù jù , fēi shù jù (cǐ shù , shuāng lǚ fǎn)。 míng jù
。明句，非明句。虛空句，非虛空句。雲句，
 , fēi míng jù 。 xū kōng jù , fēi xū kōng jù 。 yún jù , fēi yún jù
非雲句。工巧伎術明處句，非明處句。風
。 gōng qiǎo jì shù míng chù jù , fēi míng chù jù 。 fēng jù , fēi
句，非風句。地句，非地句。心句，非心句。
fēng jù 。 dì jù , fēi dì jù 。 xīn jù , fēi xīn jù 。 shī shè jù
施設句，非施設句。自性句，非自性句。
 , fēi shī shè jù 。 zì xìng jù , fēi zì xìng jù 。 yīn jù ,
陰句，非陰句。眾生句，非眾生句。慧句
fēi yīn jù 。 zhòng shēng jù , fēi zhòng shēng jù 。 huì jù , fēi huì
，非慧句。涅槃句，非涅槃句。爾焰句，非
jù 。 niè pán jù , fēi niè pán jù 。 ěr yàn jù , fēi ěr yàn jù
爾焰句。外道句，非外道句。荒亂句，非
。 wài dào jù , fēi wài dào jù 。 huāng luàn jù , fēi huāng luàn jù

荒亂句。幻句，非幻句。夢句，非夢句。焰句

。 huàn jù , fēi huàn jù 。 mèng jù , fēi mèng jù 。 yàn jù , fēi yàn

，非焰句。像句，非像句。輪句，非輪句。撻

jù 。 xiàng jù , fēi xiàng jù 。 lún jù , fēi lún jù 。 qián tà pó jù

闔婆句，非撻闔婆句。天句，非天句。飲食

， fēi qián tà pó jù 。 tiān jù , fēi tiān jù 。 yīn shí jù , fēi

句，非飲食句。姪欲句，非姪欲句。見句，

yīn shí jù 。 yīn yù jù , fēi yīn yù jù 。 jiàn jù , fēi jiàn jù

非見句。波羅蜜句，非波羅蜜句。戒句，非

。 bō luó mì jù , fēi bō luó mì jù 。 jiè jù , fēi jiè jù 。

戒句。日月星宿句，非日月星宿句。諦句

rì yuè xīng xiù jù , fēi rì yuè xīng xiù jù 。 dì jù , fēi dì

，非諦句。果句，非果句。滅起句，非滅起

jù 。 guǒ jù , fēi guǒ jù 。 miè qǐ jù , fēi miè qǐ jù 。 zhī

句。治句，非治句。相句，非相句。支句，非

jù , fēi zhī jù 。 xiàng jù , fēi xiàng jù 。 zhī jù , fēi zhī jù 。

支句。巧明處句，非巧明處句。禪句，非

qiǎo míng chù jù , fēi qiǎo míng chù jù 。 chán jù , fēi chán jù 。

禪句。迷句，非迷句。現句，非現句。護句，

mí jù , fēi mí jù 。 xiàn jù , fēi xiàn jù 。 hù jù , fēi hù jù

非護句。族句，非族句。仙句，非仙句。王

。 zú jù , fēi zú jù 。 xiān jù , fēi xiān jù 。 wáng jù , fēi

句，非王句。攝受句，非攝受句。實句，非

wáng jù 。 shè shòu jù , fēi shè shòu jù 。 shí jù , fēi shí jù 。

實句。記句，非記句。一闡提句，非一闡

jì jù , fēi jì jù 。 yī chǎn tí jù , fēi yī chǎn tí jù 。

提句。女男不男句，非女男不男句。味句

nǚ nán bù nán jù , fēi nǚ nán bù nán jù 。 wèi jù , fēi wèi

，非味句。事句，非事句。身句，非身句。覺

jù 。 shì jù , fēi shì jù 。 shēn jù , fēi shēn jù 。 jué jù , fēi

句，非覺句。動句，非動句。根句，非根句。

jué jù 。 dòng jù , fēi dòng jù 。 gēn jù , fēi gēn jù 。 yǒu wéi jù

有為句，非有為句。無為句，非無為句。

, fēi yǒu wéi jù 。 wú wéi jù , fēi wú wéi jù 。 yīn guǒ jù

因果句，非因果句。色究竟句，非色究

, fēi yīn guǒ jù 。 sè jiū jìng jù , fēi sè jiū jìng jù 。

竟句。節句，非節句。鬱樹藤句，非鬱樹

jié jù , fēi jié jù 。 yù shù téng jù , fēi yù shù téng jù 。

藤句。雜句，非雜句。說句，非說句。毘尼

zá jù , fēi zá jù 。 shuō jù , fēi shuō jù 。 pí ní jù , fēi

句，非毘尼句。比丘句，非比丘句。處句，

pí ní jù 。 bǐ qiū jù , fēi bǐ qiū jù 。 chù jù , fēi chù jù

非處句。字句，非字句。大慧！是百八句先

。 zì jù , fēi zì jù 。 dà huì ! shì bǎi bā jù xiān fó suǒ shuō

佛所說，汝及諸菩薩摩訶薩，應當修學。」

, rǔ jí zhū pú sà mó hē sà , yīng dāng xiū xué 。 」

爾時大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世尊
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì zūn

！諸識有幾種生住滅？」

zhū shí yǒu jǐ zhǒng shēng zhù miè

佛告大慧：「諸識有二種生住滅，非思
fó gào dà huì zhū shí yǒu èr zhǒng shēng zhù miè fēi sī

量所知。諸識有二種生：謂流注生，
liáng suǒ zhī zhū shí yǒu èr zhǒng shēng wèi liú zhù shēng

及相生。有二種住：謂流注住，及相
jí xiāng shēng yǒu èr zhǒng zhù wèi liú zhù zhù jí xiāng

住。有二種滅：謂流注滅，及相滅。諸
zhù yǒu èr zhǒng miè wèi liú zhù miè jí xiāng miè zhū

識有三種相：謂轉相、業相、真相。
shí yǒu sān zhǒng xiāng wèi zhuǎn xiāng yè xiāng zhēn xiāng

大慧！略說有三種識，廣說有八相。
dà huì lüè shuō yǒu sān zhǒng shí guǎng shuō yǒu bā xiāng

何等為三？謂真識、現識，及分別事識
hé děng wéi sān wèi zhēn shí xiàn shí jí fēn bié shì shí

。大慧！譬如明鏡，持諸色像；現識處
dà huì pì rú míng jìng chí zhū sè xiàng xiàn shí chù

現，亦復如是。大慧！現識及分別事識
xiàn yì fù rú shì dà huì xiàn shí jí fēn bié shì shí

，此二壞不壞，相展轉因。大慧！不思

cǐ èr huài bù huài xiāng zhǎn zhuǎn yīn dà huì bù sī

議薰及不思議變，是現識因。大慧！取

yì xūn jí bù sī yì biàn shì xiàn shí yīn dà huì qǔ

種種塵，及無始妄想薰，是分別事識

zhǒng zhǒng chén jí wú shǐ wǎng xiǎng xūn shì fēn bié shì shí

因。大慧！若覆彼真識，種種不實諸虛

yīn dà huì ruò fù bǐ zhēn shí zhǒng zhǒng bù shí zhū xū

妄滅，則一切根識滅。大慧！是名相滅

wàng miè zé yī qiè gēn shí miè dà huì shì míng xiāng miè

。大慧！相續滅者，相續所因滅，則相

dà huì xiāng xù miè zhě xiāng xù suǒ yīn miè zé xiāng

續滅，所從滅及所緣滅，則相續滅。大

xù miè suǒ cóng miè jí suǒ yuán miè zé xiāng xù miè dà

慧！所以者何？是其所依故。依者，謂

huì suǒ yǐ zhě hé shì qí suǒ yī gù yī zhě wèi

無始妄想薰。緣者，謂自心見等識境妄

wú shǐ wǎng xiǎng xūn yuán zhě wèi zì xīn jiàn děng shí jìng wǎng

想。大慧！譬如泥團微塵，非異非不異

xiǎng dà huì pì rú ní tuán wēi chén fēi yì fēi bù yì

。金莊嚴具，亦復如是。大慧！若泥團

jīn zhuāng yán jù yì fù rú shì dà huì ruò ní tuán

微塵異者，非彼所成；而實彼成，是故

wēi chén yì zhě fēi bǐ suǒ chéng ér shí bǐ chéng shì gù

不異。若不異者，則泥團微塵應無分別

bù yì ruò bù yì zhě zé ní tuán wēi chén yīng wú fēn bié

。如是，大慧！轉識藏識真相若異者，

rú shì dà huì zhuǎn shí cáng shí zhēn xiàng ruò yì zhě

藏識非因；若不異者，轉識滅藏識亦應

cáng shí fēi yīn ruò bù yì zhě zhuǎn shí miè cáng shí yì yīng

滅。而自真相實不滅。是故，大慧！非

miè ér zì zhēn xiàng shí bù miè shì gù dà huì fēi

自真相識滅，但業相滅。若自真相滅

zì zhēn xiàng shí miè dàn yè xiàng miè ruò zì zhēn xiàng miè

者，藏識則滅。大慧！藏識滅者，不異

zhě cáng shí zé miè dà huì cáng shí miè zhě bù yì

外道斷見論議。大慧！彼諸外道，作如

wài dào duàn jiàn lùn yì dà huì bǐ zhū wài dào zuò rú

是論，謂：『攝受境界滅，識流注亦滅

shì lùn wèi shè shòu jìng jiè miè shí liú zhù yì miè

。若識流注滅者，無始流注應斷。』大

ruò shí liú zhù miè zhě wú shǐ liú zhù yīng duàn dà

慧！外道說流注生因，非眼識色明集會

huì wài dào shuō liú zhù shēng yīn fēi yǎn shí sè míng jí huì

而生，更有異因。大慧！彼因者說言：

ér shēng gèng yǒu yì yīn dà huì bǐ yīn zhě shuō yán

『若勝妙、若士夫、若自在、若時、若

ruò shèng miào ruò shì fū ruò zì zài ruò shí ruò

微塵。』

wēi chén

「復次，大慧！有七種性自性，所謂：

fù ci dà huì yǒu qī zhǒng xìng zì xìng suǒ wèi

集性自性、性自性、相性自性、大種性

jí xìng zì xìng xìng zì xìng xiàng xìng zì xìng dà zhǒng xìng

自性、因性自性、緣性自性、成性自性

zì xìng yīn xìng zì xìng yuán xìng zì xìng chéng xìng zì xìng

○

「復次，大慧！有七種第一義，所謂：

fù ci dà huì yǒu qī zhǒng dì yī yì suǒ wèi

心境界、慧境界、智境界、見境界、超

xīn jìng jiè huì jìng jiè zhì jìng jiè jiàn jìng jiè chāo

二見境界、超子地境界、如來自到境界

èr jiàn jìng jiè chāo zǐ dì jìng jiè rú lái zì dào jìng jiè

。大慧！此是過去未來現在，諸如來、

dà huì cǐ shì guò qù wèi lái xiàn zài zhū rú lái

應供、等正覺，性自性第一義心（此心

yīng gòng děng zhèng jué xìng zì xìng dì yī yì xīn cǐ xīn

梵音肝栗大，肝栗大宋言心，謂如樹木

fàn yīn gān lì dà gān lì dà sòng yán xīn wèi rú shù mù

心，非念慮心；念慮心梵音云質多也)。以
xīn fēi niàn lǚ xīn niàn lǚ xīn fàn yīn yún zhì duō yě)。yǐ xīng

性自性第一義心，成就如來世間、出世
zì xìng dì yī yì xīn , chéng jiù rú lái shì jiān 、 chū shì jiān

間、出世間上上法，聖慧眼入自共相建
、 chū shì jiān shàng shàng fǎ , shèng huì yǎn rù zì gòng xiāng jiàn lì

立；如所建立，不與外道論惡見共。大慧！
; rú suǒ jiàn lì , bù yǔ wài dào lùn è jiàn gòng 。 dà huì ! yún

云何外道論惡見共？所謂：自境界妄想見
hé wài dào lùn è jiàn gòng ? suǒ wèi : zì jìng jiè wàng xiǎng jiàn ,

，不覺識自心所現，分齊不通。大慧！愚癡
bù jué shí zì xīn suǒ xiàn , fēn qí bù tōng 。 dà huì ! yú chī fán

凡夫，性、無性、自性、第一義，作二見論。
fū , xìng 、 wú xìng 、 zì xìng 、 dì yī yì , zuò èr jiàn lùn 。

「復次，大慧！妄想三有苦滅，無知愛
fù cì dà huì wàng xiǎng sān yǒu kǔ miè wú zhī ài

業緣滅，自心所現幻境隨見。今當說。
yè yuán miè zì xīn suǒ xiàn huàn jìng suí jiàn jīn dāng shuō

大慧！若有沙門婆羅門，欲令無種有
dà huì ruò yǒu shā mén pó luó mén yù lìng wú zhǒng yǒu

種因果現，及事時住，緣陰界入生住
zhǒng yīn guǒ xiàn jí shì shí zhù yuán yīn jiè rù shēng zhù

，或言生已滅。大慧！彼若相續、若事
huò yán shēng yī miè dà huì bǐ ruò xiāng xù ruò shì

、若生、若有、若涅槃、若道、若業、
ruò shēng ruò yǒu ruò niè pán ruò dào ruò yè

若果、若諦，破壞斷滅論。所以者何？
ruò guǒ ruò dì pò huài duàn miè lùn suǒ yǐ zhě hé

以此現前不可得，及見始非分故。大慧
yǐ cǐ xiàn qián bù kě dé jí jiàn shǐ fēi fēn gù dà huì

！譬如破瓶，不作瓶事；亦如焦種，不
pì rú pò píng bù zuò píng shì yì rú jiāo zhǒng bù

作牙事。如是，大慧！若陰界入性，已
zuò yá shì rú shì dà huì ruò yīn jiè rù xìng yǐ

滅今滅、當滅，自心妄想見無因故，彼
miè jīn miè dāng miè zì xīn wàng xiǎng jiàn wú yīn gù bǐ

無次第生。大慧！若復說無種有種識
wú cì dì shēng dà huì ruò fù shuō wú zhǒng yǒu zhǒng shí

，三緣合生者，龜應生毛，沙應出油。
sān yuán hé shēng zhě guī yīng shēng máo shā yīng chū yóu

汝宗則壞，違決定義。有種無種說有如
rǔ zōng zé huài wéi jué dìng yì yǒu zhǒng wú zhǒng shuō yǒu rú

是過，所作事業，悉空無義。大慧！彼
shì guò suǒ zuò shì yè xī kōng wú yì dà huì bǐ

諸外道，說有三緣合生者，所作方便因
zhū wài dào shuō yǒu sān yuán hé shēng zhě suǒ zuò fāng biàn yīn

果自相，過去、未來、現在，有種、無
guǒ zì xiàng guò qù wèi lái xiān zài yǒu zhǒng wú

種相。從本已來成事相承，覺想地轉
zhǒng xiàng cóng běn yǐ lái chéng shì xiāng chéng jué xiǎng dì zhuǎn

，自見過習氣，作如是說。如是，大慧
zì jiàn guò xí qì zuò rú shì shuō rú shì dà huì

！愚癡凡夫，惡見所害，邪曲迷醉，無
yú chī fán fū è jiàn suǒ hài xié qū mí zuì wú

智妄稱一切智說。大慧！若復諸餘沙門
zhì wàng chēng yī qiè zhì shuō dà huì ruò fù zhū yú shā mén

婆羅門，見離自性、浮雲、火輪捷闢婆
pó luó mén jiàn lí zì xìng fú yún huǒ lún jié pū pó

城，無生、幻、焰、水月及夢，內外心
chéng wú shēng huàn yàn shuǐ yuè jí mèng nèi wài xīn

現，妄想無始虛偽，不離自心。妄想因
xiàn wàng xiǎng wú shǐ xū wěi bù lí zì xīn wàng xiǎng yīn

緣滅盡，離妄想說所說、觀所觀，受用
yuán miè jìn lí wàng xiǎng shuō suǒ shuō guān suǒ guān shòu yòng

建立身之藏識。於識境界，攝受及攝受
jiàn lì shēn zhī cáng shí yú shí jìng jiè shè shōu jí shè shōu

者不相應。無所有境界，離生住滅，自
zhě bù xiāng yīng wú suǒ yǒu jìng jiè lí shēng zhù miè zì

心起隨入分別。大慧！彼菩薩不久當得
xīn qǐ suí rù fēn bié dà huì bǐ pú sà bù jiǔ dāng dé

生死涅槃平等，大悲巧方便，無開發方

shēng sǐ niè pán píng děng dà bēi qiǎo fāng biàn wú kāi fā fāng

便。大慧！彼一切眾生界，皆悉如幻，

biàn dà huì bǐ yī qiè zhòng shēng jiè jiē xī rú huàn

不勤因緣，遠離內外境界，心外無所見

bù qín yīn yuán yuǎn lí nèi wài jìng jiè xīn wài wú suǒ jiàn

。次第隨入無相處，次第隨入從地至地

cì dì suí rù wú xiāng chù cì dì suí rù cóng dì zhì dì

三昧境界，解三界如幻，分別觀察，當

sān mèi jìng jiè jiě sān jiè rú huàn fēn bié guān chá dāng

得如幻三昧。度自心現無所有，得住般

dé rú huàn sān mèi dù zì xīn xiàn wú suǒ yǒu dé zhù bān

若波羅蜜。捨離彼生所作方便金剛喻三

rě bō luó mì shě lí bǐ shēng suǒ zuò fāng biàn jīn gāng yù sān

摩提，隨入如來身。隨入如如化，神通

mó tí suí rù rú lái shēn suí rù rú rú huà shén tōng

自在，慈悲方便，具足莊嚴。等入一切

zì zài cí bēi fāng biàn jù zú zhuāng yán děng rù yī qiè

佛刹，外道入處，離心意意識。是菩薩

fó shā wài dào rù chù lí xīn yì yì shí shì pú sà

漸次轉身，得如來身。大慧！是故欲得

jiàn cì zhuǎn shēn dé rú lái shēn dà huì shì gù yù dé

如來隨入身者，當遠離陰界入心，因緣

rú lái suí rù shēn zhě dāng yuǎn lí yīn jiè rù xīn yīn yuán

所作方便，生住滅妄想虛偽。唯心直進

suǒ zuò fāng biàn shēng zhù miè wǎng xiǎng xū wěi wéi xīn zhí jìn

，觀察無始虛偽過妄想習氣，因三有思

guān chá wú shǐ xū wěi guò wǎng xiǎng xí qì yīn sān yǒu sī

惟無所有，佛地無生，到自覺聖趣，自

wéi wú suǒ yǒu fó dì wú shēng dào zì jué shèng qù zì

心自在，到無開發行。如隨眾色摩尼，

xīn zì zài dào wú kāi fā xíng rú suí zhòng sè mó ní

隨入眾生微細之心，而以化身隨心量

suí rù zhòng shēng wēi xì zhī xīn ér yǐ huà shēn suí xīn liáng

度，諸地漸次相續建立。是故大慧！自

dù zhū dì jiàn cì xiāng xù jiàn lì shì gù dà huì zì

悉檀善，應當修學。」

xī tán shàn yīng dāng xiū xué

爾時大慧菩薩復白佛言：「世尊所說心

ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn suǒ shuō xīn

意意識、五法、自性相，一切諸佛菩薩

yì yì shí wǔ fǎ zì xìng xiāng yī qiè zhū fó pú sà

所行，自心見等，所緣境界不和合顯示

suǒ xíng zì xīn jiàn děng suǒ yuán jìng jiè bù hé hé xiǎn shì

，一切說成真實相，一切佛語心，為楞

yī qiè shuō chéng zhēn shí xiàng yī qiè fó yǔ xīn wéi léng

伽國摩羅耶山海中住處諸大菩薩，說如

qié guó mó luó yé shān hǎi zhōng zhù chù zhū dà pú sà shuō rú

來所歎海浪藏識境界法身。」

lái suǒ tàn hǎi làng cáng shí jìng jiè fǎ shēn

爾時，世尊告大慧菩薩言：「四因緣故

ěr shí shì zūn gào dà huì pú sà yán sì yīn yuán gù

，眼識轉。何等為四？謂：自心現攝受

yǎn shí zhuǎn hé děng wéi sì wèi zì xīn xiàn shè shòu

不覺，無始虛偽過色習氣，計著識性自

bù jué wú shǐ xū wěi guò sè xí qì jì zhù shí xìng zì

性，欲見種種色相。大慧！是名四種

xìng yù jiàn zhǒng zhǒng sè xiàng dà huì shì míng sì zhǒng

因緣水流處，藏識轉識浪生。大慧！

yīn yuán shuǐ liú chù cáng shí zhuǎn shí làng shēng dà huì

如眼識，一切諸根微塵毛孔俱生，隨次

rú yǎn shí yī qiè zhū gēn wēi chén máo kǒng jù shēng suí cì

境界生，亦復如是。譬如明鏡，現眾

jìng jiè shēng yì fù rú shì pì rú míng jìng xiàn zhòng

色像。大慧！猶如猛風，吹大海水。外

sè xiàng dà huì yóu rú měng fēng chuī dà hǎi shuǐ wài

境界風，飄蕩心海，識浪不斷。因所作

jìng jiè fēng piāo dàng xīn hǎi shí làng bù duàn yīn suǒ zuò

相異不異，合業生相，深入計著，不
xiàng yì bù yì hé yè shēng xiàng shēn rù jì zhù bù

能了知色等自性，故五識身轉。大慧！
néng le zhī sè děng zì xìng gù wǔ shí shēn zhuǎn dà huì

即彼五識身，俱因差別分段相知，當知
jí bǐ wǔ shí shēn jù yīn chà bié fēn duàn xiāng zhī dāng zhī

是意識因彼身轉。彼不作是念：『我展
shì yì shí yīn bǐ shēn zhuǎn bǐ bù zuò shì niàn wǒ zhǎn

轉相因，自心現，妄想計著轉。』而
zhuǎn xiāng yīn zì xīn xiàn wǎng xiǎng jì zhù zhuǎn ér

彼各各壞相俱轉，分別境界，分段差別
bǐ gè gè huài xiàng jù zhuǎn fēn bié jìng jiè fēn duàn chà bié

，謂彼轉。如修行者入禪三昧，微細習
wèi bǐ zhuǎn rú xiū xíng zhě rù chán sān mèi wēi xì xí

氣轉而不覺知，而作是念：『識滅然後
qì zhuǎn ér bù jué zhī ér zuò shì niàn shí miè rán hòu

入禪正受。』實不識滅而入正受，以習
rù chán zhèng shòu shí bù shí miè ér rù zhèng shòu yǐ xí

氣種子不滅，故不滅；以境界轉攝受不
qì zhǒng zǐ bù miè gù bù miè yǐ jìng jiè zhuǎn shè shòu bù

具，故滅。大慧！如是微細藏識究竟邊
jù gù miè dà huì rú shì wēi xì cáng shí jiū jìng biān

際，除諸如來及住地菩薩；諸聲聞、緣
jì chú zhū rú lái jí zhù dì pú sà zhū shēng wén yuán

覺、外道修行所得三昧智慧之力，一切
jué wài dào xiū xíng suǒ dé sān mèi zhī huì zhī lì yī qiè

不能測量決了餘地相智慧、巧便分別、
bù néng cè liàng jué le yú dì xiāng zhī huì qiǎo biàn fēn bié

決斷句義。最勝無邊善根成熟，離自
jué duàn jù yì zuì shèng wú biān shàn gēn chéng shú lí zì

心現妄想虛偽，宴坐山林，下中上修
xīn xiàn wǎng xiǎng xū wéi yàn zuò shān lín xià zhōng shàng xiū

，能見自心妄想流注，無量刹土諸佛灌
néng jiàn zì xīn wǎng xiǎng liú zhù wú liàng shā tǔ zhū fó guàn

頂，得自在力神通三昧。諸善知識佛子
dēng dé zì zài lì shén tōng sān mèi zhū shàn zhī shí fó zǐ

眷屬，彼心意意識，自心所現自性境界
juàn shǔ bǐ xīn yì yì shí zì xīn suǒ xiàn zì xìng jìng jiè

虛妄之想，生死有海，業愛無知，如是
xū wǎng zhī xiǎng shēng sǐ yǒu hǎi yè ài wú zhī rú shì

等因，悉以超度。是故，大慧！諸修行
děng yīn xī yǐ chāo dù shì gù dà huì zhū xiū xíng

者，應當親近最勝知識。」
zhě yīng dāng qīn jìn zuì shèng zhī shí

爾時世尊欲重宣此義，而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「譬如巨海浪， 斯由猛風起，

pì rú jù hǎi làng , sī yóu měng fēng qǐ ,

洪波鼓冥壑， 無有斷絕時。

hóng bō gǔ míng hè , wú yǒu duàn jué shí 。

藏識海常住， 境界風所動，

cáng shí hǎi cháng zhù , jìng jiè fēng suǒ dòng ,

種種諸識浪， 騰躍而轉生。

zhǒng zhǒng zhū shí làng , téng yuè ér zhuǎn shēng 。

青赤種種色， 珂乳及石蜜，

qīng chì zhǒng zhǒng sè , kē rǔ jí shí mì ,

淡味眾華果， 日月與光明，

dàn wèi zhòng huá guǒ , rì yuè yǔ guāng míng ,

非異非不異。 海水起波浪，

fēi yì fēi bù yì 。 hǎi shuǐ qǐ bō làng ,

七識亦如是， 心俱和合生。

qī shí yì rú shì , xīn jù hé hé shēng 。

譬如海水變， 種種波浪轉；

pì rú hǎi shuǐ biàn , zhǒng zhǒng bō làng zhuǎn ；

七識亦如是， 心俱和合生，

qī shí yì rú shì , xīn jù hé hé shēng ,

謂彼藏識處， 種種諸識轉。

wèi bǐ cáng shí chù , zhǒng zhǒng zhū shí zhuǎn 。

謂以彼意識， 思惟諸相義，

wèi yǐ bǐ yì shí , sī wéi zhū xiàng yì ,

不壞相有八， 無相亦無相。

bù huài xiāng yǒu bā , wú xiāng yì wú xiāng 。

譬如海波浪， 是則無差別；

pì rú hǎi bō làng , shì zé wú chà bié ；

諸識心如是， 異亦不可得。

zhū shí xīn rú shì , yì yì bù kě dé 。

心名採集業， 意名廣採集，

xīn míng cǎi jí yè , yì míng guǎng cǎi jí ,

諸識識所識， 現等境說五。」

zhū shí shí suǒ shí , xiàn děng jìng shuō wǔ 。

爾時，大慧菩薩以偈問曰：

ěr shí dà huì pú sà yǐ jì wèn yuē

「青赤諸色像， 眾生發諸識，

qīng chì zhū sè xiàng , zhòng shēng fā zhū shí ,

如浪種種法， 云何唯願說。」

rú làng zhǒng zhǒng fǎ , yún hé wéi yuàn shuō 。

爾時，世尊以偈答曰：

ěr shí shì zūn yǐ jì dá yuē

「青赤諸雜色， 波浪悉無有，

qīng chì zhū zá sè , bō làng xī wú yǒu ,

採集業說心，開悟諸凡夫。

cǎi jí yè shuō xīn , kāi wù zhū fán fū 。

彼業悉無有，自心所攝離，

bǐ yè xī wú yǒu , zì xīn suǒ shè lí ,

所攝無所攝，與彼波浪同。

suǒ shè wú suǒ shè , yǔ bǐ bō làng tóng 。

受用建立身，是眾生現識，

shòu yòng jiàn lì shēn , shì zhòng shēng xiàn shí ,

於彼現諸業，譬如水波浪。」

yú bǐ xiàn zhū yè , pì rú shuǐ bō làng 。 」

爾時，大慧菩薩復說偈言：

ěr shí dà huì pú sà fù shuō jì yán :

「大海波浪性，鼓躍可分別；

dà hǎi bō làng xìng , gǔ yuè kě fēn bié ;

藏與業如是，何故不覺知？」

cáng yǔ yè rú shì , hé gù bù jué zhī ? 」

爾時，世尊以偈答曰：

ěr shí shì zūn yǐ jì dá yuē :

「凡夫無智慧，藏識如巨海，

fán fū wú zhì huì , cáng shí rú jù hǎi ,

業相猶波浪， 依彼譬類通。」
yè xiāng yóu bō làng, yī bǐ pì lèi tōng 。 』

爾時，大慧菩薩復說偈言：
ěr shí dà huì pú sà fù shuō jī yán

「日出光等照， 下中上眾生。
rì chū guāng děng zhào, xià zhōng shàng zhòng shēng 。

如來照世間， 為愚說真實，
rú lái zhào shì jiān, wéi yú shuō zhēn shí ,

已分部諸法， 何故不說實？」
yǐ fēn bù zhū fǎ, hé gù bù shuō shí ? 』

爾時世尊以偈答曰：
ěr shí shì zūn yǐ jī dá yuē

「若說真實者， 彼心無真實。
ruò shuō zhēn shí zhě, bǐ xīn wú zhēn shí 。

譬如海波浪， 鏡中像及夢，
pì rú hǎi bō làng, jìng zhōng xiàng jí mèng ,

一切俱時現， 心境界亦然。
yī qiè jù shí xiàn, xīn jìng jiè yī rán 。

境界不具故， 次第業轉生，
jìng jiè bù jù gù, cì dì yè zhuǎn shēng ,

識者識所識， 意者意謂然，
shí zhě shí suǒ shí , yì zhě yì wèi rán ,

五則以顯現， 無有定次第。
wǔ zé yǐ xiǎn xiàn , wú yǒu dìng cì dì 。

譬如工畫師， 及與畫弟子，
pì rú gōng huà shī , jí yǔ huà dì zǐ ,

布彩圖眾形， 我說亦如是。
bù cǎi tú zhòng xíng , wǒ shuō yì rú shì 。

彩色本無文， 非筆亦非素，
cǎi sè běn wú wén , fēi bǐ yì fēi sù ,

為悅眾生故， 綺錯續眾像。
wéi yuè zhòng shēng gù , qǐ cuò huì zhòng xiàng 。

言說別施行， 真實離名字，
yán shuō bié shī xíng , zhēn shí lí míng zì ,

分別應初業， 修行示真實。
fēn bié yīng chū yè , xiū xíng shì zhēn shí 。

真實自悟處， 覺想所覺離，
zhēn shí zì wù chù , jué xiǎng suǒ jué lí ,

此為佛子說， 愚者廣分別。
cǐ wéi fó zǐ shuō , yú zhě guǎng fēn bié 。

種種皆如幻， 雖現無真實，
zhǒng zhǒng jiē rú huàn , suī xiàn wú zhēn shí ,

如是種種說， 隨事別施設，
rú shì zhǒng zhǒng shuō , suí shì bié shī shè ,

所說非所應， 於彼為非說。

suǒ shuō fēi suǒ yīng , yú bǐ wéi fēi shuō 。

彼彼諸病人， 良醫隨處方，

bǐ bǐ zhū bìng rén , liáng yī suí chù fāng ,

如來為眾生， 隨心應量說。

rú lái wéi zhòng shēng , suí xīn yīng liàng shuō 。

妄想非境界， 聲聞亦非分，

wàng xiǎng fēi jìng jiè , shēng wén yì fēi fèn ,

哀愍者所說， 自覺之境界。

āi mǐn zhě suǒ shuō , zì jué zhī jìng jiè 。

「復次，大慧！若菩薩摩訶薩欲知自

fù cì dà huì ruò pú sà mó hē sà yù zhī zì

心現量、攝受及攝受者妄想境界，當

xīn xiàn liàng shè shòu jí shè shòu zhě wàng xiǎng jìng jiè dāng

離群聚習俗睡眠，初中後夜常自覺悟

lí qún jù xí sú shuì mián chū zhōng hòu yè cháng zì jué wù

修行方便；當離惡見經論言說，及諸

xiū xíng fāng biàn dāng lí è jiàn jīng lùn yán shuō jí zhū

聲聞緣覺乘相；當通達自心現妄想之相。

shēng wén yuán jué chéngxiàng dāng tōng dá zì xīn xiàn wàng xiǎng zhī xiàng

「復次，大慧！菩薩摩訶薩建立智慧相

fù cì dà huì pú sà mó hē sà jiàn lì zhì huì xiàng

住已，於上聖智三相，當勤修學。何
zhù yǐ yú shàng shèng zhì sān xiāng dāng qín xiū xué hé

等為聖智三相當勤修學？所謂：無所有
děng wéi shèng zhì sān xiāng dāng qín xiū xué suǒ wèi wú suǒ yǒu

相、一切諸佛自願處相、自覺聖智究
xiàng yī qiè zhū fó zì yuàn chù xiàng zì jué shèng zhì jiū

竟之相。修行得此已，能捨跋驢心慧智
jīng zhī xiàng xiū xíng dé cǐ yǐ néng shě bō lú xīn huì zhì

相，得最勝子第八之地，則於彼上三
xiàng dé zuì shèng zǐ dì bā zhī dì zé yú bǐ shàng sān

相修生。大慧！無所有相者，謂聲聞
xiāng xiū shēng dà huì wú suǒ yǒu xiàng zhě wèi shēng wén

、緣覺及外道相，彼修習生。大慧！自
yuán jué jí wài dào xiàng bǐ xiū xí shēng dà huì zì

願處相者，謂諸先佛自願處修生。大慧
yuàn chù xiàng zhě wèi zhū xiān fó zì yuàn chù xiū shēng dà huì

！自覺聖智究竟相者，一切法相無所
zì jué shèng zhì jiū jīng xiàng zhě yī qiè fǎ xiàng wú suǒ

計著，得如幻三昧身，諸佛地處進趣行
jì zhù dé rú huàn sān mèi shēn zhū fó dì chù jìn qù xíng

生。大慧！是名聖智三相。若成就此
shēng dà huì shì míng shèng zhì sān xiāng ruò chéng jiù cǐ

聖智三相者，能到自覺聖智境界。是
shèng zhì sān xiāng zhě néng dào zì jué shèng zhì jìng jiè shì

故，大慧！聖智三相，當勤修學。」

gù dà huì shèng zhì sān xiāng dāng qín xiū xué

爾時大慧菩薩摩訶薩知大菩薩眾心之

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà zhī dà pú sà zhòng xīn zhī

所念，名聖智事分別自性經，承一切佛

suǒ niàn míng shèng zhì shì fēn bié zì xìng jīng chéng yī qiè fó

威神之力而白佛言：「世尊！唯願為說

wēi shén zhī lì ér bái fó yán shì zūn wéi yuàn wéi shuō

聖智事分別自性經，百八句分別所依。

shèng zhì shì fēn bié zì xìng jīng bǎi bā jù fēn bié suǒ yī

如來、應供、等正覺，依此分別說菩薩

rú lái yīng gòng děng zhèng jué yī cǐ fēn bié shuō pú sà

摩訶薩入自相、共相、妄想自性。以

mó hē sà rù zì xiāng gòng xiāng wàng xiǎng zì xìng yǐ

分別說妄想自性故，則能善知周遍觀察

fēn bié shuō wàng xiǎng zì xìng gù zé néng shàn zhī zhōu biàn guān chá

人法無我，淨除妄想，照明諸地，超越

rén fǎ wú wǒ jìng chú wàng xiǎng zhào míng zhū dì chāo yuè

一切聲聞、緣覺及諸外道諸禪定樂，觀

yī qiè shēng wén yuán jué jí zhū wài dào zhū chán dìng lè guān

察如來不可思議所行境界，畢定捨離五

chá rú lái bù kě sī yì suǒ xíng jìng jiè bì dìng shě lí wǔ

法自性。諸佛如來法身智慧，善自莊
fǎ zì xìng zhū fó rú lái fǎ shēn zhì huì shàn zì zhuāng
嚴，超幻境界，昇一切佛刹、兜率天宮
yán chāo huàn jìng jiè shēng yī qiè fó shā dōu lǜ tiān gōng
乃至色究竟天宮，逮得如來常住法身。」
nǎi zhì sè jiū jìng tiān gōng dǎi dé rú lái cháng zhù fǎ shēn

佛告大慧：「有一種外道，作無所有妄
fó gào dà huì yǒu yī zhǒng wài dào zuò wú suǒ yǒu wàng
想計著。覺知因盡，兔無角想。如兔無
xiǎng jì zhù jué zhī yīn jìn tù wú jiǎo xiǎng rú tù wú
角，一切法亦復如是。大慧！復有餘外
jiǎo yī qiè fǎ yì fù rú shì dà huì fù yǒu yú wài
道見種、求那、極微、陀羅驃形處橫法
dào jiàn zhǒng qiú nà jí wēi tuó luó biāo xíng chù héng fǎ
，各各差別。見已計著無兔角橫法，作
gè gè chà bié jiàn yǐ jì zhù wú tù jiǎo héng fǎ zuò
牛有角想。大慧！彼墮二見，不解心量
niú yǒu jiǎo xiǎng dà huì bǐ duò èr jiàn bù jiě xīn liàng
，自心境界妄想增長身受用，建立妄
zì xīn jìng jiè wàng xiǎng zēng zhǎng shēn shòu yòng jiàn lì wàng
想限量。大慧！一切法性亦復如是，離
xiǎng xiàn liàng dà huì yī qiè fǎ xìng yì fù rú shì lí

有無，不應作想。大慧！若復離有無而
yǒu wú bù yīng zuò xiǎng dà huì ruò fù lí yǒu wú ér

作兔無角想，是名邪想。彼因待觀，故
zuò tù wú jiǎo xiǎng shì míng xié xiǎng bǐ yīn dài guān gù

兔無角，不應作想，乃至微塵分別事性
tù wú jiǎo bù yīng zuò xiǎng nǎi zhī wēi chén fēn bié shì xìng

，悉不可得。大慧！聖境界離，不應作
xī bù kě dé dà huì shèng jìng jiè lí bù yīng zuò

牛有角想。」爾時，大慧菩薩摩訶薩白
niú yǒu jiǎo xiǎng ěr shí dà huì pú sà mó hē sà bái

佛言：「世尊！得無妄想者，見不生想
fó yán shì zūn dé wú wàng xiǎng zhě jiàn bù shēng xiǎng

已，隨比思量觀察不生妄想，言無耶？」
yǐ suí bǐ sī liáng guān chá bù shēng wàng xiǎng yán wú yé

佛告大慧：「非觀察不生妄想言無。所
fó gào dà huì fēi guān chá bù shēng wàng xiǎng yán wú suǒ

以者何？妄想者，因彼生故，依彼角
yǐ zhě hé wàng xiǎng zhě yīn bǐ shēng gù yī bǐ jiǎo

生妄想。以依角生妄想，是故言依因
shēng wàng xiǎng yī yī jiǎo shēng wàng xiǎng shì gù yán yī yīn

，故離異不異，故非觀察不生妄想言無
gù lí yì bù yì gù fēi guān chá bù shēng wàng xiǎng yán wú

角。大慧！若復妄想異角者，則不因角
jiǎo dà huì ruò fù wàng xiǎng yì jiǎo zhě zé bù yīn jiǎo

生；若不異者，則因彼故。乃至微塵分
shēng ruò bù yì zhě zé yīn bǐ gù nǎi zhì wēi chén fēn

析推求，悉不可得，不異角故。彼亦非
xī tuī qiú xī bù kě dé bù yì jiǎo gù bǐ yì fēi

性，二俱無性者，何法何故而言無耶？
xìng èr jù wú xìng zhě hé fá hé gù ér yán wú yé

大慧！若無故無角，觀有故言免無角者
dà huì ruò wú gù wú jiǎo guān yǒu gù yán miǎn wú jiǎo zhě

，不應作想。大慧！不正因故而說有無
bù yīng zuò xiǎng dà huì bù zhèng yīn gù ér shuō yǒu wú

，二俱不成。大慧！復有餘外道見，計
èr jù bù chéng dà huì fù yǒu yú wài dào jiàn jì

著色空事形處橫法，不能善知虛空分齊
zhù sè kōng shì xíng chù héng fǎ bù néng shàn zhī xū kōng fēn qí

，言色離虛空，起分齊見妄想。大慧！
yán sè lí xū kōng qǐ fēn qí jiàn wàng xiǎng dà huì

虛空是色，隨入色種。大慧！色是虛空
xū kōng shì sè suí rù sè zhǒng dà huì sè shì xū kōng

持所持處所建立，性色空事，分別當知
chí suǒ chí chù suǒ jiàn lì xìng sè kōng shì fēn bié dāng zhī

。大慧！四大種生時，自相各別，亦不
dà huì sì dà zhǒng shēng shí zì xiāng gè bié yì bù

住虛空，非彼無虛空。如是，大慧！觀
zhù xū kōng fēi bǐ wú xū kōng rú shì dà huì guān

牛有角，故兔無角。大慧！又牛角者，
niú yǒu jiǎo gù tù wú jiǎo dà huì yòu niú jiǎo zhě

析為微塵，又分別微塵，剎那不住，彼
xī wéi wēi chén yòu fēn bié wēi chén shā nà bú zhù bǐ

何所觀故而言無耶？若言觀餘物者，彼
hé suǒ guān gù ér yán wú yé ruò yán guān yú wù zhě bǐ

法亦然。」
fǎ yì rán

爾時世尊告大慧菩薩摩訶薩言：「當離
ěr shí shì zūn gào dà huì pú sà mó hē sà yán dāng lí

兔角牛角，虛空形色，異見妄想。汝等
tù jiǎo niú jiǎo xū kōng xíng sè yì jiàn wǎng xiǎng rǔ děng

諸菩薩摩訶薩，當思惟自心現妄想，隨
zhū pú sà mó hē sà dāng sī wéi zì xīn xiàn wǎng xiǎng suí

入為一切剎土最勝子，以自心現方便而
rù wéi yī qiè shā tǔ zuì shèng zǐ yǐ zì xīn xiàn fāng biàn ér

教授之。」
jiào shòu zhī

爾時世尊欲重宣此義，而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「色等及心無，色等長養心，

sè děng jí xīn wú , sè děng zhǎng yǎng xīn ,

身受用安立，識藏現眾生。

shēn shòu yòng ān lì , shí cáng xiàn zhòng shēng 。

心意及與識，自性法有五，

xīn yì jí yǔ shí , zì xìng fǎ yǒu wǔ ,

無我二種淨，廣說者所說。

wú wǒ èr zhǒng jìng , guǎng shuō zhě suǒ shuō 。

長短有無等，展轉互相生，

zhǎng duǎn yǒu wú děng , zhǎn zhuǎn hù xiāng shēng ,

以無故成有，以有故成無。

yǐ wú gù chéng yǒu , yǐ yǒu gù chéng wú 。

微塵分別事，不起色妄想，

wēi chén fēn bié shì , bù qǐ sè wàng xiǎng ,

心量安立處，惡見所不樂。

xīn liàng ān lì chù , è jiàn suǒ bù lè 。

覺想非境界，聲聞亦復然，

jué xiǎng fēi jìng jiè , shēng wén yì fù rán ,

救世之所說，自覺之境界。」

jiù shì zhī suǒ shuō , zì jué zhī jìng jiè 。

爾時大慧菩薩為淨自心現流故，復請如

ěr shí dà huì pú sà wéi jìng zì xīn xiàn liú gù fù qǐng rú

來，白佛言：「世尊！云何淨除一切眾
lái bái fó yán shì zūn yún hé jìng chú yī qiè zhòng

生自心現流？為頓為漸耶？」

shēng zì xīn xiàn liú wéi dùn wéi jiàn yé

佛告大慧：「漸淨非頓。如菴羅果，漸
fó gào dà huì jiàn jìng fēi dùn rú ān luó guǒ jiàn

熟非頓；如來淨除一切眾生自心現流，
shú fēi dùn rú lái jìng chú yī qiè zhòngshēng zì xīn xiàn liú

亦復如是，漸淨非頓。譬如陶家造作諸
yì fù rú shì jiàn jìng fēi dùn pì rú táo jiā zào zuò zhū

器，漸成非頓；如來淨除一切眾生自
qì jiàn chéng fēi dùn rú lái jìng chú yī qiè zhòngshēng zì

心現流，亦復如是，漸淨非頓。譬如大
xīn xiàn liú yì fù rú shì jiàn jìng fēi dùn pì rú dà

地漸生萬物，非頓生也；如來淨除一
dì jiàn shēng wàn wù fēi dùn shēng yě rú lái jìng chú yī

切眾生自心現流，亦復如是，漸淨非
qiè zhòngshēng zì xīn xiàn liú yì fù rú shì jiàn jìng fēi

頓。譬如人學音樂書畫種種伎術，漸
dùn pì rú rén xué yīn lè shū huà zhǒng zhǒng jì shù jiàn

成非頓；如來淨除一切眾生自心現流
chéng fēi dùn rú lái jìng chú yī qiè zhòngshēng zì xīn xiàn liú

，亦復如是，漸淨非頓。譬如明鏡，頓
yī fù rú shì jiàn jìng fēi dùn pì rú míng jìng dùn

現一切無相色像；如來淨除一切眾生
xiàn yī qiè wú xiàng sè xiàng rú lái jìng chú yī qiè zhòng shēng

自心現流，亦復如是，頓現無相、無有
zì xīn xiàn liú yī fù rú shì dùn xiàn wú xiàng wú yǒu

所有清淨境界。如日月輪，頓照顯示一
suǒ yǒu qīng jìng jìng jiè rú rì yuè lún dùn zhào xiǎn shì yī

切色像；如來為離自心現習氣過患眾
qiè sè xiàng rú lái wéi lí zì xīn xiàn xí qì guò huàn zhòng

生，亦復如是，頓為顯示不思議智最勝
shēng yī fù rú shì dùn wéi xiǎn shì bù sī yì zhì zuì shèng

境界。譬如藏識，頓分別知自心現及身
jìng jiè pì rú cáng shí dùn fēn bié zhī zì xīn xiàn jí shēn

安立受用境界；彼諸依佛，亦復如是，
ān lì shòu yòng jìng jiè bǐ zhū yī fó yī fù rú shì , (

(依者胡本云津膩，謂化佛是真佛氣分
yī zhě hú běn yún jīn nì , wèi huà fó shì zhēn fó qì fēn yé

也)。頓熟眾生所處境界，以修行者安
dùn shú zhòng shēng suǒ chù jìng jiè , yǐ xiū xíng zhě ān chù yú

處於彼色究竟天。譬如法佛所作依佛，
bǐ sè jiū jìng tiān 。 pì rú fǎ fó suǒ zuò yī fó , guāng míng

光明照耀。自覺聖趣，亦復如是，彼於法
zhào yào 。 zì jué shèng qù , yī fù rú shì , bǐ yú fǎ xiàng yǒu

相有性無性惡見妄想，照令除滅。大慧

xīng wú xìng è jiàn wàng xiǎng , zhào lìng chú miè 。 dà huì ! fá

!法依佛，說一切法，入自相共相自心現

yī fó , shuō yī qiè fǎ , rù zì xiāng gòng xiāng zì xīn xiàn xí qì

習氣因，相續妄想自性計著因，種種無

yīn , xiāng xù wàng xiǎng zì xìng jì zhù yīn , zhǒng zhǒng wú shí huàn

實幻，種種計著，不可得。

, zhǒng zhǒng jì zhù , bù kě dé 。

「復次，大慧！計著緣起自性，生妄想

fù cì dà huì jì zhù yuán qǐ zì xìng shēng wàng xiǎng

自性相。大慧！如工幻師，依草木瓦石

zì xìng xiāng dà huì rú gōng huàn shī yī cǎo mù wǎ shí

作種種幻，起一切眾生若干形色，起

zuò zhǒng zhǒng huàn qǐ yī qiè zhòng shēng ruò gān xíng sè qǐ

種種妄想。彼諸妄想亦無真實。如是

zhǒng zhǒng wàng xiǎng bǐ zhū wàng xiǎng yì wú zhēn shí rú shì

，大慧！依緣起自性，起妄想自性。種

dà huì yī yuán qǐ zì xìng qǐ wàng xiǎng zì xìng zhǒng

種妄想心，種種想行事妄想相，計著

zhǒng wàng xiǎng xīn zhǒng zhǒng xiǎng xíng shì wàng xiǎng xiāng jì zhù

習氣妄想。大慧！是為妄想自性相生

xí qì wàng xiǎng dà huì shì wéi wàng xiǎng zì xìng xiāng shēng

。大慧！是名依佛說法。大慧！法佛者

dà huì shì míng yī fó shuō fǎ dà huì fǎ fó zhě

，離心自性相，自覺聖所緣境界，建立

lí xīn zì xìng xiàng zì jué shèng suǒ yuán jìng jiè jiàn lì

施作。大慧！化佛者，說施、戒、忍、

shī zuò dà huì huà fó zhě shuō shī jiè rěn

精進、禪定，及心智慧。離陰界入，解

jīng jìn chán dìng jí xīn zhì huì lí yīn jiè rù jiě

脫識相分別。觀察建立，超外道見，無

tuō shí xiàng fēn bié guān chá jiàn lì chāo wài dào jiàn wú

色見。大慧！又法佛者，離攀緣，所緣

sè jiàn dà huì yòu fǎ fó zhě lí pān yuán suǒ yuán

離，一切所作根量相滅，非諸凡夫、聲

lí yī qiè suǒ zuò gēn liàng xiāng miè fēi zhū fán fū shēng

聞、緣覺、外道計著我相所著境界，自

wén yuán jué wài dào jì zhù wǒ xiāng suǒ zhù jìng jiè zì

覺聖究竟差別相建立。是故，大慧！自

jué shèng jiū jìng chà bié xiāng jiàn lì shì gù dà huì zì

覺聖差別相，當勤修學，自心現見，應

jué shèng chà bié xiāng dāng qín xiū xué zì xīn xiàn jiàn yīng

當除滅。

dāng chú miè

「復次，大慧！有二種聲聞乘通分別

fù cì dà huì yǒu èr zhǒng shēng wén chéng tōng fēn bié

相，謂：得自覺聖差別相，及性妄想

xiàng wèi dé zì jué shèng chà bié xiāng jí xìng wàng xiǎng

自性計著相。云何得自覺聖差別相聲

zì xìng jì zhù xiāng yún hé dé zì jué shèng chà bié xiāng shēng

聞？謂無常、苦、空、無我境界。真諦

wén wèi wú cháng kǔ kōng wú wǒ jìng jiè zhēn dì

離欲寂滅，息陰界入自共相，外不壞

lí yù jì miè xī yīn jiè rù zì gòng xiāng wài bù huài

相如實知，心得寂止。心寂止已，禪

xiāng rú shí zhī xīn dé jì zhǐ xīn jì zhǐ yǐ chán

定、解脫三昧，道果正受解脫，不離

dìng jiě tuō sān mèi dào guǒ zhèng shòu jiě tuō bù lí

習氣、不思議變易死，得自覺聖樂住

xí qì bù sī yì biàn yì sǐ dé zì jué shèng lè zhù

聲聞；是名得自覺聖差別相聲聞。大

shēng wén shì míng dé zì jué shèng chà bié xiāng shēng wén dà

慧！得自覺聖差別樂住菩薩摩訶薩，

huì dé zì jué shèng chà bié lè zhù pú sà mó hē sà

非滅門樂正受樂，顧愍眾生及本願不

fēi miè mén lè zhèng shòu lè gù mǐn zhòng shēng jí běn yuàn bù

作證。大慧！是名聲聞得自覺聖差別

zuò zhèng dà huì shì míng shēng wén dé zì jué shèng chà bié

相樂。菩薩摩訶薩，於彼得自覺聖差
xiàng lè pú sà mó hē sà yú bǐ dé zì jué shèng chà

別相樂，不應修學。大慧！云何性妄
bié xiàng lè bù yīng xiū xué dà huì yún hé xìng wàng

想自性計著相聲聞？所謂大種：青黃
xiǎng zì xìng jì zhù xiàng shēng wén suǒ wèi dà zhǒng qīng huáng

赤白，堅濕煖動，非作生自相共相。
chì bái jiān shī nuǎn dòng fēi zuò shēng zì xiàng gòng xiāng

先勝善說，見已，於彼起自性妄想。
xiān shèng shàn shuō jiàn yǐ yú bǐ qǐ zì xìng wàng xiǎng

菩薩摩訶薩，於彼應知應捨，隨入法無
pú sà mó hē sà yú bǐ yīng zhī yīng shě suí rù fǎ wú

我想，滅人無我相見，漸次諸地相續
wǒ xiǎng miè rén wú wǒ xiàng jiàn jiàn cì zhū dì xiàng xù

建立；是名諸聲聞性妄想自性計著相。」
jiàn lì shì míng zhū shēng wén xìng wàng xiǎng zì xìng jì zhù xiàng

爾時，大慧菩薩摩訶薩白佛言：「世尊
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà bái fó yán shì zūn

！世尊所說常及不思議，自覺聖趣境
shì zūn suǒ shuō cháng jí bù sī yì zì jué shèng qù jìng

界及第一義境界。世尊！非諸外道所說
jiè jí dì yī yì jìng jiè shì zūn fēi zhū wài dào suǒ shuō

常不思議因緣耶？」

cháng bù sī yì yīn yuán yé

佛告大慧：「非諸外道因緣得常不思議

fó gào dà huì fēi zhū wài dào yīn yuán dé cháng bù sī yì

。所以者何？諸外道常不思議，不因自

suǒ yī zhě hé zhū wài dào cháng bù sī yì bù yīn zì

相成。若常不思議不因自相成者，何

xiāng chéng ruò cháng bù sī yì bù yīn zì xiāng chéng zhě hé

因顯現常不思議？

yīn xiǎn xiàn cháng bù sī yì

「復次，大慧！不思議若因自相成者，

fù cì dà huì bù sī yì ruò yīn zì xiāng chéng zhě

彼則應常。由作者因相故，常不思議

bǐ zé yīng cháng yóu zuò zhě yīn xiāng gù cháng bù sī yì

不成。大慧！我第一義常不思議。第一

bù chéng dà huì wǒ dì yī yì cháng bù sī yì dì yī

義因相成，離性非性，得自覺相故有

yì yīn xiāng chéng lí xìng fēi xìng dé zì jué xiāng gù yǒu

相。第一義智因故，有因離性非性故。

xiāng dì yī yì zhì yīn gù yǒu yīn lí xìng fēi xìng gù

譬如無作虛空，涅槃滅盡故常。如是，

pì rú wú zuò xū kōng niè pán miè jìn gù cháng rú shì

大慧！不同外道常不思議論。如是，大
dà huì bù tóng wài dào cháng bù sī yì lùn rú shì dà

慧！此常不思議，諸如來自覺聖智所得
huì cǐ cháng bù sī yì zhū rú lái zì jué shèng zhì suǒ dé

，是故常不思議自覺聖智所得應得修學。
shì gù cháng bù sī yì zì jué shèng zhì suǒ dé yīng dé xiū xué

「復次，大慧！外道常不思議，無常性
fù cì dà huì wài dào cháng bù sī yì wú cháng xìng

。異相因故，非自作因相力故常。
yì xiāng yīn gù fēi zì zuò yīn xiāng lì gù cháng

「復次，大慧！諸外道常不思議，於所
fù cì dà huì zhū wài dào cháng bù sī yì yú suǒ

作性非性無常，見已思量計常。大慧
zuò xìng fēi xìng wú cháng jiàn yǐ sī liáng jì cháng dà huì

！我亦以如是因緣所作者性非性無常
wǒ yì yǐ rú shì yīn yuán suǒ zuò zhě xìng fēi xìng wú cháng

，見已，自覺聖境界，說彼常無因。
jiàn yǐ zì jué shèng jìng jiè shuō bǐ cháng wú yīn

大慧！若復諸外道，因相成常不思議
dà huì ruò fù zhū wài dào yīn xiāng chéng cháng bù sī yì

，因自相性非性，同於兔角。此常不
yīn zì xiāng xìng fēi xìng tóng yú tù jiǎo cǐ cháng bù

思議，但言說妄想。諸外道輩，有如
sī yì dàn yán shuō wàng xiǎng zhū wài dào bèi yǒu rú

是過。所以者何？謂但言說妄想，同
shì guò suǒ yǐ zhě hé wèi dàn yán shuō wàng xiǎng tóng

於兔角，自因相非分。大慧！我常不
yú tù jiǎo zì yīn xiāng fēi fēn dà huì wǒ cháng bù

思議，因自覺得相故，離所作性非性
sī yì yīn zì jué dé xiāng gù lí suǒ zuò xìng fēi xìng

故。常非外性非性無常，思量計常。
gù cháng fēi wài xìng fēi xìng wú cháng sī liáng jì cháng

大慧！若復外性非性無常，思量計常
dà huì ruò fù wài xìng fēi xìng wú cháng sī liáng jì cháng

不思議常，而彼不知常不思議自因之
bù sī yì cháng ér bǐ bù zhī cháng bù sī yì zì yīn zhī

相，去得自覺聖智境界相遠。彼不應說。
xiāng qù dé zì jué shèng zhì jìng jiè xiāng yuǎn bǐ bù yīng shuō

「復次，大慧！諸聲聞畏生死妄想苦
fù cì dà huì zhū shēng wén wèi shēng sǐ wàng xiǎng kǔ

而求涅槃，不知生死、涅槃差別一切性
ér qiú niè pán bù zhī shēng sǐ niè pán chà bié yī qiè xìng

妄想非性。未來諸根境界休息，作涅槃
wàng xiǎng fēi xìng wèi lái zhū gēn jìng jiè xiū xī zuò niè pán

想，非自覺聖智趣藏識轉。是故，凡
xiǎng fēi zì jué shèng zhì qù cáng shí zhuǎn shì gù fán

愚說有三乘，說心量趣無所有。是故，
yú shuō yǒu sān chéng shuō xīn liàng qù wú suǒ yǒu shì gù

大慧！彼不知過去未來現在諸如來自心
dà huì bǐ bù zhī guò qù wèi lái xiàn zài zhū rú lái zì xīn

現境界，計著外心現境界，生死輪常轉。
xiàn jìng jiè jì zhù wài xīn xiàn jìng jiè shēng sǐ lún cháng zhuǎn

「復次，大慧！一切法不生，是過去
fù cì dà huì yī qiè fǎ bù shēng shì guò qù

未來現在諸如來所說。所以者何？謂
wèi lái xiàn zài zhū rú lái suǒ shuō suǒ yī zhě hé wèi

自心現性非性，離有非有生故。大慧
zì xīn xiàn xìng fēi xìng lí yǒu fēi yǒu shēng gù dà huì

！一切性不生，一切法如兔馬等角，
yī qiè xìng bù shēng yī qiè fǎ rú tù mǎ děng jiǎo

愚癡凡夫不實妄想自性妄想故。大慧
yú chī fán fū bù shí wǎng xiǎng zì xìng wǎng xiǎng gù dà huì

！一切法不生，自覺聖智趣境界者，
yī qiè fǎ bù shēng zì jué shèng zhì qù jìng jiè zhě

一切性自性相不生，非彼愚夫妄想
yī qiè xìng zì xìng xiāng bù shēng fēi bǐ yú fū wǎng xiǎng

二境界。自性身財建立趣自性相。大
èr jìng jiè zì xìng shēn cái jiàn lì qù zì xìng xiàng dà

慧！藏識攝、所攝相轉，愚夫墮生
huì cáng shí shè suǒ shè xiàng zhuǎn yú fū duò shēng

住滅二見，悵望一切性生。有非有妄
zhù miè èr jiàn xī wàng yī qiè xìng shēng yǒu fēi yǒu wàng

想生，非賢聖也。大慧！於彼應當修學。
xiǎngshēng fēi xián shèng yě dà huì yú bǐ yīng dāng xiū xué

「復次，大慧！有五無間種性。云何為
fù cì dà huì yǒu wǔ wú jiān zhōng xìng yún hé wéi

五？謂：聲聞乘無間種性、緣覺乘無
wǔ wèi shēng wén chéng wú jiān zhōng xìng yuán jué chéng wú

間種性、如來乘無間種性、不定種性
jiān zhōng xìng rú lái chéng wú jiān zhōng xìng bù dìng zhōng xìng

、各別種性。云何知聲聞乘無間種性
gè bié zhōng xìng yún hé zhī shēng wén chéng wú jiān zhōng xìng

？若聞說得陰、界、入自共相斷知時，
ruò wén shuō dé yīn jiè rù zì gòng xiāng duàn zhī shí

舉身毛孔熙怡欣悅及樂修相智，不修
jǔ shēn máo kǒng xī yí xīn yuè jí lè xiū xiāng zhì bù xiū

緣起發悟之相，是名聲聞乘無間種性
yuán qǐ fā wù zhī xiàng shì míng shēng wén chéng wú jiān zhōng xìng

。聲聞無間，見第八地，起煩惱斷，習
shēng wén wú jiān jiàn dì bā dì qǐ fán nǎo duàn xí
氣煩惱不斷。不度不思議變易死，度分
qì fán nǎo bù duàn bù dù bù sī yì biàn yì sǐ dù fēn
段死。正師子吼：『我生已盡，梵行已
duàn sǐ zhèng shī zi hǒu wǒ shēng yǐ jìn fàn xíng yǐ
立，不受後有。』如實知，修習人無我
lì bù shòu hòu yǒu rú shí zhī xiū xí rén wú wǒ
，乃至得般涅槃覺。大慧！各別無間者
nǎi zhì dé bān niè pán jué dà huì gè bié wú jiān zhě
，我人眾生壽命長養士夫，彼諸眾生
wǒ rén zhòng shēng shòu mìng zhǎng yǎng shì fū bǐ zhū zhòng shēng
作如是覺求般涅槃。復有異外道說，悉
zuò rú shì jué qiú bān niè pán fù yǒu yì wài dào shuō xī
由作者。見一切性已，言：『此是般涅槃
yóu zuò zhě jiàn yī qiè xìng yǐ yán cǐ shì bān niè
。』作如是覺，法無我見非分，彼無
pán zuò rú shì jué fǎ wú wǒ jiàn fēi fēn bǐ wú
解脫。大慧！此諸聲聞乘無間外道種
jiě tuō dà huì cǐ zhū shēng wén chéng wú jiān wài dào zhǒng
性，不出出覺。為轉彼惡見故，應當
xìng bù chū chū jué wéi zhuǎn bǐ è jiàn gù yīng dāng
修學。大慧！緣覺乘無間種性者，若
xiū xué dà huì yuán jué chéng wú jiān zhǒng xìng zhě ruò

聞說各別緣無間，舉身毛豎悲泣流淚，

wén shuō gè bié yuán wú jiān jǔ shēn máo shù bēi qì liú lèi

不相近緣，所有不著。種種自身，種

bù xiāng jìn yuán suǒ yǒu bù zhù zhǒng zhǒng zì shēn zhǒng

種神通，若離若合，種種變化。聞說

zhǒng shén tōng ruò lí ruò hé zhǒng zhǒng biàn huà wén shuō

是時，其心隨入。若知彼緣覺乘無間

shì shí qí xīn suí rù ruò zhī bǐ yuán jué chéng wú jiān

種性已，隨順為說緣覺之乘，是名緣

zhǒng xìng yǐ suí shùn wéi shuō yuán jué zhī chéng shì míng yuán

覺乘無間種性相。大慧！彼如來乘無

jué chéng wú jiān zhǒng xìng xiāng dà huì bǐ rú lái chéng wú

間種性，有四種，謂：自性法無間種

jiān zhǒng xìng yǒu sì zhǒng wèi zì xìng fǎ wú jiān zhǒng

性、離自相法無間種性、得自覺聖無

xìng lí zì xiāng fǎ wú jiān zhǒng xìng dé zì jué shèng wú

間種性、外剎殊勝無間種性。大慧！

jiān zhǒng xìng wài shā shū shèng wú jiān zhǒng xìng dà huì

若聞此四事一一說時，及說自心現身財

ruò wén cǐ sì shì yī yī shuō shí jí shuō zì xīn xiàn shēn cái

建立不思議境界時，心不驚怖者；是名

jiàn lì bù sī yì jìng jiè shí xīn bù jīng bù zhě shì míng

如來乘無間種性相。大慧！不定種性

rú lái chéng wú jiān zhǒng xìng xiāng dà huì bù dìng zhǒng xìng

者，謂：說彼三種時，隨說而入，隨彼
zhě wèi shuō bǐ sān zhǒng shí suí shuō ér rù suí bǐ

而成。大慧！此是初治地者，謂種性
ér chéng dà huì cǐ shì chū zhì dì zhě wèi zhǒng xìng

建立，為超入無所有地故，作是建立。
jiàn lì wéi chāo rù wú suǒ yǒu dì gù zuò shì jiàn lì

彼自覺藏者，自煩惱習淨，見法無我，
bǐ zì jué cáng zhě zì fán nǎo xí jìng jiàn fǎ wú wǒ

得三昧樂住聲聞，當得如來最勝之身。」
dé sān mèi lè zhù shēng wén dāng dé rú lái zuì shèng zhī shēn

爾時世尊，欲重宣此義，說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì shuō jì yán

「須陀槃那果，往來及不還，
xū tuó pán nà guǒ , wǎng lái jí bù hái ,

逮得阿羅漢，是等心惑亂。
dǎi dé ā luó hàn , shì děng xīn huò luàn 。

三乘與一乘，非乘我所說，
sān chéng yǔ yī chéng , fēi chéng wǒ suǒ shuō ,

愚夫少智慧，諸聖遠離寂。
yú fū shǎo zhì huì , zhū shèng yuǎn lí jì 。

第一義法門，遠離於二教，
dì yī yì fǎ mén , yuǎn lí yú èr jiào ,

住於無所有，何建立三乘？

zhù yú wú suǒ yǒu , hé jiàn lì sān chéng ?

諸禪無量等，無色三摩提，

zhū chán wú liàng děng , wú sè sān mó tí ,

受想悉寂滅，亦無有心量。

shòu xiǎng xī jì miè , yì wú yǒu xīn liáng 。

「大慧！彼一闍提非一闍提，世間、解

dà huì bǐ yī chǎn tí fēi yī chǎn tí shì jiān jiě

脫誰轉？大慧！一闍提有二種：一者

tuō shuí zhuǎn dà huì yī chǎn tí yǒu èr zhǒng yī zhě

，捨一切善根，及於無始眾生發願。

shě yī qiè shàn gēn jí yú wú shǐ zhòng shēng fā yuàn

云何捨一切善根？謂謗菩薩藏，及作

yún hé shě yī qiè shàn gēn wèi bàng pú sà cáng jí zuò

惡言：『此非隨順修多羅、毘尼解脫之

è yán 『 cǐ fēi suí shùn xiū duō luó pí ní jiě tuō zhī

說。』捨一切善根故，不般涅槃。二者

shuō 』 shě yī qiè shàn gēn gù bù bān niè pán èr zhě

，菩薩本自願方便故，非不般涅槃一

pú sà běn zì yuàn fāng biàn gù fēi bù bān niè pán yī

切眾生而般涅槃。大慧！彼般涅槃，

qiè zhòng shēng ér bān niè pán dà huì bǐ bān niè pán

是名不般涅槃法相。此亦到一闡提趣。」

shì míng bù bān niè pán fǎ xiàng cǐ yì dào yī chǎn tí qù

大慧白佛言：「世尊！此中云何畢竟不

dà huì bái fó yán shì zūn cǐ zhōng yún hé bì jìng bù

般涅槃？」

bān niè pán

佛告大慧：「菩薩一闡提者，知一切法

fó gào dà huì pú sà yī chǎn tí zhě zhī yī qiè fǎ

本來般涅槃已，畢竟不般涅槃，而非

běn lái bān niè pán yǐ bì jìng bù bān niè pán ér fēi

捨一切善根一闡提也。大慧！捨一切

shě yī qiè shàn gēn yī chǎn tí yě dà huì shě yī qiè

善根一闡提者，復以如來神力故，或

shàn gēn yī chǎn tí zhě fù yǐ rú lái shén lì gù huò

時善根生。所以者何？謂如來不捨一

shí shàn gēn shēng suǒ yǐ zhě hé wèi rú lái bù shě yī

切眾生故，以是故菩薩一闡提不般涅槃。

qiè zhòngshēng gù yǐ shì gù pú sà yī chǎn tí bù bān niè pán

「復次，大慧！菩薩摩訶薩，當善三自

fù cì dà huì pú sà mó hē sà dāng shàn sān zì

性。云何三自性？謂妄想自性、緣起自

xìng yún hé sān zì xìng wèi wàng xiǎng zì xìng yuán qǐ zì

性、成自性。大慧！妄想自性從相生。」

xìng chéng zì xìng dà huì wàng xiǎng zì xìng cóng xiāngshēng

大慧白佛言：「世尊！云何妄想自性從

dà huì bái fó yán shì zūn yún hé wàng xiǎng zì xìng cóng

相生？」

xiāng shēng

佛告大慧：「緣起自性事相相，行顯現

fó gào dà huì yuán qǐ zì xìng shì xiāngxiāng xíng xiǎn xiàn

事相相，計著有二種妄想自性。如來

shì xiāngxiāng jì zhù yǒu èr zhǒng wàng xiǎng zì xìng rú lái

、應供、等正覺之所建立，謂名相計著

yīng gòng děng zhèng jué zhī suǒ jiàn lì wèi míng xiàng jì zhù

相，及事相計著相。名相計著相者，

xiàng jí shì xiàng jì zhù xiàng míng xiàng jì zhù xiàng zhě

謂內外法計著。事相計著相者，謂即彼

wèi nèi wài fǎ jì zhù shì xiàng jì zhù xiàng zhě wèi jí bǐ

如是內外自共相計著。是名二種妄想

rú shì nèi wài zì gòng xiāng jì zhù shì míng èr zhǒng wàng xiǎng

自性相。若依若緣生，是名緣起。云何

zì xìng xiàng ruò yī ruò yuán shēng shì míng yuán qǐ yún hé

成自性？謂離名相、事相妄想，聖智

chéng zì xìng wèi lí míng xiàng shì xiàng wàng xiǎng shèng zhì

所得，及自覺聖智趣所行境界，是名成
suǒ dé jí zì jué shèng zhì qù suǒ xíng jìng jiè shì míng chéng

自性，如來藏心。」
zì xìng rú lái cáng xīn

爾時世尊，欲重宣此義，而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jī yán

「名相覺想，自性二相，正
míng xiàng jué xiǎng , zì xìng èr xiàng , zhèng zhī rú rú ,

智如如，

是則成相。
shì zé chéng xiàng

「大慧！是名觀察五法自性相經，自覺
dà huì shì míng guān chá wǔ fǎ zì xìng xiàng jīng zì jué

聖智趣所行境界。汝等諸菩薩摩訶薩，
shèng zhì qù suǒ xíng jìng jiè rǔ děng zhū pú sà mó hē sà

應當修學。
yīng dāng xiū xué

「復次，大慧！菩薩摩訶薩善觀二種無
fù cì dà huì pú sà mó hē sà shàn guān èr zhǒng wú

我相。云何二種無我相？謂人無我，及
wǒ xiàng yún hé èr zhǒng wú wǒ xiàng wèi rén wú wǒ jí

法無我。云何人無我？謂離我我所、陰
fǎ wú wǒ yún hé rén wú wǒ wèi lí wǒ wǒ suǒ yīn

、界、入聚。無知業愛生，眼色等攝受
jiè rù jù wú zhī yè ài shēng yǎn sè děng shè shòu

計著生識，一切諸根自心現器身等藏，
jì zhù shēng shí yī qiè zhū gēn zì xīn xiàn qì shēn děng cáng

自妄想相施設顯示。如河流，如種子，
zì wǎng xiǎng xiàng shī shè xiǎn shì rú hé liú rú zhǒng zǐ

如燈，如風，如雲，刹那展轉壞。躁動
rú dēng rú fēng rú yún shā nà zhǎn zhuǎn huài zào dòng

如猿猴，樂不淨處如飛蠅，無厭足如風
rú yuán hóu lè bù jìng chù rú fēi yíng wú yàn zú rú fēng

火，無始虛偽習氣因如汲水輪。生死趣
huǒ wú shǐ xū wěi xí qì yīn rú jí shuǐ lún shēng sǐ qù

有輪，種種身色，幻術神呪，機發像起
yǒu lún zhǒng zhǒng shēn sè huàn shù shén zhòu jī fā xiàng qǐ

。善彼相知，是名人無我智。云何法無
shàn bǐ xiāng zhī shì míng rén wú wǒ zhì yún hé fǎ wú

我智？謂覺陰、界、入妄想相自性如，
wǒ zhì wèi jué yīn jiè rù wǎng xiǎng xiàng zì xìng rú

陰、界、入離我我所。陰、界、入積聚
yīn jiè rù lí wǒ wǒ suǒ yīn jiè rù jī jù

，因業愛繩縛，展轉相緣，生無動搖
yīn yè ài shéng fú zhǎn zhuǎn xiàng yuán shēng wú dòng yáo

。諸法亦爾，離自共相。不實妄想相
zhū fǎ yì ěr lí zì gòng xiāng bù shí wàng xiǎng xiāng

、妄想力，是凡夫生，非聖賢也，心
wàng xiǎng lì shì fán fū shēng fēi shèng xián yě xīn

意識五法自性離故。大慧！菩薩摩訶薩
yì shí wǔ fǎ zì xìng lí gù dà huì pú sà mó hē sà

當善分別一切法無我。善法無我菩薩摩
dāng shàn fēn bié yī qiè fǎ wú wǒ shàn fǎ wú wǒ pú sà mó

訶薩，不久當得初地菩薩無所有觀。地
hē sà bù jiǔ dāng dé chū dì pú sà wú suǒ yǒu guān dì

相觀察，開覺歡喜。次第漸進，超九地
xiàng guān chá kāi jué huān xǐ cì dì jiàn jìn chāo jiǔ dì

相，得法雲地。於彼建立無量寶莊嚴
xiàng dé fǎ yún dì yú bǐ jiàn lì wú liàng bǎo zhuāng yán

大寶蓮華王像、大寶宮殿，幻自性境界
dà bǎo lián huá wáng xiàng dà bǎo gōng diàn huàn zì xìng jìng jiè

修習生，於彼而坐。同一像類諸最勝
xiū xí shēng yú bǐ ér zuò tóng yī xiàng lèi zhū zuì shèng

子眷屬圍繞，從一切佛刹來，佛手灌頂
zǐ juàn shǔ wéi rào cóng yī qiè fó shā lái fó shǒu guàn dǐng

，如轉輪聖王太子灌頂。超佛子地，到
rú zhuǎn lún shèng wáng tài zǐ guàn dǐng chāo fó zǐ dì dào

自覺聖法趣，當得如來自在法身。見法

zì jué shèng fǎ qù dāng dé rú lái zì zài fǎ shēn jiàn fǎ

無我故，是名法無我相。汝等諸菩薩摩

wú wǒ gù shì míng fǎ wú wǒ xiàng rǔ děng zhū pú sà mó

訶薩，應當修學。」

hē sà yīng dāng xiū xué

爾時，大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì

尊！建立誹謗相，唯願說之。令我及諸

zūn jiàn lì fěi bàng xiàng wéi yuàn shuō zhī lìng wǒ jí zhū

菩薩摩訶薩，離建立誹謗二邊惡見，疾

pú sà mó hē sà lí jiàn lì fěi bàng èr biān è jiàn jí

得阿耨多羅三藐三菩提。覺已，離常建

dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí jué yǐ lí cháng jiàn

立、斷誹謗見，不謗正法。」爾時，世

li duàn fěi bàng jiàn bù bàng zhèng fǎ ěr shí shì

尊受大慧菩薩請已，而說偈言：

zūn shòu dà huì pú sà qǐng yǐ ér shuō jì yán

「建立及誹謗，無有彼心量，

jiàn lì jí fěi bàng, wú yǒu bǐ xīn liàng,

身受用建立，及心不能知，

shēn shòu yòng jiàn lì, jí xīn bù néng zhī,

愚癡無智慧， 建立及誹謗。」

yú chī wú zhì huì , jiàn li jí fēi bàng 。 』

爾時，世尊於此偈義復重顯示，告大

ěr shí shì zūn yú cǐ jì yì fù zhòng xiǎn shì gào dà

慧言：「有四種非有有建立。云何為

huì yán yǒu sì zhǒng fēi yǒu yǒu jiàn li yún hé wéi

四？謂：非有相建立、非有見建立、

sì wèi fēi yǒu xiàng jiàn li fēi yǒu jiàn jiàn li

非有因建立、非有性建立。是名四種

fēi yǒu yīn jiàn li fēi yǒu xìng jiàn li shì míng sì zhǒng

建立。又誹謗者，謂於彼所立無所得

jiàn li yòu fēi bàng zhě wèi yú bǐ suǒ lì wú suǒ dé

，觀察非分而起誹謗。是名建立誹謗相。

guān chá fēi fèn ér qǐ fēi bàng shì míng jiàn li fēi bàng xiàng

「復次，大慧！云何非有相建立相？

fù cì dà huì yún hé fēi yǒu xiàng jiàn li xiàng

謂：陰、界、入非有自共相而起計著，

wèi yīn jiè rù fēi yǒu zì gòng xiāng ér qǐ jì zhù

此如是，此不異。是名非有相建立相

cǐ rú shì cǐ bù yì shì míng fēi yǒu xiàng jiàn li xiàng

。此非有相建立妄想，無始虛偽過，

cǐ fēi yǒu xiàng jiàn li wàng xiǎng wú shǐ xū wěi guò

種種習氣計著生。大慧！非有見建立

zhōng zhǒng xí qì jì zhù shēng dà huì fēi yǒu jiàn jiàn lì

相者，若彼如是陰、界、入，我人眾

xiàng zhě ruò bǐ rú shì yīn jiè rù wǒ rén zhòng

生壽命長養士夫見建立，是名非有見

shēng shòu mìng zhǎng yǎng shì fū jiàn jiàn lì shì míng fēi yǒu jiàn

建立相。大慧！非有因建立相者，謂

jiàn lì xiàng dà huì fēi yǒu yīn jiàn lì xiàng zhě wèi

：初識無因生，後不實、如幻、本不

chū shí wú yīn shēng hòu bù shí rú huàn běn bù

生。眼色眼界念前生，生已實已還壞

shēng yǎn sè yǎn jiè niàn qián shēng shēng yǐ shí yǐ hái huài

，是名非有因建立相。大慧！非有性

shì míng fēi yǒu yīn jiàn lì xiàng dà huì fēi yǒu xìng

建立相者，謂：虛空、滅、般涅槃、非

jiàn lì xiàng zhě wèi xū kōng miè bān niè pán fēi

作，計著性建立。此離性非性，一切

zuò jì zhù xìng jiàn lì cǐ lí xìng fēi xìng yī qiè

法如兔馬等角，如垂髮現，離有非有

fǎ rú tù mǎ děng jiǎo rú chuí fà xiàn lí yǒu fēi yǒu

，是名非有性建立相。建立及誹謗，

shì míng fēi yǒu xìng jiàn lì xiàng jiàn lì jí fēi bàng

愚夫妄想，不善觀察自心現量，非賢

yú fū wàng xiǎng bù shàn guān chá zì xīn xiàn liàng fēi xián

聖也。是故離建立誹謗惡見，應當修學。

shèng yě shì gù lí jiàn lì fěi bàng è jiàn yīng dāng xiū xué

「復次，大慧！菩薩摩訶薩善知心、意

fù ci dà huì pú sà mó hē sà shàn zhī xīn yì

、意識、五法、自性、二無我相，趣究

yì shí wǔ fǎ zì xìng èr wú wǒ xiāng qù jiū

竟。為安眾生故，作種種類像，如妄

jìng wéi ān zhòng shēng gù zuò zhǒng zhǒng lèi xiàng rú wàng

想自性處依於緣起。譬如眾色如意寶

xiǎng zì xìng chù yī yú yuán qǐ pì rú zhòng sè rú yì bǎo

珠，普現一切諸佛刹土，一切如來大眾

zhū pǔ xiàn yī qiè zhū fó shā tǔ yī qiè rú lái dà zhòng

集會，悉於其中聽受經法。所謂一切法

jí huì xī yú qí zhōng tīng shòu jīng fǎ suǒ wèi yī qiè fǎ

如幻、如夢、光影、水月，於一切法，

rú huàn rú mèng guāng yǐng shuǐ yuè yú yī qiè fǎ

離生滅斷常，及離聲聞、緣覺之法，

lí shēng miè duàn cháng jí lí shēng wén yuán jué zhī fǎ

得百千三昧，乃至百千億那由他三昧。

dé bǎi qiān sān mèi nǎi zhì bǎi qiān yì nà yóu tā sān mèi

得三昧已，遊諸佛刹供養諸佛。生諸天

dé sān mèi yǐ yóu zhū fó shā gōng yǎng zhū fó shēng zhū tiān

宮，宣揚三寶。示現佛身，聲聞、菩薩
gōng xuān yáng sān bǎo shì xiàn fó shēn shēng wén pú sà

大眾圍繞，以自心現量，度脫眾生，
dà zhòng wéi rào yǐ zì xīn xiàn liàng dù tuō zhòng shēng

分別演說外性無性，悉令遠離有無等見
fēn bié yǎn shuō wài xìng wú xìng xī lìng yuǎn lí yǒu wú děng jiàn

。」

爾時，世尊欲重宣此義，而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jī yán

「心量世間，佛子觀察，種類
xīn liàng shì jiān , fó zǐ guān chá , zhǒng lèi zhī shēn ,
類之身，

離所作行，得力神通，自在
lí suǒ zuò xíng , dé lì shén tōng , zì zài chéng jiù 。 」

成就。」

爾時，大慧菩薩摩訶薩復請佛言：「唯
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù qǐng fó yán wéi

願世尊為我等說一切法空、無生、無二
yuàn shì zūn wéi wǒ děng shuō yī qiè fǎ kōng wú shēng wú èr

、離自性相。我等及餘諸菩薩眾，覺

lí zì xìng xiāng wǒ děng jí yú zhū pú sà zhòng jué

悟是空、無生、無二、離自性相已，離

wù shì kōng wú shēng wú èr lí zì xìng xiāng yǐ lí

有無妄想，疾得阿耨多羅三藐三菩提。」

yǒu wú wàng xiǎng jí dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí

爾時，世尊告大慧菩薩摩訶薩言：「諦

ěr shí shì zūn gào dà huì pú sà mó hē sà yán dì

聽！諦聽！善思念之。今當為汝廣分別

tīng dì tīng shàn sī niàn zhī jīn dāng wéi rǔ guǎng fēn bié

說。」

shuō

大慧白佛言：「善哉！世尊！唯然受教。」

dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「空空者，即是妄想自性處

fó gào dà huì kōng kōng zhě jí shì wàng xiǎng zì xìng chù

。大慧！妄想自性計著者，說空、無生

dà huì wàng xiǎng zì xìng jì zhù zhě shuō kōng wú shēng

、無二、離自性相。大慧！彼略說七種

wú èr lí zì xìng xiāng dà huì bǐ lüè shuō qī zhǒng

空。謂：相空、性自性空、行空、無行

kōng wèi xiàng kōng xìng zì xìng kōng xíng kōng wú xíng

空、一切法離言說空、第一義聖智大空

kōng yī qiè fǎ lí yán shuō kōng dì yī yì shèng zhì dà kōng

、彼彼空。云何相空？謂：一切性自共

bǐ bǐ kōng yún hé xiāng kōng wèi yī qiè xìng zì gòng

相空，觀展轉積聚故；分別無性，自共

xiāng kōng guān zhǎn zhuǎn jī jù gù fēn bié wú xìng zì gòng

相不生。自他俱性無性，故相不住，

xiāng bù shēng zì tā jù xìng wú xìng gù xiāng bú zhù

是故說一切性相空。是名相空。云何

shì gù shuō yī qiè xìng xiāng kōng shì míng xiāng kōng yún hé

性自性空？謂：自己性自性不生，是名

xìng zì xìng kōng wèi zì jǐ xìng zì xìng bù shēng shì míng

一切法性自性空。是故說性自性空。云

yī qiè fǎ xìng zì xìng kōng shì gù shuō xìng zì xìng kōng yún

何行空？謂：陰離我我所，因所成，所

hé xíng kōng wèi yīn lí wǒ wǒ suǒ yīn suǒ chéng suǒ

作業方便生。是名行空。大慧！即此如

zuò yè fāng biàn shēng shì míng xíng kōng dà huì jí cǐ rú

是行空，展轉緣起自性無性，是名無行

shì xíng kōng zhǎn zhuǎn yuán qǐ zì xìng wú xìng shì míng wú xíng

空。云何一切法離言說空？謂：妄想自

kōng yún hé yī qiè fǎ lí yán shuō kōng wèi wàng xiǎng zì

性無言說，故一切法離言說，是名一切

xìng wú yán shuō gù yī qiè fǎ lí yán shuō shì míng yī qiè

法離言說空。云何一切法第一義聖智大

fǎ lí yán shuō kōng yún hé yī qiè fǎ dì yī yì shèng zhì dà

空？謂：得自覺聖智，一切見過習氣空

kōng wèi dé zì jué shèng zhì yī qiè jiàn guò xí qì kōng

，是名一切法第一義聖智大空。云何彼

shì míng yī qiè fǎ dì yī yì shèng zhì dà kōng yún hé bǐ

彼空？謂：於彼無彼空，是名彼彼空。

bǐ kōng wèi yú bǐ wú bǐ kōng shì míng bǐ bǐ kōng

大慧！譬如鹿子母舍，無象馬牛羊等，

dà huì pì rú lù zǐ mǔ shě wú xiàng mǎ niú yáng děng

非無比丘眾，而說彼空。非舍舍性空，

fēi wú bī qiū zhòng ér shuō bǐ kōng fēi shě shě xìng kōng

亦非比丘比丘性空，非餘處無象馬，是

yì fēi bī qiū bī qiū xìng kōng fēi yú chù wú xiàng mǎ shì

名一切法自相。彼於彼無彼，是名彼彼

míng yī qiè fǎ zì xiàng bǐ yú bǐ wú bǐ shì míng bǐ bǐ

空。是名七種空。彼彼空者，是空最麤

kōng shì míng qī zhǒng kōng bǐ bǐ kōng zhě shì kōng zuì cū

，汝當遠離。大慧！不自生，非不生，

rǔ dāng yuǎn lí dà huì bù zì shēng fēi bù shēng

除住三昧，是名無生。離自性，即是無

chú zhù sān mèi shì míng wú shēng lí zì xìng jí shì wú

生。離自性刹那相續流注及異性現，一

shēng lí zì xìng shā nà xiàng xù liú zhù jí yì xìng xiàn yī

切性離自性，是故一切性離自性。云何

qiè xìng lí zì xìng shì gù yī qiè xìng lí zì xìng yún hé

無二？謂一切法，如冷熱、如長短、如

wú èr wèi yī qiè fǎ rú lěng rè rú zhǎng duǎn rú

黑白。大慧！一切法無二，非於涅槃彼

hēi bái dà huì yī qiè fǎ wú èr fēi yú niè pán bǐ

生死，非於生死彼涅槃。異相因有性

shēng sǐ fēi yú shēng sǐ bǐ niè pán yì xiāng yīn yǒu xìng

故，是名無二。如涅槃、生死，一切法

gù shì míng wú èr rú niè pán shēng sǐ yī qiè fǎ

亦如是。是故空、無生、無二、離自性

yì rú shì shì gù kōng wú shēng wú èr lí zì xìng

相，應當修學。」

xiàng yīng dāng xiū xué

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「我常說空法，遠離於斷常，

wǒ cháng shuō kōng fǎ , yuǎn lí yú duàn cháng ,

生死如幻夢，而彼業不壞。

shēng sǐ rú huàn mèng , ér bǐ yè bù huài 。

虛空及涅槃，滅二亦如是，

xū kōng jí niè pán , miè èr yì rú shì ,

愚夫作妄想，諸聖離有無。」

yú fū zuò wàng xiǎng, zhū shèng lí yǒu wú 。 』

爾時，世尊復告大慧菩薩摩訶薩言：「

ěr shí shì zūn fù gào dà huì pú sà mó hē sà yán

大慧！空、無生、無二、離自性相，普

dà huì kōng wú shēng wú èr lí zì xìng xiāng pǔ

入諸佛一切修多羅。凡所有經，悉說此

rù zhū fó yī qiè xiū duō luó fán suǒ yǒu jīng xī shuō cǐ

義。諸修多羅，悉隨眾生惛望心故，為

yì zhū xiū duō luó xī suí zhòngshēng xī wàng xīn gù wéi

分別說，顯示其義，而非真實在於言說

fēn bié shuō xiǎn shì qí yì ér fēi zhēn shí zài yú yán shuō

。如鹿渴想，誑惑群鹿。鹿於彼相，計

rú lù kě xiǎng kuáng huò qún lù lù yú bǐ xiāng jì

著水性，而彼水無。如是一切修多羅所

zhù shuǐ xìng ér bǐ shuǐ wú rú shì yī qiè xiū duō luó suǒ

說諸法，為令愚夫發歡喜故，非實聖智

shuō zhū fǎ wéi lìng yú fū fā huān xǐ gù fēi shí shèng zhì

在於言說。是故，當依於義，莫著言說

zài yú yán shuō shì gù dāng yī yú yì mò zhù yán shuō

。 』

楞伽阿跋多羅寶經卷第二

léng qié ā bá duō luó bǎo jīng juǎn dì èr

一切佛語心品之二

yī qiè fó yǔ xīn pǐn zhī èr

爾時，大慧菩薩摩訶薩白佛言：「世尊

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà bái fó yán shì zūn

！世尊修多羅說，如來藏自性清淨，轉

shì zūn xiū duō luó shuō rú lái cáng zì xìng qīng jìng zhuǎn

三十二相，入於一切眾生身中，如大

sān shí èr xiāng rù yú yī qiè zhòng shēng shēn zhōng rú dà

價寶，垢衣所纏。如來之藏常住不變，

jià bǎo gòu yī suǒ chán rú lái zhī cáng cháng zhù bù biàn

亦復如是，而陰、界、入垢衣所纏，貪

yì fù rú shì ér yīn jiè rù gòu yī suǒ chán tān

欲恚癡不實妄想塵勞所污，一切諸佛之

yù huì chī bù shí wǎng xiǎng chén láo suǒ wū yī qiè zhū fó zhī

所演說。云何世尊同外道說我，言有如

suǒ yǎn shuō yún hé shì zūn tóng wài dào shuō wǒ yán yǒu rú

來藏耶？世尊！外道亦說有常、作者離

lái cáng yé shì zūn wài dào yì shuō yǒu cháng zuò zhě lí

於求那，周遍不滅。世尊！彼說有我。

yú qiú nà zhōu biàn bù miè shì zūn bǐ shuō yǒu wǒ

」

佛告大慧：「我說如來藏，不同外道所

fó gào dà huì wǒ shuō rú lái cáng bù tóng wài dào suǒ

說之我。大慧！有時說空、無相、無願

shuō zhī wǒ dà huì yǒu shí shuō kōng wú xiāng wú yuàn

、如、實際、法性、法身、涅槃、離自

rú shí jì fǎ xìng fǎ shēn niè pán lí zì

性、不生不滅、本來寂靜、自性涅槃，

xìng bù shēng bù miè běn lái jì jìng zì xìng niè pán

如是等句，說如來藏已。如來、應供、

rú shì děng jù shuō rú lái cáng yǐ rú lái yīng gōng

等正覺，為斷愚夫畏無我句故，說離妄

děng zhèng jué wéi duàn yú fū wèi wú wǒ jù gù shuō lí wàng

想無所有境界如來藏門。大慧！未來現

xiǎng wú suǒ yǒu jìng jiè rú lái cáng mén dà huì wèi lái xiàn

在菩薩摩訶薩，不應作我見計著。譬如

zài pú sà mó hē sà bù yīng zuò wǒ jiàn jì zhù pì rú

陶家，於一泥聚，以人工水木輪繩方便

táo jiā yú yī ní jù yǐ rén gōng shuǐ mù lún shéng fāng biàn

，作種種器。如來亦復如是，於法無我

zuò zhǒng zhǒng qì rú lái yì fù rú shì yú fǎ wú wǒ

離一切妄想相，以種種智慧善巧方便

lí yī qiè wǎng xiǎng xiāng yǐ zhǒng zhǒng zhì huì shàn qiǎo fāng biàn

，或說如來藏，或說無我。以是因緣故

huò shuō rú lái cáng huò shuō wú wǒ yǐ shì yīn yuán gù

，說如來藏，不同外道所說之我。是名

shuō rú lái cáng bù tóng wài dào suǒ shuō zhī wǒ shì míng

說如來藏。開引計我諸外道故，說如來

shuō rú lái cáng kāi yīn jì wǒ zhū wài dào gù shuō rú lái

藏，令離不實我見妄想，入三解脫門境

cáng lìng lí bù shí wǒ jiàn wǎng xiǎng rù sān jiě tuō mén jìng

界，悵望疾得阿耨多羅三藐三菩提，是

jiè xī wàng jí dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí shì

故如來、應供、等正覺作如是說如來之

gù rú lái yīng gòng děng zhèng jué zuò rú shì shuō rú lái zhī

藏。若不如是，則同外道所說之我。是

cáng ruò bù rú shì zé tóng wài dào suǒ shuō zhī wǒ shì

故，大慧！為離外道見故，當依無我如

gù dà huì wéi lí wài dào jiàn gù dāng yī wú wǒ rú

來之藏。」

lái zhī cáng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「人相續陰，緣與微塵，勝
rén xiàng xù yīn , yuán yǔ wēi chén , shèng zì zài zuò ,
自在作，

心量妄想。」

xīn liàng wàng xiǎng

爾時，大慧菩薩摩訶薩，觀未來眾生，
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà guān wèi lái zhòng shēng

復請世尊：「唯願為說修行無間，如諸
fù qǐng shì zūn wéi yuàn wéi shuō xiū xíng wú jiān rú zhū

菩薩摩訶薩修行者大方便。」

pú sà mó hē sà xiū xíng zhě dà fāng biàn

佛告大慧：「菩薩摩訶薩成就四法，得
fó gào dà huì pú sà mó hē sà chéng jiù sì fǎ dé

修行者大方便。云何為四？謂：善分別
xiū xíng zhě dà fāng biàn yún hé wéi sì wèi shàn fēn bié

自心現、觀外性非性、離生住滅見、得
zì xīn xiàn guān wài xìng fēi xìng lí shēng zhù miè jiàn dé

自覺聖智善樂，是名菩薩摩訶薩成就
zì jué shèng zhì shàn lè shì míng pú sà mó hē sà chéng jiù

四法，得修行者大方便。云何菩薩摩訶
sì fǎ dé xiū xíng zhě dà fāng biàn yún hé pú sà mó hē

薩善分別自心現？謂：如是觀三界唯心

sà shàn fēn bié zì xīn xiàn wèi rú shì guān sān jiè wéi xīn

分齊，離我我所，無動搖、離去來，無

fēn qí lí wǒ wǒ suǒ wú dòng yáo lí qù lái wú

始虛偽習氣所熏，三界種種色行繫縛，

shǐ xū wéi xí qì suǒ xūn sān jiè zhǒng zhǒng sè xíng xì fú

身財建立，妄想隨入現。是名菩薩摩訶

shēn cái jiàn lì wǎng xiǎng suí rù xiàn shì míng pú sà mó hē

薩善分別自心現。云何菩薩摩訶薩善觀

sà shàn fēn bié zì xīn xiàn yún hé pú sà mó hē sà shàn guān

外性非性？謂：炎、夢等一切性，無始

wài xìng fēi xìng wèi yán mèng děng yī qiè xìng wú shǐ

虛偽妄想習因，觀一切性自性。菩薩摩

xū wéi wǎng xiǎng xí yīn guān yī qiè xìng zì xìng pú sà mó

訶薩作如是善觀外性非性，是名菩薩摩

hē sà zuò rú shì shàn guān wài xìng fēi xìng shì míng pú sà mó

訶薩善觀外性非性。云何菩薩摩訶薩善

hē sà shàn guān wài xìng fēi xìng yún hé pú sà mó hē sà shàn

離生住滅見？謂：如幻、夢一切性，自

lí shēng zhù miè jiàn wèi rú huàn mèng yī qiè xìng zì

他俱性不生，隨入自心分齊故。見外性

tā jù xìng bù shēng suí rù zì xīn fēn qí gù jiàn wài xìng

非性，見識不生及緣不積聚，見妄想緣

fēi xìng jiàn shí bù shēng jí yuán bù jī jù jiàn wǎng xiǎng yuán

生，於三界內外一切法不可得。見離自
shēng yú sān jiè nèi wài yī qiè fǎ bù kě dé jiàn lí zì

性，生見悉滅，知如幻等諸法自性，得
xìng shēng jiàn xī miè zhī rú huàn děng zhū fǎ zì xìng dé

無生法忍。得無生法忍已，離生住滅
wú shēng fǎ rěn dé wú shēng fǎ rěn yǐ lí shēng zhù miè

見，是名菩薩摩訶薩善分別離生住滅見
jiàn shì míng pú sà mó hē sà shàn fēn bié lí shēng zhù miè jiàn

。云何菩薩摩訶薩得自覺聖智善樂？謂
yún hé pú sà mó hē sà dé zì jué shèng zhì shàn lè wèi

：得無生法忍，住第八菩薩地。得離心
dé wú shēng fǎ rěn zhù dì bā pú sà dì dé lí xīn

、意、意識、五法、自性、二無我相，
yì yì shí wǔ fǎ zì xìng èr wú wǒ xiàng

得意生身。」
dé yì shēng shēn

「世尊！意生身者，何因緣？」
shì zūn yì shēng shēn zhě hé yīn yuán

佛告大慧：「意生者，譬如意去，迅疾
fó gào dà huì yì shēng zhě pì rú yì qù xùn jí

無礙，故名意生。譬如意去，石壁無礙
wú ài gù míng yì shēng pì rú yì qù shí bì wú ài

，於彼異方無量由延，因先所見，憶念
yú bǐ yì fāng wú liàng yóu yán yīn xiān suǒ jiàn yì niàn

不忘，自心流注不絕，於身無障礙生。
bù wàng zì xīn liú zhù bù jué yú shēn wú zhàng ài shēng

大慧！如是意生身，得一時俱。菩薩摩
dà huì rú shì yì shēng shēn dé yī shí jù pú sà mó

訶薩意生身，如幻三昧力自在神通，妙
hē sà yì shēng shēn rú huàn sān mèi lì zì zài shén tōng miào

相莊嚴，聖種類身，一時俱生。猶如
xiàng zhuāng yán shèng zhǒng lèi shēn yī shí jù shēng yóu rú

意生，無有障礙，隨所憶念本願境界，
yì shēng wú yǒu zhàng ài suí suǒ yì niàn běn yuàn jìng jiè

為成熟眾生，得自覺聖智善樂。如是
wéi chéng shú zhòng shēng dé zì jué shèng zhì shàn lè rú shì

菩薩摩訶薩，得無生法忍，住第八菩薩
pú sà mó hē sà dé wú shēng fǎ rěn zhù dì bā pú sà

地，轉捨心、意、意識、五法、自性、
dì zhuǎn shě xīn yì yì shí wǔ fǎ zì xìng

二無我相身，及得意生身，得自覺聖
èr wú wǒ xiāng shēn jí dé yì shēng shēn dé zì jué shèng

智善樂。是名菩薩摩訶薩成就四法，得
zhì shàn lè shì míng pú sà mó hē sà chéng jiù sì fǎ dé

修行者大方便。當如是學。」
xiū xíng zhě dà fāng biàn dāng rú shì xué

爾時大慧菩薩摩訶薩復請世尊：「唯願

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù qǐng shì zūn wéi yuàn

為說一切諸法緣因之相，以覺緣因相

wéi shuō yī qiè zhū fǎ yuán yīn zhī xiàng yǐ jué yuán yīn xiàng

故，我及諸菩薩離一切性，有無妄見；

gù wǒ jí zhū pú sà lí yī qiè xìng yǒu wú wàng jiàn

無妄想見，漸次俱生。」

wú wǎng xiǎng jiàn jiàn cì jù shēng

佛告大慧：「一切法二種緣相，謂外及

fó gào dà huì yī qiè fǎ èr zhǒng yuán xiàng wèi wài jí

內。外緣者，謂泥團柱輪繩水木人工諸

nèi wài yuán zhě wèi ní tuán zhù lún shéng shuǐ mù rén gōng zhū

方便緣，有瓶生。如泥瓶、縷疊、草席

fāng biàn yuán yǒu píng shēng rú ní píng lǚ dié cǎo xí

、種芽、酪酥等，方便緣生，亦復如是

zhǒng yá lào sū děng fāng biàn yuán shēng yì fù rú shì

。是名外緣前後轉生。云何內緣？謂無

shì míng wài yuán qián hòu zhuǎn shēng yún hé nèi yuán wèi wú

明、愛、業等法，得緣名，從彼生陰、

míng ài yè děng fǎ dé yuán míng cóng bǐ shēng yīn

界、入法，得緣所起名。彼無差別，而

jiè rù fǎ dé yuán suǒ qǐ míng bǐ wú chà bié ér

愚夫妄想。是名內緣法。大慧！彼因者
yú fū wàng xiǎng shì míng nèi yuán fǎ dà huì bǐ yīn zhě

有六種，謂：當有因、相續因、相因、
yǒu liù zhǒng wèi dāng yǒu yīn xiāng xù yīn xiāng yīn

作因、顯示因、待因。當有因者，作因
zuò yīn xiǎn shì yīn dài yīn dāng yǒu yīn zhě zuò yīn

已，內外法生。相續因者，作攀緣已，
yǐ nèi wài fǎ shēng xiāng xù yīn zhě zuò pān yuán yǐ

內外法生陰種子等。相因者，作無間
nèi wài fǎ shēng yīn zhǒng zi děng xiāng yīn zhě zuò wú jiān

相，相續生。作因者，作增上事，如
xiāng xiāng xù shēng zuò yīn zhě zuò zēng shàng shì rú

轉輪王。顯示因者，妄想事生已，相
zhuǎn lún wáng xiǎn shì yīn zhě wàng xiǎng shì shēng yǐ xiāng

現作所作，如燈照色等。待因者，滅時
xiàn zuò suǒ zuò rú dēng zhào sè děng dài yīn zhě miè shí

作相續斷，不妄想性生。大慧！彼自
zuò xiāng xù duàn bù wàng xiǎng xìng shēng dà huì bǐ zì

妄想相愚夫，不漸次生，不俱生。所
wàng xiǎng xiāng yú fū bù jiàn cì shēng bù jù shēng suǒ

以者何？若復俱生者，作所作無分別，
yǐ zhě hé ruò fù jù shēng zhě zuò suǒ zuò wú fēn bié

不得因相故。若漸次生者，不得我相
bù dé yīn xiāng gù ruò jiàn cì shēng zhě bù dé wǒ xiāng

故。漸次生不生，如不生子，無父名
gù jiàn cì shēng bù shēng rú bù shēng zǐ wú fù míng

。大慧！漸次生相續方便不然，但妄
dà huì jiàn cì shēng xiāng xù fāng biàn bù rán dàn wàng

想耳。因攀緣次第、增上緣等生所生
xiǎng ěr yīn pān yuán cì dì zēng shàng yuán děng shēng suǒ shēng

故。大慧！漸次生不生，妄想自性計
gù dà huì jiàn cì shēng bù shēng wàng xiǎng zì xìng jì

著相故。漸次俱不生，自心現受用故
zhù xiāng gù jiàn cì jù bù shēng zì xīn xiàn shòu yòng gù

。自相共相外性非性。大慧！漸次俱
zì xiāng gòng xiāng wài xìng fēi xìng dà huì jiàn cì jù

不生，除自心現，不覺妄想故相生。
bù shēng chú zì xīn xiàn bù jué wàng xiǎng gù xiāng shēng

是故因緣作事方便相，當離漸次俱見。」
shì gù yīn yuán zuò shì fāng biàn xiāng dāng lí jiàn cì jù jiàn

爾時，世尊欲重宣此義，而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「一切都無生，亦無因緣滅，
yī qiè dōu wú shēng, yì wú yīn yuán miè,

於彼生滅中，而起因緣想。
yú bǐ shēng miè zhōng, ér qǐ yīn yuán xiǎng。

非遮滅復生，相續因緣起，
fēi zhē miè fù shēng, xiàng xù yīn yuán qǐ,

唯為斷凡愚，癡惑妄想緣。
wéi wéi duàn fán yú, chī huò wàng xiǎng yuán。

有無緣起法，是悉無有生，
yǒu wú yuán qǐ fǎ, shì xī wú yǒu shēng,

習氣所迷轉，從是三有現。
xí qì suǒ mí zhuǎn, cóng shì sān yǒu xiàn。

真實無生緣，亦復無有滅，
zhēn shí wú shēng yuán, yì fù wú yǒu miè,

觀一切有為，猶如虛空華。
guān yī qiè yǒu wéi, yóu rú xū kōng huá。

攝受及所攝，捨離惑亂見，
shè shòu jí suǒ shè, shě lí huò luàn jiàn,

非已生當生，亦復無因緣。
fēi yǐ shēng dāng shēng, yì fù wú yīn yuán。

一切無所有，斯皆是言說。」
yī qiè wú suǒ yǒu, sī jiē shì yán shuō。」

爾時，大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán

世尊！唯願為說言說妄想相心經。(此
shì zūn wéi yuàn wéi shuō yán shuō wàng xiǎng xiāng xīn jīng。(cǐ tóng

同上佛語心也) 世尊!我及餘菩薩摩訶

shàng fó yǔ xīn yě) shì zūn ! wǒ jí yú pú sà mó hē sà

薩,若善知言說妄想相心經,則能通達

, ruò shàn zhī yán shuō wàng xiǎng xiāng xīn jīng , zé néng tōng dá yán

言說所說二種義,疾得阿耨多羅三藐三

shuō suǒ shuō èr zhǒng yì , jí dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú

菩提,以言說所說二種趣,淨一切眾生。」

tí , yǐ yán shuō suǒ shuō èr zhǒng qù , jìng yī qiè zhòngshēng 。 」

佛告大慧:「諦聽諦聽,善思念之,當

fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī dāng

為汝說。」

wéi rǔ shuō

大慧白佛言:「善哉,世尊!唯然受教。」

dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧:「有四種言說妄想相,謂

fó gào dà huì yǒu sì zhǒng yán shuō wàng xiǎng xiāng wèi

:相言說、夢言說、過妄想計著言說、

xiàng yán shuō mèng yán shuō guò wàng xiǎng jì zhù yán shuō

無始妄想言說。相言說者,從自妄想

wú shǐ wàng xiǎng yán shuō xiàng yán shuō zhě cóng zì wàng xiǎng

色相計著生。夢言說者,先所經境界

sè xiàng jì zhù shēng mèng yán shuō zhě xiān suǒ jīng jìng jiè

，隨憶念生，從覺已境界無性生。過
suí yì niàn shēng cóng jué yǐ jìng jiè wú xìng shēng guò

妄想計著言說者，先怨所作業，隨憶念
wàng xiǎng jì zhù yán shuō zhě xiān yuàn suǒ zuò yè suí yì niàn

生。無始妄想言說者，無始虛偽計著
shēng wú shǐ wàng xiǎng yán shuō zhě wú shǐ xū wěi jì zhù

過自種習氣生。是名四種言說妄想相。」
guò zì zhǒng xí qì shēng shì míng sì zhǒng yán shuō wàng xiǎng xiāng

爾時大慧菩薩摩訶薩，復以此義勸請世
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù yǐ cǐ yì quàn qǐng shì

尊：「唯願更說言說妄想所現境界。世
zūn wéi yuàn gèng shuō yán shuō wàng xiǎng suǒ xiàn jìng jiè shì

尊！何處、何故、云何、何因，眾生妄
zūn hé chù hé gù yún hé hé yīn zhòng shēng wàng

想言說生？」
xiǎng yán shuō shēng

佛告大慧：「頭胸喉鼻脣舌斷齒和合出
fó gào dà huì tóu xiōng hóu bí chún shé yǐn chǐ hé hé chū

音聲。」
yīn shēng

大慧白佛言：「世尊！言說妄想為異為
dà huì bái fó yán shì zūn yán shuō wàng xiǎng wéi yì wéi

不異？」

bù yì

佛告大慧：「言說、妄想非異非不異。

fó gào dà huì yán shuō wǎng xiǎng fēi yì fēi bù yì

所以者何？謂彼因生相故。大慧！若言

suǒ yī zhě hé wèi bǐ yīn shēng xiāng gù dà huì ruò yán

說、妄想異者，妄想不應是因。若不異

shuō wǎng xiǎng yì zhě wǎng xiǎng bù yīng shì yīn ruò bù yì

者，語不顯義，而有顯示。是故非異非

zhě yǔ bù xiǎn yì ér yǒu xiǎn shì shì gù fēi yì fēi

不異。」

bù yì

大慧復白佛言：「世尊！為言說即是第

dà huì fù bái fó yán shì zūn wéi yán shuō jí shì dì

一義，為所說者是第一義？」

yī yì wéi suǒ shuō zhě shì dì yī yì

佛告大慧：「非言說是第一義，亦非所

fó gào dà huì fēi yán shuō shì dì yī yì yì fēi suǒ

說是第一義。所以者何？謂第一義聖樂

shuō shì dì yī yì suǒ yī zhě hé wéi dì yī yì shèng lè

言說所入是第一義，非言說是第一義。

yán shuō suǒ rù shì dì yī yì fēi yán shuō shì dì yī yì

第一義者，聖智自覺所得，非言說妄想

dì yī yì zhě shèng zhì zì jué suǒ dé fēi yán shuō wàng xiǎng

覺境界。是故言說、妄想，不顯示第一

jué jìng jiè shì gù yán shuō wàng xiǎng bù xiǎn shì dì yī

義。言說者，生滅動搖展轉因緣起。若

yì yán shuō zhě shēng miè dòng yáo zhǎn zhuǎn yīn yuán qǐ ruò

展轉因緣起者，彼不顯示第一義。大慧

zhǎn zhuǎn yīn yuán qǐ zhě bǐ bù xiǎn shì dì yī yì dà huì

！自他相無性故，言說相不顯示第一

zì tā xiāng wú xìng gù yán shuō xiāng bù xiǎn shì dì yī

義。復次，大慧！隨入自心現量故，種

yì fù cì dà huì suí rù zì xīn xiàn liàng gù zhǒng

種相外性非性，言說、妄想不顯示第

zhǒng xiāng wài xìng fēi xìng yán shuō wàng xiǎng bù xiǎn shì dì

一義。是故，大慧！當離言說、諸妄想

yī yì shì gù dà huì dāng lí yán shuō zhū wàng xiǎng

相。」

xiāng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「諸性無自性，亦復無言說，

zhū xìng wú zì xìng , yì fù wú yán shuō ,

甚深空空義，愚夫不能了。

shèn shēn kōng kōng yì , yú fū bù néng le 。

一切性自性，言說法如影，

yī qiè xìng zì xìng , yán shuō fǎ rú yǐng ,

自覺聖智子，實際我所說。」

zì jué shèng zhì zǐ , shí jì wǒ suǒ shuō 。 」

爾時，大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì

尊！唯願為說離一異、俱不俱、有無

zūn wéi yuàn wéi shuō lí yī yì jù bù jù yǒu wú

非有非無、常無常，一切外道所不行

fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng yī qiè wài dào suǒ bù xíng

，自覺聖智所行，離妄想自相共相，

zì jué shèng zhì suǒ xíng lí wǎng xiǎng zì xiāng gòng xiāng

入於第一真實之義。諸地相續漸次上

rù yú dì yī zhēn shí zhī yì zhū dì xiāng xù jiàn cì shàng

上增進清淨之相，隨入如來地相，無

shàng zēng jìn qīng jìng zhī xiāng suí rù rú lái dì xiāng wú

開發本願。譬如眾色摩尼境界無邊相

kāi fā běn yuàn pì rú zhòng sè mó ní jìng jiè wú biān xiāng

行，自心現趣部分之相一切諸法。我

xíng zì xīn xiàn qù bù fèn zhī xiāng yī qiè zhū fǎ wǒ

及餘菩薩摩訶薩，離如是等妄想自性

jí yú pú sà mó hē sà lí rú shì děng wǎng xiǎng zì xìng

自共相見，疾得阿耨多羅三藐三菩提

zì gòng xiāng jiàn jí dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí

，令一切眾生，一切安樂，具足充滿。」

lǐng yī qiè zhōngshēng yī qiè ān lè jù zú chōng mǎn

佛告大慧：「善哉，善哉！汝能問我如

fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi rǔ néng wèn wǒ rú

是之義，多所安樂，多所饒益，哀愍一

shì zhī yì duō suǒ ān lè duō suǒ ráo yì āi mǐn yī

切諸天世人。」

qiè zhū tiān shì rén

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之！

fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

吾當為汝分別解說。」

wú dāng wéi rǔ fēn bié jiě shuō

大慧白佛言：「善哉，世尊！唯然受教。」

dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「不知心量愚癡凡夫，取內

fó gào dà huì bù zhī xīn liàng yú chī fán fū qǔ nèi

外性，依於一異、俱不俱、有無非有非
wài xìng yī yú yī yì jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi

無、常無常，自性習因計著妄想。譬
wú cháng wú cháng zì xìng xí yīn jì zhù wàng xiǎng pì

如群鹿，為渴所逼，見春時炎，而作水
rú qún lù wéi kě suǒ bī jiàn chūn shí yán ér zuò shuǐ

想，迷亂馳趣，不知非水。如是愚夫，
xiǎng mí luàn chí qù bù zhī fēi shuǐ rú shì yú fū

無始虛偽妄想所熏，三毒燒心，樂色境
wú shǐ xū wěi wàng xiǎng suǒ xūn sān dú shāo xīn lè sè jìng

界，見生住滅，取內外性，墮於一異、
jiè jiàn shēng zhù miè qǔ nèi wài xìng duò yú yī yì

俱不俱、有無非有非無、常無常想，
jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng xiǎng

妄見攝受。如乾闥婆城，凡愚無智而起
wàng jiàn shè shòu rú qián tà pó chéng fán yú wú zhì ér qǐ

城想，無始習氣計著想現。彼非有城
chéng xiǎng wú shǐ xí qì jì zhù xiǎng xiàn bǐ fēi yǒu chéng

非無城，如是外道無始虛偽習氣計著，
fēi wú chéng rú shì wài dào wú shǐ xū wěi xí qì jì zhù

依於一異、俱不俱、有無非有非無、常
yī yú yī yì jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng

無常見，不能了知自心現量。譬如有人
wú cháng jiàn bù néng le zhī zì xīn xiàn liàng pì rú yǒu rén

，夢見男女為馬車步，城邑園林山河浴

mèng jiàn nán nǚ wéi mǎ chē bù chéng yì yuán lín shān hé yù

池種種莊嚴，自身入中，覺已憶念。

chí zhǒng zhǒng zhuāng yán zì shēn rù zhōng jué yǐ yì niàn

大慧！於意云何？如是士夫，於前所夢

dà huì yú yì yún hé rú shì shì fū yú qián suǒ mèng

憶念不捨，為黠慧不？」

yì niàn bù shě wéi xiá huì bù

大慧白佛言：「不也。世尊！」

dà huì bái fó yán bù yě shì zūn

佛告大慧：「如是凡夫，惡見所噬，外

fó gào dà huì rú shì fán fū è jiàn suǒ shì wài

道智慧，不知如夢自心現量，依於一異

dào zhì huì bù zhī rú mèng zì xīn xiàn liàng yī yú yī yì

、俱不俱、有無非有非無、常無常見

jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng jiàn

。譬如畫像，不高不下，而彼凡愚，作

pì rú huà xiàng bù gāo bù xià ér bǐ fán yú zuò

高下想。如是未來外道惡見習氣充滿

gāo xià xiǎng rú shì wèi lái wài dào è jiàn xí qì chōng mǎn

，依於一異、俱不俱、有無非有非無、

yī yú yī yì jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú

常無常見，自壞壞他。餘離有無無生
cháng wú cháng jiàn zì huài huài tā yú lí yǒu wú wú shēng

之論，亦說言無。謗因果見，拔善根本
zhī lùn yì shuō yán wú bàng yīn guǒ jiàn bá shàn gēn běn

，壞清淨因。勝求者，當遠離去，作如
huài qīng jìng yīn shèng qiú zhě dāng yuǎn lí qù zuò rú

是說：『彼墮自他俱見、有無妄想已，
shì shuō bǐ duò zì tā jù jiàn yǒu wú wǎng xiǎng yǐ

墮建立誹謗。以是惡見，當墮地獄。』
duò jiàn lì fěi bàng yǐ shì è jiàn dāng duò dì yù

譬如翳目見有垂髮，謂眾人言：『汝等
pì rú yì mù jiàn yǒu chuí fà wèi zhòng rén yán rǔ děng

觀此而是垂髮，畢竟非性非無性，見不
guān cǐ ér shì chuí fà bì jìng fēi xìng fēi wú xìng jiàn bù

見故。』如是外道妄見悵望，依於一異
jiàn gù rú shì wài dào wǎng jiàn xiǎng wàng yī yú yī yì

、俱不俱、有無非有非無、常無常見，
jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng jiàn

誹謗正法，自陷陷他。譬如火輪非輪，
fěi bàng zhèng fǎ zì xiàn xiàn tā pì rú huǒ lún fēi lún

愚夫輪想，非有智者。如是外道惡見悵
yú fū lún xiǎng fēi yǒu zhì zhě rú shì wài dào è jiàn xiǎng

望，依於一異、俱不俱、有無非有非無
wàng yī yú yī yì jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú

、常無常想，一切性生。譬如水泡，

cháng wú cháng xiǎng yī qiè xìng shēng pì rú shuǐ pào

似摩尼珠，愚小無智，作摩尼想，計著

shì mó ní zhū yú xiǎo wú zhì zuò mó ní xiǎng jì zhù

追逐。而彼水泡，非摩尼非非摩尼，取

zhuī zhú ér bǐ shuǐ pào fēi mó ní fēi fēi mó ní qǔ

不取故。如是外道惡見妄想習氣所熏，

bù qǔ gù rú shì wài dào è jiàn wǎng xiǎng xí qì suǒ xūn

於無所有，說有生；緣有者，言滅。

yú wú suǒ yǒu shuō yǒu shēng yuán yǒu zhě yán miè

「復次，大慧！有三種量，五分論，各

fù cì dà huì yǒu sān zhǒng liàng wǔ fēn lùn gè

建立已，得聖智自覺。離二自性事而

jiàn lì yǐ dé shèng zhì zì jué lí èr zì xìng shì ér

作有性妄想計著。大慧！心、意、意識

zuò yǒu xìng wǎng xiǎng jì zhù dà huì xīn yì yì shí

身心轉變，自心現攝所攝，諸妄想斷

shēn xīn zhuǎn biàn zì xīn xiàn shè suǒ shè zhū wǎng xiǎng duàn

。如來地自覺聖智修行者，不應於彼作

rú lái dì zì jué shèng zhì xiū xíng zhě bù yīng yú bǐ zuò

性非性想。若復修行者，如是境界，性

xìng fēi xìng xiǎng ruò fù xiū xíng zhě rú shì jìng jiè xìng

非性攝取想生者，彼即取長養，及取
fēi xìng shè qǔ xiǎng shēng zhě bǐ jí qǔ zhǎng yǎng jí qǔ

我人。大慧！若說彼性自性共相，一切
wǒ rén dà huì ruò shuō bǐ xìng zì xìng gòng xiāng yī qiè

皆是化佛所說，非法佛說。又諸言說，
jiē shì huà fó suǒ shuō fēi fǎ fó shuō yòu zhū yán shuō

悉由愚夫惛望見生，不為別建立趣自性
xī yóu yú fū xī wàng jiàn shēng bù wéi bié jiàn lì qù zì xìng

法，得聖智自覺三昧樂住者，分別顯示
fǎ dé shèng zhì zì jué sān mèi lè zhù zhě fēn bié xiǎn shì

。譬如水中有樹影現，彼非影非非影，
pì rú shuǐ zhōng yǒu shù yǐng xiàn bǐ fēi yǐng fēi fēi yǐng

非樹形非非樹形。如是外道見習所熏，
fēi shù xíng fēi fēi shù xíng rú shì wài dào jiàn xí suǒ xūn

妄想計著，依於一異、俱不俱、有無非
wǎng xiǎng jì zhù yī yú yī yì jù bù jù yǒu wú fēi

有非無、常無常想，而不能知自心現
yǒu fēi wú cháng wú cháng xiǎng ér bù néng zhī zì xīn xiàn

量。譬如明鏡，隨緣顯現一切色像而
liàng pì rú míng jìng suí yuán xiǎn xiàn yī qiè sè xiàng ér

無妄想。彼非像非非像，而見像非像
wú wǎng xiǎng bǐ fēi xiàng fēi fēi xiàng ér jiàn xiàng fēi xiàng

。妄想愚夫而作像想。如是外道惡見
wǎng xiǎng yú fū ér zuò xiàng xiǎng rú shì wài dào è jiàn

，自心像現，妄想計著，依於一異、俱
zì xīn xiàng xiàn wàng xiǎng jì zhù yī yú yī yì jù

不俱、有無非有非無、常無常見。譬如
bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng jiàn pì rú

風水和合出聲，彼非性非非性。如是外
fēng shuǐ hé hé chū shēng bǐ fēi xìng fēi fēi xìng rú shì wài

道惡見妄想，依於一異、俱不俱、有無
dào è jiàn wǎng xiǎng yī yú yī yì jù bù jù yǒu wú

非有非無、常無常見。譬如大地無草
fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng jiàn pì rú dà dì wú cǎo

木處，熱炎川流，洪浪雲湧。彼非性非
mù chù rè yán chuān liú hóng làng yún yǒng bǐ fēi xìng fēi

非性，貪無貪故。如是愚夫，無始虛偽
fēi xìng tān wú tān gù rú shì yú fū wú shǐ xū wěi

習氣所熏，妄想計著，依生住滅、一異
xí qì suǒ xūn wàng xiǎng jì zhù yī shēng zhù miè yī yì

、俱不俱、有無非有非無、常無常，緣
jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng yuán

自住事門，亦復如彼熱炎波浪。譬如有
zì zhù shì mén yì fù rú bǐ rè yán bō làng pì rú yǒu

人，呪術機發。以非眾生數，毘舍闍鬼
rén zhòu shù jī fā yǐ fēi zhòng shēng shù pí shě dū guǐ

方便合成，動搖云為。凡愚妄想，計著
fāng biàn hé chéng dòng yáo yún wéi fán yú wǎng xiǎng jì zhù

往來。如是外道惡見悵望，依於一異、
wǎng lái 。 rú shì wài dào è jiàn xī wàng yī yú yī yì

俱不俱、有無非有非無、常無常見，戲
jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng jiàn xì

論計著，不實建立。大慧！是故欲得自
lùn jì zhù bù shí jiàn lì dà huì shì gù yù dé zì

覺聖智事，當離生住滅、一異、俱不俱
jué shèng zhì shì dāng lí shēng zhù miè yī yì jù bù jù

、有無非有非無、常無常等惡見妄想。」
yǒu wú fēi yǒu fēi wú cháng wú cháng děng è jiàn wàng xiǎng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「幻夢水樹影，垂髮熱時炎，
huàn mèng shuǐ shù yǐng , chuí fà rè shí yán ,

如是觀三有，究竟得解脫。
rú shì guān sān yǒu , jiū jìng dé jiě tuō 。

譬如鹿渴想，動轉迷亂心，
pì rú lù kě xiǎng , dòng zhuǎn mí luàn xīn ,

鹿想謂為水，而實無水事。
lù xiǎng wèi wéi shuǐ , ér shí wú shuǐ shì 。

如是識種子，動轉見境界，
rú shí shí zhǒng zǐ , dòng zhuǎn jiàn jìng jiè ,

愚夫妄想生， 如為翳所翳。
yú fū wàng xiǎng shēng , rú wéi yì suǒ yì 。

於無始生死， 計著攝受性，
yú wú shǐ shēng sǐ , jì zhù shè shòu xìng ,

如逆摺出摺， 捨離貪攝受，
rú nì xiē chū xiē , shě lí tān shè shòu ,

如幻呪機發， 浮雲夢電光。
rú huàn zhòu jī fā , fú yún mèng diàn guāng 。

觀是得解脫， 永斷三相續，
guān shì dé jiě tuō , yǒng duàn sān xiāng xù ,

於彼無有作， 猶如炎虛空。
yú bǐ wú yǒu zuò , yóu rú yán xū kōng 。

如是知諸法， 則為無所知，
rú shì zhī zhū fǎ , zé wéi wú suǒ zhī ,

言教唯假名， 彼亦無有相。
yán jiào wéi jiǎ míng , bǐ yì wú yǒu xiàng 。

於彼起妄想， 陰行如垂髮，
yú bǐ qǐ wàng xiǎng , yīn xíng rú chuí fà ,

如畫垂髮幻， 夢乾闥婆城。
rú huà chuí fà huàn , mèng qián tà pó chéng 。

火輪熱時炎， 無而現眾生，
huǒ lún rè shí yán , wú ér xiàn zhòng shēng ,

常無常一異， 俱不俱亦然。
cháng wú cháng yī yì , jù bù jù yì rán 。

無始過相續， 愚夫癡妄想，
wú shǐ guò xiàng xù , yú fū chī wàng xiǎng ,

明鏡水淨眼， 摩尼妙寶珠，
míng jìng shuǐ jìng yǎn , mó ní miào bǎo zhū ,

於中現眾色， 而實無所有。

一切性顯現， 如畫熱時炎，
yī qiè xìng xiǎn xiàn , rú huà rè shí yán ,

種種眾色現， 如夢無所有。

「復次，大慧！如來說法，離如是四句
fù cì dà huì rú lái shuō fǎ lí rú shì sì jù

，謂：一異、俱不俱、有無非有非無、
wèi yī yì jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú

常無常。離於有無建立誹謗分別。結
cháng wú cháng lí yú yǒu wú jiàn lì fěi bàng fēn bié jié

集真諦、緣起、道滅、解脫。如來說法
jí zhēn dì yuán qǐ dào miè jiě tuō rú lái shuō fǎ

，以是為首。非性、非自在、非無因、
yǐ shì wéi shǒu fēi xìng fēi zì zài fēi wú yīn

非微塵、非時、非自性相續而為說法。
fēi wēi chén fēi shí fēi zì xìng xiāng xù ér wéi shuō fǎ

復次，大慧！為淨煩惱爾炎障故，譬如
fù cì dà huì wéi jìng fán nǎo ěr yán zhàng gù pì rú

商主，次第建立百八句無所有，善分別
shāng zhǔ cì dì jiàn lì bǎi bā jù wú suǒ yǒu shàn fēn bié

諸乘及諸地相。
zhū chéng jí zhū dì xiàng

「復次，大慧！有四種禪。云何為四？
fù cì dà huì yǒu sì zhǒng chán yún hé wéi sì

謂：愚夫所行禪、觀察義禪、攀緣如禪
wèi yú fū suǒ xíng chán guān chá yì chán pān yuán rú chán

、如來禪。云何愚夫所行禪？謂：聲聞
rú lái chán yún hé yú fū suǒ xíng chán wèi shēng wén

、緣覺、外道修行者，觀人無我性，自
yuán jué wài dào xiū xíng zhě guān rén wú wǒ xìng zì

相共相骨鎖，無常、苦、不淨相，計
xiāng gòng xiāng gǔ suǒ wú cháng kǔ bù jìng xiāng jì

著為首。如是相不異觀，前後轉進，
zhù wéi shǒu rú shì xiāng bù yì guān qián hòu zhuǎn jìn

想不除滅，是名愚夫所行禪。云何觀察
xiǎng bù chú miè shì míng yú fū suǒ xíng chán yún hé guān chá

義禪？謂：人無我自相共相，外道自
yì chán wèi rén wú wǒ zì xiāng gòng xiāng wài dào zì

他俱無性已。觀法無我彼地相義，漸
tā jù wú xìng yǐ guān fǎ wú wǒ bǐ dì xiāng yì jiàn

次增進，是名觀察義禪。云何攀緣如禪
cì zēng jìn shì míng guān chá yì chán yún hé pān yuán rú chán

？謂：妄想二無我妄想，如實處不生
wèi wàng xiǎng èr wú wǒ wàng xiǎng rú shí chù bù shēng

妄想，是名攀緣如禪。云何如來禪？
wàng xiǎng shì míng pān yuán rú chán yún hé rú lái chán

謂：入如來地，行自覺聖智相三種樂
wèi rù rú lái dì xíng zì jué shèng zhì xiāng sān zhǒng lè

住，成辦眾生不思議事，是名如來禪。」
zhù chéng bàn zhòngshēng bù sī yì shì shì míng rú lái chán

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「凡夫所行禪， 觀察相義禪，
fán fū suǒ xíng chán , guān chá xiāng yì chán ,

攀緣如實禪， 如來清淨禪。
pān yuán rú shí chán , rú lái qīng jìng chán 。

譬如日月形， 鉢頭摩深嶮，
pì rú rì yuè xíng , bō tóu mó shēn xiǎn ,

如虛空火燼， 修行者觀察。
rú xū kōng huǒ jìn , xiū xíng zhě guān chá 。

如是種種相， 外道道通禪，
rú shì zhǒng zhǒng xiàng , wài dào dào tōng chán ,

亦復墮聲聞， 及緣覺境界，
yì fù duò shēng wén , jí yuán jué jìng jiè ,

捨離彼一切， 則是無所有。

一切刹諸佛， 以不思議手，
yī qiè shā zhū fó , yǐ bù sī yì shǒu ,

一時摩其頂， 隨順入如相。」
yī shí mó qí dǐng , suí shùn rù rú xiàng 。 」

爾時，大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì

尊！般涅槃者，說何等法，謂為涅槃？
zūn bān niè pán zhě shuō hé děng fǎ wèi wéi niè pán

」

佛告大慧：「一切自性習氣，藏意識見
fó gào dà huì yī qiè zì xìng xí qì cáng yì shí jiàn

習轉變，名為涅槃。諸佛及我涅槃，自
xí zhuǎn biàn míng wéi niè pán zhū fó jí wǒ niè pán zì

性空事境界。
xìng kōng shì jìng jiè

「復次，大慧！涅槃者，聖智自覺境界
fù cì dà huì niè pán zhě shèng zhì zì jué jìng jiè

，離斷常妄想性非性。云何非常？謂自
lí duàn cháng wàng xiǎng xìng fēi xìng yún hé fēi cháng wèi zì

相共相妄想斷，故非常。云何非斷？
xiàng gòng xiāng wàng xiǎng duàn gù fēi cháng yún hé fēi duàn

謂一切聖去來現在得自覺，故非斷。大
wèi yī qiè shèng qù lái xiàn zài dé zì jué gù fēi duàn dà

慧！涅槃不壞不死。若涅槃死者，復應
huì niè pán bù huài bù sǐ ruò niè pán sǐ zhě fù yīng

受生相續。若壞者，應墮有為相。是
shòu shēng xiāng xù ruò huài zhě yīng duò yǒu wéi xiàng shì

故涅槃離壞離死。是故修行者之所歸依。
gù niè pán lí huài lí sǐ shì gù xiū xíng zhě zhī suǒ guī yī

「復次，大慧！涅槃非捨非得，非斷非
fù cì dà huì niè pán fēi shě fēi dé fēi duàn fēi

常，非一義非種種義。是名涅槃。
cháng fēi yī yì fēi zhǒng zhǒng yì shì míng niè pán

「復次，大慧！聲聞、緣覺涅槃者，覺
fù cì dà huì shēng wén yuán jué niè pán zhě jué

自相共相，不習近境界，不顛倒見，妄
zì xiāng gòng xiāng bù xí jìn jìng jiè bù diān dào jiàn wàng

想不生。彼等於彼，作涅槃覺。

xiǎng bù shēng bǐ děng yú bǐ zuò niè pán jué

「復次，大慧！二種自性相。云何為二

fù cì dà huì èr zhǒng zì xìng xiāng yún hé wéi èr

？謂：言說自性相計著；事自性相計著

wèi yán shuō zì xìng xiāng jì zhù shì zì xìng xiāng jì zhù

。言說自性相計著者，從無始言說虛偽

yán shuō zì xìng xiāng jì zhù zhě cóng wú shǐ yán shuō xū wěi

習氣計著生。事自性相計著者，從不覺

xí qì jì zhù shēng shì zì xìng xiāng jì zhù zhě cóng bù jué

自心現分齊生。

zì xīn xiàn fēn qí shēng

「復次，大慧！如來以二種神力建立，

fù cì dà huì rú lái yǐ èr zhǒng shén lì jiàn lì

菩薩摩訶薩頂禮諸佛，聽受問義。云何

pú sà mó hē sà dǐng lǐ zhū fó tīng shòu wèn yì yún hé

二種神力建立？謂：三昧正受，為現一

èr zhǒng shén lì jiàn lì wèi sān mèi zhèng shòu wéi xiàn yī

切身面言說神力，及手灌頂神力。大慧

qiè shēn miàn yán shuō shén lì jí shǒu guàn dǐng shén lì dà huì

！菩薩摩訶薩初菩薩地，住佛神力，所

pú sà mó hē sà chū pú sà dì zhù fó shén lì suǒ

謂入菩薩大乘照明三昧。入是三昧已，
wèi rù pú sà dà chéng zhào míng sān mèi rù shì sān mèi yǐ

十方世界一切諸佛，以神通力，為現一
shí fāng shì jiè yī qiè zhū fó yǐ shén tōng lì wéi xiàn yī

切身面言說，如金剛藏菩薩摩訶薩，及
qiè shēn miàn yán shuō rú jīn gāng cáng pú sà mó hē sà jí

餘如是相功德成就菩薩摩訶薩。大慧
yú rú shì xiāng gōng dé chéng jiù pú sà mó hē sà dà huì

！是名初菩薩地。菩薩摩訶薩得菩薩三
shì míng chū pú sà dì pú sà mó hē sà dé pú sà sān

昧正受神力，於百千劫積集善根之所
mèi zhèng shòu shén lì yú bǎi qiān jié jī jí shàn gēn zhī suǒ

成就，次第諸地對治所治相，通達究
chéng jiù cì dì zhū dì duì zhì suǒ zhì xiàng tōng dá jiū

竟至法雲地，住大蓮華微妙宮殿，坐大
jìng zhì fǎ yún dì zhù dà lián huá wēi miào gōng diàn zuò dà

蓮華寶師子座，同類菩薩摩訶薩眷屬圍
lián huá bǎo shī zi zuò tóng lèi pú sà mó hē sà juàn shǔ wéi

繞，眾寶瓔珞莊嚴其身，如黃金瞻蔔
rào zhòng bǎo yīng luò zhuāng yán qí shēn rú huáng jīn zhān bó

日月光明。諸最勝手從十方來，就大
rì yuè guāng míng zhū zuì shèng shǒu cóng shí fāng lái jiù dà

蓮華宮殿坐上而灌其頂。譬如自在轉
lián huá gōng diàn zuò shàng ér guàn qí dǐng pì rú zì zài zhuǎn

輪聖王，及天帝釋太子灌頂，是名菩
lún shèng wáng jí tiān dì shì tài zǐ guàn dǐng shì míng pú

薩手灌頂神力。大慧！是名菩薩摩訶薩
sà shǒu guàn dǐng shén lì dà huì shì míng pú sà mó hē sà

二種神力。若菩薩摩訶薩住二種神力
èr zhǒng shén lì ruò pú sà mó hē sà zhù èr zhǒng shén lì

，面見諸佛如來；若不如是，則不能見
miàn jiàn zhū fó rú lái ruò bù rú shì zé bù néng jiàn

。復次，大慧！菩薩摩訶薩凡所分別三
fù cì dà huì pú sà mó hē sà fán suǒ fēn bié sān

昧神足說法之行，是等一切，悉住如來
mèi shén zú shuō fǎ zhī xíng shì děng yī qiè xī zhù rú lái

二種神力。大慧！若菩薩摩訶薩離佛
èr zhǒng shén lì dà huì ruò pú sà mó hē sà lí fó

神力能辯說者，一切凡夫亦應能說。所
shén lì néng biàn shuō zhě yī qiè fán fū yì yīng néng shuō suǒ

以者何？謂不住神力故。大慧！山石樹
yǐ zhě hé wèi bú zhù shén lì gù dà huì shān shí shù

木及諸樂器城郭宮殿，以如來入城威
mù jí zhū lè qì chéng guō gōng diàn yǐ rú lái rù chéng wēi

神力故，皆自然出音樂之聲，何況有
shén lì gù jiē zì rán chū yīn lè zhī shēng hé kuàng yǒu

心者。聾盲瘖瘂無量眾苦，皆得解脫
xīn zhě lóng máng yīn yǎ wú liàng zhòng kǔ jiē dé jiě tuō

。如來有如是等無量神力，利安眾生。」

rú lái yǒu rú shì děng wú liàng shén lì lì ān zhòngshēng

大慧菩薩復白佛言：「世尊！以何因緣，

dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn yǐ hé yīn yuán

如來、應供、等正覺，菩薩摩訶薩住三昧

rú lái yīng gōng děng zhèng jué pú sà mó hē sà zhù sān mèi

正受時，及勝進地灌頂時，加其神力？」

zhèng shòu shí jì shèng jìn dì guàn dǐng shí jiā qí shén lì

佛告大慧：「為離魔業煩惱故，及不墮

fó gào dà huì wéi lí mó yè fán nǎo gù jí bù duò

聲聞地禪故，為得如來自覺地故，及增

shēng wén dì chán gù wéi dé rú lái zì jué dì gù jí zēng

進所得法故，是故如來、應供、等正覺

jìn suǒ dé fǎ gù shì gù rú lái yīng gōng děng zhèng jué

，咸以神力建立諸菩薩摩訶薩。若不以

xián yǐ shén lì jiàn lì zhū pú sà mó hē sà ruò bù yǐ

神力建立者，則墮外道惡見妄想，及諸

shén lì jiàn lì zhě zé duò wài dào è jiàn wàng xiǎng jí zhū

聲聞眾魔悵望，不得阿耨多羅三藐三

shēng wén zhòng mó xī wàng bù dé ā nòu duō luó sān miǎo sān

菩提。以是故，諸佛如來咸以神力攝受

pú tí yǐ shì gù zhū fó rú lái xián yǐ shén lì shè shòu

諸菩薩摩訶薩。」

zhū pú sà mó hē sà

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「神力人中尊，大願悉清淨，

shén lì rén zhōng zūn , dà yuàn xī qīng jìng ,

三摩提灌頂，初地及十地。」

sān mó tí guàn dǐng , chū dì jí shí dì 。 」

爾時，大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì

尊！佛說緣起，如是說因緣，不自說道

zūn fó shuō yuán qǐ rú shì shuō yīn yuán bù zì shuō dào

。世尊！外道亦說因緣，謂：勝、自在

shì zūn wài dào yì shuō yīn yuán wèi shèng zì zài

、時、微塵生，如是諸性生。然，世尊

shí wēi chén shēng rú shì zhū xìng shēng rán shì zūn

所謂因緣生諸性，言說有間悉檀、無間

suǒ wèi yīn yuán shēng zhū xìng yán shuō yǒu jiān xī tán wú jiān

悉檀（悉檀者，譯義或言宗、或言成、

xī tán xī tán zhě yì yì huò yán zōng huò yán chéng

或言默）。世尊！外道亦說有無有生，世

huò yán mò 。 shì zūn ! wài dào yì shuō yǒu wú yǒu shēng , shì zūn

尊亦說無有生，生已滅。如世尊所說：『
yì shuō wú yǒu shēng , shēng yǐ miè 。 rú shì zūn suǒ shuō : 『 wú
無明緣行，乃至老死』，此是世尊無因說
míng yuán xíng , nǎi zhì lǎo sǐ 』 , cǐ shì shì zūn wú yīn shuō ,
，非有因說。世尊建立作如是說：『此有
fēi yǒu yīn shuō 。 shì zūn jiàn lì zuò rú shì shuō : 『 cǐ yǒu gù
故彼有』，非建立漸生，觀外道說勝，
bǐ yǒu 』 , fēi jiàn lì jiàn shēng , guān wài dào shuō shèng , fēi
非如來也。所以者何？世尊！外道說因，
rú lái yě 。 suǒ yǐ zhě hé ? shì zūn ! wài dào shuō yīn , bù
不從緣生而有所生。世尊說觀因有事，
cóng yuán shēng ér yǒu suǒ shēng 。 shì zūn shuō guān yīn yǒu shì , guān
觀事有因。如是因緣雜亂，如是展轉無窮。」
shì yǒu yīn 。 rú shì yīn yuán zá luàn , rú shì zhǎn zhuǎn wú qióng 。 』

佛告大慧：「我非無因說，及因緣雜亂
fó gào dà huì wǒ fēi wú yīn shuō jí yīn yuán zá luàn
說。此有故彼有者，攝所攝非性，覺自
shuō cǐ yǒu gù bǐ yǒu zhě shè suǒ shè fēi xìng jué zì
心現量。大慧！若攝所攝計著，不覺自
xīn xiàn liàng dà huì ruò shè suǒ shè jì zhù bù jué zì
心現量，外境界性非性，彼有如是過，
xīn xiàn liàng wài jìng jiè xìng fēi xìng bǐ yǒu rú shì guò

非我說緣起。我常說言：『因緣和合而
fēi wǒ shuō yuán qǐ wǒ cháng shuō yán yīn yuán hé hé ér

生諸法』，非無因生。」
shēng zhū fǎ fēi wú yīn shēng

大慧復白佛言：「世尊！非言說有性，
dà huì fù bái fó yán shì zūn fēi yán shuō yǒu xìng

有一切性耶？世尊！若無性者，言說不
yǒu yī qiè xìng yé shì zūn ruò wú xìng zhě yán shuō bù

生。世尊！是故言說有性，有一切性。
shēng shì zūn shì gù yán shuō yǒu xìng yǒu yī qiè xìng

」

佛告大慧：「無性而作言說，謂兔角龜
fó gào dà huì wú xìng ér zuò yán shuō wèi tù jiǎo guī

毛等，世間現言說，大慧！非性非非性
máo děng shì jiān xiàn yán shuō dà huì fēi xìng fēi fēi xìng

，但言說耳。如汝所說，言說自性，有
dàn yán shuō ěr rú rǔ suǒ shuō yán shuō zì xìng yǒu

一切性者，汝論則壞。大慧！非一切剎
yī qiè xìng zhě rǔ lùn zé huài dà huì fēi yī qiè shā

土有言說。言說者，是作耳。或有佛剎
tǔ yǒu yán shuō yán shuō zhě shì zuò ěr huò yǒu fó shā

瞻視顯法，或有作相、或有揚眉、或有
zhān shì xiǎn fǎ huò yǒu zuò xiàng huò yǒu yáng méi huò yǒu

動睛、或笑、或欠、或警咳、或念刹土
dòng jīng huò xiào huò qiàn huò qīng ké huò niàn shā tǔ

、或動搖。大慧！如瞻視，及香積世界
huò dòng yáo dà huì rú zhān shì jí xiāng jī shì jiè

，普賢如來國土，但以瞻視令諸菩薩得
pǔ xián rú lái guó tǔ dàn yǐ zhān shì lìng zhū pú sà dé

無生法忍，及殊勝三昧。是故，非言說
wú shēng fǎ rěn jí shū shèng sān mèi shì gù fēi yán shuō

有性有一切性。大慧！見此世界蚊蚋蟲
yǒu xìng yǒu yī qiè xìng dà huì jiàn cǐ shì jiè wén ruì chóng

蟻，是等眾生，無有言說，而各辦事。」
yǐ shì děng zhòngshēng wú yǒu yán shuō ér gè bàn shì

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「如虛空兔角，及與槃大子，
rú xū kōng tù jiǎo , jí yǔ pán dà zǐ ,

無而有言說，如是性妄想。
wú ér yǒu yán shuō , rú shì xìng wàng xiǎng 。

因緣和合法，凡愚起妄想，
yīn yuán hé hé fǎ , fán yú qǐ wàng xiǎng ,

不能如實知，輪迴三有宅。」

bù néng rú shí zhī , lún huí sān yǒu zhái 。 」

爾時，大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì

尊！常聲者，何事說？」

zūn cháng shēng zhě hé shì shuō 」

佛告大慧：「為惑亂。以彼惑亂，諸聖

fó gào dà huì wéi huò luàn yǐ bǐ huò luàn zhū shèng

亦現，而非顛倒。大慧！如春時炎、火

yì xiàn ér fēi diān dào dà huì rú chūn shí yán huǒ

輪、垂髮、乾闥婆城、幻、夢、鏡像。

lún chuí fà qián tà pó chéng huàn mèng jǐng xiàng

世間顛倒，非明智也，然非不現。大慧

shì jiān diān dào fēi míng zhì yé rán fēi bù xiàn dà huì

！彼惑亂者，有種種現，非惑亂作無

bǐ huò luàn zhě yǒu zhǒng zhǒng xiàn fēi huò luàn zuò wú

常。所以者何？謂離性非性故。大慧！

cháng suǒ yǐ zhě hé wèi lí xìng fēi xìng gù dà huì

云何離性非性惑亂？謂一切愚夫種種

yún hé lí xìng fēi xìng huò luàn wèi yī qiè yú fū zhǒng zhǒng

境界故。如彼恒河，餓鬼見不見故，無

jìng jiè gù rú bǐ héng hé è guǐ jiàn bù jiàn gù wú

惑亂性；於餘現故，非無性。如是惑亂
huò luàn xìng yú yú xiàn gù fēi wú xìng rú shì huò luàn

，諸聖離顛倒不顛倒。是故惑亂常，
zhū shèng lí diān dào bù diān dào shì gù huò luàn cháng

謂相相不壞故。大慧！非惑亂種種相
wèi xiāng xiāng bù huài gù dà huì fēi huò luàn zhǒng zhǒng xiāng

妄想相壞，是故惑亂常。大慧！云何
wàng xiǎng xiāng huài shì gù huò luàn cháng dà huì yún hé

惑亂真實？若復因緣，諸聖於此惑亂
huò luàn zhēn shí ruò fù yīn yuán zhū shèng yú cǐ huò luàn

，不起顛倒覺、非不顛倒覺。大慧！除
bù qǐ diān dào jué fēi bù diān dào jué dà huì chú

諸聖，於此惑亂有少分想，非聖智事想。
zhū shèng yú cǐ huò luàn yǒu shǎo fēn xiǎng fēi shèng zhì shì xiǎng

「大慧！凡有者，愚夫妄說，非聖言說
dà huì fán yǒu zhě yú fū wàng shuō fēi shèng yán shuō

。彼惑亂者，倒不倒妄想，起二種種
bǐ huò luàn zhě dào bù dào wàng xiǎng qǐ èr zhǒng zhǒng

性，謂：聖種性，及愚夫種性。聖種
xìng wèi shèng zhǒng xìng jí yú fū zhǒng xìng shèng zhǒng

性者，三種分別。謂：聲聞乘、緣覺
xìng zhě sān zhǒng fēn bié wèi shēng wén chéng yuán jué

乘、佛乘。云何愚夫妄想，起聲聞乘
chéng fó chéng yún hé yú fū wǎng xiǎng qǐ shēng wén chéng

種性？謂：自共相計著，起聲聞乘種
zhǒng xìng wèi zì gòng xiāng jì zhù qǐ shēng wén chéng zhǒng

性，是名妄想起聲聞乘種性。大慧！
xìng shì míng wǎng xiǎng qǐ shēng wén chéng zhǒng xìng dà huì

即彼惑亂妄想，起緣覺乘種性。謂：
jí bǐ huò luàn wǎng xiǎng qǐ yuán jué chéng zhǒng xìng wèi

即彼惑亂自共相，不觀計著，起緣覺
jí bǐ huò luàn zì gòng xiāng bù guān jì zhù qǐ yuán jué

乘種性。云何智者？即彼惑亂想，起
chéng zhǒng xìng yún hé zhì zhě jí bǐ huò luàn xiǎng qǐ

佛乘種性。謂：覺自心現量，外性非
fó chéng zhǒng xìng wèi jué zì xīn xiàn liàng wài xìng fēi

性，不妄想相，起佛乘種性，是名即
xìng bù wǎng xiǎng xiāng qǐ fó chéng zhǒng xìng shì míng jí

彼惑亂起佛乘種性。又種種事性，凡
bǐ huò luàn qǐ fó chéng zhǒng xìng yòu zhǒng zhǒng shì xìng fán

夫惑想，起愚夫種性。彼非有事，非
fū huò xiǎng qǐ yú fū zhǒng xìng bǐ fēi yǒu shì fēi

無事，是名種性義。大慧！即彼惑亂不
wú shì shì míng zhǒng xìng yì dà huì jí bǐ huò luàn bù

妄想，諸聖心、意、意識過習氣自性
wǎng xiǎng zhū shèng xīn yì yì shí guò xí qì zì xìng

法轉變性，是名為如。是故說如離心

fǎ zhuǎn biàn xìng shì míng wéi rú shì gù shuō rú lí xīn

。我說此句顯示離想，即說離一切想。」

wǒ shuō cǐ jù xiǎn shì lí xiǎng jí shuō lí yī qiè xiǎng

大慧白佛言：「世尊！惑亂為有為無？

dà huì bái fó yán shì zūn huò luàn wéi yǒu wéi wú

」

佛告大慧：「如幻，無計著相。若惑亂

fó gào dà huì rú huàn wú jì zhù xiàng ruò huò luàn

有計著相者，計著性不可滅，緣起應如

yǒu jì zhù xiàng zhě jì zhù xìng bù kě miè yuán qǐ yīng rú

外道，說因緣生法。」

wài dào shuō yīn yuán shēng fǎ

大慧白佛言：「世尊！若惑亂如幻者，

dà huì bái fó yán shì zūn ruò huò luàn rú huàn zhě

復當與餘惑作因。」

fù dāng yǔ yú huò zuò yīn

佛告大慧：「非幻惑因，不起過故。大

fó gào dà huì fēi huàn huò yīn bù qǐ guò gù dà

慧！幻不起過，無有妄想。大慧！幻者
huì huàn bù qǐ guò wú yǒu wàng xiǎng dà huì huàn zhě

從他明處生，非自妄想過習氣處生，
cóng tā míng chù shēng fēi zì wàng xiǎng guò xí qì chù shēng

是故不起過。大慧！此是愚夫心惑計著
shì gù bù qǐ guò dà huì cǐ shì yú fū xīn huò jì zhù

，非聖賢也。」

fēi shèng xián yě

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「聖不見惑亂，中間亦無實，

shèng bù jiàn huò luàn , zhōng jiān yì wú shí ,

中間若真實，惑亂即真實。

zhōng jiān ruò zhēn shí , huò luàn jí zhēn shí 。

捨離一切惑，若有相生者，

shě lí yī qiè huò , ruò yǒu xiāng shēng zhě ,

是亦為惑亂，不淨猶如翳。

shì yì wéi huò luàn , bù jìng yóu rú yì 。

「復次，大慧！非幻無有相似，見一切

fù cì dà huì fēi huàn wú yǒu xiāng sì jiàn yī qiè

法如幻。」

fǎ rú huàn

大慧白佛言：「世尊！為種種幻相計著

dà huì bái fó yán shì zūn wéi zhǒngzhǒng huàn xiàng jì zhù

，言一切法如幻？為異相計著？若種種

yán yī qiè fǎ rú huàn wéi yì xiàng jì zhù ruò zhǒngzhǒng

幻相計著，言一切性如幻者，世尊！有

huàn xiàng jì zhù yán yī qiè xìng rú huàn zhě shì zūn yǒu

性不如幻者。所以者何？謂色種種相非

xìng bù rú huàn zhě suǒ yǐ zhě hé wèi sè zhǒngzhǒng xiàng fēi

因。世尊！無有因色種種相現如幻。世

yīn shì zūn wú yǒu yīn sè zhǒngzhǒng xiàng xiàn rú huàn shì

尊！是故無種種幻相計著相似性如幻。」

zūn shì gù wú zhǒngzhǒng huàn xiàng jì zhù xiāng sì xìng rú huàn

佛告大慧：「非種種幻相計著相似，

fó gào dà huì fēi zhǒngzhǒng huàn xiàng jì zhù xiāng sì

一切法如幻。大慧！然不實一切法，速

yī qiè fǎ rú huàn dà huì rán bù shí yī qiè fǎ sù

滅如電，是則如幻。大慧！譬如電光，

miè rú diàn shì zé rú huàn dà huì pì rú diàn guāng

剎那頃現，現已即滅，非愚夫現。如是

shā nà qǐng xiàn xiàn yǐ jí miè fēi yú fū xiàn rú shì

一切性，自妄想自共相，觀察無性，非

yī qiè xìng zì wàng xiǎng zì gòng xiāng guān chá wú xìng fēi

現色相計著。」

xiàn sè xiāng jì zhù

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「非幻無有譬，說法性如幻；

fēi huàn wú yǒu pì , shuō fǎ xìng rú huàn ;

不實速如電，是故說如幻。」

bù shí sù rú diàn , shì gù shuō rú huàn 。 」

大慧復白佛言：「如世尊所說，一切性

dà huì fù bái fó yán rú shì zūn suǒ shuō yī qiè xìng

無生，及如幻，將無世尊前後所說自

wú shēng jí rú huàn jiāng wú shì zūn qián hòu suǒ shuō zì

相違耶？說無生性如幻。」

xiāng wéi yé shuō wú shēng xìng rú huàn

佛告大慧：「非我說無生性如幻前後

fó gào dà huì fēi wǒ shuō wú shēng xìng rú huàn qián hòu

相違過。所以者何？謂生無生，覺自

xiāng wéi guò suǒ yǐ zhě hé wèi shēng wú shēng jué zì

心現量。有非有，外性非性，無生現。

xīn xiàn liàng yǒu fēi yǒu wài xìng fēi xìng wú shēng xiàn

大慧！非我前後說相違過，然壞外道因

dà huì fēi wǒ qián hòu shuō xiāng wéi guò rán huài wài dào yīn

生，故我說一切性無生。大慧！外道

shēng gù wǒ shuō yī qiè xìng wú shēng dà huì wài dào

癡聚，欲令有無有生，非自妄想種種

chī jù yù lìng yǒu wú yǒu shēng fēi zì wǎng xiǎng zhǒng zhǒng

計著緣。大慧！我非有無有生，是故我

jì zhù yuán dà huì wǒ fēi yǒu wú yǒu shēng shì gù wǒ

以無生說而說。大慧！說性者，為攝受

yǐ wú shēng shuō ér shuō dà huì shuō xìng zhě wéi shè shòu

生死故，壞無見斷見故，為我弟子攝受

shēng sǐ gù huài wú jiàn duàn jiàn gù wéi wǒ dì zǐ shè shòu

種種業受生處故，以性聲說，攝受生

zhǒng zhǒng yè shòu shēng chù gù yǐ xìng shēng shuō shè shòu shēng

死。大慧！說幻性自性相，為離性自性

sǐ dà huì shuō huàn xìng zì xìng xiāng wéi lí xìng zì xìng

相故，墮愚夫惡見相悵望，不知自心現

xiāng gù duò yú fū è jiàn xiāng xiǎng wàng bù zhī zì xīn xiàn

量。壞因所作生，緣自性相計著。說

liàng huài yīn suǒ zuò shēng yuán zì xìng xiāng jì zhù shuō

幻夢自性相一切法，不令愚夫惡見悵望

huàn mèng zì xìng xiāng yī qiè fǎ bù lìng yú fū è jiàn xiǎng wàng

，計著自及他一切法，如實處見，作不

jì zhù zì jí tā yī qiè fǎ rú shí chù jiàn zuò bù

正論。大慧！如實處見一切法者，謂起

zhèng lùn dà huì rú shí chù jiàn yī qiè fǎ zhě wèi qǐ

自心現量。」

zì xīn xiàn liàng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「無生作非性，有性攝生死，

wú shēng zuò fēi xìng , yǒu xìng shè shēng sǐ ,

觀察如幻等，於相不妄想。

guān chá rú huàn děng , yú xiàng bù wǎng xiǎng 。

「復次，大慧！當說名句形身相。善觀

fù cì dà huì dāng shuō míng jù xíng shēn xiāng shàn guān

名句形身菩薩摩訶薩，隨入義句形身，

míng jù xíng shēn pú sà mó hē sà suí rù yì jù xíng shēn

疾得阿耨多羅三藐三菩提。如是覺已，

jí dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí rú shì jué yǐ

覺一切眾生。大慧！名身者，謂若依

jué yī qiè zhòng shēng dà huì míng shēn zhě wèi ruò yī

事立名，是名名身。句身者，謂句有義

shì lì míng shì míng míng shēn jù shēn zhě wèi jù yǒu yì

身，自性決定究竟，是名句身。形身者

shēn zì xìng jué dìng jiū jīng shì míng jù shēn xíng shēn zhě

，謂顯示名句，是名形身（形身即字也
wèi xiǎn shì míng jù shì míng xíng shēn xíng shēn jí zì yě
）。又形身者，謂長短高下。又句身者，
。yòu xíng shēn zhě , wèi zhǎng duǎn gāo xià 。 yòu jù shēn zhě , wèi
謂徑跡。如象馬人獸等所行徑跡，得句
jīng jī 。 rú xiàng mǎ rén shòu děng suǒ xíng jīng jī , dé jù shēn
身名。大慧！名及形者，謂以名說無色
míng 。 dà huì ! míng jí xíng zhě , wèi yǐ míng shuō wú sè sī
四陰，故說名。自相現，故說形。是名名
yīn , gù shuō míng 。 zì xiāng xiàn , gù shuō xíng 。 shì míng míng jù
句形身。說名句形身相分齊，應當修學。」
xíng shēn 。 shuō míng jù xíng shēn xiāng fēn qí , yīng dāng xiū xué 。 」

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「名身與句身，及形身差別，
míng shēn yǔ jù shēn , jí xíng shēn chà bié ,
凡夫愚計著，如象溺深泥。
fán fū yú jì zhù , rú xiàng nì shēn ní 。

「復次，大慧！未來世智者，當以離一
fù cì dà huì wèi lái shì zhì zhě dāng yǐ lí yī
異、俱不俱見相，我所通義，問無智者
yì jù bù jù jiàn xiāng wǒ suǒ tōng yì wèn wú zhì zhě

。彼即答言：『此非正問。』謂色等常
bǐ jí dá yán cǐ fēi zhèng wèn wèi sè děng cháng
無常，為異不異？如是涅槃、諸行相所
wú cháng wéi yì bù yì rú shì niè pán zhū xíng xiāng suǒ
相、求那所求那造所造、見所見、塵及
xiāng qiú nà suǒ qiú nà zào suǒ zào jiàn suǒ jiàn chén jí
微塵、修與修者，如是比展轉相。如是
wēi chén xiū yǔ xiū zhě rú shì bǐ zhǎn zhuǎn xiāng rú shì
等問，而言佛說無記止論。非彼癡人之
děng wèn ér yán fó shuō wú jì zhǐ lùn fēi bǐ chī rén zhī
所能知，謂聞慧不具故。如來、應供、
suǒ néng zhī wèi wén huì bù jù gù rú lái yīng gōng
等正覺，令彼離恐怖句故，說言無記，
děng zhèng jué lìng bǐ lí kǒng bù jù gù shuō yán wú jì
不為記說。又止外道見論故，而不為說
bù wéi jì shuō yòu zhǐ wài dào jiàn lùn gù ér bù wéi shuō
。大慧！外道作如是說，謂：『命即是
dà huì wài dào zuò rú shì shuō wèi mìng jí shì
身。』如是等無記論。大慧！彼諸外道
shēn rú shì děng wú jì lùn dà huì bǐ zhū wài dào
愚癡，於因作無記論，非我所說。大慧
yú chī yú yīn zuò wú jì lùn fēi wǒ suǒ shuō dà huì
！我所說者，離攝所攝，妄想不生。云
wǒ suǒ shuō zhě lí shè suǒ shè wǎng xiǎng bù shēng yún

何止彼？大慧！若攝所攝計著者，不知
hé zhǐ bǐ dà huì ruò shè suǒ shè jì zhù zhě bù zhī

自心現量，故止彼。大慧！如來、應供
zì xīn xiàn liàng gù zhǐ bǐ dà huì rú lái yīng gōng
、等正覺，以四種記論為眾生說法。
děng zhèng jué yǐ sì zhǒng jì lùn wéi zhòng shēng shuō fǎ

大慧！止記論者，我時時說，為根未熟
dà huì zhǐ jì lùn zhě wǒ shí shí shuō wéi gēn wèi shú
，不為熟者。
bù wéi shú zhě

「復次，大慧！一切法，離所作因緣不
fù cì dà huì yī qiè fǎ lí suǒ zuò yīn yuán bù
生，無作者故，一切法不生。大慧！何
shēng wú zuò zhě gù yī qiè fǎ bù shēng dà huì hé
故一切性離自性？以自覺觀時，自共性
gù yī qiè xìng lí zì xìng yǐ zì jué guān shí zì gòng xìng
相不可得故，說一切法不生。何故一
xiàng bù kě dé gù shuō yī qiè fǎ bù shēng hé gù yī
切法不可持來，不可持去？以自共相，
qiè fǎ bù kě chí lái bù kě chí qù yǐ zì gòng xiāng
欲持來，無所來；欲持去，無所去；是
yù chí lái wú suǒ lái yù chí qù wú suǒ qù shì

故一切法，離持來去。大慧！何故一切

gù yī qiè fǎ lí chí lái qù dà huì hé gù yī qiè

諸法不滅？謂性自性相無故，一切法

zhū fǎ bù miè wèi xìng zì xìng xiàng wú gù yī qiè fǎ

不可得，故一切法不滅。大慧！何故一

bù kě dé gù yī qiè fǎ bù miè dà huì hé gù yī

切法無常？謂相起無常性，是故說一

qiè fǎ wú cháng wèi xiàng qǐ wú cháng xìng shì gù shuō yī

切法無常。大慧！何故一切法常？謂

qiè fǎ wú cháng dà huì hé gù yī qiè fǎ cháng wèi

相起無生性，無常常，故說一切法常。」

xiàng qǐ wú shēng xìng wú cháng cháng gù shuō yī qiè fǎ cháng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「記論有四種，一向及詰問，

jì lùn yǒu sì zhǒng, yí xiàng jí jié wèn,

分別及止論，以制諸外道。

fēn bié jí zhǐ lùn, yǐ zhì zhū wài dào。

有及非有生，僧佉毘舍師，

yǒu jí fēi yǒu shēng, sēng qū pí shě shī,

一切悉無記，彼如是顯示。

yī qiè xī wú jì, bǐ rú shì xiǎn shì。

正覺所分別，自性不可得，

zhèng jué suǒ fēn bié , zì xìng bù kě dé ,

以離於言說，故說離自性。」

yǐ lí yú yán shuō , gù shuō lí zì xìng 。 」

爾時大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世尊

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì zūn

！唯願為說諸須陀洹、須陀洹趣差別通

wéi yuàn wéi shuō zhū xū tuó huán xū tuó huán qù chà bié tōng

相。若菩薩摩訶薩，善解須陀洹趣差別

xiàng ruò pú sà mó hē sà shàn jiě xū tuó huán qù chà bié

通相，及斯陀含、阿那含、阿羅漢方便

tōng xiàng jí sī tuó hán ā nà hán ā luó hàn fāng biàn

相，分別知己，如是如是為眾生說法

xiàng fēn bié zhī yǐ rú shì rú shì wéi zhòng shēng shuō fǎ

。謂二無我相及二障淨，度諸地相，

wèi èr wú wǒ xiàng jí èr zhàng jìng dù zhū dì xiàng

究竟通達，得諸如來不思議究竟境界。

jiū jìng tōng dá dé zhū rú lái bù sī yì jiū jìng jìng jiè

如眾色摩尼，善能饒益一切眾生，以

rú zhòng sè mó ní shàn néng ráo yì yī qiè zhòng shēng yǐ

一切法境界無盡身財，攝養一切。」

yī qiè fǎ jìng jiè wú jìn shēn cái shè yǎng yī qiè

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之。

fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

今為汝說。」

jīn wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「善哉，世尊！唯然聽受。」

dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán tīng shòu

佛告大慧：「有三種須陀洹、須陀洹果

fó gào dà huì yǒu sān zhǒng xū tuó huán xū tuó huán guǒ

差別。云何為三？謂下中上。下者極七

chā bié yún hé wéi sān wèi xià zhōng shàng xià zhě jí qī

有生；中者三五有生而般涅槃；上者

yǒu shēng zhōng zhě sān wǔ yǒu shēng ér bān niè pán shàng zhě

即彼生而般涅槃。此三種有三結，下

jí bǐ shēng ér bān niè pán cǐ sān zhǒng yǒu sān jié xià

中上。云何三結？謂身見、疑、戒取。

zhōng shàng yún hé sān jié wèi shēn jiàn yí jiè qǔ

是三結差別，上上昇進，得阿羅漢。

shì sān jié chà bié shàng shàng shēng jìn dé ā luó hàn

大慧！身見有二種，謂：俱生及妄想。

dà huì shēn jiàn yǒu èr zhǒng wèi jù shēng jí wàng xiǎng

如緣起妄想，自性妄想。譬如依緣起

rú yuán qǐ wàng xiǎng zì xìng wàng xiǎng pì rú yī yuán qǐ

自性，種種妄想自性，計著生。以彼
zì xìng zhǒng zhǒng wǎng xiǎng zì xìng jì zhù shēng yǐ bǐ

非有、非無、非有無，無實妄想相故。
fēi yǒu fēi wú fēi yǒu wú wú shí wǎng xiǎng xiāng gù

愚夫妄想，種種妄想自性相計著。如
yú fū wǎng xiǎng zhǒng zhǒng wǎng xiǎng zì xìng xiāng jì zhù rú

熱時炎，鹿渴水想。是須陀洹妄想身
rè shí yán lù kě shuǐ xiǎng shì xū tuó huán wǎng xiǎng shēn

見，彼以人無我攝受無性，斷除久遠無
jiàn bǐ yǐ rén wú wǒ shè shòu wú xìng duàn chú jiǔ yuǎn wú

知計著。大慧！俱生者，須陀洹身見，
zhī jì zhù dà huì jù shēng zhě xū tuó huán shēn jiàn

自他身等四陰，無色相故。色生造及
zì tā shēn děng sì yīn wú sè xiāng gù sè shēng zào jí

所造故，展轉相因相故，大種及色不
suǒ zào gù zhǎn zhuǎn xiāng yīn xiāng gù dà zhǒng jí sè bù

集故。須陀洹觀有無品見，身見則斷。
jí gù xū tuó huán guān yǒu wú pǐn jiàn shēn jiàn zé duàn

如是身見斷，貪則不生，是名身見相
rú shì shēn jiàn duàn tān zé bù shēng shì míng shēn jiàn xiāng

。大慧！疑相者，謂得法善見相故，
dà huì yí xiāng zhě wèi dé fǎ shàn jiàn xiāng gù

及先二種身見妄想斷故，疑法不生。
jí xiān èr zhǒng shēn jiàn wǎng xiǎng duàn gù yí fǎ bù shēng

不於餘處起大師見，為淨不淨。是名疑

bù yú yú chù qǐ dà shī jiàn wéi jìng bù jìng shì míng yí

相須陀洹斷。大慧！戒取者，云何須

xiàng xū tuó huán duàn dà huì jiè qǔ zhě yún hé xū

陀洹不取戒？謂善見受生處苦相故，

tuó huán bù qǔ jiè wèi shàn jiàn shòu shēng chù kǔ xiàng gù

是故不取。大慧！取者謂愚夫決定受習

shì gù bù qǔ dà huì qǔ zhě wèi yú fū jué dìng shòu xí

苦行，為眾樂具，故求受生；彼則不

kǔ xíng wéi zhòng lè jù gù qiú shòu shēng bǐ zé bù

取，除回向自覺勝，離妄想，無漏法

qǔ chú huí xiàng zì jué shèng lí wàng xiǎng wú lòu fǎ

相行方便，受持戒支，是名須陀洹取

xiàng xíng fāng biàn shòu chí jiè zhī shì míng xū tuó huán qǔ

戒相斷。須陀洹斷三結，貪癡不生。

jiè xiàng duàn xū tuó huán duàn sān jié tān chī bù shēng

若須陀洹作是念：『此諸結我不成就

ruò xū tuó huán zuò shì niàn cǐ zhū jié wǒ bù chéng jiù

者。』應有二過，墮身見，及諸結不斷。」

zhě yīng yǒu èr guò duò shēn jiàn jí zhū jié bù duàn

大慧白佛言：「世尊！世尊說眾多貪欲

dà huì bái fó yán shì zūn shì zūn shuō zhòng duō tān yù

，彼何者貪斷？」

bǐ hé zhě tān duàn

佛告大慧：「愛樂女人纏綿，貪著種種

fó gào dà huì ài lè nǚ rén chán mián tān zhù zhǒng zhǒng

方便，身口惡業，受現在樂，種未來苦

fāng biàn shēn kǒu è yè shòu xiàn zài lè zhǒng wèi lái kǔ

，彼則不生。所以者何？得三昧正受樂

bǐ zé bù shēng suǒ yǐ zhě hé dé sān mèi zhèng shòu lè

故。是故彼斷，非趣涅槃貪斷。大慧！

gù shì gù bǐ duàn fēi qù niè pán tān duàn dà huì

云何斯陀含相？謂頓照色相妄想生相

yún hé sī tuó hán xiàng wèi dùn zhào sè xiàng wǎng xiǎng shēng xiàng

，見相不生。善見禪趣相故，頓來此

jiàn xiàng bù shēng shàn jiàn chán qù xiàng gù dùn lái cǐ

世，盡苦際，得涅槃，是故名斯陀含。

shì jìn kǔ jì dé niè pán shì gù míng sī tuó hán

大慧！云何阿那含？謂過去未來現在色

dà huì yún hé ā nà hán wèi guò qù wèi lái xiàn zài sè

相性非性，生見過患，使妄想不生故

xiàng xìng fēi xìng shēng jiàn guò huàn shǐ wǎng xiǎng bù shēng gù

，及結斷故，名阿那含。大慧！阿羅漢

jí jié duàn gù míng ā nà hán dà huì ā luó hàn

者，謂諸禪、三昧、解脫、力、明，煩
zhě wèi zhū chán sān mèi jiě tuō lì míng fán

惱苦妄想非性故，名阿羅漢。」

nǎo kǔ wàng xiǎng fēi xìng gù míng ā luó hàn

大慧白佛言：「世尊！世尊說三種阿羅

dà huì bái fó yán shì zūn shì zūn shuō sān zhǒng ā luó

漢，此說何等阿羅漢？世尊！為得寂靜

hàn cǐ shuō hé děng ā luó hàn shì zūn wéi dé jì jìng

一乘道？為菩薩摩訶薩方便示現阿羅漢

yī chéng dào wéi pú sà mó hē sà fāng biàn shì xiàn ā luó hàn

？為佛化化？」

wéi fó huà huà

佛告大慧：「得寂靜一乘道聲聞，非餘

fó gào dà huì dé jì jìng yī chéng dào shēng wén fēi yú

。餘者，行菩薩行，及佛化化，巧方便

yú zhě xíng pú sà xíng jí fó huà huà qiǎo fāng biàn

本願故，於大眾中示現受生，為莊嚴

běn yuàn gù yú dà zhòng zhōng shì xiàn shòu shēng wéi zhuāng yán

佛眷屬故。大慧！於妄想處，種種說法

fó juàn shǔ gù dà huì yú wàng xiǎng chù zhǒng zhǒng shuō fǎ

，謂得果得禪。禪者入禪，悉遠離故，

wéi dé guǒ dé chán chán zhě rù chán xī yuǎn lí gù

示現得自心現量，得果相，說名得果。

shì xiàn dé zì xīn xiàn liàng dé guǒ xiàng shuō míng dé guǒ

復次，大慧！欲超禪無量無色界者，當

fù cì dà huì yù chāo chán wú liàng wú sè jiè zhě dāng

離自心現量相。大慧！受想正受，超自

lí zì xīn xiàn liàng xiāng dà huì shòu xiǎng zhèng shòu chāo zì

心現量者，不然。何以故？有心量故。」

xīn xiàn liàng zhě bù rán hé yǐ gù yǒu xīn liàng gù

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「諸禪四無量，無色三摩提，

zhū chán sì wú liàng, wú sè sān mó tí,

一切受想滅，心量彼無有。

yī qiè shòu xiǎng miè, xīn liàng bǐ wú yǒu。

須陀槃那果，往來及不還，

xū tuó pán nà guǒ, wǎng lái jí bù hái,

及與阿羅漢，斯等心惑亂。

jí yǔ ā luó hàn, sī děng xīn huò luàn。

禪者禪及緣，斷知是真諦，

chán zhě chán jí yuán, duàn zhī shì zhēn dì,

此則妄想量，若覺得解脫。

cǐ zé wǎng xiǎng liàng, ruò jué dé jiě tuō。

「復次，大慧！有二種覺，謂：觀察覺
fù cì dà huì yǒu èr zhǒng jué wèi guān chá jué

，及妄想相攝受計著建立覺。大慧！觀
jǐ wàng xiǎng xiàng shè shòu jì zhù jiàn lì jué dà huì guān

察覺者，謂若覺性自性相，選擇離四句
chá jué zhě wèi ruò jué xìng zì xìng xiāng xuǎn zé lí sì jù

不可得，是名觀察覺。大慧！彼四句者
bù kě dé shì míng guān chá jué dà huì bǐ sì jù zhě

，謂離一異、俱不俱、有無非有非無、
wèi lí yī yì jù bù jù yǒu wú fēi yǒu fēi wú

常無常，是名四句。大慧！此四句離，
cháng wú cháng shì míng sì jù dà huì cǐ sì jù lí

是名一切法。大慧！此四句觀察一切法
shì míng yī qiè fǎ dà huì cǐ sì jù guān chá yī qiè fǎ

，應當修學。大慧！云何妄想相攝受計
yīng dāng xiū xué dà huì yún hé wàng xiǎng xiàng shè shòu jì

著建立覺？謂：妄想相攝受，計著堅濕
zhù jiàn lì jué wèi wàng xiǎng xiàng shè shòu jì zhù jiān shī

煖動不實妄想相四大種。宗因想譬喻
nuǎn dòng bù shí wàng xiǎng xiàng sì dà zhǒng zōng yīn xiǎng pì yù

計著，不實建立而建立，是名妄想相攝
jì zhù bù shí jiàn lì ér jiàn lì shì míng wàng xiǎng xiàng shè

受計著建立覺。是名二種覺相。若菩
shòu jì zhù jiàn lì jué shì míng èr zhǒng jué xiāng ruò pú

薩摩訶薩，成就此二覺相，人法無我
sà mó hē sà chéng jiù cǐ èr jué xiàng rén fǎ wú wǒ

相究竟，善知方便無所有覺。觀察行地
xiàng jiū jìng shàn zhī fāng biàn wú suǒ yǒu jué guān chá xíng dì

，得初地，入百三昧，得差別三昧，見
dé chū dì rù bǎi sān mèi dé chà bié sān mèi jiàn

百佛及百菩薩，知前後際各百劫事；光
bǎi fó jí bǎi pú sà zhī qián hòu jì gè bǎi jié shì guāng

照百剎土，知上上地相，大願殊勝神
zhào bǎi shā tǔ zhī shàng shàng dì xiàng dà yuàn shū shèng shén

力自在。法雲灌頂，當得如來自覺地，
lì zì zài fǎ yún guàn dǐng dāng dé rú lái zì jué dì

善繫心十無盡句，成熟眾生，種種變
shàn xì xīn shí wú jìn jù chéng shú zhòng shēng zhǒng zhǒng biàn

化，光明莊嚴，得自覺聖樂三昧正受故。
huà guāng míng zhuāng yán dé zì jué shèng lè sān mèi zhèng shòu gù

「復次，大慧！菩薩摩訶薩，當善四大
fù cì dà huì pú sà mó hē sà dāng shàn sì dà

造色。云何菩薩善四大造色？大慧！菩
zào sè yún hé pú sà shàn sì dà zào sè dà huì pú

薩摩訶薩作是學，彼真諦者，四大不生
sà mó hē sà zuò shì xué bǐ zhēn dì zhě sì dà bù shēng

。於彼四大不生，作如是觀察。觀察已
yú bǐ sì dà bù shēng zuò rú shì guān chá guān chá yǐ

，覺名相妄想分齊，自心現分齊，外性
jué míng xiǎng wàng xiǎng fēn qí zì xīn xiàn fēn qí wài xìng

非性，是名自心現妄想分齊。謂三界觀
fēi xìng shì míng zì xīn xiàn wàng xiǎng fēn qí wèi sān jiè guān

彼四大造色性離，四句通淨，離我我所
bǐ sì dà zào sè xìng lí sì jù tōng jìng lí wǒ wǒ suǒ

。如實相、自相分齊住，無生自相成
rú shí xiāng zì xiāng fēn qí zhù wú shēng zì xiāng chéng

。大慧！彼四大種云何生造色？謂津潤
dà huì bǐ sì dà zhǒng yún hé shēng zào sè wèi jīn rùn

妄想大種生內外水界，堪能妄想大種
wàng xiǎng dà zhǒng shēng nèi wài shuǐ jiè kān néng wàng xiǎng dà zhǒng

生內外火界，飄動妄想大種生內外風
shēng nèi wài huǒ jiè piāo dòng wàng xiǎng dà zhǒng shēng nèi wài fēng

界，斷截色妄想大種生內外地界。色及
jiè duàn jié sè wàng xiǎng dà zhǒng shēng nèi wài dì jiè sè jí

虛空俱，計著邪諦，五陰集聚，四大造
xū kōng jù jì zhù xié dì wǔ yīn jí jù sì dà zào

色生。大慧！識者，因樂種種跡境界故
sè shēng dà huì shí zhě yīn lè zhǒng zhǒng jī jìng jiè gù

，餘趣相續。大慧！地等四大及造色等
yú qù xiāng xù dà huì dì děng sì dà jí zào sè děng

，有四大緣，非彼四大緣。所以者何？

yǒu sì dà yuán fēi bǐ sì dà yuán suǒ yǐ zhě hé

謂性形相處所作方便無性，大種不生。

wèi xìng xíng xiāng chù suǒ zuò fāng biàn wú xìng dà zhǒng bù shēng

大慧！性形相處所作方便和合生，非無

dà huì xìng xíng xiāng chù suǒ zuò fāng biàn hé hé shēng fēi wú

形。是故四大造色相，外道妄想。非我。

xíng shì gù sì dà zào sè xiāng wài dào wǎng xiǎng fēi wǒ

「復次，大慧！當說諸陰自性相。云何

fù cì dà huì dāng shuō zhū yīn zì xìng xiāng yún hé

諸陰自性相？謂五陰。云何五？謂色受

zhū yīn zì xìng xiāng wèi wǔ yīn yún hé wǔ wèi sè shòu

想行識。彼四陰非色，謂受想行識。大

xiǎng xíng shí bǐ sì yīn fēi sè wèi shòu xiǎng xíng shí dà

慧！色者，四大及造色，各各異相。大

huì sè zhě sì dà jí zào sè gè gè yì xiāng dà

慧！非無色有四數，如虛空。譬如虛空

huì fēi wú sè yǒu sì shù rú xū kōng pì rú xū kōng

，過數相，離於數，而妄想言一虛空。

guò shù xiāng lí yú shù ér wǎng xiǎng yán yī xū kōng

大慧！如是陰，過數相，離於數，離性

dà huì rú shì yīn guò shù xiāng lí yú shù lí xìng

非性，離四句。數相者，愚夫言說，所
fēi xìng lí sì jù shù xiàng zhě yú fū yán shuō suǒ

說非聖賢也。大慧！聖者如幻種種色像
shuō fēi shèng xián yě dà huì shèng zhě rú huàn zhǒngzhǒng sè xiàng

，離異不異施設。又如夢影士夫身，離
lí yì bù yì shī shè yòu rú mèng yǐng shì fū shēn lí

異不異故。大慧！聖智趣，同陰妄想現
yì bù yì gù dà huì shèng zhì qù tóng yīn wǎng xiǎng xiàn

。是名諸陰自性相。汝當除滅，滅已，
shì míng zhū yīn zì xìng xiàng rǔ dāng chú miè miè yǐ

說寂靜法，斷一切佛刹諸外道見。大慧
shuō jì jìng fǎ duàn yī qiè fó shā zhū wài dào jiàn dà huì

！說寂靜時，法無我見淨，及入不動地
shuō jì jìng shí fǎ wú wǒ jiàn jìng jí rù bù dòng dì

。入不動地已，無量三昧自在，及得意
rù bù dòng dì yǐ wú liàng sān mèi zì zài jí dé yì

生身，得如幻三昧，通達究竟，力明自
shēng shēn dé rú huàn sān mèi tōng dá jiū jìng lì míng zì

在，救攝饒益一切眾生。猶如大地載育
zài jiù shè ráo yì yī qiè zhòngshēng yóu rú dà dì zài yù

眾生。菩薩摩訶薩普濟眾生，亦復如是。
zhòngshēng pú sà mó hē sà pǔ jì zhòngshēng yì fù rú shì

「復次，大慧！諸外道有四種涅槃。云
fù cì dà huì zhū wài dào yǒu sì zhǒng niè pán yún

何為四？謂：性自性非性涅槃、種種相
hé wéi sì wèi xìng zì xìng fēi xìng niè pán zhǒngzhǒng xiàng

性非性涅槃、自相自性非性覺涅槃、諸
xìng fēi xìng niè pán zì xiàng zì xìng fēi xìng jué niè pán zhū

陰自共相相續流注斷涅槃。是名諸外
yīn zì gòng xiāng xiàng xù liú zhù duàn niè pán shì míng zhū wài

道四種涅槃。非我所說法。大慧！我所
dào sì zhǒng niè pán fēi wǒ suǒ shuō fǎ dà huì wǒ suǒ

說者，妄想識滅，名為涅槃。」
shuō zhě wǎng xiǎng shí miè míng wéi niè pán

大慧白佛言：「世尊！不建立八識耶？
dà huì bái fó yán shì zūn bù jiàn lì bā shí yé

」

佛言：「建立。」
fó yán jiàn lì

大慧白佛言：「若建立者，云何離意識
dà huì bái fó yán ruò jiàn lì zhě yún hé lí yì shí

，非七識？」
fēi qī shí

佛告大慧：「彼因及彼攀緣故，七識不生。意識者，境界分段計著生習氣，長養藏識意俱。我我所計著思惟因緣生。不壞身相藏識，因攀緣自心現境界，計著心聚生，展轉相因。譬如海浪，自心現境界風吹，若生若滅，亦如是。是故意識滅，七識亦滅。」

爾時，世尊欲重宣此義，而說偈言：

「我不涅槃性，所作及與相，
妄想爾炎識，此滅我涅槃。
彼因彼攀緣，意趣等成身，

與因者是心， 為識之所依。

yǔ yīn zhě shì xīn , wéi shí zhī suǒ yī 。

如水大流盡， 波浪則不起，

rú shuǐ dà liú jìn , bō làng zé bù qǐ ,

如是意識滅， 種種識不生。

rú shì yì shí miè , zhǒng zhǒng shí bù shēng 。

「復次，大慧！今當說妄想自性分別通

fù cì dà huì jīn dāng shuō wàng xiǎng zì xìng fēn bié tōng

相。若妄想自性分別通相善分別，汝

xiǎng ruò wàng xiǎng zì xìng fēn bié tōng xiàng shàn fēn bié rǔ

及餘菩薩摩訶薩，離妄想，到自覺聖

jí yú pú sà mó hē sà lí wàng xiǎng dào zì jué shèng

，外道通趣善見，覺攝所攝妄想斷。緣

wài dào tōng qù shàn jiàn jué shè suǒ shè wàng xiǎng duàn yuán

起種種相，妄想自性行，不復妄想。

qǐ zhǒng zhǒng xiàng wàng xiǎng zì xìng xíng bù fù wàng xiǎng

大慧！云何妄想自性分別通相？謂：言

dà huì yún hé wàng xiǎng zì xìng fēn bié tōng xiàng wèi yán

說妄想、所說事妄想、相妄想、利妄

shuō wàng xiǎng suǒ shuō shì wàng xiǎng xiàng wàng xiǎng lì wàng

想、自性妄想、因妄想、見妄想、成

xiǎng zì xìng wàng xiǎng yīn wàng xiǎng jiàn wàng xiǎng chéng

妄想、生妄想、不生妄想、相續妄想
wàng xiǎng shēng wàng xiǎng bù shēng wàng xiǎng xiǎng xù wàng xiǎng

、縛不縛妄想。是名妄想自性分別通
fú bù fú wàng xiǎng shì míng wàng xiǎng zì xìng fēn bié tōng

相。大慧！云何言說妄想？謂：種種
xiàng dà huì yún hé yán shuō wàng xiǎng wèi zhǒng zhǒng

妙音歌詠之聲，美樂計著，是名言說妄
miào yīn gē yǒng zhī shēng měi lè jì zhù shì míng yán shuō wàng

想。大慧！云何所說事妄想？謂：有所
xiǎng dà huì yún hé suǒ shuō shì wàng xiǎng wèi yǒu suǒ

說事自性，聖智所知。依彼而生言說
shuō shì zì xìng shèng zhì suǒ zhī yī bǐ ér shēng yán shuō

妄想。是名所說事妄想。大慧！云何
wàng xiǎng shì míng suǒ shuō shì wàng xiǎng dà huì yún hé

相妄想？謂：即彼所說事，如鹿渴想
xiàng wàng xiǎng wèi jí bǐ suǒ shuō shì rú lù kě xiǎng

，種種計著而計著。謂：堅、濕、煖、
zhǒng zhǒng jì zhù ér jì zhù wèi jiān shī nuǎn

動相，一切性妄想。是名相妄想。大
dòng xiàng yī qiè xìng wàng xiǎng shì míng xiàng wàng xiǎng dà

慧！云何利妄想？謂：樂種種金銀珍
huì yún hé lì wàng xiǎng wèi lè zhǒng zhǒng jīn yín zhēn

寶。是名利妄想。大慧！云何自性妄想
bǎo shì míng lì wàng xiǎng dà huì yún hé zì xìng wàng xiǎng

？謂：自性持此如是。不異惡見妄想。

wèi zì xìng chí cǐ rú shì bù yì è jiàn wàng xiǎng

是名自性妄想。大慧！云何因妄想？謂

shì míng zì xìng wàng xiǎng dà huì yún hé yīn wàng xiǎng wèi

：若因若緣，有無分別，因相生。是名

ruò yīn ruò yuán yǒu wú fēn bié yīn xiāng shēng shì míng

因妄想。大慧！云何見妄想？謂：有無

yīn wàng xiǎng dà huì yún hé jiàn wàng xiǎng wèi yǒu wú

一異俱不俱惡見，外道妄想計著妄想

yī yì jù bù jù è jiàn wài dào wàng xiǎng jì zhù wàng xiǎng

。是名見妄想。大慧！云何成妄想？

shì míng jiàn wàng xiǎng dà huì yún hé chéng wàng xiǎng

謂：我我所想，成決定論。是名成妄想。

wèi wǒ wǒ suǒ xiǎng chéng jué dìng lùn shì míng chéng wàng xiǎng

「大慧！云何生妄想？謂：緣有無性生

dà huì yún hé shēng wàng xiǎng wèi yuán yǒu wú xìng shēng

計著。是名生妄想。大慧！云何不生妄

jì zhù shì míng shēng wàng xiǎng dà huì yún hé bù shēng wàng

想？謂：一切性本無生。無種因緣，生

xiǎng wèi yī qiè xìng běn wú shēng wú zhǒng yīn yuán shēng

無因身。是名不生妄想。大慧！云何相

wú yīn shēn shì míng bù shēng wàng xiǎng dà huì yún hé xiāng

續妄想？謂：彼俱相續，如金縷。是名
xù wǎng xiǎng wèi bǐ jù xiǎng xù rú jīn lǚ shì míng

相續妄想。大慧！云何縛不縛妄想？謂
xiàng xù wǎng xiǎng dà huì yún hé fú bù fú wǎng xiǎng wèi

：縛因緣計著。如士夫方便，若縛若解
fú yīn yuán jì zhù rú shì fū fāng biàn ruò fú ruò jiě

。是名縛不縛妄想。於此妄想自性分別
shì míng fú bù fú wǎng xiǎng yú cǐ wǎng xiǎng zì xìng fēn bié

通相，一切愚夫計著有無。大慧！計著
tōng xiàng yī qiè yú fū jì zhù yǒu wú dà huì jì zhù

緣起而計著者，種種妄想計著自性。如
yuán qǐ ér jì zhù zhě zhǒng zhǒng wǎng xiǎng jì zhù zì xìng rú

幻示現種種之身，凡夫妄想，見種種
huàn shì xiàn zhǒng zhǒng zhī shēn fán fū wǎng xiǎng jiàn zhǒng zhǒng

異幻。大慧！幻與種種非異非不異。若
yì huàn dà huì huàn yǔ zhǒng zhǒng fēi yì fēi bù yì ruò

異者，幻非種種因；若不異者，幻與種
yì zhě huàn fēi zhǒng zhǒng yīn ruò bù yì zhě huàn yǔ zhǒng

種無差別，而見差別。是故非異非不異
zhǒng wú chà bié ér jiàn chà bié shì gù fēi yì fēi bù yì

。是故，大慧！汝及餘菩薩摩訶薩，如
shì gù dà huì rǔ jí yú pú sà mó hē sà rú

幻緣起妄想自性，異不異有無莫計著。」
huàn yuán qǐ wǎng xiǎng zì xìng yì bù yì yǒu wú mò jì zhù

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「心縛於境界，覺想智隨轉，

xīn fú yú jìng jiè , jué xiǎng zhì suí zhuǎn ,

無所有及勝，平等智慧生。

wú suǒ yǒu jí shèng , píng děng zhì huì shēng 。

妄想自性有，於緣起則無，

wàng xiǎng zì xìng yǒu , yú yuán qǐ zé wú ,

妄想或攝受，緣起非妄想。

wàng xiǎng huò shè shòu , yuán qǐ fēi wàng xiǎng 。

種種支分生，如幻則不成，

zhǒng zhǒng zhī fēn shēng , rú huàn zé bù chéng ,

彼相有種種，妄想則不成。

bǐ xiāng yǒu zhǒng zhǒng , wàng xiǎng zé bù chéng 。

彼相則是過，皆從心縛生，

bǐ xiāng zé shì guò , jiē cóng xīn fú shēng ,

妄想無所知，於緣起妄想。

wàng xiǎng wú suǒ zhī , yú yuán qǐ wàng xiǎng 。

此諸妄想性，即是彼緣起，

cǐ zhū wàng xiǎng xìng , jí shì bǐ yuán qǐ ,

妄想有種種，於緣起妄想。

wàng xiǎng yǒu zhǒng zhǒng , yú yuán qǐ wàng xiǎng 。

世諦第一義，第三無因生，
shì dì dì yī yì , dì sān wú yīn shēng ,

妄想說世諦，斷則聖境界。
wàng xiǎng shuō shì dì , duàn zé shèng jìng jiè 。

譬如修行事，於一種種現，
pì rú xiū xíng shì , yú yī zhǒng zhǒng xiàn ,

於彼無種種，妄想相如是。
yú bǐ wú zhǒng zhǒng , wàng xiǎng xiāng rú shì 。

譬如種種翳，妄想眾色現，
pì rú zhǒng zhǒng yì , wàng xiǎng zhòng sè xiàn ,

翳無色非色，緣起不覺然。
yì wú sè fēi sè , yuán qǐ bù jué rán 。

譬如鍊真金，遠離諸垢穢，
pì rú liàn zhēn jīn , yuǎn lí zhū gòu huì ,

虛空無雲翳，妄想淨亦然。
xū kōng wú yún yì , wàng xiǎng jìng yì rán 。

無有妄想性，及有彼緣起，
wú yǒu wàng xiǎng xìng , jí yǒu bǐ yuán qǐ ,

建立及誹謗，悉由妄想壞。
jiàn lì jí fěi bàng , xī yóu wàng xiǎng huài 。

妄想若無性，而有緣起性，
wàng xiǎng ruò wú xìng , ér yǒu yuán qǐ xìng ,

無性而有性，有性無性生。
wú xìng ér yǒu xìng , yǒu xìng wú xìng shēng 。

依因於妄想， 而得彼緣起，
yī yīn yú wàng xiǎng , ér dé bǐ yuán qǐ ,
相名常相隨， 而生諸妄想。
xiàng míng cháng xiàng suí , ér shēng zhū wàng xiǎng 。
究竟不成就， 則度諸妄想，
jiū jìng bù chéng jiù , zé dù zhū wàng xiǎng ,
然後知清淨， 是名第一義。
rán hòu zhī qīng jìng , shì míng dì yī yì 。
妄想有十二， 緣起有六種，
wàng xiǎng yǒu shí èr , yuán qǐ yǒu liù zhǒng ,
自覺知爾炎， 彼無有差別。
zì jué zhī ěr yán , bǐ wú yǒu chà bié 。
五法為真實， 自性有三種，
wǔ fǎ wéi zhēn shí , zì xìng yǒu sān zhǒng ,
修行分別此， 不越於如如。
xiū xíng fēn bié cǐ , bù yuè yú rú rú 。
眾相及緣起， 彼名起妄想，
zhòng xiàng jí yuán qǐ , bǐ míng qǐ wàng xiǎng ,
彼諸妄想相， 從彼緣起生。
bǐ zhū wàng xiǎng xiàng , cóng bǐ yuán qǐ shēng 。
覺慧善觀察， 無緣無妄想，
jué huì shàn guān chá , wú yuán wú wàng xiǎng ,
成已無有性， 云何妄想覺？
chéng yǐ wú yǒu xìng , yún hé wàng xiǎng jué ?

彼妄想自性， 建立二自性，
bǐ wǎng xiǎng zì xìng , jiàn lì èr zì xìng ,

妄想種種現， 清淨聖境界。
wǎng xiǎng zhǒng zhǒng xiàn , qīng jìng shèng jìng jiè 。

妄想如畫色， 緣起計妄想，
wǎng xiǎng rú huà sè , yuán qǐ jì wǎng xiǎng ,

若異妄想者， 即依外道論。
ruò yì wǎng xiǎng zhě , jí yī wài dào lùn 。

妄想說所想， 因見和合生，
wǎng xiǎng shuō suǒ xiǎng , yīn jiàn hé hé shēng ,

離二妄想者， 如是則為成。」
lí èr wǎng xiǎng zhě , rú shì zé wéi chéng 。

大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世尊！
dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì zūn

唯願為說自覺聖智相及一乘，若說自
wéi yuàn wéi shuō zì jué shèng zhì xiàng jí yī chéng ruò shuō zì

覺聖智相及一乘，我及餘菩薩善自覺
jué shèng zhì xiàng jí yī chéng wǒ jí yú pú sà shàn zì jué

聖智相及一乘，不由於他，通達佛法。」
shèng zhì xiàng jí yī chéng bù yóu yú tā tōng dá fó fǎ

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，
fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」

dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「唯然受教。」

dà huì bái fó yán wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「前聖所知，轉相傳授，

fó gào dà huì qián shèng suǒ zhī zhuǎn xiāng chuán shòu

妄想無性，菩薩摩訶薩，獨一靜處，自

wǎng xiǎng wú xìng pú sà mó hē sà dú yī jìng chù zì

覺觀察，不由於他，離見妄想，上上

jué guān chá bù yóu yú tā lí jiàn wǎng xiǎng shàng shàng

昇進，入如來地，是名自覺聖智相。

shēng jìn rù rú lái dì shì míng zì jué shèng zhì xiāng

大慧！云何一乘相？謂：得一乘道覺，

dà huì yún hé yī chéng xiāng wèi dé yī chéng dào jué

我說一乘。云何得一乘道覺？謂：攝所

wǒ shuō yī chéng yún hé dé yī chéng dào jué wèi shè suǒ

攝妄想，如實處不生妄想，是名一乘

shè wǎng xiǎng rú shí chù bù shēng wǎng xiǎng shì míng yī chéng

覺。大慧！一乘覺者，非餘外道、聲聞

jué dà huì yī chéng jué zhě fēi yú wài dào shēng wén

、緣覺、梵天王等之所能得，唯除如來

yuán jué fàn tiān wáng děng zhī suǒ néng dé wéi chú rú lái

。以是故，說名一乘。」

yī shì gù shuō míng yī chéng

大慧白佛言：「世尊何故說三乘，而不

dà huì bái fó yán shì zūn hé gù shuō sān chéng ér bù

說一乘？」

shuō yī chéng

佛告大慧：「不自般涅槃法故，不說一

fó gào dà huì bù zì bān niè pán fǎ gù bù shuō yī

切聲聞、緣覺一乘。以一切聲聞、緣

qiè shēng wén yuán jué yī chéng yī yī qiè shēng wén yuán

覺，如來調伏，授寂靜方便，而得解脫

jué rú lái tiào fú shòu jì jìng fāng biàn ér dé jiě tuō

，非自己力，是故不說一乘。

fēi zì jǐ lì shì gù bù shuō yī chéng

「復次，大慧！煩惱障業習氣不斷，故

fù cì dà huì fán nǎo zhàng yè xí qì bù duàn gù

不說一切聲聞、緣覺一乘。不覺法無我

bù shuō yī qiè shēng wén yuán jué yī chéng bù jué fǎ wú wǒ

，不離分段死，故說三乘。大慧！彼諸

bù lí fēn duàn sǐ gù shuō sān chéng dà huì bǐ zhū

一切起煩惱過習氣斷，及覺法無我。彼

yī qiè qǐ fán nǎo guò xí qì duàn jí jué fǎ wú wǒ bǐ

一切起煩惱過習氣斷，三昧樂味著非性

yī qiè qǐ fán nǎo guò xí qì duàn sān mèi lè wèi zhù fēi xìng

，無漏界覺。覺已，復入出世間上上無

wú lòu jiè jué jué yǐ fù rù chū shì jiān shàng shàng wú

漏界，滿足眾具，當得如來不思議自在

lòu jiè mǎn zú zhòng jù dāng dé rú lái bù sī yì zì zài

法身。」

fǎ shēn

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「諸天及梵乘，聲聞緣覺乘，

zhū tiān jí fàn chéng, shēng wén yuán jué chéng,

諸佛如來乘，我說此諸乘，

zhū fó rú lái chéng, wǒ shuō cǐ zhū chéng,

乃至有心轉，諸乘非究竟。

nǎi zhì yǒu xīn zhuǎn, zhū chéng fēi jiū jìng。

若彼心滅盡，無乘及乘者，

ruò bǐ xīn miè jìn, wú chéng jí chéng zhě,

無有乘建立，我說為一乘，

wú yǒu chéng jiàn lì, wǒ shuō wéi yī chéng,

引導眾生故，分別說諸乘。

yǐn dǎo zhòng shēng gù, fēn bié shuō zhū chéng。

解脫有三種，及與法無我，
jiě tuō yǒu sān zhǒng, jí yǔ fǎ wú wǒ ,
煩惱智慧等，解脫則遠離。
fán nǎo zhì huì děng, jiě tuō zé yuǎn lí 。
譬如海浮木，常隨波浪轉，
pì rú hǎi fú mù, cháng suí bō làng zhuǎn ,
聲聞愚亦然，相風所飄蕩。
shēng wén yú yì rán, xiàng fēng suǒ piāo dàng 。
彼起煩惱滅，除習煩惱愚，
bǐ qǐ fán nǎo miè, chú xí fán nǎo yú ,
味著三昧樂，安住無漏界。
wèi zhù sān mèi lè, ān zhù wú lòu jiè 。
無有究竟趣，亦復不退還，
wú yǒu jiū jìng qù, yì fù bù tuì hái ,
得諸三昧身，乃至劫不覺。
dé zhū sān mèi shēn, nǎi zhì jié bù jué 。
譬如昏醉人，酒消然後覺，
pì rú hūn zuì rén, jiǔ xiāo rán hòu jué ,
彼覺法亦然，得佛無上身。」
bǐ jué fǎ yì rán, dé fó wú shàng shēn 。 」

楞伽阿跋多羅寶經卷第三

léng qié ā bá duō luó bǎo jīng juǎn dì sān

一切佛語心品之三

yī qiè fó yǔ xīn pǐn zhī sān

爾時，世尊告大慧菩薩摩訶薩言：「意
ěr shí shì zūn gào dà huì pú sà mó hē sà yán yì

生身分別通相，我今當說。諦聽，諦聽
shēng shēn fēn bié tōng xiāng wǒ jīn dāng shuō dì tīng dì tīng

！善思念之。」

shàn sī niàn zhī

大慧白佛言：「善哉，世尊！唯然受教。」

dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「有三種意生身。云何為三
fó gào dà huì yǒu sān zhǒng yì shēng shēn yún hé wéi sān

？所謂：三昧樂正受意生身、覺法自
suǒ wèi sān mèi lè zhèng shòu yì shēng shēn jué fǎ zì

性性意生身、種類俱生無行作意生身
xìng xìng yì shēng shēn zhǒng lèi jù shēng wú xíng zuò yì shēng shēn

。修行者了知初地上增進相，得三種
xiū xíng zhě le zhī chū dì shàng zēng jìn xiāng dé sān zhǒng

身。大慧！云何三昧樂正受意生身？

shēn dà huì yún hé sān mèi lè zhèng shòu yì shēng shēn

謂：第三第四第五地，三昧樂正受故，

wèi dì sān dì sì dì wǔ dì sān mèi lè zhèng shòu gù

種種自心寂靜，安住心海，起浪識相

zhǒng zhǒng zì xīn jì jìng ān zhù xīn hǎi qǐ làng shí xiàng

不生，知自心現境界性非性，是名三昧

bù shēng zhī zì xīn xiàn jìng jiè xìng fēi xìng shì míng sān mèi

樂正受意生身。大慧！云何覺法自性

lè zhèng shòu yì shēng shēn dà huì yún hé jué fǎ zì xìng

性意生身？謂：第八地，觀察覺了如幻

xìng yì shēng shēn wèi dì bā dì guān chá jué le rú huàn

等法悉無所有，身心轉變，得如幻三

děng fǎ xī wú suǒ yǒu shēn xīn zhuǎn biàn dé rú huàn sān

昧及餘三昧門，無量相力自在明，如

mèi jí yú sān mèi mén wú liàng xiàng lì zì zài míng rú

妙華莊嚴，迅疾如意，猶如幻夢水月

miào huá zhuāng yán xùn jí rú yì yóu rú huàn mèng shuǐ yuè

鏡像，非造非所造，如造所造，一切色

jìng xiàng fēi zào fēi suǒ zào rú zào suǒ zào yī qiè sè

種種支分具足莊嚴，隨入一切佛刹大

zhǒng zhǒng zhī fēn jù zú zhuāng yán suí rù yī qiè fó shā dà

眾，通達自性法故，是名覺法自性性意

zhòng tōng dá zì xìng fǎ gù shì míng jué fǎ zì xìng xìng yì

生身。大慧！云何種類俱生無行作意

shēng shēn dà huì yún hé zhǒng lèi jù shēng wú xíng zuò yì

生身？所謂：覺一切佛法，緣自得樂相

shēng shēn suǒ wèi jué yī qiè fó fǎ yuán zì dé lè xiàng

，是名種類俱生無行作意生身。大慧

shì míng zhǒng lèi jù shēng wú xíng zuò yì shēng shēn dà huì

！於彼三種身相觀察覺了，應當修學。」

yú bǐ sān zhǒng shēn xiāng guān chá jué le yīng dāng xiū xué

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「非我乘大乘，非說亦非字，

fēi wǒ chéng dà chéng, fēi shuō yì fēi zì,

非諦非解脫，非無有境界。

fēi dì fēi jiě tuō, fēi wú yǒu jìng jiè。

然乘摩訶衍，三摩提自在，

rán chéng mó hē yǎn, sān mó tí zì zài,

種種意生身，自在華莊嚴。」

zhǒng zhǒng yì shēng shēn, zì zài huá zhuāng yán。」

爾時，大慧菩薩摩訶薩白佛言：「世尊

ěr shí dà huì pú sà mó hē sà bái fó yán shì zūn

！如世尊說，若男子女人行五無間業，

rú shì zūn shuō ruò nán zǐ nǚ rén xíng wǔ wú jiān yè

不入無擇地獄。世尊！云何男子女人行
bù rù wú zé dì yù shì zūn yún hé nán zǐ nǚ rén xíng

五無間業，不入無擇地獄？」
wǔ wú jiān yè bù rù wú zé dì yù

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，
fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」
dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「善哉，世尊！唯然受教。」
dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「云何五無間業？所謂：殺
fó gào dà huì yún hé wǔ wú jiān yè suǒ wèi shā

父母及害羅漢、破壞眾僧、惡心出佛身
fù mǔ jí hài luó hàn pò huài zhòng sēng è xīn chū fó shēn

血。大慧！云何眾生母？謂：愛更受生
xuè dà huì yún hé zhòng shēng mǔ wèi ài gèng shòu shēng

貪喜俱。如緣母立，無明為父，生入處
tān xǐ jù rú yuán mǔ lì wú míng wéi fù shēng rù chù

聚落，斷二根本，名害父母。彼諸使不
jù luò duàn èr gēn běn míng hài fù mǔ bǐ zhū shǐ bù

現，如鼠毒發，諸法究竟斷彼，名害羅
xiàn rú shǔ dú fā zhū fǎ jiū jìng duàn bǐ míng hài luó

漢。云何破僧？謂：異相諸陰和合積聚

hàn yún hé pò sēng wèi yì xiàng zhū yīn hé hé jī jù

，究竟斷彼，名為破僧。大慧！不覺外

jiū jìng duàn bǐ míng wéi pò sēng dà huì bù jué wài

自共相，自心現量七識身，以三解脫無

zì gòng xiāng zì xīn xiàn liàng qī shí shēn yǐ sān jiě tuō wú

漏惡想，究竟斷彼七種識佛，名為惡心

lòu è xiǎng jiū jìng duàn bǐ qī zhǒng shí fó míng wéi è xīn

出佛身血。若男子女人行此無間者，名

chū fó shēn xuè ruò nán zǐ nǚ rén xíng cǐ wú jiān zhě míng

五無間事，亦名無間業。

wǔ wú jiān shì yì míng wú jiān yè

「復次，大慧！有外無間，今當演說。汝

fù cì dà huì yǒu wài wú jiān jīn dāng yǎn shuō rǔ

及餘菩薩摩訶薩，聞是義已，於未來世

jí yú pú sà mó hē sà wén shì yì yǐ yú wèi lái shì

，不墮愚癡。云何五無間？謂：先所說

bù duò yú chī yún hé wú wú jiān wèi xiān suǒ shuō

無間。若行此者，於三解脫，一一不得

wú jiān ruò xíng cǐ zhě yú sān jiě tuō yī yī bù dé

無間等法。除此法已，餘化神力現無間

wú jiān děng fǎ chú cǐ fǎ yǐ yú huà shén lì xiàn wú jiān

等，謂：聲聞化神力、菩薩化神力、如
děng wèi shēng wén huà shén lì pú sà huà shén lì rú

來化神力，為餘作無間罪者，除疑悔過
lái huà shén lì wéi yú zuò wú jiān zuì zhě chú yí huǐ guò

，為勸發故，神力變化，現無間等。無
wéi quàn fā gù shén lì biàn huà xiàn wú jiān děng wú

有一向作無間事，不得無間等法。除覺
yǒu yí xiàng zuò wú jiān shì bù dé wú jiān děng fǎ chú jué

自心現量，離身財妄想，離我我所攝受
zì xīn xiàn liàng lí shēn cái wàng xiǎng lí wǒ wǒ suǒ shè shòu

。或時遇善知識，解脫餘趣相續妄想。」
huò shí yù shàn zhī shí jiě tuō yú qù xiāng xù wàng xiǎng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「貪愛名為母，無明則為父，
tān ài míng wéi mǔ , wú míng zé wéi fù ,

覺境識為佛，諸使為羅漢，
jué jìng shí wéi fó , zhū shǐ wéi luó hàn ,

陰集名為僧，無間次第斷，
yīn jí míng wéi sēng , wú jiān cì dì duàn ,

謂是五無間，不入無擇獄。」
wèi shì wǔ wú jiān , bù rù wú zé yù 。 」

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！唯
ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn wéi

願為說佛之知覺。世尊！何等是佛之知
yuàn wéi shuō fó zhī zhī jué shì zūn hé děng shì fó zhī zhī
覺？」
jué

佛告大慧：「覺人法無我，了知二障，
fó gào dà huì jué rén fǎ wú wǒ le zhī èr zhàng

離二種死，斷二煩惱，是名佛之知覺。
lí èr zhǒng sǐ duàn èr fán nǎo shì míng fó zhī zhī jué

聲聞、緣覺得此法者，亦名為佛。以是
shēng wén yuán jué dé cǐ fǎ zhě yì míng wéi fó yǐ shì

因緣故，我說一乘。」
yīn yuán gù wǒ shuō yī chéng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「善知二無我，二障煩惱斷，
shàn zhī èr wú wǒ , èr zhàng fán nǎo duàn ,

永離二種死，是名佛知覺。」
yǒng lí èr zhǒng sǐ , shì míng fó zhī jué 。 」

爾時，大慧菩薩白佛言：「世尊！何故
ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn hé gù

世尊於大眾中唱如是言：『我是過去
shì zūn yú dà zhòng zhōng chàng rú shì yán wǒ shì guò qù

一切佛，及種種受生，我爾時作漫陀
yī qiè fó jí zhǒng zhǒng shòu shēng wǒ ěr shí zuò mǎn tuó

轉輪聖王、六牙大象，及鸚鵡鳥、釋
zhuǎn lún shèng wáng liù yá dà xiàng jí yīng wǔ niǎo shì

提桓因、善眼仙人，如是等百千生經
tí huán yīn shàn yǎn xiān rén rú shì děng bǎi qiān shēng jīng

說？』」佛告大慧：「以四等故，如來
shuō 』 』 fó gào dà huì yǐ sì děng gù rú lái

、應供、等正覺，於大眾中唱如是言
yīng gòng děng zhèng jué yú dà zhòng zhōng chàng rú shì yán

：『我爾時作拘留孫、拘那含牟尼、迦
wǒ ěr shí zuò jū liú sūn jū nà hán móu ní jiā

葉佛。』云何四等？謂：字等、語等、
yè fó yún hé sì děng wèi zì děng yǔ děng

法等、身等，是名四等。以四種等故
fǎ děng shēn děng shì míng sì děng yǐ sì zhǒng děng gù

，如來、應供、等正覺，於大眾中唱
rú lái yīng gòng děng zhèng jué yú dà zhòng zhōng chàng

如是言。云何字等？若字稱我為佛，
rú shì yán yún hé zì děng ruò zì chēng wǒ wéi fó

彼字亦稱一切諸佛，彼字自性無有差

bǐ zì yì chēng yī qiè zhū fó bǐ zì zì xìng wú yǒu chà

別，是名字等。云何語等？謂：我六十

bié shì míng zì děng yún hé yǔ děng wèi wǒ liù shí

四種梵音言語相生，彼諸如來、應供

sì zhǒng fàn yīn yán yǔ xiāng shēng bǐ zhū rú lái yīng gòng

、等正覺，亦如是六十四種梵音言語

děng zhèng jué yì rú shì liù shí sì zhǒng fàn yīn yán yǔ

相生，無增無減，無有差別，迦陵頻

xiāng shēng wú zēng wú jiǎn wú yǒu chà bié jiā líng pín

伽梵音聲性。云何身等？謂：我與諸

qié fàn yīn shēng xìng yún hé shēn děng wèi wǒ yǔ zhū

佛法身及色身相好，無有差別，除為

fó fǎ shēn jí sè shēn xiāng hǎo wú yǒu chà bié chú wéi

調伏彼彼諸趣差別眾生故，示現種種

diào fú bǐ bǐ zhū qù chà bié zhòng shēng gù shì xiàn zhǒng zhǒng

差別色身，是名身等。云何法等？謂：

chà bié sè shēn shì míng shēn děng yún hé fǎ děng wèi

我及彼佛，得三十七菩提分法。略說

wǒ jí bǐ fó dé sān shí qī pú tí fēn fǎ lüè shuō

佛法無障礙智，是名四等。是故如來

fó fǎ wú zhàng ài zhì shì míng sì děng shì gù rú lái

、應供、等正覺，於大眾中唱如是言。」

yīng gòng děng zhèng jué yú dà zhòng zhōng chàng rú shì yán

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「迦葉拘留孫、拘那含是我，

jiā yè jū liú sūn , jū nà hán shì wǒ ,

以此四種等，我為佛子說。」

yǐ cǐ sì zhǒng děng , wǒ wéi fó zǐ shuō 。 」

大慧復白佛言：「如世尊所說：『我從

dà huì fù bái fó yán rú shì zūn suǒ shuō wǒ cóng

某夜得最正覺，乃至某夜入般涅槃，於

mǒu yè dé zuì zhèng jué nǎi zhì mǒu yè rù bān niè pán yú

其中間乃至不說一字，亦不已說、當說

qí zhōng jiān nǎi zhì bù shuō yī zì yì bù yǐ shuō dāng shuō

，不說是佛說。』」

bù shuō shì fó shuō

大慧白佛言：「世尊！如來、應供、等

dà huì bái fó yán shì zūn rú lái yīng gòng děng

正覺，何因說言：『不說是佛說』？」

zhèng jué hé yīn shuō yán bù shuō shì fó shuō

佛告大慧：「我因二法故，作如是說。云

fó gào dà huì wǒ yīn èr fǎ gù zuò rú shì shuō yún

何二法？謂：緣自得法，及本住法，是名

hé èr fǎ wèi yuán zì dé fǎ jí běn zhù fǎ shì míng

二法。因此二法故，我如是說。云何緣

èr fǎ yīn cǐ èr fǎ gù wǒ rú shì shuō yún hé yuán

自得法？若彼如來所得，我亦得之，無增

zì dé fǎ ruò bǐ rú lái suǒ dé wǒ yì dé zhī wú zēng

無減。緣自得法究竟境界，離言說妄想

wú jiǎn yuán zì dé fǎ jiū jīng jìng jiè lí yán shuō wàng xiǎng

，離字二趣。云何本住法？謂：古先聖

lí zì èr qù yún hé běn zhù fǎ wèi gǔ xiān shèng

道。如金銀等性，法界常住，若如來出

dào rú jīn yín děng xìng fǎ jiè cháng zhù ruò rú lái chū

世、若不出世，法界常住。如趣彼成道

shì ruò bù chū shì fǎ jiè cháng zhù rú qù bǐ chéng dào

，譬如士夫行曠野中，見向古城平坦正

pì rú shì fū xíng kuàng yě zhōng jiàn xiàng gǔ chéng píng tǎn zhèng

道，即隨入城，受如意樂。大慧！於意

dào jí suí rù chéng shòu rú yì lè dà huì yú yì

云何，彼士夫作是道及城中種種樂耶？」

yún hé bǐ shì fū zuò shì dào jí chéngzhōngzhǒngzhǒng lè yé

答言：「不也。」

dá yán bù yě

佛告大慧：「我及過去一切諸佛法界常
fó gào dà huì wǒ jí guò qù yī qiè zhū fó fǎ jiè cháng

住，亦復如是。是故說言：『我從某夜
zhù yì fù rú shì shì gù shuō yán wǒ cóng mǒu yè

得最正覺，乃至某夜入般涅槃，於其中
dé zuì zhèng jué nǎi zhì mǒu yè rù bān niè pán yú qí zhōng

間，不說一字，亦不已說、當說。』」
jiān bù shuō yī zì yì bù yǐ shuō dāng shuō

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「我某夜成道， 至某夜涅槃，
wǒ mǒu yè chéng dào , zhì mǒu yè niè pán ,

於此二中間， 我都無所說。
yú cǐ èr zhōng jiān , wǒ dōu wú suǒ shuō 。

緣自得法住， 故我作是說，
yuán zì dé fǎ zhù , gù wǒ zuò shì shuō ,

彼佛及與我， 悉無有差別。」
bǐ fó jí yǔ wǒ , xī wú yǒu chà bié 。

爾時，大慧菩薩復請世尊：「唯願為說一
ěr shí dà huì pú sà fù qǐng shì zūn wéi yuàn wéi shuō yī

切法有無有相，令我及餘菩薩摩訶薩離
qiè fǎ yǒu wú yǒu xiāng lǐng wǒ jí yú pú sà mó hē sà lí

有無有相，疾得阿耨多羅三藐三菩提。」

yǒu wú yǒu xiàng jí dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，

fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」

dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「善哉，世尊！唯然受教。」

dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「此世間依有二種，謂：依

fó gào dà huì cǐ shì jiān yī yǒu èr zhǒng wèi yī

有、無。及墮性非性欲見，不離離相。

yǒu wú jí duò xìng fēi xìng yù jiàn bù lí lí xiàng

大慧！云何世間依有？謂：有世間因緣

dà huì yún hé shì jiān yī yǒu wèi yǒu shì jiān yīn yuán

生，非不有。從有生，非無有生。大慧

shēng fēi bù yǒu cóng yǒu shēng fēi wú yǒu shēng dà huì

！彼如是說者，是說世間無因。大慧！

bǐ rú shì shuō zhě shì shuō shì jiān wú yīn dà huì

云何世間依無？謂：受貪恚癡性已，然

yún hé shì jiān yī wú wèi shòu tān huì chī xìng yǐ rán

後妄想計著貪恚癡性非性。大慧！若不

hòu wàng xiǎng jì zhù tān huì chī xìng fēi xìng dà huì ruò bù

取有性者，性相寂靜。故謂諸如來聲聞
qǔ yǒu xìng zhě xìng xiāng jì jìng gù wèi zhū rú lái shēng wén

緣覺，不取貪恚癡性，為有為無。大慧
yuán jué bù qǔ tān huì chī xìng wéi yǒu wéi wú dà huì

！此中何等為壞者？」

cǐ zhōng hé děng wéi huài zhě

大慧白佛言：「世尊！若彼取貪恚癡性
dà huì bái fó yán shì zūn ruò bǐ qǔ tān huì chī xìng

，後不復取。」

hòu bù fù qǔ

佛告大慧：「善哉，善哉！汝如是解。
fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi rǔ rú shì jiě

大慧！非但貪恚癡性非性為壞者，於聲
dà huì fēi dàn tān huì chī xìng fēi xìng wéi huài zhě yú shēng

聞、緣覺及佛亦是壞者。所以者何？謂
wén yuán jué jí fó yì shì huài zhě suǒ yǐ zhě hé wèi

內外不可得故，煩惱性異不異故。大慧
nèi wài bù kě dé gù fán nǎo xìng yì bù yì gù dà huì

！貪恚癡若內若外不可得，貪恚癡性無
tān huì chī ruò nèi ruò wài bù kě dé tān huì chī xìng wú

身故、無取故，非佛、聲聞、緣覺是壞
shēn gù wú qǔ gù fēi fó shēng wén yuán jué shì huài

者。佛、聲聞、緣覺自性解脫故，縛與
zhě fó shēng wén yuán jué zì xìng jiě tuō gù fú yǔ

縛因非性故。大慧！若有縛者，應有縛
fú yīn fēi xìng gù dà huì ruò yǒu fú zhě yīng yǒu fú

是縛因故。大慧！如是說壞者，是名無
shì fú yīn gù dà huì rú shì shuō huài zhě shì míng wú

所有相。大慧！因是故，我說寧取人
suǒ yǒu xiāng dà huì yīn shì gù wǒ shuō níng qǔ rén

見如須彌山，不起無所有增上慢空見
jiàn rú xū mí shān bù qǐ wú suǒ yǒu zēng shàng màn kōng jiàn

。大慧！無所有增上慢者，是名為壞。
dà huì wú suǒ yǒu zēng shàng màn zhě shì míng wéi huài

墮自共相見悵望，不知自心現量。見
duò zì gòng xiāng jiàn xiǎ wàng bù zhī zì xīn xiàn liàng jiàn

外性無常，剎那展轉壞。陰界入相續
wài xìng wú cháng shā nǎ zhǎn zhuǎn huài yīn jiè rù xiāng xù

流注變滅，離文字相妄想。是名壞者。」
liú zhù biàn miè lí wén zì xiāng wǎng xiǎng shì míng huài zhě

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「有無是二邊， 乃至心境界，
yǒu wú shì èr biān , nǎi zhì xīn jìng jiè ,

淨除彼境界， 平等心寂滅。

jìng chú bǐ jìng jiè , píng děng xīn jì miè 。

無取境界性， 滅非無所有，

wú qǔ jìng jiè xìng , miè fēi wú suǒ yǒu ,

有事悉如如， 如賢聖境界。

yǒu shì xī rú rú , rú xián shèng jìng jiè 。

無種而有生， 生已而復滅，

wú zhǒng ér yǒu shēng , shēng yǐ ér fù miè ,

因緣有非有， 不住我教法。

yīn yuán yǒu fēi yǒu , bú zhù wǒ jiào fǎ 。

非外道非佛， 非我亦非餘，

fēi wài dào fēi fó , fēi wǒ yì fēi yú ,

因緣所集起， 云何而得無？

yīn yuán suǒ jí qǐ , yún hé ér dé wú ?

誰集因緣有， 而復說言無，

shuí jí yīn yuán yǒu , ér fù shuō yán wú ,

邪見論生法， 妄想計有無。

xié jiàn lùn shēng fǎ , wàng xiǎng jì yǒu wú 。

若知無所生， 亦復無所滅，

ruò zhī wú suǒ shēng , yì fù wú suǒ miè ,

觀此悉空寂， 有無二俱離。」

guān cǐ xī kōng jì , yǒu wú èr jù lí 。

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！唯
ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn wéi

願為我及諸菩薩說宗通相。若善分別宗
yuàn wéi wǒ jí zhū pú sà shuō zōng tōng xiāng ruò shàn fēn bié zōng

通相者，我及諸菩薩通達是相，通是
tōng xiāng zhě wǒ jí zhū pú sà tōng dá shì xiāng tōng shì

相已，速成阿耨多羅三藐三菩提，不隨
xiāng yǐ sù chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí bù suí

覺想及眾魔外道。」
jué xiǎng jí zhòng mó wài dào

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，
fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」
dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「唯然受教。」
dà huì bái fó yán wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「一切聲聞、緣覺、菩薩，
fó gào dà huì yī qiè shēng wén yuán jué pú sà

有二種通相，謂：宗通及說通。大慧！
yǒu èr zhǒng tōng xiāng wèi zōng tōng jí shuō tōng dà huì

宗通者，謂：緣自得勝進相，遠離言
zōng tōng zhě wèi yuán zì dé shèng jìn xiāng yuǎn lí yán

說文字妄想，趣無漏界自覺地自相，
shuō wén zì wǎng xiǎng qù wú lòu jiè zì jué dì zì xiàng

遠離一切虛妄覺想，降伏一切外道眾
yuǎn lí yī qiè xū wǎng jué xiǎng xiáng fú yī qiè wài dào zhòng

魔，緣自覺趣光明暉發。是名宗通相
mó yuán zì jué qù guāng míng huī fā shì míng zōng tōng xiàng

。云何說通相？謂：說九部種種教法
yún hé shuō tōng xiàng wèi shuō jiǔ bù zhǒng zhǒng jiào fǎ

，離異不異、有無等相，以巧方便，隨
lí yì bù yì yǒu wú děng xiàng yǐ qiǎo fāng biàn suí

順眾生如應說法，令得度脫。是名說通
shùn zhòng shēng rú yīng shuō fǎ lìng dé dù tuō shì míng shuō tōng

相。大慧！汝及餘菩薩，應當修學。」
xiàng dà huì rǔ jí yú pú sà yīng dāng xiū xué

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「宗及說通相， 緣自與教法，
zōng jí shuō tōng xiàng, yuán zì yǔ jiào fǎ ,

若見善分別， 不隨諸覺想。
ruò jiàn shàn fēn bié, bù suí zhū jué xiǎng 。

非有真實性， 如愚夫妄想，
fēi yǒu zhēn shí xìng, rú yú fū wǎng xiǎng ,

云何起欲想，非性為解脫？

yún hé qǐ yù xiǎng , fēi xìng wéi jiě tuō ?

觀察諸有為，生滅等相續，

guān chá zhū yǒu wéi , shēng miè děng xiāng xù ,

增長於二見，顛倒無所知。

zēng zhǎng yú èr jiàn , diān dào wú suǒ zhī 。

一是為真諦，無罪為涅槃，

yī shì wéi zhēn dì , wú zuì wéi niè pán ,

觀察世妄想，如幻夢芭蕉。

guān chá shì wàng xiǎng , rú huàn mèng bā jiāo 。

雖有貪恚癡，而實無有人，

suī yǒu tān huì chī , ér shí wú yǒu rén ,

從愛生諸陰，有皆如幻夢。」

cóng ài shēng zhū yīn , yǒu jiē rú huàn mèng 。 」

爾時，大慧菩薩白佛言：「世尊！唯願

ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn wéi yuàn

為說不實妄想相。不實妄想云何而生

wéi shuō bù shí wàng xiǎng xiāng bù shí wàng xiǎng yún hé ér shēng

？說何等法名不實妄想？於何等法中不

shuō hé děng fǎ míng bù shí wàng xiǎng yú hé děng fǎ zhōng bù

實妄想？」

shí wàng xiǎng

佛告大慧：「善哉，善哉！能問如來如
fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi néng wèn rú lái rú

是之義，多所饒益，多所安樂，哀愍世
shì zhī yì duō suǒ ráo yì duō suǒ ān lè āi mǐn shì

間一切天人。諦聽，諦聽！善思念之，
jiān yī qiè tiān rén dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」
dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「善哉，世尊！唯然受教。」
dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「種種義，種種不實妄想
fó gào dà huì zhǒng zhǒng yì zhǒng zhǒng bù shí wàng xiǎng

計著，妄想生。大慧！攝所攝計著，不
jì zhù wàng xiǎng shēng dà huì shè suǒ shè jì zhù bù

知自心現量，及墮有無見，增長外道見
zhī zì xīn xiàn liàng jí duò yǒu wú jiàn zēng zhǎng wài dào jiàn

。妄想習氣，計著外種種義。心心數
wàng xiǎng xí qì jì zhù wài zhǒng zhǒng yì xīn xīn shù

妄想，計著我我所生。」
wàng xiǎng jì zhù wǒ wǒ suǒ shēng

大慧白佛言：「世尊！若種種義，種
dà huì bái fó yán shì zūn ruò zhǒng zhǒng yì zhǒng

種不實妄想，計著妄想生。攝所攝
zhǒng bù shí wǎng xiǎng jì zhù wǎng xiǎng shēng shè suǒ shè

計著，不知自心現量，及墮有無見，
jì zhù bù zhī zì xīn xiàn liàng jí duò yǒu wú jiàn

增長外道見。妄想習氣，計著外種種
zēng zhǎng wài dào jiàn wǎng xiǎng xí qì jì zhù wài zhǒng zhǒng

義。心心數妄想，我我所計著生。世
yì xīn xīn shù wǎng xiǎng wǒ wǒ suǒ jì zhù shēng shì

尊！若如是外種種義相，墮有無相
zūn ruò rú shì wài zhǒng zhǒng yì xiāng duò yǒu wú xiāng

，離性非性，離見相。世尊！第一義
lí xìng fēi xìng lí jiàn xiāng shì zūn dì yī yì

亦如是，離量限分譬喻因相。世尊！
yì rú shì lí liàng xiàn fēn pì yǔ yīn xiāng shì zūn

何故一處妄想不實義，種種性計著
hé gù yī chù wǎng xiǎng bù shí yì zhǒng zhǒng xìng jì zhù

妄想生，非計著第一義處相妄想生，
wǎng xiǎng shēng fēi jì zhù dì yī yì chù xiāng wǎng xiǎng shēng

將無世尊說邪因論邪？說一生一不生。」
jiāng wú shì zūn shuō xié yīn lùn xié shuō yī shēng yī bù shēng

佛告大慧：「非妄想一生一不生。所以
fó gào dà huì fēi wǎng xiǎng yī shēng yī bù shēng suǒ yǐ

者何？謂：有無妄想不生故。外現性非
zhě hé wèi yǒu wú wǎng xiǎng bù shēng gù wài xiàn xìng fēi

性，覺自心現量，妄想不生。大慧！我
xìng jué zì xīn xiàn liàng wǎng xiǎng bù shēng dà huì wǒ

說餘愚夫自心種種妄想相故，事業在前
shuō yú yú fū zì xīn zhǒngzhǒng wǎng xiǎng xiāng gù shì yè zài qián

，種種妄想性想計著生。云何愚夫得離
zhǒngzhǒng wǎng xiǎng xìng xiǎng jì zhù shēng yún hé yú fū dé lí

我我所計著見？離作所作因緣過，覺自妄
wǒ wǒ suǒ jì zhù jiàn lí zuò suǒ zuò yīn yuán guò jué zì wàng

想心量，身心轉變，究竟明解一切地，
xiǎng xīn liàng shēn xīn zhuǎn biàn jiū jìng míng jiě yī qiè dì

如來自覺境界，離五法自性事見妄想。
rú lái zì jué jìng jiè lí wǔ fǎ zì xìng shì jiàn wǎng xiǎng

以是因緣故，我說妄想從種種不實義計
yǐ shì yīn yuán gù wǒ shuō wǎng xiǎng cóng zhǒngzhǒng bù shí yì jì

著生。知如實義，得解脫息種種妄想。」
zhù shēng zhī rú shí yì dé jiě tuō xī zhǒngzhǒng wǎng xiǎng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「諸因及與緣，從此生世間，
zhū yīn jí yǔ yuán , cóng cǐ shēng shì jiān ,

妄想著四句， 不知我所通。

wàng xiǎng zhù sì jù , bù zhī wǒ suǒ tōng 。

世間非有生， 亦復非無生，

shì jiān fēi yǒu shēng , yì fù fēi wú shēng ,

不從有無生， 亦非非有無。

bù cóng yǒu wú shēng , yì fēi fēi yǒu wú 。

諸因及與緣， 云何愚妄想，

zhū yīn jí yǔ yuán , yún hé yú wàng xiǎng ,

非有亦非無， 亦復非有無？

fēi yǒu yì fēi wú , yì fù fēi yǒu wú ?

如是觀世間， 心轉得無我，

rú shì guān shì jiān , xīn zhuǎn dé wú wǒ ,

一切性不生， 以從緣生故。

yī qiè xìng bù shēng , yǐ cóng yuán shēng gù 。

一切緣所作， 所作非自有，

yī qiè yuán suǒ zuò , suǒ zuò fēi zì yǒu ,

事不自生事， 有二事過故。

shì bù zì shēng shì , yǒu èr shì guò gù 。

無二事過故， 非有性可得。

wú èr shì guò gù , fēi yǒu xìng kě dé 。

觀諸有為法， 離攀緣所緣，

guān zhū yǒu wéi fǎ , lí pān yuán suǒ yuán ,

無心之心量， 我說為心量。

wú xīn zhī xīn liàng , wǒ shuō wéi xīn liàng 。

量者自性處，緣性二俱離，

liàng zhě zì xìng chù , yuán xìng èr jù lí ,

性究竟妙淨，我說名為量。

xìng jiū jìng miào jìng , wǒ shuō míng wéi liàng 。

施設世諦我，彼則無實事，

shī shè shì dì wǒ , bǐ zé wú shí shì ,

諸陰陰施設，無事亦復然。

zhū yīn yīn shī shè , wú shì yì fù rán 。

有四種平等，相及因性生，

yǒu sì zhǒng píng děng , xiāng jí yīn xìng shēng ,

第三無我等，第四修修者，

dì sān wú wǒ děng , dì sì xiū xiū zhě ,

妄想習氣轉，有種種心生，

wàng xiǎng xí qì zhuǎn , yǒu zhǒng zhǒng xīn shēng ,

境界於外現，是世俗心量。

jìng jiè yú wài xiàn , shì shì sù xīn liàng 。

外現而非有，心見彼種種，

wài xiàn ér fēi yǒu , xīn jiàn bǐ zhǒng zhǒng ,

建立於身財，我說為心量。

jiàn lì yú shēn cái , wǒ shuō wéi xīn liàng 。

離一切諸見，及離想所想，

lí yī qiè zhū jiàn , jí lí xiǎng suǒ xiǎng ,

無得亦無生，我說為心量。

wú dé yì wú shēng , wǒ shuō wéi xīn liàng 。

非性非非性，性非性悉離，
fēi xìng fēi fēi xìng , xìng fēi xìng xī lí ,

謂彼心解脫，我說為心量。
wèi bǐ xīn jiě tuō , wǒ shuō wéi xīn liàng 。

如如與空際，涅槃及法界，
rú rú yǔ kōng jì , niè pán jí fǎ jiè ,

種種意生身，我說為心量。」
zhǒng zhǒng yì shēng shēn , wǒ shuō wéi xīn liàng 。 」

爾時，大慧菩薩白佛言：「世尊！如世
ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn rú shì

尊所說，菩薩摩訶薩當善語義。云何為
zūn suǒ shuō pú sà mó hē sà dāng shàn yǔ yì yún hé wéi

菩薩善語義？云何為語？云何為義？」
pú sà shàn yǔ yì yún hé wéi yǔ yún hé wéi yì

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，
fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」
dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「善哉，世尊！唯然受教。」
dà huì bái fó yán shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「云何為語？謂：言字妄想
fó gào dà huì yún hé wéi yǔ wèi yán zì wǎng xiǎng

和合，依咽喉脣舌齒斷頰輔，因彼我言
hé hé yī yān hóu chún shé chǐ yín jiǎ fù yīn bǐ wǒ yán

說，妄想習氣計著生。是名為語。大慧
shuō wǎng xiǎng xí qì jì zhù shēng shì míng wéi yǔ dà huì

！云何為義？謂：離一切妄想相、言說
yún hé wéi yì wèi lí yī qiè wǎng xiǎng xiàng yán shuō

相，是名為義。大慧！菩薩摩訶薩於如
xiàng shì míng wéi yì dà huì pú sà mó hé sà yú rú

是義，獨一靜處，聞思修慧，緣自覺了
shì yì dú yī jìng chù wén sī xiū huì yuán zì jué le

，向涅槃城，習氣身轉變已，自覺境
xiàng niè pán chéng xí qì shēn zhuǎn biàn yǐ zì jué jìng

界，觀地地中間勝進義相。是名菩薩
jiè guān dì dì zhōng jiān shèng jìn yì xiàng shì míng pú sà

摩訶薩善義。
mó hé sà shàn yì

「復次，大慧！善語義菩薩摩訶薩，觀
fù cì dà huì shàn yǔ yì pú sà mó hé sà guān

語與義，非異非不異；觀義與語，亦復
yǔ yǔ yì fēi yì fēi bù yì guān yì yǔ yǔ yì fù

如是。若語異義者，則不因語辯義，而
rú shì ruò yǔ yì yì zhě zé bù yīn yǔ biàn yì ér
以語入義，如燈照色。復次，大慧！不
yǐ yǔ rù yì rú dēng zhào sè fù cì dà huì bù
生不滅，自性涅槃，三乘一乘，心自
shēng bù miè zì xìng niè pán sān chéng yī chéng xīn zì
性等，如緣言說義計著，墮建立及誹謗
xìng děng rú yuán yán shuō yì jì zhù duò jiàn lì jí fēi bàng
見。異建立，異妄想，如幻種種妄想
jiàn yì jiàn lì yì wǎng xiǎng rú huàn zhǒng zhǒng wǎng xiǎng
現。譬如種種幻，凡愚眾生作異妄想
xiàn pì rú zhǒng zhǒng huàn fán yú zhòng shēng zuò yì wǎng xiǎng
，非聖賢也。」

fēi shèng xián yě

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「彼言既妄想， 建立於諸法，

bǐ yán jì wǎng xiǎng, jiàn lì yú zhū fǎ ,

以彼建立故， 死墮泥犁中。

yǐ bǐ jiàn lì gù, sǐ duò ní lí zhōng .

陰中無有我， 陰非即是我，

yīn zhōng wú yǒu wǒ, yīn fēi jí shì wǒ ,

不如彼妄想，亦復非無我。

bù rú bǐ wàng xiǎng , yì fù fēi wú wǒ 。

一切悉有性，如凡愚妄想，

yī qiè xī yǒu xìng , rú fán yú wàng xiǎng ,

若如彼所見，一切應見諦。

ruò rú bǐ suǒ jiàn , yī qiè yīng jiàn dì 。

一切法無性，淨穢悉無有，

yī qiè fǎ wú xìng , jìng huì xī wú yǒu ,

不實如彼見，亦非無所有。

bù shí rú bǐ jiàn , yì fēi wú suǒ yǒu 。

「復次，大慧！智識相，今當說。若善

fù cì dà huì zhì shí xiàng jīn dāng shuō ruò shàn

分別智識相者，汝及諸菩薩，則能通達

fēn bié zhì shí xiàng zhě rǔ jí zhū pú sà zé néng tōng dá

智識之相，疾成阿耨多羅三藐三菩提。

zhì shí zhī xiàng jí chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí

大慧！彼智有三種，謂：世間、出世間

dà huì bǐ zhì yǒu sān zhǒng wèi shì jiān chū shì jiān

、出世間上上智。云何世間智？謂：一

chū shì jiān shàng shàng zhì yún hé shì jiān zhì wèi yī

切外道凡夫，計著有無。云何出世間智

qiè wài dào fán fū jì zhù yǒu wú yún hé chū shì jiān zhì

？謂：一切聲聞、緣覺，墮自共相悵望
wèi yī qiè shēng wén yuán jué duò zì gòng xiāng xī wàng

計著。云何出世間上上智？謂：諸佛、
jì zhù yún hé chū shì jiān shàng shàng zhì wèi zhū fó

菩薩，觀無所有法，見不生不滅，離有
pú sà guān wú suǒ yǒu fǎ jiàn bù shēng bù miè lí yǒu

無品，入如來地，人法無我，緣自得生
wú pǐn rù rú lái dì rén fǎ wú wǒ yuán zì dé shēng

。大慧！彼生滅者是識，不生不滅者是
dà huì bǐ shēng miè zhě shì shí bù shēng bù miè zhě shì

智。復次，墮相無相，及墮有無種種
zhì fù cì duò xiāng wú xiāng jí duò yǒu wú zhǒng zhǒng

相因是識，超有無相是智。復次，長
xiāng yīn shì shí chāo yǒu wú xiāng shì zhì fù cì zhǎng

養相是識，非長養相是智。復次，有
yǎng xiāng shì shí fēi zhǎng yǎng xiāng shì zhì fù cì yǒu

三種智，謂：知生滅、知自共相、知不
sān zhǒng zhì wèi zhī shēng miè zhī zì gòng xiāng zhī bù

生不滅。復次，無礙相，是智。境界種
shēng bù miè fù cì wú ài xiāng shì zhì jìng jiè zhǒng

種礙相，是識。復次，三事和合生方
zhǒng ài xiāng shì shí fù cì sān shì hé hé shēng fāng

便相，是識。無事方便自性相，是智。
biàn xiāng shì shí wú shì fāng biàn zì xìng xiāng shì zhì

復次，得相，是識。不得相，是智。自
fù cì dé xiāng shì shí bù dé xiāng shì zhì zì

得聖智境界，不出不入，故如水中月。」
dé shèng zhì jìng jiè bù chū bù rù gù rú shuǐ zhōng yuè

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「採集業為識，不採集為智，
cǎi jí yè wéi shí , bù cǎi jí wéi zhì ,

觀察一切法，通達無所有。
guān chá yī qiè fǎ , tōng dá wú suǒ yǒu 。

逮得自在力，是則名為慧，
dǎi dé zì zài lì , shì zé míng wéi huì ,

縛境界為心，覺想生為智。
fú jìng jiè wéi xīn , jué xiǎng shēng wéi zhì 。

無所有及勝，慧則從是生，
wú suǒ yǒu jí shèng , huì zé cóng shì shēng ,

心意及與識，遠離思惟想。
xīn yì jí yǔ shí , yuǎn lí sī wéi xiǎng 。

得無思想法，佛子非聲聞，
dé wú sī xiǎng fǎ , fó zǐ fēi shēng wén ,

寂靜勝進忍，如來清淨智。
jì jìng shèng jìn rěn , rú lái qīng jìng zhì 。

生於善勝義， 所行悉遠離，

shēng yú shàn shèng yì , suǒ xíng xī yuǎn lí ,

我有三種智， 聖開發真實。

wǒ yǒu sān zhǒng zhì , shèng kāi fā zhēn shí 。

於彼想思惟， 悉攝受諸性，

yú bǐ xiǎng sī wéi , xī shè shòu zhū xìng ,

二乘不相應， 智離諸所有。

èr chéng bù xiāng yīng , zhì lí zhū suǒ yǒu 。

計著於自性， 從諸聲聞生，

ji zhù yú zì xìng , cóng zhū shēng wén shēng ,

超度諸心量， 如來智清淨。

chāo dù zhū xīn liàng , rú lái zhì qīng jìng 。

「復次，大慧！外道有九種轉變論。外

fù cì dà huì wài dào yǒu jiǔ zhǒng zhuǎn biàn lùn wài

道轉變見生，所謂：形處轉變、相轉

dào zhuǎn biàn jiàn shēng suǒ wèi xíng chù zhuǎn biàn xiàng zhuǎn

變、因轉變、成轉變、見轉變、性轉

biàn yīn zhuǎn biàn chéng zhuǎn biàn jiàn zhuǎn biàn xìng zhuǎn

變、緣分明轉變、所作分明轉變、事轉

biàn yuán fēn míng zhuǎn biàn suǒ zuò fēn míng zhuǎn biàn shì zhuǎn

變。大慧！是名九種轉變見。一切外道

biàn dà huì shì míng jiǔ zhǒng zhuǎn biàn jiàn yī qiè wài dào

，因是起有無生轉變論。云何形處轉
yīn shì qǐ yǒu wú shēng zhuǎn biàn lùn yún hé xíng chù zhuǎn

變？謂：形處異見。譬如金變作諸器物
biàn wèi xíng chù yì jiàn pì rú jīn biàn zuò zhū qì wù

，則有種種形處顯現，非金性變。一切
zé yǒu zhǒngzhǒng xíng chù xiǎn xiàn fēi jīn xìng biàn yī qiè

性變，亦復如是。或有外道作如是妄想
xìng biàn yì fù rú shì huò yǒu wài dào zuò rú shì wàng xiǎng

，乃至事轉變妄想，彼非如非異，妄想
nǎi zhì shì zhuǎn biàn wàng xiǎng bǐ fēi rú fēi yì wàng xiǎng

故。如是一切性轉變，當知如乳酪酒果
gù rú shì yī qiè xìng zhuǎn biàn dāng zhī rú rǔ lào jiǔ guǒ

等熟。外道轉變妄想，彼亦無有轉變
děng shú wài dào zhuǎn biàn wàng xiǎng bǐ yì wú yǒu zhuǎn biàn

，若有若無，自心現，外性非性。大慧
ruò yǒu ruò wú zì xīn xiàn wài xìng fēi xìng dà huì

！如是凡愚眾生，自妄想修習生。大
rú shì fán yú zhòng shēng zì wàng xiǎng xiū xí shēng dà

慧！無有法若生若滅，如見幻夢色生。」
huì wú yǒu fǎ ruò shēng ruò miè rú jiàn huàn mèng sè shēng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「形處時轉變，四大種諸根，

xíng chù shí zhuǎn biàn , sì dà zhǒng zhū gēn ,

中陰漸次生，妄想非明智。

zhōng yīn jiàn cì shēng , wàng xiǎng fēi míng zhì 。

最勝於緣起，非如彼妄想，

zuì shèng yú yuán qǐ , fēi rú bǐ wàng xiǎng ,

然世間緣起，如乾闥婆城。」

rán shì jiān yuán qǐ , rú qián tà pó chéng 。 」

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！唯

ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn wéi

願為說一切法相續義、解脫義。若善分

yuàn wéi shuō yī qiè fǎ xiāng xù yì jiě tuō yì ruò shàn fēn

別一切法相續不相續相，我及諸菩薩

bié yī qiè fǎ xiāng xù bù xiāng xù xiāng wǒ jí zhū pú sà

，善解一切相續巧方便，不墮如所說義

shàn jiě yī qiè xiāng xù qiǎo fāng biàn bù duò rú suǒ shuō yì

，計著相續。善於一切諸法相續不相

jì zhù xiāng xù shàn yú yī qiè zhū fǎ xiāng xù bù xiāng

續相，及離言說文字妄想覺，遊行一

xù xiāng jí lí yán shuō wén zì wàng xiǎng jué yóu xíng yī

切諸佛刹土，無量大眾，力自在神通

qiè zhū fó shā tǔ wú liàng dà zhòng lì zì zài shén tōng

總持之印，種種變化，光明照曜。覺
zǒng chí zhī yìn zhǒng zhǒng biàn huà guāng míng zhào yào jué

慧善入十無盡句，無方便行。猶如日月
huì shàn rù shí wú jìn jù wú fāng biàn xíng yóu rú rì yuè

摩尼四大，於一切地，離自妄想相見，
mó ní sì dà yú yī qiè dì lí zì wàng xiǎng xiāng jiàn

見一切法如幻夢等。入佛地身，於一切
jiàn yī qiè fǎ rú huàn mèng děng rù fó dì shēn yú yī qiè

眾生界，隨其所應而為說法而引導之，
zhòng shēng jiè suí qí suǒ yīng ér wéi shuō fǎ ér yǐn dǎo zhī

悉令安住一切諸法如幻夢等，離有無品
xī lìng ān zhù yī qiè zhū fǎ rú huàn mèng děng lí yǒu wú pǐn

，及生滅妄想，異言說義，其身轉勝。」
jí shēng miè wàng xiǎng yì yán shuō yì qí shēn zhuǎn shèng

佛告大慧：「善哉，善哉！諦聽，諦聽
fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi dì tīng dì tīng

！善思念之，當為汝說。」
shàn sī niàn zhī dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「唯然受教。」
dà huì bái fó yán wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「無量一切諸法，如所說
fó gào dà huì wú liàng yī qiè zhū fǎ rú suǒ shuō

義，計著相續。所謂：相計著相續、

yì jì zhù xiāng xù suǒ wèi xiāng jì zhù xiāng xù

緣計著相續、性非性計著相續、生不

yuán jì zhù xiāng xù xìng fēi xìng jì zhù xiāng xù shēng bù

生妄想計著相續、滅不滅妄想計著相

shēng wǎng xiǎng jì zhù xiāng xù miè bù miè wǎng xiǎng jì zhù xiāng

續、乘非乘妄想計著相續、有為無為

xù chéng fēi chéng wǎng xiǎng jì zhù xiāng xù yǒu wéi wú wéi

妄想計著相續、地地自相妄想計著相

wǎng xiǎng jì zhù xiāng xù dì dì zì xiāng wǎng xiǎng jì zhù xiāng

續、自妄想無間妄想計著相續、有無

xù zì wǎng xiǎng wú jiān wǎng xiǎng jì zhù xiāng xù yǒu wú

品外道依妄想計著相續、三乘一乘無

pǐn wài dào yī wǎng xiǎng jì zhù xiāng xù sān chéng yī chéng wú

間妄想計著相續。復次，大慧！此及

jiān wǎng xiǎng jì zhù xiāng xù fù cì dà huì cǐ jí

餘凡愚眾生，自妄想相續。以此相續

yú fán yú zhōng shēng zì wǎng xiǎng xiāng xù yǐ cǐ xiāng xù

故，凡愚妄想如蠶作繭，以妄想絲自

gù fán yú wǎng xiǎng rú cán zuò jiǎn yǐ wǎng xiǎng sī zì

纏纏他，有無相續相計著。復次，大

chán chán tā yǒu wú xiāng xù xiāng jì zhù fù cì dà

慧！彼中亦無相續及不相續相。見一

huì bǐ zhōng yì wú xiāng xù jí bù xiāng xù xiāng jiàn yī

切法寂靜，妄想不生故。菩薩摩訶薩
qiè fǎ jì jìng wǎng xiǎng bù shēng gù pú sà mó hē sà

，見一切法寂靜。復次，大慧！覺外
jiàn yī qiè fǎ jì jìng fù cì dà huì jué wài

性非性，自心現相無所有。隨順觀察
xìng fēi xìng zì xīn xiàn xiàng wú suǒ yǒu suí shùn guān chá

自心現量，有無一切性無相，見相續
zì xīn xiàn liang yǒu wú yī qiè xìng wú xiàng jiàn xiàng xù

寂靜故，於一切法，無相續不相續相
jì jìng gù yú yī qiè fǎ wú xiàng xù bù xiàng xù xiàng

。復次，大慧！彼中無有若縛若解。
fù cì dà huì bǐ zhōng wú yǒu ruò fú ruò jiě

餘墮不如實覺知，有縛有解。所以者
yú duò bù rú shí jué zhī yǒu fú yǒu jiě suǒ yǐ zhě

何？謂於一切法有無有，無眾生可得故。
hé wèi yú yī qiè fǎ yǒu wú yǒu wú zhōngshēng kě dé gù

「復次，大慧！愚夫有三相續，謂：貪
fù cì dà huì yú fū yǒu sān xiāng xù wèi tān

恚癡，及愛未來，有喜愛俱。以此相續
huì chī jí ài wèi lái yǒu xǐ ài jù yǐ cǐ xiāng xù

，故有趣相續，彼相續者續五趣。大慧
gù yǒu qù xiāng xù bǐ xiāng xù zhě xù wǔ qù dà huì

！相續斷者，無有相續不相續相。復次

xiàng xù duàn zhě wú yǒu xiàng xù bù xiàng xù xiàng fù cì

，大慧！三和合緣，作方便計著，識相

dà huì sān hé hé yuán zuò fāng biàn jì zhù shí xiàng

續無間生。方便計著，則有相續。三和

xù wú jiān shēng fāng biàn jì zhù zé yǒu xiàng xù sān hé

合緣識斷，見三解脫，一切相續不生。」

hé yuán shí duàn jiàn sān jiě tuō yī qiè xiàng xù bù shēng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「不真實妄想，是說相續相，

bù zhēn shí wàng xiǎng , shì shuō xiàng xù xiàng ,

若知彼真實，相續網則斷。

ruò zhī bǐ zhēn shí , xiàng xù wǎng zé duàn 。

於諸性無知，隨言說攝受，

yú zhū xìng wú zhī , suí yán shuō shè shòu ,

譬如彼蠶蟲，結網而自纏，

pì rú bǐ cán chóng , jié wǎng ér zì chán ,

愚夫妄想縛，相續不觀察。」

yú fū wàng xiǎng fú , xiàng xù bù guān chá 。 」

大慧復白佛言：「如世尊所說，以彼彼

dà huì fù bái fó yán rú shì zūn suǒ shuō yǐ bǐ bǐ

妄想，妄想彼彼性，非有彼自性，但妄
wàng xiǎng wàng xiǎng bǐ bǐ xìng fēi yǒu bǐ zì xìng dàn wàng

想自性耳。」

xiǎng zì xìng ěr

大慧白佛言：「世尊！若但妄想自性，
dà huì bái fó yán shì zūn ruò dàn wàng xiǎng zì xìng

非性自性相待者，非為世尊如是說煩惱
fēi xìng zì xìng xiāng dài zhě fēi wéi shì zūn rú shì shuō fán nǎo

清淨無性過耶？一切法妄想自性，非性
qīng jìng wú xìng guò yé yī qiè fǎ wàng xiǎng zì xìng fēi xìng

故。」

gù

佛告大慧：「如是，如是！如汝所說。
fó gào dà huì rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō

大慧！非如愚夫性自性妄想真實。此妄
dà huì fēi rú yú fū xìng zì xìng wàng xiǎng zhēn shí cǐ wàng

想自性，非有性自性相然。大慧！如
xiǎng zì xìng fēi yǒu xìng zì xìng xiāng rán dà huì rú

聖智有性自性，聖知、聖見、聖慧眼
shèng zhì yǒu xìng zì xìng shèng zhī shèng jiàn shèng huì yǎn

，如是性自性知。」

rú shì xìng zì xìng zhī

大慧白佛言：「若使如聖，以聖知、聖

dà huì bái fó yán ruò shǐ rú shèng yǐ shèng zhī shèng

見、聖慧眼，非天眼，非肉眼，性自性

jiàn shèng huì yǎn fēi tiān yǎn fēi ròu yǎn xìng zì xìng

如是知，非如愚夫妄想。世尊！云何愚

rú shì zhī fēi rú yú fū wàng xiǎng shì zūn yún hé yú

夫離是妄想，不覺聖性事故？世尊！彼

fū lí shì wàng xiǎng bù jué shèng xìng shì gù shì zūn bǐ

亦非顛倒，非不顛倒。所以者何？謂：

yì fēi diān dào fēi bù diān dào suǒ yǐ zhě hé wèi

不覺聖事性自性故，不見離有無相故

bù jué shèng shì xìng zì xìng gù bù jiàn lí yǒu wú xiàng gù

。世尊！聖亦不如是見，如是妄想，不

shì zūn shèng yì bù rú shì jiàn rú shì wàng xiǎng bù

以自相境界為境界故。世尊！彼亦性自

yì zì xiàng jìng jiè wéi jìng jiè gù shì zūn bǐ yì xìng zì

性相，妄想自性如是現，不說因無因故

xìng xiàng wàng xiǎng zì xìng rú shì xiàn bù shuō yīn wú yīn gù

，謂墮性相見故。異境界，非如彼等，

wèi duò xìng xiàng jiàn gù yì jìng jiè fēi rú bǐ děng

如是無窮過。世尊！不覺性自性相故

rú shì wú qióng guò shì zūn bù jué xìng zì xìng xiàng gù

。世尊！亦非妄想自性，因性自性相。

shì zūn yì fēi wàng xiǎng zì xìng yīn xìng zì xìng xiàng

彼云何妄想非妄想，如實知妄想？世
bǐ yún hé wǎng xiǎng fēi wǎng xiǎng rú shí zhī wǎng xiǎng shì

尊！妄想異，自性相異。世尊！不相似
zūn wǎng xiǎng yì zì xìng xiāng yì shì zūn bù xiāng sì

因，妄想自性相。彼云何各各不妄想
yīn wǎng xiǎng zì xìng xiāng bǐ yún hé gè gè bù wǎng xiǎng

，愚夫不如實知，然為眾生離妄想故
yú fū bù rú shí zhī rán wéi zhòng shēng lí wǎng xiǎng gù

，說如妄想相不如實有？世尊！何故遮
shuō rú wǎng xiǎng xiāng bù rú shí yǒu shì zūn hé gù zhē

眾生有無見事自性計著，聖智所行境
zhòng shēng yǒu wú jiàn shì zì xìng jì zhù shèng zhì suǒ xíng jìng

界計著墮有見，說空法非性，而說聖智
jiè jì zhù duò yǒu jiàn shuō kōng fǎ fēi xìng ér shuō shèng zhì

自性事？」
zì xìng shì

佛告大慧：「非我說空法非性，亦不墮
fó gào dà huì fēi wǒ shuō kōng fǎ fēi xìng yì bù duò

有見說聖智自性事，然為令眾生離恐
yǒu jiàn shuō shèng zhì zì xìng shì rán wéi lìng zhòng shēng lí kǒng

怖句故。眾生無始已來計著性自性相
bù jù gù zhòng shēng wú shǐ yǐ lái jì zhù xìng zì xìng xiāng

，聖智事自性計著相見，說空法。大

shèng zhì shì zì xìng jì zhù xiàng jiàn shuō kōng fǎ dà

慧！我不說性自性相。大慧！但我住自

huì wǒ bù shuō xìng zì xìng xiàng dà huì dàn wǒ zhù zì

得如實空法，離惑亂相見，離自心現性

dé rú shí kōng fǎ lí huò luàn xiàng jiàn lí zì xīn xiàn xìng

非性見。得三解脫，如實印所印。於性

fēi xìng jiàn dé sān jiě tuō rú shí yìn suǒ yìn yú xìng

自性，得緣自覺觀察住，離有無事見相

zì xìng dé yuán zì jué guān chá zhù lí yǒu wú shì jiàn xiàng

。復次，大慧！一切法不生者，菩薩摩

fù cì dà huì yī qiè fǎ bù shēng zhě pú sà mó

訶薩不應立是宗。所以者何？謂宗一切

hē sà bù yīng lì shì zōng suǒ yǐ zhě hé wèi zōng yī qiè

性非性故，及彼因生相故。說一切法

xìng fēi xìng gù jí bǐ yīn shēng xiàng gù shuō yī qiè fǎ

不生宗，彼宗則壞。彼宗一切法不生

bù shēng zōng bǐ zōng zé huài bǐ zōng yī qiè fǎ bù shēng

彼宗壞者，以宗有待而生故。又彼宗不

bǐ zōng huài zhě yǐ zōng yǒu dài ér shēng gù yòu bǐ zōng bù

生，入一切法故，不壞相不生故。立

shēng rù yī qiè fǎ gù bù huài xiàng bù shēng gù lì

一切法不生宗者，彼說則壞。大慧！有

yī qiè fǎ bù shēng zōng zhě bǐ shuō zé huài dà huì yǒu

無不生宗，彼宗入一切性，有無相不可
wú bù shēng zōng bǐ zōng rù yī qiè xìng yǒu wú xiāng bù kě

得。大慧！若使彼宗不生，一切性不生
dé dà huì ruò shǐ bǐ zōng bù shēng yī qiè xìng bù shēng

而立宗，如是彼宗壞。以有無性相不生
ér lì zōng rú shì bǐ zōng huài yǐ yǒu wú xìng xiāng bù shēng

故，不應立宗。五分論多過故，展轉因
gù bù yīng lì zōng wǔ fēn lùn duō guò gù zhǎn zhuǎn yīn

異相故，及為作故，不應立宗分，謂一
yì xiāng gù jí wéi zuò gù bù yīng lì zōng fēn wèi yī

切法不生，如是一切法空、如是一切法
qiè fǎ bù shēng rú shì yī qiè fǎ kōng rú shì yī qiè fǎ

無自性，不應立宗。大慧！然菩薩摩訶
wú zì xìng bù yīng lì zōng dà huì rán pú sà mó hē

薩，說一切法如幻夢，現不現相故，及
sà shuō yī qiè fǎ rú huàn mèng xiàn bù xiàn xiāng gù jí

見覺過故，當說一切法如幻夢性，除為
jiàn jué guò gù dāng shuō yī qiè fǎ rú huàn mèng xìng chú wéi

愚夫離恐怖句故。大慧！愚夫墮有無見
yú fū lí kǒng bù jù gù dà huì yú fū duò yǒu wú jiàn

，莫令彼恐怖，遠離摩訶衍。」

mò lìng bǐ kǒng bù yuǎn lí mó hē yǎn

爾時，世尊欲重宣此義而說偈曰：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yuē

「無自性無說，無事無相續，

wú zì xìng wú shuō , wú shì wú xiāng xù ,

彼愚夫妄想，如死尸惡覺。

bǐ yú fū wǎng xiǎng , rú sǐ shī è jué 。

一切法不生，非彼外道宗，

yī qiè fǎ bù shēng , fēi bǐ wài dào zōng ,

至竟無所生，性緣所成就。

zhì jìng wú suǒ shēng , xìng yuán suǒ chéng jiù 。

一切法不生，慧者不作想，

yī qiè fǎ bù shēng , huì zhě bù zuò xiǎng ,

彼宗因生故，覺者悉除滅。

bǐ zōng yīn shēng gù , jué zhě xī chú miè 。

譬如翳目視，妄見垂髮相，

pì rú yǐ mù shì , wǎng jiàn chuí fà xiāng ,

計著性亦然，愚夫邪妄想。

jì zhù xìng yì rán , yú fū xié wǎng xiǎng 。

施設於三有，無有事自性，

shī shè yú sān yǒu , wú yǒu shì zì xìng ,

施設事自性，思惟起妄想。

shī shè shì zì xìng , sī wéi qǐ wǎng xiǎng 。

相事設言教， 意亂極震掉，
xiàng shì shè yán jiào , yì luàn jí zhèn diào ,

佛子能超出， 遠離諸妄想。
fó zi néng chāo chū , yuǎn lí zhū wàng xiǎng 。

非水水相受， 斯從渴愛生，
fēi shuǐ shuǐ xiāng shòu , sī cóng kě ài shēng ,

愚夫如是惑， 聖見則不然。
yú fū rú shì huò , shèng jiàn zé bù rán 。

聖人見清淨， 三脫三昧生，
shèng rén jiàn qīng jìng , sān tuō sān mèi shēng ,

遠離於生死， 遊行無所畏。
yuǎn lí yú shēng sǐ , yóu xíng wú suǒ wèi 。

修行無所有， 亦無性非性，
xiū xíng wú suǒ yǒu , yì wú xìng fēi xìng ,

性非性平等， 從是生聖果。
xìng fēi xìng píng děng , cóng shì shēng shèng guǒ 。

云何性非性？ 云何為平等？
yún hé xìng fēi xìng ? yún hé wéi píng děng ?

謂彼心不知， 內外極漂動；
wèi bǐ xīn bù zhī , nèi wài jí piāo dòng ；

若能壞彼者， 心則平等見。」
ruò néng huài bǐ zhě , xīn zé píng děng jiàn 。 」

爾時，大慧菩薩白佛言：「世尊！如世
ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn rú shì

尊說，如攀緣事智慧不得，是施設量，
zūn shuō rú pān yuán shì zhì huì bù dé shì shī shè liàng

建立施設。所攝受非性，攝受亦非性。
jiàn lì shī shè suǒ shè shòu fēi xìng shè shòu yì fēi xìng

以無攝故，智則不生，唯施設名耳。云
yǐ wú shè gù zhì zé bù shēng wéi shī shè míng ěr yún

何，世尊！為不覺性自相共相，異不異
hé shì zūn wéi bù jué xìng zì xiāng gòng xiāng yì bù yì

故，智不得耶？為自相共相，種種性
gù zhì bù dé yé wéi zì xiāng gòng xiāng zhǒng zhǒng xìng

自性相隱蔽故，智不得耶？為山巖石壁
zì xìng xiāng yǐn bì gù zhì bù dé yé wéi shān yán shí bì

，地水火風障故，智不得耶？為極遠極
dì shuǐ huǒ fēng zhàng gù zhì bù dé yé wéi jí yuǎn jí

近故，智不得耶？為老小盲冥，諸根不
jìn gù zhì bù dé yé wéi lǎo xiǎo máng míng zhū gēn bù

具故，智不得耶？世尊！若不覺自共相
jù gù zhì bù dé yé shì zūn ruò bù jué zì gòng xiāng

異不異，智不得者；不應說智，應說無
yì bù yì zhì bù dé zhě bù yīng shuō zhì yīng shuō wú

智，以有事不可得故。若復種種自共
zhì yǐ yǒu shì bù kě dé gù ruò fù zhǒng zhǒng zì gòng

相性自性相隱蔽故，智不得者；彼亦無

xiāng xìng zì xìng xiāng yǐn bì gù zhì bù dé zhě bǐ yì wú

智，非是智。世尊！有爾炎故智生，非

zhì fēi shì zhì shì zūn yǒu ěr yán gù zhì shēng fēi

無性會爾炎，故名為智。若山巖石壁，

wú xìng huì ěr yán gù míng wéi zhì ruò shān yán shí bì

地水火風，極遠極近，老小盲冥，諸根

dì shuǐ huǒ fēng jí yuǎn jí jìn lǎo xiǎo máng míng zhū gēn

不具，智不得者；此亦非智，應是無智

bù jù zhì bù dé zhě cǐ yì fēi zhì yīng shì wú zhì

，以有事不可得故。」

yǐ yǒu shì bù kě dé gù

佛告大慧：「不如是，無智應是智，非

fó gào dà huì bù rú shì wú zhì yīng shì zhì fēi

非智。我不如是隱覆，說攀緣事，智慧

fēi zhì wǒ bù rú shì yīn fù shuō pān yuán shì zhì huì

不得，是施設量建立。覺自心現量，有

bù dé shì shī shè liàng jiàn lì jué zì xīn xiàn liàng yǒu

無有、外性非性，智而事不得。不得故

wú yǒu wài xìng fēi xìng zhì ér shì bù dé bù dé gù

，智於爾炎不生。順三解脫，智亦不得

zhì yú ěr yán bù shēng shùn sān jiě tuō zhì yì bù dé

。非妄想者，無始性非性，虛偽習智，
fēi wǎng xiǎng zhě wú shǐ xìng fēi xìng xū wěi xí zhì

作如是知。是知彼不知。故於外事處所
zuò rú shì zhī shì zhī bǐ bù zhī gù yú wài shì chù suǒ

，相性作無性，妄想不斷。自心現量
xiāng xìng zuò wú xìng wǎng xiǎng bù duàn zì xīn xiàn liàng

建立，說我我所相，攝受計著。不覺自
jiàn lì shuō wǒ wǒ suǒ xiāng shè shòu jì zhù bù jué zì

心現量，於智爾炎而起妄想。妄想故
xīn xiàn liàng yú zhì ěr yán ér qǐ wǎng xiǎng wǎng xiǎng gù

，外性非性，觀察不得，依於斷見。」
wài xìng fēi xìng guān chá bù dé yī yú duàn jiàn

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「有諸攀緣事，智慧不觀察，
yǒu zhū pān yuán shì , zhì huì bù guān chá ,

此無智非智，是妄想者說。
cǐ wú zhì fēi zhì , shì wǎng xiǎng zhě shuō 。

於不異相性，智慧不觀察，
yú bù yì xiāng xìng , zhì huì bù guān chá ,

障礙及遠近，是名為邪智。
zhàng ài jí yuǎn jìn , shì míng wéi xié zhì 。

老小諸根冥，而智慧不生，

lǎo xiǎo zhū gēn míng , ér zhì huì bù shēng ,

而實有爾炎，是亦說邪智。

ér shí yǒu ěr yán , shì yì shuō xié zhì 。

「復次，大慧！愚癡凡夫，無始虛偽惡

fù cì dà huì yú chī fán fū wú shǐ xū wěi è

邪妄想之所迴轉，迴轉時，自宗通及

xié wàng xiǎng zhī suǒ huí zhuǎn huí zhuǎn shí zì zōng tōng jí

說通，不善了知。著自心現外性相故，

shuō tōng bù shàn le zhī zhù zì xīn xiàn wài xìng xiāng gù

著方便說，於自宗四句清淨通相，不善

zhù fāng biàn shuō yú zì zōng sì jù qīng jìng tōng xiāng bù shàn

分別。」

fēn bié

大慧白佛言：「誠如尊教。唯願，世尊

dà huì bái fó yán chéng rú zūn jiào wéi yuàn shì zūn

！為我分別說通及宗通。我及餘菩薩摩

wéi wǒ fēn bié shuō tōng jí zōng tōng wǒ jí yú pú sà mó

訶薩，善於二通，來世凡夫聲聞緣覺不

hē sà shàn yú èr tōng lái shì fán fū shēng wén yuán jué bù

得其短。」

dé qí duǎn

佛告大慧：「善哉，善哉！諦聽，諦聽

fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi dì tīng dì tīng

！善思念之，當為汝說。」

shàn sī niàn zhī dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「唯然受教。」

dà huì bái fó yán wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「三世如來，有二種法通，

fó gào dà huì sān shì rú lái yǒu èr zhǒng fǎ tōng

謂：說通及自宗通。說通者，謂：隨眾

wèi shuō tōng jí zì zōng tōng shuō tōng zhě wèi suí zhòng

生心之所應，為說種種眾具契經。是

shēng xīn zhī suǒ yīng wéi shuō zhǒng zhǒng zhòng jù qì jīng shì

名說通。自宗通者，謂：修行者，離自

míng shuō tōng zì zōng tōng zhě wèi xiū xíng zhě lí zì

心現種種妄想。謂：不墮一異、俱不

xīn xiàn zhǒng zhǒng wǎng xiǎng wèi bù duò yī yì jù bù

俱品，超度一切心、意、意識。自覺聖

jù pǐn chāo dù yī qiè xīn yì yì shí zì jué shèng

境界，離因成見相，一切外道、聲聞、

jìng jiè lí yīn chéng jiàn xiàng yī qiè wài dào shēng wén

緣覺墮二邊者，所不能知。我說是名自

yuán jué duò èr biān zhě suǒ bù néng zhī wǒ shuō shì míng zì

宗通法。大慧！是名自宗通及說通相。

zōng tōng fǎ dà huì shì míng zì zōng tōng jí shuō tōng xiàng

汝及餘菩薩摩訶薩，應當修學。」

rǔ jí yú pú sà mó hē sà yīng dāng xiū xué

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「謂我二種通， 宗通及言說，

wèi wǒ èr zhǒng tōng , zōng tōng jí yán shuō ,

說者授童蒙， 宗為修行者。」

shuō zhě shòu tóng méng , zōng wéi xiū xíng zhě 。 」

爾時，大慧菩薩白佛言：「世尊！如世

ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn rú shì

尊一時說言：『世間諸論種種辯說，慎

zūn yī shí shuō yán shì jiān zhū lùn zhǒng zhǒng biàn shuō shèn

勿習近。若習近者，攝受貪欲，不攝受

wù xí jìn ruò xí jìn zhě shè shòu tān yù bù shè shòu

法。』世尊何故作如是說？」

fǎ shì zūn hé gù zuò rú shì shuō

佛告大慧：「世間言論，種種句味，因

fó gào dà huì shì jiān yán lùn zhǒng zhǒng jù wèi yīn

緣譬喻，採習莊嚴，誘引誑惑愚癡凡

yuán pì yù cǎi xí zhuāng yán yòu yǐn kuáng huò yú chī fán

夫。不入真實自通，不覺一切法，妄想

fū bù rù zhēn shí zì tōng bù jué yī qiè fǎ wàng xiǎng

顛倒，墮於二邊。凡愚癡惑而自破壞，

diān dào duò yú èr biān fán yú chī huò ér zì pò huài

諸趣相續不得解脫，不能覺知自心現

zhū qù xiāng xù bù dé jiě tuō bù néng jué zhī zì xīn xiàn

量，不離外性自性，妄想計著。是故

liàng bù lí wài xìng zì xìng wàng xiǎng jì zhù shì gù

世間言論種種辯說，不脫生老病死憂

shì jiān yán lùn zhǒng zhǒng biān shuō bù tuō shēng lǎo bīng sǐ yōu

悲苦惱，誑惑迷亂。大慧！釋提桓因，

bēi kǔ nǎo kuáng huò mí luàn dà huì shì tí huán yīn

廣解眾論，自造聲論。彼世論者有一

guǎng jiě zhòng lùn zì zào shēng lùn bǐ shì lùn zhě yǒu yī

弟子，持龍形像，詣釋天宮，建立論宗

dì zǐ chí lóng xíng xiàng yì shì tiān gōng jiàn lì lùn zōng

，要壞帝釋千輻之輪。隨我不如，斷一

yào huài dì shì qiān fú zhī lún suí wǒ bù rú duàn yī

一頭，以謝所屈。作是要已，即以釋法

yī tóu yǐ xiè suǒ qū zuò shì yào yǐ jí yǐ shì fǎ

，摧伏帝釋。釋墮負處，即壞其輪，還

cūi fú dì shì shì duò fù chù jí huài qí lún hái

來人間。如是，大慧！世間言論，因譬

lái rén jiān rú shì dà huì shì jiān yán lùn yīn pì

莊嚴，乃至畜生，亦能以種種句味，

zhuāng yán nǎi zhì chù shēng yì néng yǐ zhǒng zhǒng jù wèi

惑彼諸天及阿修羅著生滅見，而況於

huò bǐ zhū tiān jí ā xiū luó zhù shēng miè jiàn ér kuàng yú

人。是故，大慧！世間言論，應當遠離

rén shì gù dà huì shì jiān yán lùn yīng dāng yuǎn lí

，以能招致苦生因故，慎勿習近。大慧

yǐ néng zhāo zhì kǔ shēng yīn gù shèn wù xí jìn dà huì

！世論者，惟說身覺境界而已。大慧！

shì lùn zhě wéi shuō shēn jué jìng jiè ér yǐ dà huì

彼世論者，乃有百千，但於後時後五十

bǐ shì lùn zhě nǎi yǒu bǎi qiān dàn yú hòu shí hòu wǔ shí

年，當破壞結集。惡覺因見盛故，惡弟

nián dāng pò huài jié jí è jué yīn jiàn shèng gù è dì

子受。如是，大慧！世論破壞結集，種

zǐ shòu rú shì dà huì shì lùn pò huài jié jí zhǒng

種句味，因譬莊嚴，說外道事，著自

zhǒng jù wèi yīn pì zhuāng yán shuō wài dào shì zhù zì

因緣，無有自通。大慧！彼諸外道，無

yīn yuán wú yǒu zì tōng dà huì bǐ zhū wài dào wú

自通論，於餘世論，廣說無量百千事門

zì tōng lùn yú yú shì lùn guǎng shuō wú liàng bǎi qiān shì mén

，無有自通，亦不自知愚癡世論。」

wú yǒu zì tōng yì bù zì zhī yú chī shì lùn

爾時，大慧白佛言：「世尊！若外道世

ěr shí dà huì bái fó yán shì zūn ruò wài dào shì

論，種種句味因譬莊嚴，無有自通，

lùn zhǒng zhǒng jù wèi yīn pì zhuāng yán wú yǒu zì tōng

自事計著者；世尊亦說世論，為種種異

zì shì jì zhù zhě shì zūn yì shuō shì lùn wéi zhǒng zhǒng yì

方諸來會眾天人、阿修羅，廣說無量

fāng zhū lái huì zhòng tiān rén ā xiū luó guǎng shuō wú liàng

種種句味。亦非自通耶？亦入一切外道

zhǒng zhǒng jù wèi yì fēi zì tōng yé yì rù yī qiè wài dào

智慧言說數耶？」

zhì huì yán shuō shù yé

佛告大慧：「我不說世論，亦無來去，

fó gào dà huì wǒ bù shuō shì lùn yì wú lái qù

惟說不來不去。大慧！來者，趣聚會生

wéi shuō bù lái bù qù dà huì lái zhě qù jù huì shēng

。去者，散壞。不來不去者，是不生不

qù zhě sǎn huài bù lái bù qù zhě shì bù shēng bù

滅。我所說，不墮世論妄想數中。所以

miè wǒ suǒ shuō bù duò shì lùn wǎng xiǎng shù zhōng suǒ yǐ

者何？謂：不計者外性非性，自心現處
zhě hé wèi bù jì zhě wài xìng fēi xìng zì xīn xiàn chù

。二邊妄想所不能轉。相境非性，覺
èr biān wàng xiǎng suǒ bù néng zhuǎn xiàng jìng fēi xìng jué

自心現，則自心現，妄想不生。妄想
zì xīn xiàn zé zì xīn xiàn wàng xiǎng bù shēng wàng xiǎng

不生者，空無相無作，入三脫門，名為
bù shēng zhě kōng wú xiàng wú zuò rù sān tuō mén míng wéi

解脫。大慧！我念一時，於一處住。有
jiě tuō dà huì wǒ niàn yī shí yú yī chù zhù yǒu

世論婆羅門，來詣我所。不請空閑，便
shì lùn pó luó mén lái yì wǒ suǒ bù qǐng kōng xián biàn

問我言：『瞿曇！一切所作耶？』我時
wèn wǒ yán qū tán yī qiè suǒ zuò yé wǒ shí

答言：『婆羅門！一切所作，是初世論
dá yán pó luó mén yī qiè suǒ zuò shì chū shì lùn

。』彼復問言：『一切非所作耶？』我
bǐ fù wèn yán yī qiè fēi suǒ zuò yé wǒ

復報言：『一切非所作，是第二世論。
fù bào yán yī qiè fēi suǒ zuò shì dì èr shì lùn

』彼復問言：『一切常耶？一切無常耶
bǐ fù wèn yán yī qiè cháng yé yī qiè wú cháng yé

？一切生耶？一切不生耶？』我時報言
yī qiè shēng yé yī qiè bù shēng yé wǒ shí bào yán

：『是六世論。』大慧！彼復問我言：

shì liù shì lùn dà huì bǐ fù wèn wǒ yán

『一切一耶？一切異耶？一切俱耶？一

yī qiè yī yé yī qiè yì yé yī qiè jù yé yī

切不俱耶？一切因種種受生現耶？』

qiè bù jù yé yī qiè yīn zhǒng zhǒng shòu shēng xiàn yé

我時報言：『是十一世論。』大慧！彼

wǒ shí bào yán shì shí yī shì lùn dà huì bǐ

復問言：『一切無記耶？一切有記耶？

fù wèn yán yī qiè wú jì yé yī qiè yǒu jì yé

有我耶？無我耶？有此世耶？無此世耶

yǒu wǒ yé wú wǒ yé yǒu cǐ shì yé wú cǐ shì yé

？有他世耶？無他世耶？有解脫耶？無

yǒu tā shì yé wú tā shì yé yǒu jiě tuō yé wú

解脫耶？一切剎那耶？一切不剎那耶？

jiě tuō yé yī qiè shā nà yé yī qiè bù shā nà yé

虛空耶？非數滅耶？涅槃耶？瞿曇！作

xū kōng yé fēi shù miè yé niè pán yé qú tán zuò

耶？非作耶？有中陰耶？無中陰耶？』

yé fēi zuò yé yǒu zhōng yīn yé wú zhōng yīn yé

大慧！我時報言：『婆羅門！如是說者

dà huì wǒ shí bào yán pó luó mén rú shì shuō zhě

，悉是世論。非我所說，是汝世論。我

xī shì shì lùn fēi wǒ suǒ shuō shì rǔ shì lùn wǒ

唯說無始虛偽妄想習氣種種諸惡，三
wéi shuō wú shǐ xū wěi wàng xiǎng xí qì zhǒng zhǒng zhū è sān

有之因，不能覺知自心現量而生妄想
yǒu zhī yīn bù néng jué zhī zì xīn xiàn liàng ér shēng wàng xiǎng

，攀緣外性。如外道法，我諸根義，三
pān yuán wài xìng rú wài dào fǎ wǒ zhū gēn yì sān

合智生。我不如是，婆羅門！我不說因
hé zhì shēng wǒ bù rú shì pó luó mén wǒ bù shuō yīn

，不說無因。惟說妄想攝所攝性，施設
bù shuō wú yīn wéi shuō wàng xiǎng shè suǒ shè xìng shī shè

緣起，非汝所及餘墮受我相續者，所能
yuán qǐ fēi rǔ suǒ jí yú duò shòu wǒ xiāng xù zhě suǒ néng

覺知。』大慧！涅槃、虛空、滅，非有
jué zhī dà huì niè pán xū kōng miè fēi yǒu

三種，但數有三耳。
sān zhǒng dàn shù yǒu sān ěr

「復次，大慧！爾時世論婆羅門，復問
fù cì dà huì ěr shí shì lùn pó luó mén fù wèn

我言：『癡愛業因故，有三有耶？為無
wǒ yán chī ài yè yīn gù yǒu sān yǒu yé wéi wú

因耶？』我時報言：『此二者，亦是世
yīn yé wǒ shí bào yán cǐ èr zhě yì shì shì

論耳。』彼復問言：『一切性皆入自共
lùn ěr bǐ fù wèn yán yī qiè xìng jiē rù zì gòng

相耶？』我復報言：『此亦世論。婆羅
xiāng yé wǒ fù bào yán cǐ yì shì lùn pó luó

門！乃至意流妄計外塵，皆是世論。』
mén nǎi zhì yì liú wàng jì wài chén jiē shì shì lùn

「復次，大慧！爾時世論婆羅門，復問
fù cì dà huì ěr shí shì lùn pó luó mén fù wèn

我言：『頗有非世論者不？我是一切外
wǒ yán pō yǒu fēi shì lùn zhě bù wǒ shì yī qiè wài

道之宗，說種種句味、因緣、譬喻莊
dào zhī zōng shuō zhǒng zhǒng jù wèi yīn yuán pì yù zhuāng

嚴。』我復報言：『婆羅門！有非汝有
yán wǒ fù bào yán pó luó mén yǒu fēi rǔ yǒu

者。非為，非宗，非說，非不說種種
zhě fēi wéi fēi zōng fēi shuō fēi bù shuō zhǒng zhǒng

句味，非不因譬莊嚴。』婆羅門言：
jù wèi fēi bù yīn pì zhuāng yán pó luó mén yán

『何等為非世論，非非宗，非非說？』
hé děng wéi fēi shì lùn fēi fēi zōng fēi fēi shuō

我時報言：『婆羅門！有非世論，汝諸
wǒ shí bào yán pó luó mén yǒu fēi shì lùn rǔ zhū

外道所不能知，以於外性不實妄想虛

wài dào suǒ bù néng zhī yǐ yú wài xìng bù shí wǎng xiǎng xū

偽計著故。謂妄想不生，覺了有無自

wéi jì zhù gù wèi wǎng xiǎng bù shēng jué le yǒu wú zì

心現量。妄想不生，不受外塵。妄想

xīn xiàn liàng wǎng xiǎng bù shēng bù shòu wài chén wǎng xiǎng

永息，是名非世論。此是我法，非汝有

yǒng xī shì míng fēi shì lùn cí shì wǒ fǎ fēi rǔ yǒu

也。婆羅門！略說彼識，若來若去，若

yě pó luó mén lüè shuō bǐ shí ruò lái ruò qù ruò

死若生，若樂若苦，若溺若見，若觸

sǐ ruò shēng ruò lè ruò kǔ ruò nì ruò jiàn ruò chù

若著，種種相。若和合相續，若受，

ruò zhù zhǒng zhǒng xiàng ruò hé hé xiàng xù ruò shòu

若因計著。婆羅門！如是等比者，是汝

ruò yīn jì zhù pó luó mén rú shì děng bǐ zhě shì rǔ

等世論，非是我有。』大慧！世論婆羅

děng shì lùn fēi shì wǒ yǒu dà huì shì lùn pó luó

門，作如是問，我如是答。彼即默然，

mén zuò rú shì wèn wǒ rú shì dá bǐ jí mò rán

不辭而退。思自通處，作是念言：『沙

bù cí ér tuì sī zì tōng chù zuò shì niàn yán shā

門釋子，出於通外，說無生無相無因

mén shì zǐ chū yú tōng wài shuō wú shēng wú xiàng wú yīn

，覺自妄想現，妄想不生。』大慧！

jué zì wǎng xiǎng xiàn wǎng xiǎng bù shēng dà huì

此即是汝向所問我：『何故說習近世

cǐ jí shì rǔ xiàng suǒ wèn wǒ hé gù shuō xí jìn shì

論種種辯說，攝受貪欲，不攝受法？』」

lùn zhǒngzhǒng biān shuō shè shòu tān yù bù shè shòu fǎ

大慧白佛言：「世尊！攝受貪欲及法，

dà huì bái fó yán shì zūn shè shòu tān yù jí fǎ

有何句義？」

yǒu hé jù yì

佛告大慧：「善哉，善哉！汝乃能為未

fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi rǔ nǎi néng wéi wèi

來眾生，思惟諮問如是句義。諦聽，諦

lái zhòngshēng sī wéi zī wèn rú shì jù yì dì tīng dì

聽！善思念之，當為汝說。」

tīng shàn sī niàn zhī dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「唯然受教。」

dà huì bái fó yán wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「所謂貪者，若取、若捨、

fó gào dà huì suǒ wèi tān zhě ruò qǔ ruò shě

若觸、若味，繫著外塵，墮二邊見。復
ruò chù ruò wèi xì zhù wài chén duò èr biān jiàn fù

生苦陰，生老病死憂悲苦惱。如是諸患
shēng kǔ yīn shēng lǎo bīng sǐ yōu bēi kǔ nǎo rú shì zhū huàn

，皆從愛起，斯由習近世論，及世論者
jiē cóng ài qǐ sī yóu xí jìn shì lùn jí shì lùn zhě

，我及諸佛說名為貪。是名攝受貪欲，
wǒ jí zhū fó shuō míng wéi tān shì míng shè shòu tān yù

不攝受法。大慧！云何攝受法？謂：善
bù shè shòu fǎ dà huì yún hé shè shòu fǎ wèi shàn

覺知自心現量，見人無我及法無我相，
jué zhī zì xīn xiàn liàng jiàn rén wú wǒ jí fǎ wú wǒ xiàng

妄想不生。善知上下（丹上）地，離
wǎng xiǎng bù shēng shàn zhī shàng xià dān shàng dì lí

心意意識，一切諸佛智慧灌頂，具足攝
xīn yì yì shí yī qiè zhū fó zhì huì guàn dǐng jù zú shè

受十無盡句，於一切法無開發自在，是
shòu shí wú jìn jù yú yī qiè fǎ wú kāi fā zì zài shì

名為法。所謂不墮一切見、一切虛偽、
míng wéi fǎ suǒ wèi bù duò yī qiè jiàn yī qiè xū wěi

一切妄想、一切性、一切二邊。大慧！
yī qiè wǎng xiǎng yī qiè xìng yī qiè èr biān dà huì

多有外道癡人，墮於二邊若常若斷，非
duō yǒu wài dào chī rén duò yú èr biān ruò cháng ruò duàn fēi

黠慧者。受無因論，則起常見；外因壞
xiá huì zhě shòu wú yīn lùn zé qǐ cháng jiàn wài yīn huài

因緣非性，則起斷見。大慧！我不見生
yīn yuán fēi xìng zé qǐ duàn jiàn dà huì wǒ bù jiàn shēng

住滅故，說名為法。大慧！是名貪欲及
zhù miè gù shuō míng wéi fǎ dà huì shì míng tān yù jí

法。汝及餘菩薩摩訶薩，應當修學。」
fǎ rǔ jí yú pú sà mó hē sà yīng dāng xiū xué

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「一切世間論， 外道虛妄說，
yī qiè shì jiān lùn , wài dào xū wàng shuō ,

妄見作所作， 彼則無自宗。
wàng jiàn zuò suǒ zuò , bǐ zé wú zì zōng 。

惟我一自宗， 離於作所作，
wéi wǒ yī zì zōng , lí yú zuò suǒ zuò ,

為諸弟子說， 遠離諸世論。
wéi zhū dì zǐ shuō , yuǎn lí zhū shì lùn 。

心量不可見， 不觀察二心，
xīn liàng bù kě jiàn , bù guān chá èr xīn ,

攝所攝非性， 斷常二俱離，
shè suǒ shè fēi xìng , duàn cháng èr jù lí ,

乃至心流轉，是則為世論。

nǎi zhì xīn liú zhuǎn , shì zé wéi shì lùn 。

妄想不轉者，是人見自心，

wǎng xiǎng bù zhuǎn zhě , shì rén jiàn zì xīn ,

來者謂事生，去者事不現。

lái zhě wèi shì shēng , qù zhě shì bù xiàn 。

明了知去來，妄想不復生，

míng liǎo zhī qù lái , wǎng xiǎng bù fù shēng ,

有常及無常，所作無所作，

yǒu cháng jí wú cháng , suǒ zuò wú suǒ zuò ,

此世他世等，斯皆世論通。」

cǐ shì tā shì děng , sī jiē shì lùn tōng 。

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！所

ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn suǒ

言涅槃者，為何等法，名為涅槃？而諸

yán niè pán zhě wéi hé děng fǎ míng wéi niè pán ér zhū

外道各起妄想。」

wài dào gè qǐ wǎng xiǎng

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，

fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。如諸外道妄想涅槃，非彼妄

dāng wéi rǔ shuō rú zhū wài dào wǎng xiǎng niè pán fēi bǐ wàng

想隨順涅槃。」

xiǎng suí shùn niè pán

大慧白佛言：「唯然受教。」

dà huì bái fó yán

wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「或有外道，陰界入滅，境

fó gào dà huì huò yǒu wài dào yīn jiè rù miè jìng

界離欲，見法無常，心心法品不生，不

jiè lí yù jiàn fǎ wú cháng xīn xīn fǎ pǐn bù shēng bù

念去來現在境界，諸受陰盡，如燈火滅

niàn qù lái xiàn zài jìng jiè zhū shòu yīn jìn rú dēng huǒ miè

，如種子壞，妄想不生。斯等於此，

rú zhǒng zi huài wǎng xiǎng bù shēng sī děng yú cǐ

作涅槃想。大慧！非以見壞，名為涅槃

zuò niè pán xiǎng dà huì fēi yǐ jiàn huài míng wéi niè pán

。大慧！或以從方至方，名為解脫，境

dà huì huò yǐ cóng fāng zhì fāng míng wéi jiě tuō jìng

界想滅，猶如風止。或復以覺所覺見壞

jiè xiǎng miè yóu rú fēng zhǐ huò fù yǐ jué suǒ jué jiàn huài

，名為解脫。或見常無常，作解脫想

míng wéi jiě tuō huò jiàn cháng wú cháng zuò jiě tuō xiǎng

。或見種種相想，招致苦生因；思惟

huò jiàn zhǒng zhǒng xiāng xiǎng zhāo zhī kǔ shēng yīn sī wéi

是已，不善覺知自心現量，怖畏於相，
shì yǐ bù shàn jué zhī zì xīn xiàn liàng bù wèi yú xiàng
而見無相，深生愛樂，作涅槃想。或
ér jiàn wú xiāng shēn shēng ài lè zuò niè pán xiǎng huò
有覺知內外諸法，自相共相，去來現
yǒu jué zhī nèi wài zhū fǎ zì xiāng gòng xiāng qù lái xiàn
在，有性不壞，作涅槃想。或謂我、人
zài yǒu xìng bù huài zuò niè pán xiǎng huò wèi wǒ rén
、眾生、壽命，一切法壞，作涅槃想
zhòng shēng shòu mìng yī qiè fǎ huài zuò niè pán xiǎng
。或以外道惡燒智慧，見自性及士夫，
huò yǐ wài dào è shāo zhì huì jiàn zì xìng jí shì fū
彼二有間，士夫所出，名為自性。如冥
bǐ èr yǒu jiān shì fū suǒ chū míng wéi zì xìng rú míng
初比，求那轉變，求那是作者，作涅槃
chū bǐ qiú nà zhuǎn biàn qiú nà shì zuò zhě zuò niè pán
想。或謂福非福盡，或謂諸煩惱盡，或
xiǎng huò wèi fú fēi fú jìn huò wèi zhū fán nǎo jìn huò
謂智慧。或見自在是真實作生死者，
wèi zhì huì huò jiàn zì zài shì zhēn shí zuò shēng sǐ zhě
作涅槃想。或謂展轉相生，生死更無
zuò niè pán xiǎng huò wèi zhǎn zhuǎn xiāng shēng shēng sǐ gèng wú
餘因。如是即是計著因，而彼愚癡不能
yú yīn rú shì jí shì jì zhù yīn ér bǐ yú chī bù néng

覺知。不知故，作涅槃想。或有外道言
jué zhī bù zhī gù zuò niè pán xiǎng huò yǒu wài dào yán

，得真諦道，作涅槃想。或見功德，功
dé zhēn dì dào zuò niè pán xiǎng huò jiàn gōng dé gōng

德所起和合，一異、俱不俱，作涅槃想
dé suǒ qǐ hé hé yī yì jù bù jù zuò niè pán xiǎng

。或見自性所起孔雀文彩，種種雜寶
huò jiàn zì xìng suǒ qǐ kǒng què wén cǎi zhǒng zhǒng zá bǎo

，及利刺等性，見已作涅槃想。大慧！
jí lì cì dēng xìng jiàn yǐ zuò niè pán xiǎng dà huì

或有覺二十五真實，或王守護國，受六
huò yǒu jué èr shí wǔ zhēn shí huò wáng shǒu hù guó shòu liù

德論，作涅槃想。或見時是作者，時節
dé lùn zuò niè pán xiǎng huò jiàn shí shì zuò zhě shí jié

世間，如是覺者，作涅槃想。或謂性，
shì jiān rú shì jué zhě zuò niè pán xiǎng huò wèi xìng

或謂非性，或謂知性非性，或見有覺與
huò wèi fēi xìng huò wèi zhī xìng fēi xìng huò jiàn yǒu jué yǔ

涅槃差別，作涅槃想。有如是比種種
niè pán chà bié zuò niè pán xiǎng yǒu rú shì bǐ zhǒng zhǒng

妄想，外道所說，不成所成，智者所
wàng xiǎng wài dào suǒ shuō bù chéng suǒ chéng zhì zhě suǒ

棄。大慧！如是一切，悉墮二邊，作涅
qì dà huì rú shì yī qiè xī duò èr biān zuò niè

槃想。如是等外道涅槃妄想，彼中都
pán xiǎng rú shì děng wài dào niè pán wǎng xiǎng bǐ zhōng dū

無若生若滅。大慧！彼一一外道涅槃，
wú ruò shēng ruò miè dà huì bǐ yī yī wài dào niè pán

彼等自論。智慧觀察，都無所立。如彼
bǐ děng zì lùn zhì huì guān chá dōu wú suǒ lì rú bǐ

妄想心意來去，漂馳流動，一切無有
wǎng xiǎng xīn yì lái qù piāo chí liú dòng yī qiè wú yǒu

得涅槃者。大慧！如我所說涅槃者，謂
dé niè pán zhě dà huì rú wǒ suǒ shuō niè pán zhě wèi

善覺知自心現量（量有四種：一、現
shàn jué zhī zì xīn xiàn liàng liàng yǒu sì zhǒng yī xiàn

見，二、比知，三、譬喻，四、先勝相
jiàn èr bǐ zhī sān pì yǔ sì xiān shèng xiàng

傳。彼外道於四度量，悉皆不成也），
chuán bǐ wài dào yú sì dù liàng xī jiē bù chéng yě) , bù

不著外性，離於四句，見如實處，不隨自
zhù wài xìng , lí yú sì jù , jiàn rú shí chù , bù suí zì xīn

心現妄想二邊，攝所攝不可得。一切度
xiàn wǎng xiǎng èr biān , shè suǒ shè bù kě dé 。 yī qiè dù liàng

量不見所成，愚於真實，不應攝受。棄捨
bù jiàn suǒ chéng , yú yú zhēn shí , bù yīng shè shòu 。 qì shě bǐ

彼已，得自覺聖法。知二無我，離二煩惱，
yǐ , dé zì jué shèng fǎ 。 zhī èr wú wǒ , lí èr fán nǎo ,

，淨除二障，永離二死。上上地如來
jǐng chú èr zhàng , yǒng lí èr sǐ 。 shàng shàng dì rú lái dì
地，如影幻等諸深三昧，離心、意、意識，
， rú yǐng huàn děng zhū shēn sān mèi , lí xīn 、 yì 、 yì shí , shuō
說名涅槃。大慧！汝等及餘菩薩摩訶薩，
míng niè pán 。 dà huì ! rǔ děng jí yú pú sà mó hē sà , yīng
應當修學，當疾遠離一切外道諸涅槃見。」
dāng xiū xué , dāng jí yuǎn lí yī qiè wài dào zhū niè pán jiàn 。 」

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「外道涅槃見，各各起妄想，
wài dào niè pán jiàn , gè gè qǐ wǎng xiǎng ,
斯從心想生，無解脫方便。
sī cóng xīn xiǎng shēng , wú jiě tuō fāng biàn 。
愚於縛縛者，遠離善方便，
yú yú fú fú zhě , yuǎn lí shàn fāng biàn ,
外道解脫想，解脫終不生。
wài dào jiě tuō xiǎng , jiě tuō zhōng bù shēng 。
眾智各異趣，外道所見通，
zhòng zhì gè yì qù , wài dào suǒ jiàn tōng ,
彼悉無解脫，愚癡妄想故。
bǐ xī wú jiě tuō , yú chī wǎng xiǎng gù 。

一切癡外道， 妄見作所作，
yī qiè chī wài dào , wàng jiàn zuò suǒ zuò ,

有無有品論， 彼悉無解脫。
yǒu wú yǒu pǐn lùn , bǐ xī wú jiě tuō 。

凡愚樂妄想， 不聞真實慧，
fán yú lè wàng xiǎng , bù wén zhēn shí huì ,

言語三苦本， 真實滅苦因。
yán yǔ sān kǔ běn , zhēn shí miè kǔ yīn 。

譬如鏡中像， 雖現而非有，
pì rú jìng zhōng xiàng , suī xiàn ér fēi yǒu ,

於妄想心鏡， 愚夫見有二。
yú wàng xiǎng xīn jìng , yú fū jiàn yǒu èr 。

不識心及緣， 則起二妄想，
bù shí xīn jí yuán , zé qǐ èr wàng xiǎng ,

了心及境界， 妄想則不生。
le xīn jí jìng jiè , wàng xiǎng zé bù shēng 。

心者即種種， 遠離相所相，
xīn zhě jí zhǒng zhǒng , yuǎn lí xiàng suǒ xiàng ,

事現而無現， 如彼愚妄想。
shì xiàn ér wú xiàn , rú bǐ yú wàng xiǎng 。

三有惟妄想， 外義悉無有，
sān yǒu wéi wàng xiǎng , wài yì xī wú yǒu ,

妄想種種現， 凡愚不能了。
wàng xiǎng zhǒng zhǒng xiàn , fán yú bù néng le 。

經經說妄想，終不出於名，
jīng jīng shuō wàng xiǎng, zhōng bù chū yú míng,
若離於言語，亦無有所說。」
ruò lí yú yán yǔ, yì wú yǒu suǒ shuō。』

楞伽阿跋多羅寶經卷第四

léng qié ā bá duō luó bǎo jīng juǎn dì sì

一切佛語心品之四

yī qiè fó yǔ xīn pǐn zhī sì

爾時，大慧菩薩白佛言：「世尊！唯願
ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn wéi yuàn
為說三藐三佛陀。我及餘菩薩摩訶薩，
wéi shuō sān miǎo sān fó tuó wǒ jí yú pú sà mó hē sà
善於如來自性，自覺覺他。」
shàn yú rú lái zì xìng zì jué jué tā

佛告大慧：「恣所欲問，我當為汝隨所
fó gào dà huì zì suǒ yù wèn wǒ dāng wéi rǔ suí suǒ
問說。」
wèn shuō

大慧白佛言：「世尊！如來、應供、等
dà huì bái fó yán shì zūn rú lái yīng gòng děng
正覺，為作耶？為不作耶？為事耶？為
zhèng jué wéi zuò yé wéi bù zuò yé wéi shì yé wéi
因耶？為相耶？為所相耶？為說耶？為
yīn yé wéi xiàng yé wéi suǒ xiàng yé wéi shuō yé wéi
所說耶？為覺耶？為所覺耶？如是等辭
suǒ shuō yé wéi jué yé wéi suǒ jué yé rú shì děng cí
句，為異為不異？」
jù wéi yì wéi bù yì

佛告大慧：「如來、應供、等正覺，於
fó gào dà huì rú lái yīng gòng děng zhèng jué yú
如是等辭句，非事，非因。所以者何？
rú shì děng cí jù fēi shì fēi yīn suǒ yǐ zhě hé
俱有過故。大慧！若如來是事者，或作
jù yǒu guò gù dà huì ruò rú lái shì shì zhě huò zuò
或無常。無常故，一切事應是如來。我
huò wú cháng wú cháng gù yī qiè shì yīng shì rú lái wǒ
及諸佛，皆所不欲。若非所作者，無所
jí zhū fó jiē suǒ bù yù ruò fēi suǒ zuò zhě wú suǒ
得故，方便則空，同於兔角、般大之子
dé gù fāng biàn zé kōng tóng yú tù jiǎo bān dà zhī zǐ

，以無所有故。大慧！若無事無因者，
yǐ wú suǒ yǒu gù dà huì ruò wú shì wú yīn zhě
則非有非無。若非有非無，則出於四句
zé fēi yǒu fēi wú ruò fēi yǒu fēi wú zé chū yú sì jù
。四句者，是世間言說。若出四句者，
sì jù zhě shì shì jiān yán shuō ruò chū sì jù zhě
則不墮四句。不墮故，智者所取。一切
zé bù duò sì jù bù duò gù zhì zhě suǒ qǔ yī qiè
如來句義亦如是，慧者當知。如我所說
rú lái jù yì yī rú shì huì zhě dāng zhī rú wǒ suǒ shuō
，一切法無我。當知此義，無我性是無
yī qiè fǎ wú wǒ dāng zhī cí yì wú wǒ xìng shì wú
我。一切法有自性，無他性，如牛馬。
wǒ yī qiè fǎ yǒu zì xìng wú tā xìng rú niú mǎ
大慧！譬如非牛馬性、馬牛性。其實非
dà huì pì rú fēi niú mǎ xìng mǎ niú xìng qí shí fēi
有非無，彼非無自相。如是，大慧！一
yǒu fēi wú bǐ fēi wú zì xiàng rú shì dà huì yī
切諸法，非無自相有自相，但非無我愚
qiè zhū fǎ fēi wú zì xiàng yǒu zì xiàng dàn fēi wú wǒ yú
夫之所能知。以妄想故，如是一切法空
fū zhī suǒ néng zhī yǐ wǎng xiǎng gù rú shì yī qiè fǎ kōng
，無生，無自性。當如是知。如是如來
wú shēng wú zì xìng dāng rú shì zhī rú shì rú lái

與陰，非異非不異。若不異陰者，應是
yǔ yīn fēi yì fēi bù yì ruò bù yì yīn zhě yīng shì

無常。若異者，方便則空。若二者，應
wú cháng ruò yì zhě fāng biàn zé kōng ruò èr zhě yīng

有異。如牛角，相似故不異；長短差別
yǒu yì rú niú jiǎo xiāng sì gù bù yì zhǎng duǎn chà bié

故有異。一切法亦如是。大慧！如牛右
gù yǒu yì yī qiè fǎ yì rú shì dà huì rú niú yòu

角異左角，左角異右角，如是長短種
jiǎo yì zuǒ jiǎo zuǒ jiǎo yì yòu jiǎo rú shì zhǎng duǎn zhǒng

種色各各異。大慧！如來於陰、界、入
zhǒng sè gè gè yì dà huì rú lái yú yīn jiè rù

，非異非不異。如是如來解脫，非異非
fēi yì fēi bù yì rú shì rú lái jiě tuō fēi yì fēi

不異。如是如來以解脫名說。若如來異
bù yì rú shì rú lái yǐ jiě tuō míng shuō ruò rú lái yì

解脫者，應色相成；色相成故，應無
jiě tuō zhě yīng sè xiāng chéng sè xiāng chéng gù yīng wú

常。若不異者，修行者得相應無分別
cháng ruò bù yì zhě xiū xíng zhě dé xiāng yīng wú fēn bié

，而修行者見分別。是故非異非不異。
ér xiū xíng zhě jiàn fēn bié shì gù fēi yì fēi bù yì

如是智及爾炎，非異非不異。大慧！智
rú shì zhì jí ěr yán fēi yì fēi bù yì dà huì zhì

及爾炎，非異非不異者，非常非無常
jí ěr yán fēi yì fēi bù yì zhě fēi cháng fēi wú cháng

，非作非所作，非有為非無為，非覺非
fēi zuò fēi suǒ zuò fēi yǒu wéi fēi wú wéi fēi jué fēi

所覺，非相非所相，非陰非異陰，非
suǒ jué fēi xiāng fēi suǒ xiāng fēi yīn fēi yì yīn fēi

說非所說，非一非異，非俱非不俱。非
shuō fēi suǒ shuō fēi yī fēi yì fēi jù fēi bù jù fēi

一非異，非俱非不俱故，悉離一切量（
yī fēi yì fēi jù fēi bù jù gù xī lí yī qiè liàng

見聞覺識識名為量）。離一切量，則無言
jiàn wén jué shí shí míng wéi liàng。lí yī qiè liàng , zé wú yán shuō

說。無言說，則無生。無生，則無滅。無滅
。 wú yán shuō , zé wú shēng 。 wú shēng , zé wú miè 。 wú miè ,

，則寂滅。寂滅，則自性涅槃。自性涅槃
zé jì miè 。 jì miè , zé zì xìng niè pán 。 zì xìng niè pán ,

，則無事無因。無事無因，則無攀緣。無
zé wú shì wú yīn 。 wú shì wú yīn , zé wú pān yuán 。 wú pān

攀緣，則出過一切虛偽。出過一切虛偽
yuán , zé chū guò yī qiè xū wéi 。 chū guò yī qiè xū wéi ,

，則是如來。如來則是三藐三佛陀。大慧
zé shì rú lái 。 rú lái zé shì sān miǎo sān fó tuó 。 dà huì !

！是名三藐三佛陀。佛陀者，離一切根量。」
shì míng sān miǎo sān fó tuó 。 fó tuó zhě , lí yī qiè gēn liàng 。 」

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「悉離諸根量，無事亦無因，

xī lí zhū gēn liàng, wú shì yì wú yīn,

已離覺所覺，亦離相所相。

yǐ lí jué suǒ jué, yì lí xiāng suǒ xiāng。

陰緣等正覺，一異莫能見，

yīn yuán děng zhèng jué, yī yì mò néng jiàn,

若無有見者，云何而分別？

ruò wú yǒu jiàn zhě, yún hé ér fēn bié?

非作非不作，非事亦非因，

fēi zuò fēi bù zuò, fēi shì yì fēi yīn,

非陰不在陰，亦非有餘雜，

fēi yīn bù zài yīn, yì fēi yǒu yú zá,

亦非有諸性，如彼妄想見。

yì fēi yǒu zhū xìng, rú bǐ wàng xiǎng jiàn。

當知亦非無，此法法自爾，

dāng zhī yì fēi wú, cǐ fǎ fǎ zì ěr,

以有故有無，以無故有有；

yǐ yǒu gù yǒu wú, yǐ wú gù yǒu yǒu;

若無不應受，若有不應想。

ruò wú bù yīng shòu, ruò yǒu bù yīng xiǎng。

或於我非我，言說量留連，
huò yú wǒ fēi wǒ , yán shuō liàng liú lián ,
沈溺於二邊，自壞壞世間。
shěn nì yú èr biān , zì huài huài shì jiān 。
解脫一切過，正觀察我通，
jiě tuō yī qiè guò , zhèng guān chá wǒ tōng ,
是名為正觀，不毀大導師。」
shì míng wéi zhèng guān , bù huǐ dà dǎo shī 。 」

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！如
ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn rú
世尊說，修多羅攝受不生不滅。又世尊
shì zūn shuō xiū duō luó shè shòu bù shēng bù miè yòu shì zūn
說，不生不滅，是如來異名。云何世尊
shuō bù shēng bù miè shì rú lái yì míng yún hé shì zūn
，為無性故，說不生不滅？為是如來異
wéi wú xìng gù shuō bù shēng bù miè wéi shì rú lái yì
名？」

míng

佛告大慧：「我說一切法不生不滅，有
fó gào dà huì wǒ shuō yī qiè fǎ bù shēng bù miè yǒu
無品不現。」
wú pǐn bù xiàn

大慧白佛言：「世尊！若一切法不生者
dà huì bái fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ bù shēng zhě

，則攝受法不可得，一切法不生故。若
zé shè shòu fǎ bù kě dé yī qiè fǎ bù shēng gù ruò

名字中有法者，惟願為說。」
míng zì zhōng yǒu fǎ zhě wéi yuàn wéi shuō

佛告大慧：「善哉，善哉！諦聽！善思
fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi dì tīng shàn sī

念之，吾當為汝分別解說。」
niàn zhī wú dāng wéi rǔ fēn bié jiě shuō

大慧白佛言：「唯然受教。」
dà huì bái fó yán wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「我說如來，非無性，亦非
fó gào dà huì wǒ shuō rú lái fēi wú xìng yì fēi

不生不滅攝一切法，亦不待緣故不生
bù shēng bù miè shè yī qiè fǎ yì bù dài yuán gù bù shēng

不滅，亦非無義。大慧！我說意生法身
bù miè yì fēi wú yì dà huì wǒ shuō yì shēng fǎ shēn

如來名號，彼不生者，一切外道、聲聞
rú lái míng hào bǐ bù shēng zhě yī qiè wài dào shēng wén

、緣覺、七住菩薩，非其境界。大慧！
yuán jué qī zhù pú sà fēi qí jìng jiè dà huì

彼不生即如來異名。大慧！譬如因陀羅

bǐ bù shēng jí rú lái yì míng dà huì pì rú yīn tuó luó

釋迦、不蘭陀羅，如是等諸物，一一各

shì jiā bù lán tuó luó rú shì děng zhū wù yī yī gè

有多名，亦非多名而有多性，亦非無自

yǒu duō míng yì fēi duō míng ér yǒu duō xìng yì fēi wú zì

性。如是，大慧！我於此娑呵世界（娑

xīng rú shì dà huì wǒ yú cǐ suō hē shì jiè suō

呵譯言能忍），有三阿僧祇百千名號，愚

hē yì yán néng rěn , yǒu sān ā sēng qí bǎi qiān míng hào , yú fū

夫悉聞，各說我名，而不解我如來異名。

xī wén , gè shuō wǒ míng , ér bù jiě wǒ rú lái yì míng 。 dà

大慧！或有眾生，知我如來者，有知一

huì ! huò yǒu zhòng shēng , zhī wǒ rú lái zhě , yǒu zhī yī qiè

切智者，有知佛者，有知救世者，有知自

zhī zhě , yǒu zhī fó zhě , yǒu zhī jiù shì zhě , yǒu zhī zì jué

覺者，有知導師者，有知廣導者，有知

zhě , yǒu zhī dǎo shī zhě , yǒu zhī guǎng dǎo zhě , yǒu zhī yī

一切導者，有知仙人者，有知梵者，有

qiè dǎo zhě , yǒu zhī xiān rén zhě , yǒu zhī fàn zhě , yǒu zhī

知毘紐者，有知自在者，有知勝者，有

pí niǔ zhě , yǒu zhī zì zài zhě , yǒu zhī shèng zhě , yǒu zhī

知迦毘羅者，有知真實邊者，有知月者

jiā pí luó zhě , yǒu zhī zhēn shí biān zhě , yǒu zhī yuè zhě ,

，有知日者，有知生者，有知無生者，有
yǒu zhī rì zhě , yǒu zhī shēng zhě , yǒu zhī wú shēng zhě , yǒu zhī
知無滅者，有知空者，有知如如者，有知
wú miè zhě , yǒu zhī kōng zhě , yǒu zhī rú rú zhě , yǒu zhī dì
諦者，有知實際者，有知法性者，有知涅
zhē , yǒu zhī shí jì zhě , yǒu zhī fǎ xìng zhě , yǒu zhī niè pán
槃者，有知常者，有知平等者，有知不
zhē , yǒu zhī cháng zhě , yǒu zhī píng děng zhě , yǒu zhī bù èr
二者，有知無相者，有知解脫者，有知
zhě , yǒu zhī wú xiàng zhě , yǒu zhī jiě tuō zhě , yǒu zhī dào
道者，有知意生，者。大慧！如是等三阿
zhě , yǒu zhī yì shēng , zhě 。 dà huì ! rú shì děng sān ā sēng
僧祇百千名號，不增不減。此及餘世界，
qí bǎi qiān míng hào , bù zēng bù jiǎn 。 cǐ jí yú shì jiè , jiē
皆悉知我，如水中月，不出不入。彼諸愚
xī zhī wǒ , rú shuǐ zhōng yuè , bù chū bù rù 。 bǐ zhū yú fū
夫，不能知我，墮二邊故。然悉恭敬供養
 , bù néng zhī wǒ , duò èr biān gù 。 rán xī gōng jìng gōng yǎng yú
於我，而不善解知辭句義趣，不分別名，
wǒ , ér bù shàn jiě zhī cí jù yì qù , bù fēn bié míng , bù
不解自通，計著種種言說章句。於不生
jiě zì tōng , jì zhù zhǒng zhǒng yán shuō zhāng jù 。 yú bù shēng bù
不滅，作無性想。不知如來名號差，別，
miè , zuò wú xìng xiǎng 。 bù zhī rú lái míng hào chà , bié , rú

如因陀羅釋迦、不蘭陀羅。不解自通，會
yīn tuó luó shì jiā 、 bù lán tuó luó 。 bù jiě zì tōng , huì guī
歸終極。於一切法，隨說計著。大慧！彼
zhōng jí 。 yú yī qiè fǎ , suí shuō jì zhù 。 dà huì ! bǐ zhū
諸癡人，作如是言：『義如言說，義說無異
chī rén , zuò rú shì yán : 『yì rú yán shuō , yì shuō wú yì 。
。所以者何？謂義無身故，言說之外，更
suǒ yǐ zhě hé ? wèi yì wú shēn gù , yán shuō zhī wài , gèng wú
無餘義，惟止言說。』大慧！彼惡燒智，不
yú yì , wéi zhǐ yán shuō 。 』dà huì ! bǐ è shāo zhì , bù zhī
知言說自性，不知言說生滅，義不生滅。
yán shuō zì xìng , bù zhī yán shuō shēng miè , yì bù shēng miè 。 dà
大慧！一切言說，墮於文字，義則不墮。
huì ! yī qiè yán shuō , duò yú wén zì , yì zé bù duò 。 lí
離性非性故，無受生，亦無身故。大慧！
xìng fēi xìng gù , wú shòu shēng , yì wú shēn gù 。 dà huì ! rú
如來不說墮文字法，文字有無不可得故
lái bù shuō duò wén zì fǎ , wén zì yǒu wú bù kě dé gù ,
，除不墮文字。大慧！若有說言，如來說
chú bù duò wén zì 。 dà huì ! ruò yǒu shuō yán , rú lái shuō
墮文字法者，此則妄說。法離文字故。是
wén zì fǎ zhě , cǐ zé wàng shuō 。 fǎ lí wén zì gù 。 shì gù
故，大慧！我等諸佛及諸菩薩，不說一字
 , dà huì ! wǒ děng zhū fó jí zhū pú sà , bù shuō yī zì 、

、不答一字。所以者何？法離文字故。非

bù dá yī zì 。 suǒ yǐ zhě hé ? fǎ lí wén zì gù 。 fēi bù

不饒益義說。言說者，眾生妄想故。大

ráo yì yì shuō 。 yán shuō zhě , zhòng shēng wǎng xiǎng gù 。 dà huì

慧！若不說一切法者，教法則壞。教法

! ruò bù shuō yī qiè fǎ zhě , jiào fǎ zé huài 。 jiào fǎ huài

壞者，則無諸佛、菩薩、緣覺、聲聞。若

zhě , zé wú zhū fó 、 pú sà 、 yuán jué 、 shēng wén 。 ruò wú

無者，誰說為誰？是故，大慧！菩薩摩訶

zhě , shuí shuō wéi shuí ? shì gù , dà huì ! pú sà mó hē sà

薩，莫著言說，隨宜方便，廣說經法。以

, mò zhù yán shuō , suí yí fāng biàn , guǎng shuō jīng fǎ 。 yí zhōng

眾生惴望煩惱不一故，我及諸佛，為彼

shēng xī wàng fán nǎo bù yī gù , wǒ jí zhū fó , wéi bǐ zhōng

種種異解眾生而說諸法，令離心、意、

zhōng yì jiě zhōng shēng ér shuō zhū fǎ , lìng lí xīn 、 yì 、 yì

意識故，不為得自覺聖智處。大慧！於一

shí gù , bù wéi dé zì jué shèng zhì chù 。 dà huì ! yú yī qiè

切法無所有，覺自心現量，離二妄想。諸

fǎ wú suǒ yǒu , jué zì xīn xiàn liàng , lí èr wǎng xiǎng 。 zhū pú

菩薩摩訶薩依於義，不依文字。若善男

sà mó hē sà yī yú yì , bù yī wén zì 。 ruò shàn nán zǐ

子、善女人依文字者，自壞第一義，亦不

、 shàn nǚ rén yī wén zì zhě , zì huài dì yī yì , yì bù néng

能覺他。墮惡見相續而為眾說，不善了

jué tā 。 duò è jiàn xiāng xù ér wéi zhòng shuō , bù shàn le zhī

知一切法、一切地、一切相，亦不知章句

yī qiè fǎ 、 yī qiè dì 、 yī qiè xiāng , yì bù zhī zhāng jù 。

。若善一切法、一切地、一切相，通達章

ruò shàn yī qiè fǎ 、 yī qiè dì 、 yī qiè xiāng , tōng dá zhāng jù

句，具足性義，彼則能以正無相樂而自

, jù zú xìng yì , bǐ zé néng yǐ zhèng wú xiāng lè ér zì yú

娛樂，平等大乘建立眾生。大慧！攝受

lè , píng děng dà chéng jiàn lì zhòng shēng 。 dà huì ! shè shòu dà

大乘者，則攝受諸佛、菩薩、緣覺、聲聞

chéng zhě , zé shè shòu zhū fó 、 pú sà 、 yuán jué 、 shēng wén 。

。攝受諸佛、菩薩、緣覺、聲聞者，則攝

shè shòu zhū fó 、 pú sà 、 yuán jué 、 shēng wén zhě , zé shè shòu

受一切眾生。攝受一切眾生者，則攝受

yī qiè zhòng shēng 。 shè shòu yī qiè zhòng shēng zhě , zé shè shòu zhèng

正法。攝受正法者，則佛種不斷。佛種不

fǎ 。 shè shòu zhèng fǎ zhě , zé fó zhǒng bù duàn 。 fó zhǒng bù duàn

斷者，則能了知得殊勝入處。知得殊勝

zhě , zé néng le zhī dé shū shèng rù chù 。 zhī dé shū shèng rù

入處，菩薩摩訶薩，常得化生，建立大

chù , pú sà mó hē sà , cháng dé huà shēng , jiàn lì dà chéng

乘。十自在力，現眾色像。通達眾生形

。 shí zì zài lì , xiàn zhòng sè xiàng 。 tōng dá zhòng shēng xíng lèi

類悵望煩惱諸相，如實說法。如實者，不

xī wàng fán nǎo zhū xiàng , rú shí shuō fǎ 。 rú shí zhě , bù yì

異。如實者，不來不去相，一切虛偽息。

。 rú shí zhě , bù lái bù qù xiàng , yī qiè xū wěi xī 。 shì

是名如實。大慧！善男子、善女人，不應

míng rú shí 。 dà huì ! shàn nán zi 、 shàn nǚ rén , bù yīng shè

攝受隨說計著；真實者，離文字故。大慧

shòu suí shuō jì zhù ; zhēn shí zhě , lí wén zì gù 。 dà huì !

！如為愚夫以指指物，愚夫觀指，不得實

rú wéi yú fū yǐ zhǐ zhǐ wù , yú fū guān zhǐ , bù dé shí yì

義。如是愚夫，隨言說指，攝受計著，至

。 rú shì yú fū , suí yán shuō zhǐ , shè shòu jì zhù , zhì jìng

竟不捨，終不能得離言說指第一實義。

bù shě , zhōng bù néng dé lí yán shuō zhǐ dì yī shí yì 。 dà

大慧！譬如嬰兒，應食熟食，不應食生。

huì ! pì rú yīng ér , yīng shí shú shí , bù yīng shí shēng 。 ruò

若食生者，則令發狂。不知次第方便熟

shí shēng zhě , zé lìng fā kuáng 。 bù zhī cì dì fāng biàn shú gù

故。大慧！如是不生不滅，不方便修，則

。 dà huì ! rú shì bù shēng bù miè , bù fāng biàn xiū , zé wéi

為不善。是故應當善修方便，莫隨言說，

bù shàn 。 shì gù yīng dāng shàn xiū fāng biàn , mò suí yán shuō , rú

如視指端。是故，大慧！於真實義，當方

shì zhǐ duān 。 shì gù , dà huì ! yú zhēn shí yì , dāng fāng biàn

便修。真實義者，微妙寂靜，是涅槃因
xiū 。 zhēn shí yì zhě ， wēi miào jì jìng ， shì niè pán yīn 。

。言說者，妄想合。妄想者，集生死。大
yán shuō zhě ， wàng xiǎng hé 。 wàng xiǎng zhě ， jí shēng sǐ 。 dà huì

慧！實義者，從多聞者得。大慧！多聞者
! shí yì zhě ， cóng duō wén zhě dé 。 dà huì ! duō wén zhě ，

，謂善於義，非善言說。善義者，不隨一
wèi shàn yú yì ， fēi shàn yán shuō 。 shàn yì zhě ， bù suí yī qiè

切外道經論，身自不隨，亦不令他隨，是
wài dào jīng lùn ， shēn zì bù suí ， yì bù lìng tā suí ， shì zé

則名曰大德多聞。是故欲求義者，當親
míng yuē dà dé duō wén 。 shì gù yù qiú yì zhě ， dāng qīn jìn

近多聞，所謂善義者，當親近多聞，所
duō wén ， suǒ wèi shàn yì zhě ， dāng qīn jìn duō wén ， suǒ wèi

謂善義。與此相違，計著言說，應當遠離。」
shàn yì 。 yǔ cǐ xiāng wéi ， jì zhù yán shuō ， yīng dāng yuǎn lí 。

爾時，大慧菩薩，復承佛威神而白佛言
ěr shí dà huì pú sà fù chéng fó wēi shén ér bái fó yán

：「世尊！世尊顯示不生不滅，無有奇
shì zūn shì zūn xiǎn shì bù shēng bù miè wú yǒu qí

特。所以者何？一切外道因，亦不生不
tè suǒ yǐ zhě hé yī qiè wài dào yīn yì bù shēng bù

滅。世尊亦說虛空非數緣滅，及涅槃界
miè shì zūn yì shuō xū kōng fēi shù yuán miè jí niè pán jiè

不生不滅。世尊！外道說因，生諸世間
bù shēng bù miè shì zūn wài dào shuō yīn shēng zhū shì jiān

。世尊亦說無明愛業妄想為緣，生諸世
shì zūn yì shuō wú míng ài yè wǎng xiǎng wéi yuán shēng zhū shì

間。彼因此緣，名差別耳，外物因緣亦
jiān bǐ yīn cǐ yuán míng chà bié ěr wài wù yīn yuán yì

如是。如是，世尊！與外道論無有差別
rú shì rú shì shì zūn yǔ wài dào lùn wú yǒu chà bié

。微塵勝妙自在眾生主等，如是九物
wēi chén shèng miào zì zài zhòng shēng zhǔ děng rú shì jiǔ wù

不生不滅。世尊亦說一切性不生不滅，
bù shēng bù miè shì zūn yì shuō yī qiè xìng bù shēng bù miè

有無不可得。外道亦說四大不壞，自性
yǒu wú bù kě dé wài dào yì shuō sì dà bù huài zì xìng

不生不滅。四大常。是四大，乃至周流
bù shēng bù miè sì dà cháng shì sì dà nǎi zhì zhōu liú

諸趣不捨自性。世尊所說亦復如是。是
zhū qù bù shě zì xìng shì zūn suǒ shuō yì fù rú shì shì

故我言無有奇特。惟願世尊，為說差別
gù wǒ yán wú yǒu qí tè wéi yuàn shì zūn wéi shuō chà bié

，所以奇特勝諸外道。若無差別者，一
suǒ yǐ qí tè shèng zhū wài dào ruò wú chà bié zhě yī

切外道皆亦是佛。以不生不滅故，而世

qiè wài dào jiē yì shì fó yǐ bù shēng bù miè gù ér shì

尊說，一世界中多佛出世者，無有是處

zūn shuō yī shì jiè zhōng duō fó chū shì zhě wú yǒu shì chù

。如向所說，一世界中應有多佛，無差

rú xiàng suǒ shuō yī shì jiè zhōng yīng yǒu duō fó wú chà

別故。」

bié gù

佛告大慧：「我說不生不滅，不同外道

fó gào dà huì wǒ shuō bù shēng bù miè bù tóng wài dào

不生不滅。所以者何？彼諸外道，有性

bù shēng bù miè suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū wài dào yǒu xìng

自性，得不生不變相。我不如是墮有無

zì xìng dé bù shēng bù biàn xiāng wǒ bù rú shì duò yǒu wú

品。大慧！我者離有無品，離生滅，非

pǐn dà huì wǒ zhě lí yǒu wú pǐn lí shēng miè fēi

性非無性。如種種幻夢現，故非無性。

xìng fēi wú xìng rú zhǒng zhǒng huàn mèng xiàn gù fēi wú xìng

云何無性？謂色無自性相攝受，現不現

yún hé wú xìng wèi sè wú zì xìng xiāng shè shòu xiàn bù xiàn

故，攝不攝故。以是故，一切性無性非

gù shè bù shè gù yǐ shì gù yī qiè xìng wú xìng fēi

無性，但覺自心現量，妄想不生，安隱
wú xìng dàn jué zì xīn xiàn liàng wǎng xiǎng bù shēng ān yǐn

快樂，世事永息。愚癡凡夫，妄想作事
kuài lè shì shì yǒng xī yú chī fán fū wǎng xiǎng zuò shì

，非諸賢聖。不實妄想，如撻闍婆城，
fēi zhū xián shèng bù shí wǎng xiǎng rú qián tā pó chéng

及幻化人。大慧！如撻闍婆城及幻化人
jí huàn huà rén dà huì rú qián tā pó chéng jí huàn huà rén

，種種眾生商賈出入。愚夫妄想謂真
zhǒng zhǒng zhòng shēng shāng jiǎ chū rù yú fū wǎng xiǎng wèi zhēn

出入，而實無有出者入者，但彼妄想故
chū rù ér shí wú yǒu chū zhě rù zhě dàn bǐ wǎng xiǎng gù

。如是，大慧！愚癡凡夫，起不生不滅
rú shì dà huì yú chī fán fū qǐ bù shēng bù miè

，彼亦無有有為無為。如幻人生，其實
bǐ yì wú yǒu yǒu wéi wú wéi rú huàn rén shēng qí shí

無有若生若滅，性無性無所有故。一切
wú yǒu ruò shēng ruò miè xìng wú xìng wú suǒ yǒu gù yī qiè

法亦如是，離於生滅。愚癡凡夫，墮不
fǎ yì rú shì lí yú shēng miè yú chī fán fū duò bù

如實，起生滅妄想，非諸賢聖。不如
rú shí qǐ shēng miè wǎng xiǎng fēi zhū xián shèng bù rú

實者，不爾。如性自性妄想，亦不異。
shí zhě bù ěr rú xìng zì xìng wǎng xiǎng yì bù yì

若異妄想者，計著一切性自性，不見寂

ruò yì wàng xiǎng zhě jì zhù yī qiè xìng zì xìng bù jiàn jì

靜。不見寂靜者，終不離妄想。是故，

jìng bù jiàn jì jìng zhě zhōng bù lí wàng xiǎng shì gù

大慧！無相見勝。非相見相者，受生

dà huì wú xiāng jiàn shèng fēi xiāng jiàn xiāng zhě shòu shēng

因，故不勝。大慧！無相者，妄想不

yīn gù bù shèng dà huì wú xiāng zhě wàng xiǎng bù

生，不起不滅，我說涅槃。大慧！涅槃

shēng bù qǐ bù miè wǒ shuō niè pán dà huì niè pán

者，如真實義見，離先妄想心心數法，

zhě rú zhēn shí yì jiàn lí xiān wàng xiǎng xīn xīn shù fǎ

逮得如來自覺聖智，我說是涅槃。」

dǎi dé rú lái zì jué shèng zhì wǒ shuō shì niè pán

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「滅除彼生論， 建立不生義，

miè chú bǐ shēng lùn , jiàn lì bù shēng yì ,

我說如是法， 愚夫不能知。

wǒ shuō rú shì fǎ , yú fū bù néng zhī 。

一切法不生， 無性無所有，

yī qiè fǎ bù shēng , wú xìng wú suǒ yǒu ,

乾闥婆幻夢， 有性者無因，
qián tà pó huàn mèng , yǒu xìng zhě wú yīn ,

無生無自性， 何因空當說。
wú shēng wú zì xìng , hé yīn kōng dāng shuō 。

以離於和合， 覺知性不現，
yǐ lí yú hé hé , jué zhī xìng bù xiàn ,

是故空不生， 我說無自性。
shì gù kōng bù shēng , wǒ shuō wú zì xìng 。

謂一一和合， 性現而非有，
wèi yī yī hé hé , xìng xiàn ér fēi yǒu ,

分析無和合， 非如外道見。
fēn xī wú hé hé , fēi rú wài dào jiàn 。

夢幻及垂髮， 野馬乾闥婆，
mèng huàn jí chuí fà , yě mǎ qián tà pó ,

世間種種事， 無因而相現。
shì jiān zhǒng zhǒng shì , wú yīn ér xiāng xiàn 。

折伏有因論， 申暢無生義。
zhé fú yǒu yīn lùn , shēn chàng wú shēng yì 。

申暢無生者， 法流永不斷，
shēn chàng wú shēng zhě , fǎ liú yǒng bù duàn ,

熾然無因論， 恐怖諸外道。
chì rán wú yīn lùn , kǒng bù zhū wài dào 。

云何何所因， 彼以何故生，
yún hé hé suǒ yīn , bǐ yǐ hé gù shēng ,

於何處和合，而作無因論？

yú hé chù hé hé , ér zuò wú yīn lùn ?

觀察有為法，非無因有因，

guān chá yǒu wéi fǎ , fēi wú yīn yǒu yīn ,

彼生滅論者，所見從是滅。

bǐ shēng miè lùn zhě , suǒ jiàn cóng shì miè 。

云何為無生，為是無性耶？

yún hé wéi wú shēng , wéi shì wú xìng yé ?

為顧視諸緣，有法名無生？

wéi gù shì zhū yuán , yǒu fǎ míng wú shēng ?

名不應無義，惟為分別說，

míng bù yīng wú yì , wéi wéi fēn bié shuō ,

非無性無生，亦非顧諸緣，

fēi wú xìng wú shēng , yì fēi gù zhū yuán ,

非有性而名，名亦非無義。

fēi yǒu xìng ér míng , míng yì fēi wú yì 。

一切諸外道，聲聞及緣覺，

yī qiè zhū wài dào , shēng wén jí yuán jué ,

七住非境界，是名無生相。

qī zhù fēi jìng jiè , shì míng wú shēng xiāng 。

遠離諸因緣，亦離一切事，

yuǎn lí zhū yīn yuán , yì lí yī qiè shì ,

惟有微心住，想所想俱離，

wéi yǒu wēi xīn zhù , xiǎng suǒ xiǎng jù lí ,

其身隨轉變， 我說是無生。
qí shēn suí zhuǎn biàn , wǒ shuō shì wú shēng 。

無外性無性， 亦無心攝受，
wú wài xìng wú xìng , yì wú xīn shè shòu ,

斷除一切見， 我說是無生。
duàn chú yī qiè jiàn , wǒ shuō shì wú shēng 。

如是無自性， 空等應分別，
rú shì wú zì xìng , kōng děng yīng fēn bié ,

非空故說空， 無生故說空。
fēi kōng gù shuō kōng , wú shēng gù shuō kōng 。

因緣數和合， 則有生有滅，
yīn yuán shù hé hé , zé yǒu shēng yǒu miè ,

離諸因緣數， 無別有生滅。
lí zhū yīn yuán shù , wú bié yǒu shēng miè 。

捨離因緣數， 更無有異性，
shě lí yīn yuán shù , gèng wú yǒu yì xìng ,

若言一異者， 是外道妄想。
ruò yán yī yì zhě , shì wài dào wàng xiǎng 。

有無性不生， 非有亦非無，
yǒu wú xìng bù shēng , fēi yǒu yì fēi wú ,

除其數轉變， 是悉不可得。
chú qí shù zhuǎn biàn , shì xī bù kě dé 。

但有諸俗數， 展轉為鉤鎖，
dàn yǒu zhū sù shù , zhǎn zhuǎn wéi gōu suǒ ,

離彼因緣鎖， 生義不可得。

lí bǐ yīn yuán suǒ , shēng yì bù kě dé 。

生無性不起， 離諸外道過，

shēng wú xìng bù qǐ , lí zhū wài dào guò ,

但說緣鉤鎖， 凡愚不能了。

dàn shuō yuán gōu suǒ , fán yú bù néng le 。

若離緣鉤鎖， 別有生性者，

ruò lí yuán gōu suǒ , bié yǒu shēng xìng zhě ,

是則無因論， 破壞鉤鎖義。

shì zé wú yīn lùn , pò huài gōu suǒ yì 。

如燈顯眾像， 鉤鎖現若然，

rú dēng xiǎn zhòng xiàng , gōu suǒ xiàn ruò rán ,

是則離鉤鎖， 別更有諸性。

shì zé lí gōu suǒ , bié gèng yǒu zhū xìng 。

無性無有生， 如虛空自性，

wú xìng wú yǒu shēng , rú xū kōng zì xìng ,

若離於鉤鎖， 慧無所分別。

ruò lí yú gōu suǒ , huì wú suǒ fēn bié 。

復有餘無生， 賢聖所得法，

fù yǒu yú wú shēng , xián shèng suǒ dé fǎ ,

彼生無生者 (彼生是四相生) ，

bǐ shēng wú shēng zhě (bǐ shēng shì sì xiāng shēng) ，

是則無生忍。 若使諸世間，

shì zé wú shēng rěn 。 ruò shǐ zhū shì jiān ,

觀察鉤鎖者， 一切離鉤鎖，
guān chá gōu suǒ zhě , yī qiè lí gōu suǒ ,

從是得三昧。 癡愛諸業等，
cóng shì dé sān mèi 。 chī ài zhū yè děng ,

是則內鉤鎖， 攢燧泥團輪，
shì zé nèi gōu suǒ , zǎn suì ní tuán lún ,

種子等名外。 若使有他性，
zhǒng zi děng míng wài 。 ruò shǐ yǒu tā xìng ,

而從因緣生， 彼非鉤鎖義，
ér cóng yīn yuán shēng , bǐ fēi gōu suǒ yì ,

是則不成就。 若生無自性，
shì zé bù chéng jiù 。 ruò shēng wú zì xìng ,

彼為誰鉤鎖？ 展轉相生故，
bǐ wéi shuí gōu suǒ ? zhǎn zhuǎn xiāng shēng gù ,

當知因緣義。 使生有他性，
dāng zhī yīn yuán yì 。 shǐ shēng yǒu tā xìng ,

而從因緣生， 彼非鉤鎖義，
ér cóng yīn yuán shēng , bǐ fēi gōu suǒ yì ,

是則不成就。 堅濕煖動法，
shì zé bù chéng jiù 。 jiān shī nuǎn dòng fǎ ,

凡愚生妄想， 離數無異法，
fán yú shēng wàng xiǎng , lí shù wú yì fǎ ,

是則說無性。 如醫療眾病，
shì zé shuō wú xìng 。 rú yī liáo zhòng bìng ,

無有若干論，以病差別故，
wú yǒu ruò gān lùn , yǐ bìng chà bié gù ,
為設種種治。我為彼眾生，
wéi shè zhǒng zhǒng zhì 。 wǒ wéi bǐ zhōng shēng ,
破壞諸煩惱，知其根優劣，
pò huài zhū fán nǎo , zhī qí gēn yōu liè ,
為彼說度門。非煩惱根異，
wéi bǐ shuō dù mén 。 fēi fán nǎo gēn yì ,
而有種種法，唯說一乘法，
ér yǒu zhǒng zhǒng fǎ , wéi shuō yī chéng fǎ ,
是則為大乘。」
shì zé wéi dà chéng

爾時，大慧菩薩摩訶薩復白佛言：「世
ěr shí dà huì pú sà mó hē sà fù bái fó yán shì
尊！一切外道，皆起無常妄想。世尊亦
zūn yī qiè wài dào jiē qǐ wú cháng wàng xiǎng shì zūn yì
說一切行無常，是生滅法。此義云何？
shuō yī qiè xíng wú cháng shì shēng miè fǎ cǐ yì yún hé
為邪為正？為有幾種無常？」
wéi xié wéi zhèng wéi yǒu jǐ zhǒng wú cháng

佛告大慧：「一切外道有七種無常，
fó gào dà huì yī qiè wài dào yǒu qī zhǒng wú cháng

非我法也。何等為七？彼有說言，作已

fēi wǒ fǎ yě hé děng wéi qī bǐ yǒu shuō yán zuò yǐ

而捨，是名無常。有說形處壞，是名無

ér shě shì míng wú cháng yǒu shuō xíng chù huài shì míng wú

常。有說即色是無常。有說色轉變中

cháng yǒu shuō jí sè shì wú cháng yǒu shuō sè zhuǎn biàn zhōng

間，是名無常。無間自之散壞，如乳酪

jiān shì míng wú cháng wú jiān zì zhī sǎn huài rú rǔ lào

等轉變，中間不可見，無常毀壞，一

děng zhuǎn biàn zhōng jiān bù kě jiàn wú cháng huǐ huài yī

切性轉。有說性無常。有說性無性無

qiè xìng zhuǎn yǒu shuō xìng wú cháng yǒu shuō xìng wú xìng wú

常。有說一切法不生無常，入一切法

cháng yǒu shuō yī qiè fǎ bù shēng wú cháng rù yī qiè fǎ

。大慧！性無性無常者，謂四大及所造

dà huì xìng wú xìng wú cháng zhě wèi sì dà jí suǒ zào

自相壞。四大自然不可得，不生。彼不

zì xiāng huài sì dà zì xìng bù kě dé bù shēng bǐ bù

生無常者，非常無常。一切法有無不

shēng wú cháng zhě fēi cháng wú cháng yī qiè fǎ yǒu wú bù

生，分析乃至微塵不可見，是不生義

shēng fēn xī nǎi zhì wēi chén bù kě jiàn shì bù shēng yì

非生，是名不生無常相。若不覺此者

fēi shēng shì míng bù shēng wú cháng xiāng ruò bù jué cǐ zhě

，墮一切外道生無常義。大慧！性無

duò yī qiè wài dào shēng wú cháng yì dà huì xìng wú

常者，是自心妄想，非常無常性。所

cháng zhě shì zì xīn wàng xiǎng fēi cháng wú cháng xìng suǒ

以者何？謂無常自性不壞。大慧！此是

yǐ zhě hé wèi wú cháng zì xìng bù huài dà huì cǐ shì

一切性無性無常事。除無常，無有能

yī qiè xìng wú xìng wú cháng shì chú wú cháng wú yǒu néng

令一切法性無性者。如杖瓦石，破壞諸

lìng yī qiè fǎ xìng wú xìng zhě rú zhàng wǎ shí pò huài zhū

物。現見各各不異，是性無常事，非作

wù xiàn jiàn gè gè bù yì shì xìng wú cháng shì fēi zuò

所作有差別。此是無常，此是事。作所

suǒ zuò yǒu chà bié cǐ shì wú cháng cǐ shì shì zuò suǒ

作無異者，一切性常，無因性。大慧！

zuò wú yì zhě yī qiè xìng cháng wú yīn xìng dà huì

一切性無性有因，非凡愚所知，非因不

yī qiè xìng wú xìng yǒu yīn fēi fán yú suǒ zhī fēi yīn bù

相似事生。若生者，一切性悉皆無常

xiāng sì shì shēng ruò shēng zhě yī qiè xìng xī jiē wú cháng

。是不相似事。作所作無有別異。而悉

shì bù xiāng sì shì zuò suǒ zuò wú yǒu bié yì ér xī

見有異。若性無常者，墮作因性相。若

jiàn yǒu yì ruò xìng wú cháng zhě duò zuò yīn xìng xiāng ruò

墮者一切性不究竟。一切性作因相墮

duò zhě yī qiè xìng bù jiū jìng yī qiè xìng zuò yīn xiàng duò

者，自無常應無常。無常無常故，一

zhě zì wú cháng yīng wú cháng wú cháng wú cháng gù yī

切性不無常，應是常。若無常入一切

qiè xìng bù wú cháng yīng shì cháng ruò wú cháng rù yī qiè

性者，應墮三世。彼過去色與壞俱，未

xìng zhě yīng duò sān shì bǐ guò qù sè yǔ huài jù wèi

來不生，色不生故，現在色與壞相俱

lái bù shēng sè bù shēng gù xiàn zài sè yǔ huài xiāng jù

。色者，四大積集差別。四大及造色自

sè zhě sì dà jí jí chà bié sì dà jí zào sè zì

性不壞，離異不異故。一切外道一切四

xìng bù huài lí yì bù yì gù yī qiè wài dào yī qiè sì

大不壞，一切三有四大及造色，在所知

dà bù huài yī qiè sān yǒu sì dà jí zào sè zài suǒ zhī

有生滅。離四大造色，一切外道於何所

yǒu shēng miè lí sì dà zào sè yī qiè wài dào yú hé suǒ

思惟無常？四大不生，自性相不壞故

sī wéi wú cháng sì dà bù shēng zì xìng xiāng bù huài gù

。離始造無常者，非四大。復有異四大

lí shǐ zào wú cháng zhě fēi sì dà fù yǒu yì sì dà

，各各異相。自相故，非差別可得，彼

gè gè yì xiāng zì xiāng gù fēi chà bié kě dé bǐ

無差別。斯等不更造，二方便不作，當
wú chà bié sī děng bù gèng zào èr fāng biàn bù zuò dāng

知是無常。彼形處壞無常者，謂四大及
zhī shì wú cháng bǐ xíng chù huài wú cháng zhě wèi sì dà jí

造色不壞，至竟不壞。大慧！竟者，分
zào sè bù huài zhì jìng bù huài dà huì jìng zhě fēn

析乃至微塵觀察壞。四大及造色形處異
xī nǎi zhì wēi chén guān chá huài sì dà jí zào sè xíng chù yì

見長短不可得，非四大。四大不壞，形
jiàn zhǎng duǎn bù kě dé fēi sì dà sì dà bù huài xíng

處壞現。墮在數論。色即無常者，謂色
chù huài xiàn duò zài shù lùn sè jí wú cháng zhě wèi sè

即是無常。彼則形處無常，非四大。若
jí shì wú cháng bǐ zé xíng chù wú cháng fēi sì dà ruò

四大無常者，非俗數言說。世俗言說非
sì dà wú cháng zhě fēi sù shù yán shuō shì sù yán shuō fēi

性者，則墮世論。見一切性，但有言說
xìng zhě zé duò shì lùn jiàn yī qiè xìng dàn yǒu yán shuō

，不見自相生。轉變無常者。謂色異
bù jiàn zì xiāng shēng zhuǎn biàn wú cháng zhě wèi sè yì

性現，非四大。如金，作莊嚴具，轉
xìng xiàn fēi sì dà rú jīn zuò zhuāng yán jù zhuǎn

變現，非金性壞，但莊嚴具處所壞。如
biàn xiàn fēi jīn xìng huài dàn zhuāng yán jù chù suǒ huài rú

是餘性轉變等，亦如是。如是等種種

shì yú xìng zhuǎn biàn děng yì rú shì rú shì děng zhǒng zhǒng

外道無常見妄想。火燒四大時，自相

wài dào wú cháng jiàn wàng xiǎng huǒ shāo sì dà shí zì xiàng

不燒。各各自相相壞者，四大造色應斷

bù shāo gè gè zì xiāng xiāng huài zhě sì dà zào sè yīng duàn

。大慧！我法起非常非無常。所以者何

dà huì wǒ fǎ qǐ fēi cháng fēi wú cháng suǒ yǐ zhě hé

？謂外性不決定故。惟說三有微心，不

wèi wài xìng bù jué dìng gù wéi shuō sān yǒu wēi xīn bù

說種種相有生有滅。四大合會差別，

shuō zhǒng zhǒng xiāng yǒu shēng yǒu miè sì dà hé huì chà bié

四大及造色，故妄想二種事攝所攝。知

sì dà jí zào sè gù wàng xiǎng èr zhǒng shì shè suǒ shè zhī

二種妄想，離外性無性二種見，覺自

èr zhǒng wàng xiǎng lí wài xìng wú xìng èr zhǒng jiàn jué zì

心現量。妄想者，思想作行生，非不

xīn xiàn liàng wàng xiǎng zhě sī xiǎng zuò xíng shēng fēi bù

作行。離心性無性妄想，世間出世間上

zuò xíng lí xīn xìng wú xìng wàng xiǎng shì jiān chū shì jiān shàng

上一切法，非常非無常。不覺自心現

shàng yī qiè fǎ fēi cháng fēi wú cháng bù jué zì xīn xiàn

量，墮二邊惡見相續。一切外道不覺自

liàng duò èr biān è jiàn xiāng xù yī qiè wài dào bù jué zì

妄想，此凡夫無有根本，謂世間、出世

wàng xiǎng cǐ fán fū wú yǒu gēn běn wèi shì jiān chū shì

間上上法，從說妄想生，非凡愚所覺。」

jiān shàngshàng fǎ cóng shuō wàng xiǎngshēng fēi fán yú suǒ jué

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「遠離於始造， 及與形處異，

yuǎn lí yú shǐ zào , jí yǔ xíng chù yì ,

性與色無常， 外道愚妄想。

xìng yǔ sè wú cháng , wài dào yú wàng xiǎng 。

諸性無有壞， 大大自性住，

zhū xìng wú yǒu huài , dà dà zì xìng zhù ,

外道無常想， 沒在種種見。

wài dào wú cháng xiǎng , méi zài zhǒng zhǒng jiàn 。

彼諸外道等， 無若生若滅，

bǐ zhū wài dào děng , wú ruò shēng ruò miè ,

大大性自常， 何謂無常想？

dà dà xìng zì cháng , hé wèi wú cháng xiǎng ?

一切唯心量， 二種心流轉，

yī qiè wéi xīn liàng , èr zhǒng xīn liú zhuǎn ,

攝受及所攝， 無有我我所。

shè shòu jí suǒ shè , wú yǒu wǒ wǒ suǒ 。

梵天為樹根， 枝條普周遍，
fàn tiān wéi shù gēn , zhī tiáo pǔ zhōu biàn ,
如是我所說， 惟是彼心量。」
rú shì wǒ suǒ shuō , wéi shì bǐ xīn liàng 。 」

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！惟
ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn wéi
願為說一切菩薩、聲聞、緣覺滅正受次
yuàn wéi shuō yī qiè pú sà shēng wén yuán jué miè zhèng shòu cì
第相續。若善於滅正受次第相續相者
dì xiāng xù ruò shàn yú miè zhèng shòu cì dì xiāng xù xiāng zhě
，我及餘菩薩終不妄捨滅正受樂門，不
wǒ jí yú pú sà zhōng bù wàng shě miè zhèng shòu lè mén bù
墮一切聲聞、緣覺、外道愚癡。」
duò yī qiè shēng wén yuán jué wài dào yú chī

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，
fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī
當為汝說。」
dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「世尊！惟願為說。」
dà huì bái fó yán shì zūn wéi yuàn wéi shuō

佛告大慧：「六地起菩薩摩訶薩及聲
fó gào dà huì liù dì qǐ pú sà mó hē sà jí shēng

聞、緣覺，入滅正受。第七地菩薩摩
wén yuán jué rù miè zhèng shòu dì qī dì pú sà mó

訶薩，念念正受，離一切性自性相正
hē sà niàn niàn zhèng shòu lí yī qiè xìng zì xìng xiàng zhèng

受，非聲聞、緣覺。諸聲聞、緣覺，
shòu fēi shēng wén yuán jué zhū shēng wén yuán jué

墮有行，攝所攝相滅正受，是故七地
duò yǒu xíng shè suǒ shè xiàng miè zhèng shòu shì gù qī dì

非念正受。得一切法無差別相，非分
fēi niàn zhèng shòu dé yī qiè fǎ wú chà bié xiàng fēi fēn

得種種相性，覺一切法善不善性相正
dé zhǒng zhǒng xiàng xìng jué yī qiè fǎ shàn bù shàn xìng xiàng zhèng

受，是故七地無善念正受。大慧！八
shòu shì gù qī dì wú shàn niàn zhèng shòu dà huì bā

地菩薩及聲聞、緣覺，心、意、意識妄
dì pú sà jí shēng wén yuán jué xīn yì yì shí wàng

想相滅。初地乃至七地菩薩摩訶薩，
xiǎng xiàng miè chū dì nǎi zhì qī dì pú sà mó hē sà

觀三界心、意、意識量，離我我所，自
guān sān jiè xīn yì yì shí liàng lí wǒ wǒ suǒ zì

妄想修，墮外性種種相。愚夫二種自
wàng xiǎng xiū duò wài xìng zhǒng zhǒng xiàng yú fū èr zhǒng zì

心，攝所攝，向無知，不覺無始過惡，
xīn shè suǒ shè xiàng wú zhī bù jué wú shǐ guò è

虛偽習氣所薰。大慧！八地菩薩摩訶薩
xū wěi xí qì suǒ xūn dà huì bā dì pú sà mó hē sà

、聲聞、緣覺涅槃。菩薩者，三昧覺所
shēng wén yuán jué niè pán pú sà zhě sān mèi jué suǒ

持，是故三昧門樂，不般涅槃。若不持
chí shì gù sān mèi mén lè bù bān niè pán ruò bù chí

者，如來地不滿足，棄捨一切為眾生
zhě rú lái dì bù mǎn zú qì shě yī qiè wéi zhòng shēng

事，佛種則斷，諸佛世尊為示如來不
shì fó zhǒng zé duàn zhū fó shì zūn wéi shì rú lái bù

可思議無量功德。聲聞、緣覺三昧門
kě sī yì wú liàng gōng dé shēng wén yuán jué sān mèi mén

，得樂所牽故，作涅槃想。大慧！我分
dé lè suǒ qiān gù zuò niè pán xiǎng dà huì wǒ fēn

部七地，善修心、意、意識相，善修我
bù qī dì shàn xiū xīn yì yì shí xiàng shàn xiū wǒ

我所，攝受人法無我，生滅自共相，
wǒ suǒ shè shòu rén fǎ wú wǒ shēng miè zì gòng xiāng

善四無礙，決定力三昧門，地次第相續
shàn sì wú ài jué dìng lì sān mèi mén dì cì dì xiāng xù

，入道品法。不令菩薩摩訶薩不覺自共
rù dào pǐn fǎ bù lìng pú sà mó hē sà bù jué zì gòng

相，不善七地，墮外道邪徑，故立地次

xiāng bù shàn qī dì duò wài dào xié jìng gù lì dì cì

第。大慧！彼實無有若生若滅，除自心

dì dà huì bǐ shí wú yǒu ruò shēng ruò miè chú zì xīn

現量。所謂地次第相續，及三界種種

xiàn liàng suǒ wèi dì cì dì xiāng xù jí sān jiè zhǒng zhǒng

行，愚夫所不覺。愚夫所不覺者，謂我

xíng yú fū suǒ bù jué yú fū suǒ bù jué zhě wèi wǒ

及諸佛說地次第相續，及說三界種種行。

jí zhū fó shuō dì cì dì xiāng xù jí shuō sān jiè zhǒng zhǒng xíng

「復次，大慧！聲聞、緣覺、第八菩薩

fù cì dà huì shēng wén yuán jué dì bā pú sà

地，滅三昧樂門醉所醉，不善自心現量

dì miè sān mèi lè mén zuì suǒ zuì bù shàn zì xīn xiàn liàng

，自共相習氣所障。墮人法無我法攝受

zì gòng xiāng xí qì suǒ zhàng duò rén fǎ wú wǒ fǎ shè shòu

見，妄想涅槃想，非寂滅智慧覺。大慧

jiàn wǎng xiǎng niè pán xiǎng fēi jì miè zhì huì jué dà huì

！菩薩者，見滅三昧門樂，本願哀愍，

pú sà zhě jiàn miè sān mèi mén lè běn yuàn āi mǐn

大悲成就，知分別十無盡句，不妄想涅

dà bēi chéng jiù zhī fēn bié shí wú jìn jù bù wǎng xiǎng niè

槃想。彼已涅槃妄想不生故，離攝所攝
pán xiǎng bǐ yǐ niè pán wǎng xiǎng bù shēng gù lí shè suǒ shè

妄想。覺了自心現量，一切諸法妄想
wǎng xiǎng jué le zì xīn xiàn liàng yī qiè zhū fǎ wǎng xiǎng

不生。不墮心、意、意識，外性自性相
bù shēng bù duò xīn yì yì shí wài xìng zì xìng xiàng

計著妄想。非佛法因不生，隨智慧生，
jì zhù wǎng xiǎng fēi fó fǎ yīn bù shēng suí zhì huì shēng

得如來自覺地。如人夢中方便度水，未
dé rú lái zì jué dì rú rén mèng zhōng fāng biàn dù shuǐ wèi

度而覺。覺已思惟，為正為邪？非正非
dù ér jué jué yǐ sī wéi wéi zhèng wéi xié fēi zhèng fēi

邪。餘無始見聞覺識因想，種種習氣，
xié yú wú shǐ jiàn wén jué shí yīn xiǎng zhǒng zhǒng xí qì

種種形處，墮有無想，心、意、意識夢
zhǒng zhǒng xíng chù duò yǒu wú xiǎng xīn yì yì shí mèng

現。大慧！如是菩薩摩訶薩，於第八菩
xiàn dà huì rú shì pú sà mó hē sà yú dì bā pú

薩地，見妄想生。從初地轉進至第七地
sà dì jiàn wǎng xiǎng shēng cóng chū dì zhuǎn jìn zhì dì qī dì

，見一切法如幻等，方便度攝所攝心妄
jiàn yī qiè fǎ rú huàn děng fāng biàn dù shè suǒ shè xīn wǎng

想，行已，作佛法方便，未得者令得。
xiǎng xíng yǐ zuò fó fǎ fāng biàn wèi dé zhě lìng dé

大慧！此是菩薩涅槃方便不懷，離心、
dà huì cǐ shì pú sà niè pán fāng biàn bù huái lí xīn

意、意識，得無生法忍。大慧！於第一
yì yì shí dé wú shēng fǎ rěn dà huì yú dì yī

義無次第相續，說無所有妄想寂滅法。」
yì wú cì dì xiāng xù shuō wú suǒ yǒu wǎng xiǎng jì miè fǎ

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「心量無所有，此住及佛地，
xīn liàng wú suǒ yǒu , cǐ zhù jí fó dì ,

去來及現在，三世諸佛說。
qù lái jí xiàn zài , sān shì zhū fó shuō 。

心量地第七，無所有第八，
xīn liàng dì dì qī , wú suǒ yǒu dì bā ,

二地名為住，佛地名最勝。
èr dì míng wéi zhù , fó dì míng zuì shèng 。

自覺智及淨，此則是我地，
zì jué zhì jí jìng , cǐ zé shì wǒ dì ,

自在最勝處，清淨妙莊嚴。
zì zài zuì shèng chù , qīng jìng miào zhuāng yán 。

照曜如盛火，光明悉遍至，
zhào yào rú shèng huǒ , guāng míng xī biān zhì ,

熾炎不壞目，周輪化三有。
chì yán bù huài mù , zhōu lún huà sān yǒu 。

化現在三有，或有先時化，
huà xiàn zài sān yǒu , huò yǒu xiān shí huà ,

於彼演說乘，皆是如來地。
yú bǐ yǎn shuō chéng , jiē shì rú lái dì 。

十地則為初，初則為八地，
shí dì zé wéi chū , chū zé wéi bā dì ,

第九則為七，七亦復為八；
dì jiǔ zé wéi qī , qī yì fù wéi bā ；

第二為第三，第四為第五，
dì èr wéi dì sān , dì sì wéi dì wǔ ,

第三為第六，無所有何次。」
dì sān wéi dì liù , wú suǒ yǒu hé cì 。 」

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！如
ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn rú

來、應供、等正覺，為常無常？」
lái yīng gōng dēng zhèng jué wéi cháng wú cháng

佛告大慧：「如來、應供、等正覺，非
fó gào dà huì rú lái yīng gōng dēng zhèng jué fēi

常非無常。謂二俱有過。常者，有作主
cháng fēi wú cháng wèi èr jù yǒu guò cháng zhě yǒu zuò zhǔ

過。常者，一切外道說作者。無所作，
guò cháng zhě yī qiè wài dào shuō zuò zhě wú suǒ zuò

是故如來常非常，非作常有過故。若
shì gù rú lái cháng fēi cháng fēi zuò cháng yǒu guò gù ruò

如來無常者，有作無常過。陰所相，
rú lái wú cháng zhě yǒu zuò wú cháng guò yīn suǒ xiāng

相無性，陰壞則應斷，而如來不斷。大
xiāng wú xìng yīn huài zé yīng duàn ér rú lái bù duàn dà

慧！一切所作皆無常，如瓶衣等，一切
huì yī qiè suǒ zuò jiē wú cháng rú píng yī děng yī qiè

皆無常過。一切智眾具方便應無義，以
jiē wú cháng guò yī qiè zhì zhòng jù fāng biàn yīng wú yì yì

所作故。一切所作皆應是如來，無差別
suǒ zuò gù yī qiè suǒ zuò jiē yīng shì rú lái wú chà bié

因性故。是故，大慧！如來非常非無常。
yīn xìng gù shì gù dà huì rú lái fēi cháng fēi wú cháng

「復次，大慧！如來非如虛空常。如虛
fù cì dà huì rú lái fēi rú xū kōng cháng rú xū

空常者，自覺聖智眾具無義過。大慧
kōng cháng zhě zì jué shèng zhì zhòng jù wú yì guò dà huì

！譬如虛空，非常非無常。離常無常
pì rú xū kōng fēi cháng fēi wú cháng lí cháng wú cháng

、一異、俱不俱、常無常過，故不可說

yī yì jù bù jù cháng wú cháng guò gù bù kě shuō

。是故如來非常。

shì gù rú lái fēi cháng

「復次，大慧！若如來無生常者，如兔

fù cì dà huì ruò rú lái wú shēng cháng zhě rú tù

馬等角。以無生常故，方便無義。以無

mǎ děng jiǎo yǐ wú shēng cháng gù fāng biàn wú yì yǐ wú

生常過故。如來非常。

shēng cháng guò gù rú lái fēi cháng

「復次，大慧！更有餘事知如來常。所

fù cì dà huì gèng yǒu yú shì zhī rú lái cháng suǒ

以者何？謂無間所得智常，故如來常

yǐ zhě hé wèi wú jiān suǒ dé zhì cháng gù rú lái cháng

。大慧！若如來出世，若不出世，法畢

dà huì ruò rú lái chū shì ruò bù chū shì fǎ bì

定住。聲聞、緣覺、諸佛如來，無間住

dìng zhù shēng wén yuán jué zhū fó rú lái wú jiān zhù

，不住虛空，亦非愚夫之所覺知。大慧

bú zhù xū kōng yì fēi yú fū zhī suǒ jué zhī dà huì

！如來所得智，是般若所熏。大慧！如

rú lái suǒ dé zhì shì bō rě suǒ xūn dà huì rú

來非心、意、意識、彼諸陰、界、入處
lái fēi xīn yì yì shí bǐ zhū yīn jiè rù chù

所熏。大慧！一切三有，皆是不實妄想
suǒ xūn dà huì yī qiè sān yǒu jiē shì bù shí wàng xiǎng

所生；如來不從不實虛妄想生。大慧
suǒ shēng rú lái bù cóng bù shí xū wàng xiǎng shēng dà huì

！以二法故，有常無常，非不二。不二
yǐ èr fǎ gù yǒu cháng wú cháng fēi bù èr bù èr

者寂靜，一切法無二生相故。是故如
zhě jì jìng yī qiè fǎ wú èr shēng xiàng gù shì gù rú

來、應供、等正覺，非常非無常。大
lái yīng gōng děng zhèng jué fēi cháng fēi wú cháng dà

慧！乃至言說分別生，則有常無常過
huì nǎi zhì yán shuō fēn bié shēng zé yǒu cháng wú cháng guò

。分別覺滅者，則離愚夫常無常見，
fēn bié jué miè zhě zé lí yú fū cháng wú cháng jiàn

寂靜慧者，永離常無常，非常無常熏。」
jì jìng huì zhě yǒng lí cháng wú cháng fēi cháng wú cháng xūn

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「眾具無義者，生常無常過，
zhòng jù wú yì zhě , shēng cháng wú cháng guò ,

若無分別覺，永離常無常。

ruò wú fēn bié jué , yǒng lí cháng wú cháng 。

從其所立宗，則有眾雜義，

cóng qí suǒ lì zōng , zé yǒu zhòng zá yì ,

等觀自心量，言說不可得。」

děng guān zì xīn liàng , yán shuō bù kě dé 。

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！惟

ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn wéi

願世尊更為我說陰界入生滅。彼無有我

yuàn shì zūn gèng wéi wǒ shuō yīn jiè rù shēng miè bǐ wú yǒu wǒ

，誰生誰滅？愚夫者，依於生滅，不覺

shuí shēng shuí miè yú fū zhě yī yú shēng miè bù jué

苦盡，不識涅槃。」

kǔ jìn bù shí niè pán

佛言：「善哉！諦聽！當為汝說。」

fó yán shàn zāi dì tīng dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛言：「唯然受教。」

dà huì bái fó yán wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「如來之藏，是善不善因，

fó gào dà huì rú lái zhī cáng shì shàn bù shàn yīn

能遍興造一切趣生。譬如伎兒，變現諸

néng biàn xìng zào yī qiè qù shēng pì rú jì ér biàn xiàn zhū

趣，離我我所。不覺彼故，三緣和合方

qù lí wǒ wǒ suǒ bù jué bǐ gù sān yuán hé hé fāng

便而生。外道不覺，計著作者。為無始

biàn ér shēng wài dào bù jué jì zhù zuò zhě wéi wú shǐ

虛偽惡習所薰，名為識藏。生無明住地

xū wěi è xí suǒ xūn míng wéi shí cáng shēng wú míng zhù dì

，與七識俱。如海浪身，常生不斷。離

yǔ qī shí jù rú hǎi làng shēn cháng shēng bù duàn lí

無常過、離於我論，自性無垢，畢竟清

wú cháng guò lí yú wǒ lùn zì xìng wú gòu bì jìng qīng

淨。其諸餘識，有生有滅。意、意識等

jìng qí zhū yú shí yǒu shēng yǒu miè yì yì shí děng

，念念有七。因不實妄想，取諸境界，

niàn niàn yǒu qī yīn bù shí wàng xiǎng qǔ zhū jìng jiè

種種形處，計著名相。不覺自心所現

zhǒng zhǒng xíng chù jì zhù míng xiàng bù jué zì xīn suǒ xiàn

色相，不覺苦樂，不至解脫，名相諸纏

sè xiāng bù jué kǔ lè bù zhì jiě tuō míng xiàng zhū chán

，貪生生貪。若因若攀緣，彼諸受根滅

tān shēng shēng tān ruò yīn ruò pān yuán bǐ zhū shòu gēn miè

，次第不生。除自心妄想，不知苦樂。

cì dì bù shēng chú zì xīn wàng xiǎng bù zhī kǔ lè

入滅受想正受，第四禪，善真諦解脫

rù miè shòu xiǎng zhèng shòu dì sì chán shàn zhēn dì jiě tuō

。修行者，作解脫想，不離不轉，名如

xiū xíng zhě zuò jiě tuō xiǎng bù lí bù zhuǎn míng rú

來藏識藏。七識流轉不滅。所以者何？

lái cáng shí cáng qī shí liú zhuǎn bù miè suǒ yī zhě hé

彼因攀緣諸識生故，非聲聞、緣覺修行

bǐ yīn pān yuán zhū shí shēng gù fēi shēng wén yuán jué xiū xíng

境界，不覺無我，自共相攝受，生陰界

jìng jiè bù jué wú wǒ zì gòng xiāng shè shòu shēng yīn jiè

入。見如來藏、五法自性、人法無我則

rù jiàn rú lái cáng wǔ fǎ zì xìng rén fǎ wú wǒ zé

滅，地次第相續轉進。餘外道見，不能

miè dì cì dì xiāng xù zhuǎn jìn yú wài dào jiàn bù néng

傾動，是名住菩薩不動地。得十三昧道

qīng dòng shì míng zhù pú sà bù dòng dì dé shí sān mèi dào

門樂，三昧覺所持。觀察不思議佛法自

mén lè sān mèi jué suǒ chí guān chá bù sī yì fó fǎ zì

願，不受三昧門樂及實際，向自覺聖

yuàn bù shòu sān mèi mén lè jí shí jí xiàng zì jué shèng

趣，不共一切聲聞、緣覺及諸外道所修

qù bù gòng yī qiè shēng wén yuán jué jí zhū wài dào suǒ xiū

行道，得十賢聖種性道，及身智意生

xíng dào dé shí xián shèng zhǒng xìng dào jí shēn zhì yì shēng

，離三昧行。是故，大慧！菩薩摩訶薩
lí sān mèi xíng shì gù dà huì pú sà mó hē sà

欲求勝進者，當淨如來藏及藏識名。大
yù qiú shèng jìn zhě dāng jìng rú lái cáng jí cáng shí míng dà

慧！若無識藏名如來藏者，則無生滅。
huì ruò wú shí cáng míng rú lái cáng zhě zé wú shēng miè

大慧！然諸凡聖悉有生滅，修行者自覺
dà huì rán zhū fán shèng xī yǒu shēng miè xiū xíng zhě zì jué

聖趣現法樂住，不捨方便。大慧！此如
shèng qū xiàn fǎ lè zhù bù shě fāng biàn dà huì cǐ rú

來藏識藏，一切聲聞、緣覺心想所見。
lái cáng shí cáng yī qiè shēng wén yuán jué xīn xiǎng suǒ jiàn

雖自性淨，客塵所覆故，猶見不淨，非
suī zì xìng jìng kè chén suǒ fù gù yóu jiàn bù jìng fēi

諸如來。大慧！如來者，現前境界，猶
zhū rú lái dà huì rú lái zhě xiàn qián jìng jiè yóu

如掌中視阿摩勒果。大慧！我於此義
rú zhǎng zhōng shì ā mó lēi guǒ dà huì wǒ yú cǐ yì

，以神力建立，令勝鬘夫人及利智滿足
yǐ shén lì jiàn lì lìng shèng mǎn fū rén jí lì zhì mǎn zú

諸菩薩等，宣揚演說如來藏及識藏名，
zhū pú sà děng xuān yáng yǎn shuō rú lái cáng jí shí cáng míng

與七識俱生。聲聞計著，見人法無我。
yǔ qī shí jù shēng shēng wén jì zhuō jiàn rén fǎ wú wǒ

故勝鬘夫人承佛威神，說如來境界，

gù shèng mán fū rén chéng fó wēi shén shuō rú lái jìng jiè

非聲聞、緣覺及外道境界。如來藏識藏

fēi shēng wén yuán jué jí wài dào jìng jiè rú lái cáng shí cáng

，唯佛及餘利智依義菩薩智慧境界。是

wéi fó jí yú lì zhì yī yì pú sà zhì huì jìng jiè shì

故汝及餘菩薩摩訶薩，於如來藏識藏，

gù rǔ jí yú pú sà mó hē sà yú rú lái cáng shí cáng

當勤修學，莫但聞覺作知足想。」

dāng qín xiū xué mò dàn wén jué zuò zhī zú xiǎng

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「甚深如來藏，而與七識俱，

shèn shēn rú lái cáng , ér yǔ qī shí jù ,

二種攝受生，智者則遠離。

èr zhǒng shè shòu shēng , zhì zhě zé yuǎn lí 。

如鏡像現心，無始習所薰，

rú jìng xiàng xiàn xīn , wú shǐ xí suǒ xūn ,

如實觀察者，諸事悉無事。

rú shí guān chá zhě , zhū shì xī wú shì 。

如愚見指月，觀指不觀月，

rú yú jiàn zhǐ yuè , guān zhǐ bù guān yuè ,

計著名字者，不見我真實。
jì zhù míng zì zhě , bù jiàn wǒ zhēn shí 。

心為工伎兒，意如和伎者，
xīn wéi gōng jì ér , yì rú hé jì zhě ,

五識為伴侶，妄想觀伎眾。」
wǔ shí wéi bàn lǚ , wǎng xiǎng guān jì zhòng 。

爾時大慧菩薩白佛言：「世尊！惟願為
ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn wéi yuàn wéi

說五法、自性、識、二種無我，究竟分
shuō wǔ fǎ zì xìng shí èr zhǒng wú wǒ jiū jìng fēn

別相。我及餘菩薩摩訶薩，於一切地次
bié xiāng wǒ jí yú pú sà mó hē sà yú yī qiè dì cì

第相續分別此法，入一切佛法。入一切
dì xiāng xù fēn bié cǐ fǎ rù yī qiè fó fǎ rù yī qiè

佛法者，乃至如來自覺地。」
fó fǎ zhě nǎi zhì rú lái zì jué dì

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之。
fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

」

大慧白佛：「唯然受教。」
dà huì bái fó wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「五法、自性、識、二無我分

fó gào dà huì wǔ fǎ zì xìng shí èr wú wǒ fēn

別趣相者，謂名、相、妄想、正智、如

bié qù xiāng zhě wèi míng xiāng wǎng xiǎng zhèng zhì rú

如。若修行者，修行入如來自覺聖趣，離

rú ruò xiū xíng zhě xiū xíng rù rú lái zì jué shèng qù lí

於斷常有無等見，現法樂正受住現在前

yú duàn cháng yǒu wú děng jiàn xiàn fǎ lè zhèng shòu zhù xiàn zài qián

。大慧！不覺彼五法、自性、識、二無我

dà huì bù jué bǐ wǔ fǎ zì xìng shí èr wú wǒ

，自心現外性。凡夫妄想，非諸賢聖。」

zì xīn xiàn wài xìng fán fū wǎng xiǎng fēi zhū xián shèng

大慧白佛言：「世尊！云何愚夫妄想生

dà huì bái fó yán shì zūn yún hé yú fū wǎng xiǎng shēng

，非諸賢聖？」

fēi zhū xián shèng

佛告大慧：「愚夫計著俗數名相，隨心

fó gào dà huì yú fū jì zhù sù shù míng xiāng suí xīn

流散。流散已，種種相像貌，墮我我

liú sǎn liú sǎn yǐ zhǒng zhǒng xiāng xiàng mào duò wǒ wǒ

所見，悵望計著妙色。計著已，無知覆

suǒ jiàn xī wàng jì zhù miào sè jì zhù yǐ wú zhī fù

障，生染著。染著已，貪恚所生業積

zhàng shēng rǎn zhù rǎn zhù yǐ tān huì suǒ shēng yè jī

集。積集已，妄想自纏，如蠶作繭，墮

jí jī jí yǐ wǎng xiǎng zì chán rú cán zuò jiǎn duò

生死海，諸趣曠野，如汲井輪。以愚癡

shēng sǐ hǎi zhū qù kuàng yě rú jí jǐng lún yǐ yú chī

故，不能知如幻野馬水月自性，離我我

gù bù néng zhī rú huàn yě mǎ shuǐ yuè zì xìng lí wǒ wǒ

所；起於一切不實妄想，離相所相及

suǒ qǐ yú yī qiè bù shí wǎng xiǎng lí xiàng suǒ xiàng jí

生住滅，從自心妄想生，非自在、時

shēng zhù miè cóng zì xīn wǎng xiǎng shēng fēi zì zài shí

節、微塵、勝妙生。愚癡凡夫隨名相

jié wēi chén shèng miào shēng yú chī fán fū suí míng xiàng

流。大慧！彼相者，眼識所照名為色，

liú dà huì bǐ xiàng zhě yǎn shí suǒ zhào míng wéi sè

耳鼻舌身意識所照，名為聲香味觸法。

ěr bí shé shēn yì shí suǒ zhào míng wéi shēng xiāng wèi chù fǎ

是名為相。大慧。彼妄想者，施設眾

shì míng wéi xiàng dà huì bǐ wǎng xiǎng zhě shī shè zhòng

名，顯示諸相，如此不異象馬車步男女

míng xiǎn shì zhū xiàng rú cǐ bù yì xiàng mǎ chē bù nán nǚ

等名，是名妄想。大慧！正智者，彼名

děng míng shì míng wǎng xiǎng dà huì zhèng zhì zhě bǐ míng

相不可得，猶如過客。諸識不生，不斷

xiàng bù kě dé yóu rú guò kè zhū shí bù shēng bù duàn

不常，不墮一切外道、聲聞、緣覺之地。

bù cháng bù duò yī qiè wài dào shēng wén yuán jué zhī dì

「復次，大慧！菩薩摩訶薩，以此正智

fù cì dà huì pú sà mó hē sà yǐ cǐ zhèng zhì

，不立名相，非不立名相，捨離二見建

bù lì míng xiàng fēi bù lì míng xiàng shě lí èr jiàn jiàn

立及誹謗，知名相不生，是名如如。大

lì jí fēi bàng zhī míng xiàng bù shēng shì míng rú rú dà

慧！菩薩摩訶薩，住如如者，得無所有

huì pú sà mó hē sà zhù rú rú zhě dé wú suǒ yǒu

境界故，得菩薩歡喜地。得菩薩歡喜地

jìng jiè gù dé pú sà huān xǐ dì dé pú sà huān xǐ dì

已，永離一切外道惡趣，正住出世間趣

yǐ yǒng lí yī qiè wài dào è qù zhèng zhù chū shì jiān qù

。法相成熟，分別幻等一切法。自覺法

fǎ xiàng chéng shú fēn bié huàn děng yī qiè fǎ zì jué fǎ

趣相，離諸妄見怪異相。次第乃至法雲

qù xiàng lí zhū wàng jiàn guài yì xiàng cì dì nǎi zhì fǎ yún

地。於其中間，三昧力自在神通開敷。

dì yú qí zhōng jiān sān mèi lì zì zài shén tōng kāi fū

得如來地已，種種變化，圓照示現成
dé rú lái dì yǐ zhǒng zhǒng biàn huà yuán zhào shì xiàn chéng

熟眾生，如水中月。善究竟滿足十無
shú zhòng shēng rú shuǐ zhōng yuè shàn jiū jìng mǎn zú shí wú

盡句，為種種意解眾生分別說法，法
jìn jù wéi zhǒng zhǒng yì jiě zhòng shēng fēn bié shuō fǎ fǎ

身離意所作。是名菩薩入如如所得。」
shēn lí yì suǒ zuò shì míng pú sà rù rú rú suǒ dé

爾時，大慧菩薩白佛言：「世尊！云何
ěr shí dà huì pú sà bái fó yán shì zūn yún hé

世尊為三種自性入於五法。為各有自
shì zūn wéi sān zhǒng zì xìng rù yú wǔ fǎ wéi gè yǒu zì

相宗？」

xiàng zōng

佛告大慧：三種自性及八識、二種無
fó gào dà huì sān zhǒng zì xìng jí bā shí èr zhǒng wú

我，悉入五法。大慧！彼名及相，是妄
wǒ xī rù wǔ fǎ dà huì bǐ míng jí xiàng shì wàng

想自性。大慧！若依彼妄想生心心法
xiǎng zì xìng dà huì ruò yī bǐ wàng xiǎng shēng xīn xīn fǎ

，名俱時生，如日光俱。種種相各別
míng jù shí shēng rú rì guāng jù zhǒng zhǒng xiàng gè bié

分別持，是名緣起自性。大慧！正智如
fēn bié chí shì míng yuán qǐ zì xìng dà huì zhèng zhì rú

如者，不可壞，故名成自性。
rú zhě bù kě huài gù míng chéng zì xìng

「復次，大慧！自心現妄想，八種分
fù cì dà huì zì xīn xiàn wǎng xiǎng bā zhǒng fēn

別，謂識藏、意、意識及五識身相者
bié wèi shí cáng yì yì shí jí wǔ shí shēn xiàng zhě

，不實相，妄想故。我我所二攝受滅
bù shí xiàng wǎng xiǎng gù wǒ wǒ suǒ èr shè shòu miè

，二無我生。是故，大慧！此五法者
èr wú wǒ shēng shì gù dà huì cǐ wǔ fǎ zhě

，聲聞、緣覺、菩薩、如來，自覺聖
shēng wén yuán jué pú sà rú lái zì jué shèng

智，諸地相續次第，一切佛法悉入其中。
zhì zhū dì xiāng xù cì dì yī qiè fó fǎ xī rù qí zhōng

「復次，大慧！五法者：相、名、妄想
fù cì dà huì wǔ fǎ zhě xiāng míng wǎng xiǎng

、如如、正智。大慧！相者，若處所形
rú rú zhèng zhì dà huì xiāng zhě ruò chù suǒ xíng

相，色像等現，是名為相。若彼有如
xiāng sè xiàng děng xiàn shì míng wéi xiàng ruò bǐ yǒu rú

是相，名為瓶等，即此非餘，是說為名
shì xiāng míng wéi píng děng jí cǐ fēi yú shì shuō wéi míng

。施設眾名，顯示諸相，瓶等心心法，
shī shè zhòng míng xiǎn shì zhū xiāng píng děng xīn xīn fǎ

是名妄想。彼名彼相，畢竟不可得，始
shì míng wàng xiǎng bǐ míng bǐ xiāng bì jìng bù kě dé shǐ

終無覺。於諸法無展轉，離不實妄想
zhōng wú jué yú zhū fǎ wú zhǎn zhuǎn lí bù shí wàng xiǎng

，是名如如。真實決定究竟自性不可得
shì míng rú rú zhēn shí jué dìng jiū jìng zì xìng bù kě dé

，彼是如相。我及諸佛隨順入處，普為
bǐ shì rú xiāng wǒ jí zhū fó suí shùn rù chù pǔ wéi

眾生如實演說。施設顯示，於彼隨入
zhòng shēng rú shí yǎn shuō shī shè xiǎn shì yú bǐ suí rù

正覺。不斷不常，妄想不起。隨順自
zhèng jué bù duàn bù cháng wàng xiǎng bù qǐ suí shùn zì

覺聖趣，一切外道、聲聞、緣覺所不得
jué shèng qù yī qiè wài dào shēng wén yuán jué suǒ bù dé

相，是名正智。大慧！是名五法、三種
xiāng shì míng zhèng zhì dà huì shì míng wǔ fǎ sān zhǒng

自性、八識、二種無我，一切佛法悉入
zì xìng bā shí èr zhǒng wú wǒ yī qiè fó fǎ xī rù

其中。是故，大慧！當自方便學，亦教
qí zhōng shì gù dà huì dāng zì fāng biàn xué yì jiào

他人，勿隨於他。」

tā rén wù suí yú tā

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「五法三自性，及與八種識，

wǔ fǎ sān zì xìng , jí yǔ bā zhǒng shí ,

二種無有我，悉攝摩訶衍。

èr zhǒng wú yǒu wǒ , xī shè mó hē yǎn 。

名相虛妄想，自性二種相，

míng xiāng xū wàng xiǎng , zì xìng èr zhǒng xiāng ,

正智及如如，是則為成相。」

zhèng zhì jí rú rú , shì zé wéi chéng xiāng 。

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！如

ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn rú

世尊所說句，過去諸佛，如恒河沙，未

shì zūn suǒ shuō jù guò qù zhū fó rú héng hé shā wèi

來現在，亦復如是。云何，世尊！為如

lái xiàn zài yì fù rú shì yún hé shì zūn wéi rú

說而受？為更有餘義？惟願如來，哀愍

shuō ér shòu wéi gèng yǒu yú yì wéi yuàn rú lái āi mǐn

解說。」

jiě shuō

佛告大慧：「莫如說而受。三世諸佛量
fó gào dà huì mò rú shuō ér shòu sān shì zhū fó liàng

，非如恒河沙。所以者何？過世間望，
fēi rú héng hé shā suǒ yǐ zhě hé guò shì jiān wàng

非譬所譬。以凡愚計常，外道妄想，
fēi pì suǒ pì yǐ fán yú jì cháng wài dào wǎng xiǎng

長養惡見，生死無窮。欲令厭離生死
zhǎng yǎng è jiàn shēng sǐ wú qióng yù lìng yàn lí shēng sǐ

趣轉，精勤勝進故，為彼說言。諸佛易
qù zhuǎn jīng qín shèng jìn gù wéi bǐ shuō yán zhū fó yì

見，非如優曇鉢華難得見故，息方便求
jiàn fēi rú yōu tán bō huá nán dé jiàn gù xī fāng biàn qiú

。有時復觀諸受化者，作是說言：『佛
yǒu shí fù guān zhū shòu huà zhě zuò shì shuō yán fó

難值遇，如優曇鉢華。』優曇鉢華，無
nán zhí yù rú yōu tán bō huá yōu tán bō huá wú

已見今見當見。如來者，世間悉見。不
yǐ jiàn jīn jiàn dāng jiàn rú lái zhě shì jiān xī jiàn bù

以建立自通故，說言如來出世如優曇鉢
yǐ jiàn lì zì tōng gù shuō yán rú lái chū shì rú yōu tán bō

華。大慧！自建立自通者，過世間望，
huá dà huì zì jiàn lì zì tōng zhě guò shì jiān wàng

彼諸凡愚所不能信，自覺聖智境界，無
bǐ zhū fán yú suǒ bù néng xìn zì jué shèng zhì jìng jiè wú

以為譬，真實如來，過心、意、意識所
yǐ wéi pì zhēn shí rú lái guò xīn yì yì shí suǒ

見之相，不可為譬。大慧！然我說譬佛
jiàn zhī xiàng bù kě wéi pì dà huì rán wǒ shuō pì fó

如恒沙，無有過咎。大慧！譬如恒沙，
rú héng shā wú yǒu guò jiù dà huì pì rú héng shā

一切魚鼈輪牧魔羅師子象馬人獸踐踏。
yī qiè yú biē shū mù mó luó shī zǐ xiàng mǎ rén shòu jiàn tà

沙不念言：『彼惱亂我。』而生妄想。
shā bù niàn yán bǐ nǎo luàn wǒ ér shēng wǎng xiǎng

自性清淨，無諸垢污。如來、應供、等
zì xìng qīng jìng wú zhū gòu wū rú lái yīng gòng děng

正覺自覺聖智恒河，大力神通自在等
zhèng jué zì jué shèng zhì héng hé dà lì shén tōng zì zài děng

沙，一切外道諸人獸等一切惱亂，如來
shā yī qiè wài dào zhū rén shòu děng yī qiè nǎo luàn rú lái

不念而生妄想。如來寂然無有念想，
bù niàn ér shēng wǎng xiǎng rú lái jì rán wú yǒu niàn xiǎng

如來本願，以三昧樂安眾生故，無有
rú lái běn yuàn yǐ sān mèi lè ān zhòng shēng gù wú yǒu

惱亂。猶如恒沙等無有異。又斷貪恚故
nǎo luàn yóu rú héng shā děng wú yǒu yì yòu duàn tān huì gù

。譬如恒沙，是地自性。劫盡燒時，燒
pì rú héng shā shì dì zì xìng jié jìn shāo shí shāo
一切地，而彼地大不捨自性，與火大俱
yī qiè dì ér bǐ dì dà bù shě zì xìng yǔ huǒ dà jù
生故。其餘愚夫作地燒想，而地不燒
shēng gù qí yú yú fū zuò dì shāo xiǎng ér dì bù shāo
，以火因故。如是，大慧！如來法身，
yǐ huǒ yīn gù rú shì dà huì rú lái fǎ shēn
如恒沙不壞。大慧！譬如恒沙，無有限
rú héng shā bù huài dà huì pì rú héng shā wú yǒu xiàn
量。如來光明，亦復如是無有限量，
liàng rú lái guāng míng yì fù rú shì wú yǒu xiàn liàng
為成熟眾生故，普照一切諸佛大眾。
wéi chéng shú zhòng shēng gù pǔ zhào yī qiè zhū fó dà zhòng
大慧！譬如恒沙，別求異沙，永不可得
dà huì pì rú héng shā bié qiú yì shā yǒng bù kě dé
。如是，大慧！如來、應供、等正覺，
rú shì dà huì rú lái yīng gòng děng zhèng jué
無生死生滅，有因緣斷故。大慧！譬如
wú shēng sǐ shēng miè yǒu yīn yuán duàn gù dà huì pì rú
恒河沙，增減不可得知。如是，大慧！
héng hé shā zēng jiǎn bù kě dé zhī rú shì dà huì
如來智慧成熟眾生，不增不減。非身
rú lái zhì huì chéng shú zhòng shēng bù zēng bù jiǎn fēi shēn

法故，身法者有壞，如來法身，非是身
fǎ gù shēn fǎ zhě yǒu huài rú lái fǎ shēn fēi shì shēn

法。如壓恒沙，油不可得。如是一切極
fǎ rú yā héng shā yóu bù kě dé rú shì yī qiè jí

苦眾生逼迫如來，乃至眾生未得涅槃
kǔ zhòng shēng bī pò rú lái nǎi zhì zhòng shēng wèi dé niè pán

，不捨法界自三昧願樂，以大悲故。大
bù shě fǎ jiè zì sān mèi yuàn lè yǐ dà bēi gù dà

慧！譬如恒沙，隨水而流，非無水也。
huì pì rú héng shā suí shuǐ ér liú fēi wú shuǐ yě

如是，大慧！如來所說一切諸法，隨涅槃
rú shì dà huì rú lái suǒ shuō yī qiè zhū fǎ suí niè

流，是故說言如恒河沙。如來不隨諸
pán liú shì gù shuō yán rú héng hé shā rú lái bù suí zhū

去流轉，去是壞義故。大慧！生死本際
qù liú zhuǎn qù shì huài yì gù dà huì shēng sǐ běn jì

不可知，不知故，云何說去？大慧！去
bù kě zhī bù zhī gù yún hé shuō qù dà huì qù

者斷義，而愚夫不知。」
zhě duàn yì ér yú fū bù zhī

大慧白佛言：「世尊！若眾生生死本
dà huì bái fó yán shì zūn ruò zhòng shēng shēng sǐ běn

際不可知者，云何解脫可知？」

ji bù kě zhī zhě yún hé jiě tuō kě zhī

佛告大慧：「無始虛偽過惡妄想習氣因

fó gào dà huì wú shǐ xū wéi guò è wàng xiǎng xí qì yīn

滅，自心現知外義，妄想身轉解脫不

miè zì xīn xiàn zhī wài yì wàng xiǎng shēn zhuǎn jiě tuō bù

滅。是故無邊，非都無所有。為彼妄想

miè shì gù wú biān fēi dōu wú suǒ yǒu wéi bǐ wàng xiǎng

，作無邊等異名。觀察內外，離於妄想

zuò wú biān děng yì míng guān chá nèi wài lí yú wàng xiǎng

。無異眾生，智及爾炎。一切諸法，悉

wú yì zhòng shēng zhì jí ěr yán yī qiè zhū fǎ xī

皆寂靜。不識自心現妄想，故妄想生

jiē jì jìng bù shí zì xīn xiàn wàng xiǎng gù wàng xiǎng shēng

。若識則滅。」

ruò shí zé miè

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「觀察諸導師， 猶如恒河沙，

guān chá zhū dǎo shī , yóu rú héng hé shā ,

不壞亦不去， 亦復不究竟，

bù huài yì bù qù , yì fù bù jiū jìng ,

是則為平等， 觀察諸如來。

shì zé wéi píng děng , guān chá zhū rú lái 。

猶如恒沙等， 悉離一切過，

yóu rú héng shā děng , xī lí yī qiè guò ,

隨流而性常， 是則佛正覺。」

suí liú ér xìng cháng , shì zé fó zhèng jué 。 」

爾時，大慧菩薩復白佛言：「惟願為說

ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán wéi yuàn wéi shuō

一切諸法剎那壞相。世尊！云何一切法

yī qiè zhū fǎ shā nà huài xiàng shì zūn yún hé yī qiè fǎ

剎那？」

shā nà

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，

fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」

dāng wéi rǔ shuō

佛告大慧：「一切法者，謂：善、不善

fó gào dà huì yī qiè fǎ zhě wèi shàn bù shàn

、無記、有為、無為、世間、出世間。

wú jì yǒu wéi wú wéi shì jiān chū shì jiān

有罪、無罪、有漏、無漏、受、不受。

yǒu zuì wú zuì yǒu lòu wú lòu shòu bù shòu

大慧！略說心、意、意識及習氣，是五
dà huì lüè shuō xīn yì yì shí jí xí qì shì wǔ

受陰因，是心、意、意識習氣，長養凡
shòu yīn yīn shì xīn yì yì shí xí qì zhǎng yǎng fán

愚善不善妄想。大慧！修三昧樂，三昧
yú shàn bù shàn wǎng xiǎng dà huì xiū sān mèi lè sān mèi

正受現法樂住，名為賢聖善無漏。大
zhèng shòu xiàn fǎ lè zhù míng wéi xián shèng shàn wú lòu dà

慧！善不善者，謂八識。何等為八？謂
huì shàn bù shàn zhě wèi bā shí hé děng wéi bā wèi

如來藏，名識藏。心、意、意識、及五
rú lái cáng míng shí cáng xīn yì yì shí jí wǔ

識身，非外道所說。大慧！五識身者，
shí shēn fēi wài dào suǒ shuō dà huì wǔ shí shēn zhě

心、意、意識俱。善不善相，展轉變壞
xīn yì yì shí jù shàn bù shàn xiāng zhǎn zhuǎn biàn huài

，相續流注。不壞身生，亦生亦滅。
xiāng xù liú zhù bù huài shēn shēng yì shēng yì miè

不覺自心現，次第滅餘識生。形相差
bù jué zì xīn xiàn cì dì miè yú shí shēng xíng xiāng chà

別攝受，意識五識，俱相應生，剎那
bié shè shòu yì shí wǔ shí jù xiāng yīng shēng shā nà

時不住，名為剎那。大慧！剎那者，名
shí bú zhù míng wéi shā nà dà huì shā nà zhě míng

識藏，如來藏意俱生識習氣剎那。無
shí cáng rú lái cáng yì jù shēng shí xí qì shā nà wú

漏習氣非剎那，非凡愚所覺。計著剎那
lòu xí qì fēi shā nà fēi fán yú suǒ jué jì zhù shā nà

論故，不覺一切法剎那非剎那，以斷見
lùn gù bù jué yī qiè fǎ shā nà fēi shā nà yǐ duàn jiàn

壞無為法。大慧！七識不流轉，不受苦
huài wú wéi fǎ dà huì qī shí bù liú zhuǎn bù shòu kǔ

樂，非涅槃因。大慧！如來藏者，受苦
lè fēi niè pán yīn dà huì rú lái cáng zhě shòu kǔ

樂與因俱，若生若滅。四住地、無明
lè yǔ yīn jù ruò shēng ruò miè sì zhù dì wú míng

住地所醉。凡愚不覺，剎那見妄想動心。
zhù dì suǒ zuì fán yú bù jué shā nà jiàn wàng xiǎng dòng xīn

「復次，大慧！如金、金剛、佛舍利，
fù cì dà huì rú jīn jīn gāng fó shě lì

得奇特性，終不損壞。大慧！若得無間
dé qí tè xìng zhōng bù sǔn huài dà huì ruò dé wú jiān

，有剎那者，聖應非聖，而聖未曾不
yǒu shā nà zhě shèng yīng fēi shèng ér shèng wèi céng bù

聖。如金金剛，雖經劫數，稱量不減。
shèng rú jīn jīn gāng suī jīng jié shù chēng liàng bù jiǎn

云何凡愚，不善於我隱覆之說，於內外
yún hé fán yú bù shàn yú wǒ yīn fù zhī shuō yú nèi wài

一切法作剎那想？」

yī qiè fǎ zuò shā nà xiǎng

大慧菩薩復白佛言：「世尊！如世尊說，

dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn rú shì zūn shuō

六波羅蜜滿足，得成正覺。何等為六？」

liù bō luó mì mǎn zú dé chéngzhèng jué hé děng wéi liù

佛告大慧：「波羅蜜有三種分別，謂：

fó gào dà huì bō luó mì yǒu sān zhǒng fēn bié wèi

世間、出世間、出世間上上。大慧！世

shì jiān chū shì jiān chū shì jiān shàng shàng dà huì shì

間波羅蜜者，我我所攝受計著，攝受二

jiān bō luó mì zhě wǒ wǒ suǒ shè shòu jì zhù shè shòu èr

邊，為種種受生處，樂色聲香味觸故

biān wéi zhǒng zhǒng shòu shēng chù lè sè shēng xiāng wèi chù gù

，滿足檀波羅蜜；戒、忍、精進、禪定

mǎn zú tán bō luó mì jiè rěn jīng jìn chán dìng

、智慧，亦如是。凡夫神通，及生梵天

zhì huì yì rú shì fán fū shén tōng jí shēng fàn tiān

。大慧！出世間波羅蜜者，聲聞、緣覺

dà huì chū shì jiān bō luó mì zhě shēng wén yuán jué

墮攝受涅槃故，行六波羅蜜，樂自己涅

duò shè shòu niè pán gù xíng liù bō luó mì lè zì jǐ niè

槃樂。出世間上上波羅蜜者，覺自心現

pán lè chū shì jiān shàng shàng bō luó mì zhě jué zì xīn xiàn

妄想量攝受，及自心二故，不生妄想

wàng xiǎng liàng shè shòu jí zì xīn èr gù bù shēng wàng xiǎng

，於諸趣攝受非分，自心色相不計著。

yú zhū qù shè shòu fēi fèn zì xīn sè xiàng bù jì zhù

為安樂一切眾生故，生檀波羅蜜，起

wéi ān lè yī qiè zhòng shēng gù shēng tán bō luó mì qǐ

上方便；即於彼緣，妄想不生戒，是

shàng fāng biàn jí yú bǐ yuán wàng xiǎng bù shēng jiè shì

尸波羅蜜。即彼妄想不生忍，知攝所攝

shī bō luó mì jí bǐ wàng xiǎng bù shēng rěn zhī shè suǒ shè

，是羸提波羅蜜。初中後夜，精勤方便

shì chán tí bō luó mì chū zhōng hòu yè jīng qín fāng biàn

，隨順修行方便，妄想不生，是毘梨耶

suí shùn xiū xíng fāng biàn wàng xiǎng bù shēng shì pí lí yé

波羅蜜。妄想悉滅，不墮聲聞涅槃攝受

bō luó mì wàng xiǎng xī miè bù duò shēng wén niè pán shè shòu

，是禪波羅蜜。自心妄想非性，智慧觀

shì chán bō luó mì zì xīn wàng xiǎng fēi xìng zhì huì guān

察，不墮二邊，先身轉勝而不可壞，得

chá bù duò èr biān xiān shēn zhuǎn shèng ér bù kě huài dé

自覺聖趣，是般若波羅蜜。」

zì jué shèng qù shì bō rě bō luó mì

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「空無常剎那， 愚夫妄想作，

kōng wú cháng shā nà , yú fū wàng xiǎng zuò ,

如河燈種子， 而作剎那想。

rú hé dēng zhǒng zǐ , ér zuò shā nà xiǎng 。

剎那息煩亂， 寂靜離所作，

shā nà xī fán luàn , jì jìng lí suǒ zuò ,

一切法不生， 我說剎那義。

yī qiè fǎ bù shēng , wǒ shuō shā nà yì 。

物生則有滅， 不為愚者說，

wù shēng zé yǒu miè , bù wéi yú zhě shuō ,

無間相續性， 妄想之所勳。

wú jiān xiàng xù xìng , wàng xiǎng zhī suǒ xūn 。

無明為其因， 心則從彼生，

wú míng wéi qí yīn , xīn zé cóng bǐ shēng ,

乃至色未生， 中間有何分？

nǎi zhì sè wèi shēng , zhōng jiān yǒu hé fēn ?

相續次第滅， 餘心隨彼生，

xiàng xù cì dì miè , yú xīn suí bǐ shēng ,

不住於色時，何所緣而生？

bú zhù yú sè shí , hé suǒ yuán ér shēng ?

以從彼生故，不如實因生，

yǐ cóng bǐ shēng gù , bù rú shí yīn shēng ,

云何無所成，而知剎那壞？

yún hé wú suǒ chéng , ér zhī shā nà huài ?

修行者正受，金剛佛舍利，

xiū xíng zhě zhèng shòu , jīn gāng fó shě li ,

光音天宮殿，世間不壞事。

guāng yīn tiān gōng diàn , shì jiān bù huài shì 。

住於正法得，如來智具足，

zhù yú zhèng fǎ dé , rú lái zhì jù zú ,

比丘得平等，云何見剎那？

bī qiū dé píng děng , yún hé jiàn shā nà ?

乾闥婆幻等，色無有剎那，

qián tà pó huàn děng , sè wú yǒu shā nà ,

於不實色等，視之若真實。」

yú bù shí sè děng , shì zhī ruò zhēn shí 。

爾時，大慧菩薩復白佛言：「世尊！世

ěr shí dà huì pú sà fù bái fó yán shì zūn shì

尊記阿羅漢得成阿耨多羅三藐三菩提

zūn jì ā luó hàn dé chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí

，與諸菩薩等無差別。一切眾生法不
yǔ zhū pú sà děng wú chà bié yī qiè zhòng shēng fǎ bù

涅槃，誰至佛道？從初得佛，至般涅槃
niè pán shuí zhì fó dào cóng chū dé fó zhì bān niè pán

，於其中間不說一字，亦無所答。如來
yú qí zhōng jiān bù shuō yī zì yì wú suǒ dá rú lái

常定故，亦無慮，亦無察，化佛化作佛
cháng dìng gù yì wú lǜ yì wú chá huà fó huà zuò fó

事。何故說識刹那展轉壞相。金剛力士
shì hé gù shuō shí shā nà zhǎn zhuǎn huài xiàng jīn gāng lì shì

，常隨侍衛。不施設本際。現魔魔業，
cháng suí shì wèi bù shī shè běn jì xiàn mó mó yè

惡業果報，旃遮摩納、孫陀利女、空鉢
è yè guǒ bào zhān zhē mó nà sūn tuó lì nǚ kōng bō

而出。惡業障現。云何如來得一切種智
ér chū è yè zhàng xiàn yún hé rú lái dé yī qiè zhòng zhì

，而不離諸過？」
ér bù lí zhū guò

佛告大慧：「諦聽，諦聽！善思念之，
fó gào dà huì dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī

當為汝說。」
dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛：「善哉，世尊！唯然受教。

dà huì bái fó shàn zāi shì zūn wéi rán shòu jiào

」

佛告大慧：「為無餘涅槃故說，誘進行

fó gào dà huì wéi wú yú niè pán gù shuō yòu jìn xíng

菩薩行者故。此及餘世界修菩薩行者

pú sà xíng zhě gù cǐ jí yú shì jiè xiū pú sà xíng zhě

，樂聲聞乘涅槃，為令離聲聞乘，進

lè shēng wén chéng niè pán wéi lìng lí shēng wén chéng jìn

向大乘，化佛授聲聞記，非是法佛。

xiàng dà chéng huà fó shòu shēng wén jì fēi shì fǎ fó

大慧！因是故，記諸聲聞與菩薩不異

dà huì yīn shì gù jì zhū shēng wén yǔ pú sà bù yì

。大慧！不異者，聲聞、緣覺、諸佛如

dà huì bù yì zhě shēng wén yuán jué zhū fó rú

來，煩惱障斷，解脫一味，非智障斷

lái fán nǎo zhàng duàn jiě tuō yī wèi fēi zhì zhàng duàn

。大慧！智障者，見法無我，殊勝清

dà huì zhì zhàng zhě jiàn fǎ wú wǒ shū shèng qīng

淨。煩惱障者，先習見人無我，斷七

jìng fán nǎo zhàng zhě xiān xí jiàn rén wú wǒ duàn qī

識滅，法障解脫，識藏習滅，究竟清
shí miè fǎ zhàng jiě tuō shí cáng xí miè jiū jìng qīng

淨。因本住法故，前後非性。無盡本願
jìng yīn běn zhù fǎ gù qián hòu fēi xìng wú jìn běn yuàn

故。如來無慮無察，而演說法；正智
gù rú lái wú lǜ wú chá ér yǎn shuō fǎ zhèng zhì

所化故，念不忘故，無慮無察。四住地
suǒ huà gù niàn bù wàng gù wú lǜ wú chá sì zhù dì

、無明住地習氣斷故，二煩惱斷，離二
wú míng zhù dì xí qì duàn gù èr fán nǎo duàn lí èr

種死，覺人法無我，及二障斷。大慧
zhǒng sǐ jué rén fǎ wú wǒ jí èr zhàng duàn dà huì

！心、意、意識、眼識等七，剎那習氣
xīn yì yì shí yǎn shí děng qī shā nà xí qì

因離，善無漏品離，不復輪轉。大慧！
yīn lí shàn wú lòu pǐn lí bù fù lún zhuǎn dà huì

如來藏者，輪轉、涅槃苦樂因。空亂
rú lái cáng zhě lún zhuǎn niè pán kǔ lè yīn kōng luàn

意。大慧！愚癡凡夫所不能覺。大慧！
yì dà huì yú chī fán fū suǒ bù néng jué dà huì

金剛力士所隨護者，是化佛耳，非真如
jīn gāng lì shì suǒ suí hù zhě shì huà fó ěr fēi zhēn rú

來。大慧！真如來者，離一切根量。一
lái dà huì zhēn rú lái zhě lí yī qiè gēn liàng yī

切凡夫、聲聞、緣覺及外道根量悉滅

qiè fán fū shēng wén yuán jué jí wài dào gēn liàng xī miè

，得現法樂住，無間法智忍故，非金剛

dé xiàn fǎ lè zhù wú jiān fǎ zhì rěn gù fēi jīn gāng

力士所護。一切化佛不從業生。化化

lì shì suǒ hù yī qiè huà fó bù cóng yè shēng huà huà

佛者，非佛，不離佛。因陶家輪等眾

fó zhě fēi fó bù lí fó yīn táo jiā lún děng zhòng

生所作相而說法，非自通處說自覺境界。

shēng suǒ zuò xiàng ér shuō fǎ fēi zì tōng chù shuō zì jué jìng jiè

「復次，大慧！愚夫依七識身滅，起斷

fù cì dà huì yú fū yī qī shí shēn miè qǐ duàn

見。不覺識藏故，起常見。自妄想故，

jiàn bù jué shí cáng gù qǐ cháng jiàn zì wàng xiǎng gù

不知本際。自妄想慧滅，故解脫。四住

bù zhī běn jiè zì wàng xiǎng huì miè gù jiě tuō sì zhù

地、無明住地習氣斷故，一切過斷。」

dì wú míng zhù dì xí qì duàn gù yī qiè guò duàn

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：

ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「三乘亦非乘，如來不磨滅，

sān chéng yì fēi chéng, rú lái bù mó miè,

一切佛所說，說離諸過惡。
yī qiè fó suǒ shuō, shuō lí zhū guò è 。

為諸無間智，及無餘涅槃，
wéi zhū wú jiān zhì, jí wú yú niè pán ,

誘進諸下劣，是故隱覆說。
yòu jìn zhū xià liè, shì gù yīn fù shuō 。

諸佛所起智，即分別說道，
zhū fó suǒ qǐ zhì, jí fēn bié shuō dào ,

諸乘非為乘，彼則非涅槃。
zhū chéng fēi wéi chéng, bǐ zé fēi niè pán 。

欲色有及見，說是四住地，
yù sè yǒu jí jiàn, shuō shì sì zhù dì ,

意識之所起，識宅意所住。
yì shí zhī suǒ qǐ, shí zhái yì suǒ zhù 。

意及眼識等，斷滅說無常，
yì jí yǎn shí děng, duàn miè shuō wú cháng ,

或作涅槃見，而為說常住。」
huò zuò niè pán jiàn, ér wéi shuō cháng zhù 。

爾時，大慧菩薩以偈問言：
ěr shí dà huì pú sà yǐ jì wèn yán

「彼諸菩薩等，志求佛道者，
bǐ zhū pú sà děng, zhì qiú fó dào zhě ,

酒肉及與葱， 飲食為云何？

jiǔ ròu jí yǔ cōng , yǐn shí wéi yún hé ?

惟願無上尊， 哀愍為演說。

wéi yuàn wú shàng zūn , āi mǐn wéi yǎn shuō 。

愚夫所貪著， 臭穢無名稱，

yú fū suǒ tān zhù , chòu huì wú míng chēng ,

虎狼所甘嗜， 云何而可食？

hǔ láng suǒ gān shì , yún hé ér kě shí ?

食者生諸過， 不食為福善，

shí zhě shēng zhū guò , bù shí wéi fú shàn ,

惟願為我說， 食不食罪福。」

wéi yuàn wéi wǒ shuō , shí bù shí zuì fú 。 」

大慧菩薩說偈問已，復白佛言：「惟願

dà huì pú sà shuō jī wèn yǐ fù bái fó yán wéi yuàn

世尊，為我等說食不食肉功德過惡。

shì zūn wéi wǒ děng shuō shí bù shí ròu gōng dé guò è

我及諸菩薩於現在未來，當為種種憐

wǒ jí zhū pú sà yú xiàn zài wèi lái dāng wéi zhǒng zhǒng xiān

望食肉眾生，分別說法，令彼眾生慈

wàng shí ròu zhòng shēng fēn bié shuō fǎ lìng bǐ zhòng shēng cí

心相向。得慈心已，各於住地清淨明

xīn xiāng xiàng dé cí xīn yǐ gè yú zhù dì qīng jìng míng

了，疾得究竟無上菩提。聲聞、緣覺

liǎo jí dé jiū jīng wú shàng pú tí shēng wén yuán jué

自地止息已，亦復逮成無上菩提。惡

zì dì zhǐ xī yǐ yì fù dài chéng wú shàng pú tí è

邪論法，諸外道輩，邪見斷常，顛倒

xié lùn fǎ zhū wài dào bèi xié jiàn duàn cháng diān dào

計著，尚有遮法，不聽食肉。況復如

jì zhù shàng yǒu zhē fǎ bù tīng shí ròu kuàng fù rú

來，世間救護，正法成就，而食肉耶？」

lái shì jiān jiù hù zhèng fǎ chéng jiù ér shí ròu yé

佛告大慧：「善哉，善哉！諦聽，諦聽

fó gào dà huì shàn zāi shàn zāi dì tīng dì tīng

！善思念之，當為汝說。」

shàn sī niàn zhī dāng wéi rǔ shuō

大慧白佛：「唯然受教。」

dà huì bái fó wéi rán shòu jiào

佛告大慧：「有無量因緣不應食肉，然

fó gào dà huì yǒu wú liàng yīn yuán bù yīng shí ròu rán

我今當為汝略說。謂：一切眾生從本已

wǒ jīn dāng wéi rǔ lüè shuō wèi yī qiè zhōng shēng cóng běn yǐ

來，展轉因緣，常為六親，以親想故，

lái zhǎn zhuǎn yīn yuán cháng wéi liù qīn yǐ qīn xiǎng gù

不應食肉。驢騾駱駝狐狗牛馬人獸等肉

bù yīng shí ròu lú luó luò tuó hú gǒu niú mǎ rén shòu děng ròu

，屠者雜賣故，不應食肉。不淨氣分所

tú zhě zá mài gù bù yīng shí ròu bù jìng qì fēn suǒ

生長故，不應食肉。眾生聞氣，悉生

shēng zhǎng gù bù yīng shí ròu zhòng shēng wén qì xī shēng

恐怖，如旃陀羅及譚婆等，狗見憎惡，

kǒng bù rú zhān tuó luó jí tán pó děng gǒu jiàn zēng è

驚怖群吠故，不應食肉。又令修行者慈

jīng bù qún fèi gù bù yīng shí ròu yòu lìng xiū xíng zhē cí

心不生故，不應食肉。凡愚所嗜，臭穢

xīn bù shēng gù bù yīng shí ròu fán yú suǒ shì chòu huì

不淨，無善名稱故，不應食肉。令諸呪

bù jìng wú shàn míng chēng gù bù yīng shí ròu lìng zhū zhòu

術不成就故，不應食肉。以殺生者，見

shù bù chéng jiù gù bù yīng shí ròu yǐ shā shēng zhě jiàn

形起識，深味著故，不應食肉。彼食肉

xíng qǐ shí shēn wèi zhù gù bù yīng shí ròu bǐ shí ròu

者，諸天所棄故，不應食肉。令口氣臭

zhě zhū tiān suǒ qì gù bù yīng shí ròu lìng kǒu qì chòu

故，不應食肉。多惡夢故，不應食肉。

gù bù yīng shí ròu duō è mèng gù bù yīng shí ròu

空閑林中虎狼聞香故，不應食肉。令飲

kōng xián lín zhōng hǔ láng wén xiāng gù bù yīng shí ròu lìng yǐn

食無節量故，不應食肉。令修行者不生
shí wú jié liàng gù bù yīng shí ròu lìng xiū xíng zhě bù shēng

厭離故不應食肉。我常說言，凡所飲食
yàn lí gù bù yīng shí ròu wǒ cháng shuō yán fán suǒ yǐn shí

作食子肉想，作服藥想故，不應食肉。
zuò shí zǐ ròu xiǎng zuò fú yào xiǎng gù bù yīng shí ròu

聽食肉者，無有是處。
tīng shí ròu zhě wú yǒu shì chù

「復次，大慧！過去有王，名師子蘇陀
fù cì dà huì guò qù yǒu wáng míng shī zǐ sū tuó

娑，食種種肉，遂至食人，臣民不堪，
suō shí zhǒng zhǒng ròu suì zhì shí rén chén mǐn bù kān

即便謀反，斷其奉祿。以食肉者有如是
jí biàn móu fǎn duàn qí fèng lù yǐ shí ròu zhě yǒu rú shì

過故，不應食肉。
guò gù bù yīng shí ròu

「復次，大慧！凡諸殺者，為財利故、
fù cì dà huì fán zhū shā zhě wéi cái lì gù

殺生屠販。彼諸愚癡食肉眾生，以錢
shā shēng tú fàn bǐ zhū yú chī shí ròu zhòng shēng yǐ qián

為網而捕諸肉。彼殺生者，若以財物
wéi wǎng ér bǔ zhū ròu bǐ shā shēng zhě ruò yǐ cái wù

，若以鈎網，取彼空行水陸眾生，種
ruò yǐ gōu wǎng qǔ bǐ kōng xíng shuǐ lù zhòng shēng zhǒng

種殺害，屠販求利。大慧！亦無不教
zhǒng shā hài tú fàn qiú lì dà huì yì wú bù jiào

不求不想，而有魚肉。以是義故，不
bù qiú bù xiǎng ér yǒu yú ròu yǐ shì yì gù bù

應食肉。大慧！我有時說，遮五種肉，
yīng shí ròu dà huì wǒ yǒu shí shuō zhē wǔ zhǒng ròu

或制十種。今於此經，一切種、一切
huò zhì shí zhǒng jīn yú cǐ jīng yī qiè zhǒng yī qiè

時，開除方便，一切悉斷。大慧！如來
shí kāi chú fāng biàn yī qiè xī duàn dà huì rú lái

、應供、等正覺，尚無所食，況食魚
yīng gòng děng zhèng jué shàng wú suǒ shí kuàng shí yú

肉？亦不教人。以大悲前行故，視一切
ròu yì bù jiào rén yǐ dà bēi qián xíng gù shì yī qiè

眾生，猶如一子，是故不聽令食子肉。」
zhòng shēng yóu rú yī zǐ shì gù bù tīng lìng shí zǐ ròu

爾時，世尊欲重宣此義而說偈言：
ěr shí shì zūn yù zhòng xuān cǐ yì ér shuō jì yán

「曾悉為親屬， 鄙穢不淨雜，
céng xī wéi qīn shǔ , bǐ huì bù jìng zá ,

不淨所生長，聞氣悉恐怖。

bù jìng suǒ shēng zhǎng , wén qì xī kǒng bù 。

一切肉與葱，及諸韭蒜等，

yī qiè ròu yǔ cōng , jí zhū jiǔ suàn děng ,

種種放逸酒，修行常遠離。

zhǒng zhǒng fàng yì jiǔ , xiū xíng cháng yuǎn lí 。

亦常離麻油，及諸穿孔床，

yì cháng lí má yóu , jí zhū chuān kǒng chuáng ,

以彼諸細蟲，於中極恐怖。

yǐ bǐ zhū xì chóng , yú zhōng jí kǒng bù 。

飲食生放逸，放逸生諸覺，

yǐn shí shēng fàng yì , fàng yì shēng zhū jué ,

從覺生貪欲，是故不應食。

cóng jué shēng tān yù , shì gù bù yīng shí 。

由食生貪欲，貪令心迷醉，

yóu shí shēng tān yù , tān lìng xīn mí zuì ,

迷醉長愛欲，生死不解脫。

mí zuì zhǎng ài yù , shēng sǐ bù jiě tuō 。

為利殺眾生，以財網諸肉，

wéi lì shā zhòng shēng , yǐ cái wǎng zhū ròu ,

二俱是惡業，死墮叫呼獄。

èr jù shì è yè , sǐ duò jiào hū yù 。

若無教想求，則無三淨肉，

ruò wú jiào xiǎng qiú , zé wú sān jìng ròu ,

彼非無因有， 是故不應食。

bǐ fēi wú yīn yǒu , shì gù bù yīng shí 。

彼諸修行者， 由是悉離遠，

bǐ zhū xiū xíng zhě , yóu shì xī lí yuǎn ,

十方佛世尊， 一切咸呵責。

shí fāng fó shì zūn , yī qiè xián hē zé 。

展轉更相食， 死墮虎狼類，

zhǎn zhuǎn gèng xiāng shí , sǐ duò hǔ láng lèi ,

臭穢可厭惡， 所生常愚癡。

chòu huì kě yàn è , suǒ shēng cháng yú chī 。

多生栴陀羅， 獵師譚婆種，

duō shēng zhān tuó luó , liè shī tán pó zhǒng ,

或生陀夷尼， 及諸肉食性，

huò shēng tuó yí ní , jí zhū ròu shí xìng ,

羅刹猫狸等， 遍於是中生。

luó shā māo lí děng , biàn yú shì zhōng shēng 。

縛象與大雲， 央掘利魔羅，

fú xiàng yǔ dà yún , yāng jué lì mó luó ,

及此楞伽經， 我悉制斷肉。

jí cǐ léng qié jīng , wǒ xī zhì duàn ròu 。

諸佛及菩薩， 聲聞所呵責，

zhū fó jí pú sà , shēng wén suǒ hē zé ,

食已無慚愧， 生生常癡冥。

shí yǐ wú cán kuì , shēng shēng cháng chī míng 。

先說見聞疑， 已斷一切肉，

xiān shuō jiàn wén yí , yǐ duàn yī qiè ròu ,

妄想不覺知， 故生食肉處。

wàng xiǎng bù jué zhī , gù shēng shí ròu chù 。

如彼貪欲過， 障礙聖解脫，

rú bǐ tān yù guò , zhàng ài shèng jiě tuō ,

酒肉葱韭蒜， 悉為聖道障。

jiǔ ròu cōng jiǔ suàn , xī wéi shèng dào zhàng 。

未來世眾生， 於肉愚癡說，

wèi lái shì zhòng shēng , yú ròu yú chī shuō ,

言此淨無罪， 佛聽我等食。

yán cǐ jìng wú zuì , fó tīng wǒ děng shí 。

食如服藥想， 亦如食子肉，

shí rú fú yào xiǎng , yì rú shí zǐ ròu ,

知足生厭離， 修行行乞食。

zhī zú shēng yàn lí , xiū xíng xíng qǐ shí 。

安住慈心者， 我說常厭離，

ān zhù cí xīn zhě , wǒ shuō cháng yàn lí ,

虎狼諸惡獸， 恒可同遊止。

hǔ láng zhū è shòu , héng kě tóng yóu zhǐ 。

若食諸血肉， 眾生悉恐怖，

ruò shí zhū xuè ròu , zhòng shēng xī kǒng bù ,

是故修行者， 慈心不食肉。

shì gù xiū xíng zhě , cí xīn bù shí ròu 。

食肉無慈悲， 永背正解脫，
shí ròu wú cí bēi , yǒng bèi zhèng jiě tuō ,

及違聖表相， 是故不應食。
jí wéi shèng biǎo xiàng , shì gù bù yīng shí 。

得生梵志種， 及諸修行處，
dé shēng fàn zhì zhǒng , jí zhū xiū xíng chù ,

智慧富貴家， 斯由不食肉。」
zhì huì fù guì jiā , sī yóu bù shí ròu 。